Dolores Claiborne

Stephen King

"Ce-şi doreşte o femeie?"
SIGMUND FREUD

"R-E-S-P-E-C-T, află ce înseamnă pentru mine."
ARETHA FRANKLIN

— *Ce-ai* întrebat, Andy Bissette? Dacă "înţeleg drepturile alea pe care mi le-ai explicat"?

Dumnezeule! Ce-i face pe unii bărbaţi să fie aşa *înţepaţi!* Nu, *tu* nu te necăji, ţine-ţi fleanca puţin şi ascultă-mă. Am io o idee, că o să mă asculţi aproape toată noaptea, aşa că ar trebui să te obişnuieşti du asta. *Pen'că* am înţeles ce mi-ai citit! Arăt io ca şi cum mi-aş fi pierdut capu' de când te-am văzut în piaţă? Asta era luni dup-amiază, dacă-ţi mai aduci aminte. Ţi-am spus io c-o să te ia naiba când o să vadă nevastă-ta că ai cumpărat pâinea aia veche de două zile, eşti scump la tărâţe şi ieftin la făină — cum e zicala — şi pun pariu c-am avut dreptate, nu?

Îmi înţeleg drepturile foarte bine, Andy; maică-mea nu creştea idioţi. Şi, Doamne-ajută, încă îmi înţeleg şi responsabilităţile.

Orice zic poa'să fie folosit împotriva mea la tribunal, ai spus? Se mai întâmplă şi minuni! Ai putea să nu mai rânjeşti aşa, Frank Proulx. Oi fi tu acum un poliţai tare, dar nu-i mult de când te-am văzut cum te jucai cu aia în nisip având acelaşi rânjet idiot pe faţă. Îţi dau un mic sfat: când dai de-o vulpe bătrână ca mine, poţi să termini cu rânjetu' ăla, fiin'că io po' să te citesc mai uşor ca pe-o reclamă la izmene dintr-un catalog *Sears.*

Şi-acu', că v-aţi distrat destul, putem începe. O să vă spun o droaie de-acu' încolo şi probabil c-o să puteţi folosi o *grămadă* în tribunal mai târziu, dac-o să vreţi. Mişto e că aproape toţi tipii de pe insulă ştiu deja şi, oricum, mă doare-n juma' de cur — aşa cum zicea bătrânu' Neely Robichaud când era matol. Iar asta se-ntâmpla cea mai mare parte a timpului, po' să zică toţi ăia care-l cunoşteau.

Numa' că mă interesează totuşi o chestie, de-aia am venit aici de bunăvoie. N-am omorât-o io pe târfa de Vera Donovan şi vreau să vă conving de asta, indiferent de ce credeţi acu'. N-am împins-o io pe afurisita aia de scară. Mă puteţi închide pentru ălălalt, e-n regulă, da' nu-i nici un strop de sânge de-al curvei ăleia pe mâinile mele. Io-s convinsă c-o să crezi şi tu asta după ce-o să termin, Andy. Totdeauna ai fost un băiat bun şi cinstit în felu' tău, iar acu' ai ajuns un om de treabă. Numa' să nu ţi-o iei în cap, că ai crescut ca oricare altu', cu o femeie care te spăla, îţi ştergea mucii de la nas şi te-ndruma pe calea cea bună, dacă tu o apucai pe una greşită.

Şi-ncă ceva înainte de-a începe: te ştiu pe tine, Andy, şi pe tine, Frank, da' cine e femeia asta cu casetofonu'?

O, Doamne, Andy, *ştiu* că e stenodactilografă! Nu tocma' v-am zis că maică-mea n-a crescut idioţi? Oi face io şaişase în noiembrie, da' încă mă mai duce bibilica. Ştiam că o femeie cu un cas şi un carneţel de notiţe e stenodactilografă. Mă uit la *toate* procesele televizate, chiar şi la *Legea din Los Angeles,* unde se pare că nimeni nu-şi poate ţine hainele pe el mai mult de-un sfert de oră.

Cum te cheamă, scumpo?

De unde te tragi?

Iar tu termină, Andy! Ce-ai vrea să faci în noaptea asta? Îţi făcuseşi planu' să te duci pe plajă să vezi dacă poţi prinde niscaiva tipi care adună scoici fără permis? Ar fi fost atât de palpitant, că ţi-ar fi cedat inima, nu? Ei?

Aşa. E mai bine acu'. Tu eşti Nancy Bannister din Kennebunk, iar io-s Dolores Claiborne, de-aici, din Little Tall Island. După cum v-am mai spus, o să-ncep imediat povestea mea, până nu ajungem să ne omorâm unii pe alţii, şi-o să vă daţi seama că n-am minţit nici măcar un pic. Să-mi spui dacă vrei să vorbesc mai tare sau mai rar. Nu tre' să fii timidă cu mine. Vreau să reţii orice cuvânt, începând cu asta: acu' douăşnouă de ani, pe vremea când Bissette, actualul şef al Poliţiei, abia se angajase şi încă îşi mai mânca de sub unghii, mi-am omorât bărbatu', pe

Joe St. George.

Ce te uiţi de parcă ţi-aş fi băgat degetele-n priză, Andy? Poţi să te şi cari, numa' să-ţi închizi pliscu'. Da' nu ştiu de ce sunteţi toţi aşa miraţi. Ştiaţi că io l-am omorât pe Joe. Toată lumea din Little Tall o ştie şi probabil şi juma' din populaţia de până-n Jonesport. Numa' că nimeni n-a putut s-o dovedească. Iar io sunt acu' aici, recunoscând asta în faţa lui Frank Proulx şi a lui Nancy Bannister din Kennebunk, numa' din cauza târfei ăleia proaste de Vera, căreia i-a mai ieşit una dintre farsele ei tâmpite.

Da' bine că n-o să mai aibă cum să le mai joace de-acu' încolo. Cel puţin e o consolare, nu?

Mută casetofonu' ăla puţin mai aproape de mine, Nancy, dragă. Dacă e s-o facem, măcar s-o facem ca lumea, pe bune. Nu-i aşa că japonezii ăia inventează cele măi *şmechere* chestii? Da, într-adevăr... da' presupun că amândouă ştim că ce înghite el în cutia lui dulce mă poate băga într-o închisoare de femei pentru tot restu' vieţii. Numa' că oricum n-am de ales. Jur în faţa lui Dumnezeu că întotdeauna am ştiut c-o să mor din cauza Verei Donovan, am ştiut de când am întâlnit-o prima dată. Şi uite ce-a făcut, uite ce mi-a făcut blestemata aia de târfă bătrână! De data asta chiar mi-a tras-o nasol. Dar aşa-i cu bogaţii ăştia, dacă nu te pot bate până mori, te sărută până te sufoci.

Ce?

O, drace! Dacă mă laşi *puţin* în pace, Andy, imediat o să continui! Tocma' încerc să mă decid dacă s-o spun de la cap la coadă sau de la coadă la cap. Se poate să-mi daţi ceva de băut?

Fi-ţi-ar cafeaua să-ţi fie! Ia-o pe toată şi toarnă-ţi-o pe mutră. Dă-mi doar un pahar cu apă, dacă eşti aşa zgârcit şi nu-mi oferi măcar o înghiţitură din băutura pe care o ai în birou. Io nu...

Cum adică de unde ştiu? Păi, Andy Bissette, cineva care te-ar cunoaşte mai puţin ar spune că ieri ai coborât din copaci. Crezi că toată insula vorbeşte numa' de faptu' că mi-am omorât bărbatu'? Păi asta-i *veche.* Ei, mai ai tu ceva sânge în tine.

Mulţumesc, Frank. Erai şi tu un băiat bun, numa' că nu se prea putea uita lumea la tine în biserică înainte de-a te învăţa maică-ta să nu-ţi mai faci biluţe din muci. Drace, uneori îţi băgai degetu' aşa de adânc în naş, încât era un miracol că nu-ţi scoteai şi creierii afară. Şi, mă rog, de ce naiba roşeşti ? Parcă ar fi existat vreun copil care să nu-şi pompeze din trompă puţintică gelatină verzulie din când în când. Cel puţin tu erai atât dă dăştept să-ţi ţii mâinile afară din pantaloni măcar în biserică, fiin'că sunt o grămadă de băieţi care *niciodată...*

Da, Andy, *bine,* am s-o spun. Sfinte Sisoe, tu nu ţi-ai scos niciodată puricii din pantaloni, nu?

Să-ţi zic ceva: o să fac un compromis. În loc s-o spun de la cap la coadă sau de la coadă la cap, am de gând să-ncep de la mijloc. Şi dacă nu-ţi place, Andy Bissette, n-ai decât s-o treci pe lista ta neagră şi să i-o trimiţi duhovnicului.

Io şi Joe am avut trei copii, iar când el a murit, în vara lu' 1963, Selena avea cinşpe ani, Joe Junior treişpe şi micu' Pete doar nouă. Joe nu mi-a lăsat nici măcar o bucată de hârtie să mă şterg la cur cu ea şi numa' cu greu o găleată unde s-o arunc.

Cred c-ar trebui să te preocupi un pic de asta, Nancy. Sunt doar o femeie bătrână cu o fire cretină şi gura spurcată, da' *asta* ţi se-ntâmplă mai devreme sau mai târziu, când duci o viaţă aşa idioată.

Unde rămăsesem? Încă n-am deraiat, nu?

A, da. Mulţumesc, dulceaţă.

Joe mi-a lăsat cocioaba aia amărâtă de lângă East Head şi şase acri de pământ pe care nu creştea mai nimic, numa' nişte tufe încâlcite de mure şi ceva lemn bun de aruncat. Ce altceva? Stai să văd. Trei rable stricate: două camioane şi un motor dezmembrat în bucăţi, patru legături de lemne, o notă de plată la băcănie, alta la fierar, încă una la benzină şi încă o notă la Pompe Funebre... Şi vrei s-o ştii p-aia tare? Nu era de nici o săptămână în pământ când sacu' ăla fără fund de Harry Doucette a venit cu o hârtie împuţită că Joe îi datora douăzăci de dolari pe un pariu de baseball!

Mi-a lăsat toate astea pe cap, da' crezi că mi-a lăsat şi vreo nenorocită de asigurare? Nema! Ar fi fost o binecuvântare căzută din cer, după cum au mers lucrurile în continuare. O să ajung şi acolo, da' vreau să spun că Joe St. George nu era un bărbat adevărat, ci un bolovan atârnat de gâtu' meu. Mai rău, pen'că un bolovan nu se îmbată şi nu vine acasă mirosind a bere ca să ţi-o pună la unu noaptea. N-a fost ăsta motivu' pentru care l-am omorât pe ticălos, da' po' să-ncep foarte bine şi de-aici.

O insulă nu-i un loc *propice* să omori pe cineva, vă spun eu. Pare că tot timpu' există careva de-l mănâncă-n cur să-şi bage nasu' în treaba ta, şi asta când îţi convine cel mai puţin. De-aia am făcut-o când am făcut-o, şi-o să ajung imediat şi-acolo. Deocamdată spun numai că

am făcut-o cu aproape trei ani după ce soţu' Verei Donovan a murit într-un accident de maşină pe lângă Baltimore, unde locuiau ei când nu-şi petreceau verile la Little Tall. În zilele alea, Vera Donovan încă mai avea toate şuruburile strânse şi bine lustruite.

Atunci, când Joe tăia frunză la câini şi n-aveam nici un chior, ajunsesem la grea strâmtoare şi mi-am dat seama că nu-i nimeni pe lume mai disperat decât o mamă cu grija copiilor ei. În perioada aia, m-am hotărât să-mi iau inima-n dinţi şi să caut o slujbă în Jonesport la băcăniile Shop and Save sau chelneriţă în vreun restaurant, când brusc pisicuţa aia s-a decis să trăiască tot anu' pe insulă. Majoritatea au crezut că i-a sărit o siguranţă, da' io n-am fost aşa surprinsă, pen'că oricum stătea o grămadă pe-aici.

Tipu' ăla care lucra atunci pentru ea, nu-mi aduc aminte cum îl chema, da' tu, Andy, ştii despre cine vorbesc, masculu' ăla feroce care-şi purta pantalonii strâmţi pe cur să vadă toată lumea că are coaiele mai mari decât ulcioarele lui Mason, m-a căutat şi mi-a zis că Domniţa (aşa-i spunea întotdeauna, Domniţa — ce tâmpit!) voia să ştie dacă pot veni să-i fac menaju' complet. Oricum îl făcusem pentru Donovani în toate verile din 1950 încoace şi presupun că era normal ca ea să apeleze în primu' rând la mine, numa' că la vremea aia mi se păruse o adevărată mană cerească. Am acceptat şi am muncit acolo tot timpu', până ieri dup-amiază, când a picat pe trepte drept în capu' ei sec şi cretin.

Ce făcea bărba-su, Andy? Parcă avioane, nu?

O, da. Cred că am auzit asta, doar ştii cum vorbeşte lumea pe insulă. Ceea ce ştiu sigur e că erau înstăriţi, teribil de înstăriţi, şi ea a pus mâna pe tot după ce-a murit el. Ei bine, în afară de ce-a luat guvernul, da' mă-ndoiesc să fi aflat cât aveau ei de fapt. Michael Donovan era dur ca o stâncă. Şi viclean. Deşi nimeni n-o să mă creadă, dacă te iei după cum a dus-o în ultimii zece ani. Vera Donovan era la fel de şmecheră ca el — şi a rămas aşa până în ziua când a murit. Mă-ntreb dacă a ştiut în ce rahat mă băga dacă nu murea de vreun mic atac de inimă în patu' ei. Am fost la East Head aproape toată ziua, am stat pe treptele alea ce dădeau să se dărâme şi m-am gândit la o mulţime de lucruri. Mai întâi, mi-am dat seama că, spre final, Vera Donovan ajunsese mai puţin deşteaptă decât un sac cu fân, iar apoi mi-am adus aminte de povestea cu aspiratoru' şi mi-am zis că poate totuşi...

Da' nu mai contează acu'. Singuru' lucru care mai contează e că am picat din tigaia încinsă direct pe plită, şi tare mi-ar plăcea să mă dau cu orice preţ la o parte până nu-mi arde de tot curu'. Dacă oi mai putea.

La-nceput am fost menajera Verei Donovan, iar dup-aia doamnă de companie plătită. Nu mi-a luat prea mult să-mi dau seama de diferenţă. Ca menajeră, mâncam rahat opt ore pe zi, cinci zile pe săptămână. Ca damă de companie, trebuia să-l mănânc tot timpu'.

A avut primu' atac în vara lu' 1968, pe când privea la televizor Convenţia Naţională a Democraţilor. Fusese unu' micuţ şi obişnuia să dea vina pe Hubert Humphrey. "Am văzut găoaza aia fericită de prea multe ori", spunea ea, "şi mi-a plesnit un vas de sânge din pricina asta. Ar fi trebuit să ştiu c-o să se întâmple; ar fi putut tot aşa de bine să fie Nixon".

Apoi, Vera a avut unu' mai puternic în 1975 şi, de data asta, n-au mai fost politicienii ăia pe care a dat vina. Doctoru' Freneau i-a spus că e mai bine să se lase de fumat şi de băut, da' ar fi putut să nu se obosească, fiin'că o pisicuţă aşa fandosită ca Vera Pupă-Mi-Obră-jorii-Din-Dos Donovan nu se înjosea să asculte un doctoraş de ţară ca Chip Freneau, "Io o să-l îngrop", spunea, "şi-o să beau un whisky cu sifon pe mormântul lui".

Pentru un timp, se părea că asta chiar o să se-ntâmple, el continuând s-o bată la cap, iar ea continuând să navigheze semeaţă precum Queen Mary. Apoi, în 1981, a avut prima zguduitură serioasă, iar masculu' feroce a murit peste un an, în urma unui accident de maşină pe continent. Asta s-a-ntâmplat când m-am mutat eu la ea, în octombrie 1982.

A trebuit? Habar n-am. Probabil că nu. Aveam asigurare sociabilă, cum îi spunea Hattie McLeod. Nu era prea mare, da' copiii plecaseră deja de mult — micu' Pete chiar de pe lumea asta, săracu' — şi-mi permisesem să pun câţiva dolari deoparte. Viaţa pe insulă fusese întotdeauna ieftină şi era totuşi mult mai bine decât pe continent, deşi nu ca 'nainte. Ca atare, *nu* cred că *a trebuit* să mă mut cu Vera.

Da' ne obişnuisem una cu ailaltă. E greu să-i explici asta unui bărbat Probabil că Nancy, cu carneţelele, peniţele şi casu' ei, înţelege, da' nu m-aştept s-o şi spună. Ne obişnuiserăm una cu ailaltă aşa cum se învaţă şi doi lilieci să stea unu' lângă altu', atârnaţi cu capu' în jos în aceeaşi peşteră, chiar dacă nici pe departe nu sunt ceea ce s-ar putea numi prieteni. Şi nu a însemnat o schimbare prea mare. Principala diferenţă a fost că mi-am pus în debara hainele de duminică lângă alea de casă, şi asta pen'că, la sfârşitu' lu' 1982, stăteam acolo toate zilele şi aproape toate nopţile. Cu banii o duceam mai bine, da' nu aşa de grozav încât să-mi cumpăr primu' Cadillac, dacă pricepi ce vreau să zic. Ha!

Cre' c-am făcut-o mai mult pen'că nu era altcineva disponibil. Ea avea un agent de afaceri

în New York, un om pe care-l chema Greenbush, numa' că lui nici nu-i dădea prin cap să vină în Little Tall, ca ea să poată ţipa la el de la fereastra dormitorului să se asigure că atârnă cearşafurile cu şase cârlige, nu cu patru, nici să se instaleze în camera de oaspeţi, să-i schimbe scutecele şi să-i şteargă căcatu' de la curu' ei gras în timp ce-l acuza că-i furase biştarii din puşculiţă şi-i spunea c-o să-l bage la răcoare pentru asta. Greenbush doar tăia cecurile. Io curăţăm tot căcatu' după ea şi-i ascultam aiurelile despre puşculiţe, cearşafuri şi iepuraşi de praf.

Şi pen'ce? N-aştept nici o medalie pentru asta, nici măcar o Inimă Roşie. Am înghiţit o grămadă de porcării la viaţa mea, iar de ascultat am ascultat cu mult mai multe (amintiţi-vă că am fost măritată cu Joe St. George şaişpe ani), şi nimeni nu m-a tras aşa pe sfoară. Cre' că m-am mutat spre sfârşit cu ea pen'că nu mai avea pe altcineva: ori io, ori azilu'. Copiii ei nu veneau niciodată s-o vadă, ăsta era un lucru pentru care o compătimeam. Nu că m-aş fi aşteptat să stea acolo tot timpu', să nu credeţi asta, da' nu vedeam de ce nu puteau să treacă peste cearta aia veche şi să vină la ea pentru o zi sau chiar un weekend. Era o jigodie împuţită, asta-i sigur, da' era totuşi *mama* lor. Şi bătrână pe deasupra. Ei bine, acu' ştiu mai multe ca atunci, da'...

Ce?

Da, i-adevărat. Să mor dacă te mint, aşa cum zic nepoţii mei. N-ai decât să-l suni pe tipu' ăla, Greenbush, dacă nu mă crezi. Atunci când o să se răspândească vestea, şi asta oricum se-ntâmplă pân' la urmă, o să apară un articol siropos în *Daily News* despre cât de minunat e totu'. Acu', io am noutăţi pentru voi şi nu-s deloc încântătoare. O porcărie de coşmar, asta e. Nu contează ce se va petrece aici, lumea tot va zice că io i-am înfipt în creieri să facă ce-a făcut şi că dup-aia am omorât-o. Ştiu asta şi o ştii şi tu, Andy. Nu-i putere pe lume şi nici în ceruri care să-i împiedice pe oameni să se gândească la ce-i mai rău, când vor.

Ei bine, nici un blestemat de cuvânt nu-i adevărat. N-am forţat-o la nimic, iar ea sigur n-a făcut ce-a făcut fiin'că ţinea la mine sau măcar mă plăcea. Cre' că *ar fi putut* s-o facă închipuindu-şi că mi-o datora; în felu' ei, s-o fi gândit că-mi datorează foarte mult şi nu-i era în fire s-o spună. Eventual să fi fost modu' ei de a-mi mulţumi nu pentru că-i schimbasem scutecele, da' fiin'că fusesem acolo în nopţile când ieşeau sârmele de prin colţuri şi iepuraşii de praf de sub pat.

Ştiu că nu-nţelegeţi asta, da' veţi pricepe. Vă promit că veţi pricepe totu' înainte de a deschide uşa şi de a pleca definitiv din cameră.

Ea era de trei ori jigodie. Am mai cunoscut io altele şi mai mari, da' de trei ori e suficient pentru o femeie bătrână, care-şi petrecea timpu' doar în pat sau în scaunu' cu rotile.

Primu' mod de-a fi jigodie consta în faptu' că nu se putea stăpâni. Vă amintiţi ce v-am zis despre cârligele de rufe, că niciodată nu trebuia să prind cearşafurile cu patru, ci numa' cu şase? Ei, ăsta-i doar un singur exemplu.

Trebuia să faci lucrurile numa' într-un anume fel, dacă lucrai pentru doamna Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos Vera Donovan, şi nu puteai uita vreodată asta, chiar de-ai fi vrut. Îţi descria de la început până la sfârşit cum să faci o treabă şi io vă pot spune că aşa cum zicea ea se petreceau toate pe-acolo. Dacă uitai ceva, prima dată aveai parte de o scărmăneală. A doua oară îţi tăia din salariu. Iar dacă uitai a treia oară, pân' aici ţi-era, nu mai accepta nici o scuză şi primeai un şut în fund, azvârlindu-te direct în stradă. Astea erau regulile Verei, şi pe mine nu mă deranjau. Mi se păreau dure, da' cinstite. Dacă ţi se spunea de două ori pe ce să pui cratiţa după ce-o scoteai din cuptor, *niciodată* nu trebuia s-o aşezi pe pervaz să se răcească, aşa cum procedează irlandezii ăia jegoşi, şi dacă tot nu reuşeai să-ţi aduci aminte, atunci aveai toate şansele să n-o mai faci în *veci.*

Trei boacăne, şi te concedia, asta era regula şi nu se admiteau excepţii de nici un fel, aşa că am lucrat cu o grămadă de oameni de-a lungu' vremii din pricina asta. În zilele-alea am auzit de multe ori spunându-se că să munceşti pentru Vera Donovan e ca şi cum ai trece printr-o uşă din aia, turnantă. Deci prima oară când m-am dus să lucrez la ea, adică în 1949, parcă intrasem în gura lupului. Da' nu era chiar atât de rea cum îşi imaginau unii. Dacă-ţi deschideai bine urechile, puteai rămâne. Eu aşa făceam, şi masculu' feroce la fel. Însă trebuia să ai grijă tot timpu', pen' că era dură, pen' că ştia mai bine ca ăilalţi de-şi petreceau verile pe insulă treburile de pe-aici şi pen' că putea fi crudă. Chiar şi atunci când o năpădiseră toate belelele mai avea puterea de-a fi a naibii. Pentru ea, era un fel de hobby.

— Ce faci aici? mi-a spus în prima zi de muncă. N-ar trebui să fii acasă să-ţi îngrijeşti bebeluşu' şi să găteşti o cină mare şi bună pentru lumina vieţii tale?

— Doamna Cullum e fericită să aibă grijă de Selena, da' numa' patru ore pe zi, am zis io. Nu pot decât juma' de normă.

— Jumătate de normă e tot ceea ce-mi doresc, aşa cum cred că spune şi foaia aia locală

cu pretenţii de ziar, veni imediat răspunsul, lăsând să se întrezărească limba ei ascuţită, chiar dacă de data asta nu se referea direct la mine, aşa cum avea să se-ntâmple de-atâtea ori mai târziu.

În ziua aia tricota, dacă-mi aduc bine aminte. Femeia asta putea să tricoteze ca maşina, o pereche de ciorapi într-o singură zi nu era o problemă pentru ea, chiar dacă începea la zece. Da' spunea că trebuie să fie în toane bune.

— Da'mnă, am zis, aşa-i.

— Numele meu nu e Da'mnă, a spus ea, lăsându-şi lucrul deoparte. E Vera Donovan. Dacă te angajez, o să-mi spui doamna Donovan, cel puţin până când o să ne cunoaştem îndeajuns de bine, iar eu o să-ţi spun Dolores. E clar?

— Da, doamnă Donovan, am zis io.

— Foarte bine, ăsta e un bun început Acum vreau să-mi răspunzi la o întrebare. Ce cauţi aici, Dolores, când ar trebui să ai grijă de propria-ţi casă?

— Vreau să câştig ceva bani în plus pentru Crăciun. Mă hotărâsem dinainte ce motiv o să-i dau dacă mă întreabă. Iar dac-o să fiţi satisfăcută şi dacă mie o să-mi placă să muncesc pentru dumneavoastră, poate o să rămân puţin mai mult.

— Dacă *ţie* o să-ţi placă să munceşti pentru *mine?* m-a imitat ea, apoi şi-a dat ochii peste cap, ca şi cum ar fi fost cel mai prostesc lucru pe care-l auzise în viaţa ei. Cum ar putea cuiva să *nu* îi placă să lucreze pentru măreaţa Vera Donovan? Bani pentru Crăciun. A făcut o pauză, uitându-se întruna la mine, apoi a reluat şi mai sarcastic: Hm! Bani de Cră-ciun!

Ca şi cum ar fi suspectat că mă găseam în realitate acolo fiin'că se iviseră deja probleme în căsnicie când de-abia mi se scuturase grâul din păr, ea dorind numa' să mă vadă roşind şi plecând ochii, pentru a se convinge. Aşa că n-am roşit şi n-am coborât privirea, cu toate că împlinisem numa' douăşdoi de ani şi fusese cât pe-aci. N-aş fi recunoscut în faţa nimănui că *aveam* deja probleme, nici supusă unei torturi, nu. Banii pentru Crăciun constituiau un motiv suficient pentru Vera, nu contează cât de sarcastic ar fi vorbit ea, iar în sinea mea admiteam că totuşi eram un pic strâmtoraţi cu banii în vara aia. Doar peste câţiva ani am putut recunoaşte în sinea mea de ce mă dusesem atunci să întâlnesc leu' în propria-i vizuină: trebuia să găsesc o cale să recuperez ceva din banii pe care-i bea Joe în timpu' săptămânii sau îi pierdea la pocher vineri noaptea, la taverna lu' Fudgy de pe continent. În zilele alea încă mai credeam că dragostea bărbatului pentru femeie şi a femeii pentru bărbat este mai puternică decât dragostea de băutură şi de scandaluri, numa' că tocmai ultima se ridică la suprafaţă ca smântâna-n lapte. Am învăţat destule însă în următorii zece ani. Şcoala vieţii e grea uneori, nu?

— Bine, a spus Vera, o să ne dăm una alteia o şansă, Dolores St. George... Deşi, chiar dacă reuşeşti, îmi imaginez că peste un an-doi o să fii gravidă din nou, şi atunci va fi ultima oară când te voi vedea.

De fapt, chiar atunci eram deja în două luni, da' torturată, şi n-aş fi recunoscut-o nici p-asta. Am vrut o slujbă cu zece dolari pe săptămână, o obţinusem şi, vă rog să mă credeţi, meritam şi ultimu' cent din ei. Am muncit pe brânci vara aia, iar când s-a apropiat Labour Day, Vera m-a întrebat dacă nu voiam să continui şi după ce se-ntorceau la Baltimore. Cineva trebuia să aibă grijă tot anu' de-o casă atât de mare, ca să nu crape, ştii, iar eu i-am spus că bine.

M-am ocupat de asta până c-o lună înainte de a se naşte Joe Junior şi m-am întors să muncesc când încă mai sugea. Vara l-am lăsat cu Ariene Cullum — Vera n-ar fi vrut un bebeluş care să urle în casă, în nici un caz —, da' când a plecat cu soţul ei, i-am adus, pe el şi pe Selena, cu mine. Pe Selena o lăsam să stea singură, chiar dacă avea doi-trei ani, se putea avea încredere în ea. Pe Joe Junior îl luam cu mine în fiecare zi. A învăţat să meargă în dormitoru' stăpânului, însă Vera n-a aflat niciodată.

La o săptămână după ce-am născut, m-a sunat (fusese cât pe-aci să n-o anunţ, da' mi-am zis că, dacă mă credea nerăbdătoare să primesc un cadou, asta era exclusiv problema ei), m-a felicitat că am adus pe lume un băiat şi apoi mi-a spus de ce mă sunase de fapt, îmi păstra slujba. Cre' că intenţionase să mă măgulească, şi chiar reuşise. Aproape că nu putea exista un compliment mai mare pe care Vera l-ar fi putut face, şi a însemnat pentru mine cu mult mai mult decât cecul de douăşcinci de dolari pe care l-am primit prin poştă în luna decembrie a acelui an.

Dură, da' şi cinstită, ea era întotdeauna bossul în casă. Bărba-su oricum nu prea venea, poate o zi din zece, chiar şi în timpul verilor, când ar fi trebuit să locuiască amândoi acolo, iar dacă venea, tot se vedea cine porunceşte acasă. Probabil că el avea două sau trei sute de subalterni care dădeau cu fruntea în perete de fiecare dată când spunea "Poc", da' Vera comanda pe teritoriu' din Little Tall Island, iar dacă-l punea să-şi scoată pantofii ca să nu mai

lase urme de noroi pe covoru' ei frumos, el se executa.

După cum spuneam, Vera căpătase stilu' ei de-a face lucrurile. Absolut întotdeauna. Nu ştiu de unde îşi lua ideile, da' *ştiu* că devenise de-a dreptu' obsedată. Dacă lucrurile nu erau făcute într-un anume fel, o apuca durerea de cap sau de burtă. Îşi petrecea atât de mult timp supraveghindu-ne, încât mereu mă gândeam că ar fi fost mai liniştită dacă ar fi îngrijit ea însăşi de casă.

Trebuia ca toate căzile de baie să fie curăţate cu Spic and Span, asta era una. Nu cu Lastoil, cu Top Job, sau cu Mr. Clean. Doar cu Spic and Span. Dacă te prindea curăţând vreo cadă cu altceva, o păţeai.

La călcat trebuia să foloseşti un spray special pentru apretat gulerele cămăşilor şi ale bluzelor, în plus mai exista şi o bucată de pânză pe care trebuia s-o pui peste guler înainte de a-l apreta. Pânza aia de tot rahatu' nu folosea la nimic, din câte pot io să vă zic, şi cre' că am călcat zece mii de bluze şi cămăşi acolo, da' dacă ea intra în cameră şi te vedea scrobindu-le fără pânza pusă deasupra, sau măcar atârnând de scândura pentru călcat, o păţeai.

Dacă nu-ţi aduceai aminte să dai drumu' la ventilatoru' din bucătărie când aveai ceva de prăjit, iar o păţeai.

Lăzile cu gunoi din garaj, asta era încă o problemă. Şase în total. Sonny Quist venea o dată pe săptămână să le ridice şi menajera sau vreo cameristă, cine se găsea mai la-ndemână, trebuia să aducă lăzile înapoi în garaj imediat, chiar în *momentu'* când ăsta pleca. Şi nu puteai doar să le înghesui într-un colţ şi să le laşi aşa; trebuia să le aliniezi două câte două de-a lungu' peretelui din dreapta al garajului şi să pui capacele cu faţa-n jos deasupra lor. Dacă uitai vreun mic amănunt, o păţeai.

Şi apoi preşurile de pe praguri. Erau trei: unu' la uşa din faţă, unu' la terasă, altu' la uşa din spate, care avea înscris pretenţios pe ea INTRARE DE SERVICIU, asta până anu' trecut, când m-am plictisit şi l-am scos. O dată pe săptămână trebuia să le iau, să le aşez pe-un bolovan din capătu' grădinii, po' să spun că la vreo patruzăci de metri în spatele piscinei, şi să le bat ca să iasă prafu' din ele. Prafu' trebuia să se ridice în aer. Iar dacă o trişai, era în stare să te prindă. Nu se uita *de fiecare* dată când băteai preşurile, da' de cele mai multe ori. Te urmărea de pe terasă cu un binoclu de-al lui bărba-su. Şi-ncă un lucru: când aduceai înapoi preşurile, trebuia să le şi aranjezi în aşa fel încât BINE AŢI VENIT să nu stea de-a-ndoaselea. Adică oamenii să poată citi cuvintele înainte de-a trece pragu'. Pune un preş cu fundu-n sus pe verandă, şi vai de tine.

Cre' că existau vreo cincizăci de lucruri ca astea Mai mult, când abia începusem să lucrez la ei, puteai auzi în magazinu' universal o grămadă de înjurături la adresa lu' Vera. Familia Donovan îi distra teribil. La vremea aia aveau multe ajutoare casnice şi, de obicei, cea care înjura cel mai tare era vreo fată care fusese angajată cu juma' de normă şi pe care o concediase apoi fiin'că uitase de trei ori la rând o regulă. Spunea oricui voia s-o asculte că Vera Donovan era rea, cu o limbă ascuţită ca de viperă şi ţicnită în ultimu' hal. Ei bine, poate că era ţicnită sau poate că nu, da' io vreau să vă zic ceva: totuşi nu pretindea luna de pe cer. Şi după mine, cine poa' să-şi aducă aminte care cu care se culcă în toate serialele alea siropoase de dup-amiază ar trebui să fie în stare să ţină minte că tre' să cureţe căzile de baie cu Spic and Span şi să pună preşurile ca lumea pe praguri.

Iar acu' am ajuns şi la cearşafuri. Ăsta era un lucru pe care niciodată nu aveai voie să-l ratezi. Trebuia să fie întinse perfect de-a lungu' sârmelor, aşa ca tivurile să se potrivească, ştiţi cum, şi întotdeauna să fie prinse cu şase cârlige fiecare. Niciodată patru, doar şase. Iar dacă scăpai vreun cearşaf în noroi, nu-ţi mai trebuia să aştepţi a treia greşeală. Sârmele fuseseră întotdeauna în curtea laterală, chiar sub fereastra dormitorului ei. Apărea la fereastră de fiecare dată şi ţipa la mine: *Şase cârlige, Dolores! M-auzi? Şase, nu patru! Le număr şi am ochii la fel de buni ca-ntotdeauna!* Eu...

Ce-i, scumpo?

Prostii, Andy, las-o în pace. E o întrebare cinstită şi un bărbat n-ar fi avut minte destulă s-o pună.

Îţi spun io, Nancy Bannister din Kennebunk, Maine, da, îşi cumpărase şi uscător de rufe, unu' mare şi frumos, da' ne interzicea să punem cearşafurile în el dacă nu se prognozau cinci zile de ploaie. "Singurul cearşaf care merită să stea pe patul unei persoane decente e cel zvântat afară", spunea Vera, "pentru că numai atunci miroase bine. Când îl suflă vântul, el prinde o adiere, o reţine şi apoi mireasma lui îţi trimite vise frumoase".

Era foarte absurdă în legătură cu o grămadă de lucruri, da' nu şi când venea vorba de mirosu' proaspăt al aerului curat din cearşafuri; aici îi dădeam dreptate întru totul. Oricine îşi poate da seama de diferenţa dintre unu' uscat la maşină şi altu' bătut de un vânt călduţ din sud. Numa' că mai existau şi multe dimineţi de iarnă cu zece grade şi vântu' puternic ce venea

din Est, direct de pe coasta Atlanticului, aducând umezeală. Iar în dimineţile astea aş fi renunţat fără nici o ezitare la mirosu' ăla proaspăt. E o adevărată tortură să atârni pe sârmă cearşafuri pe o asemenea vreme friguroasă. Nu-ţi poţi imagina ce înseamnă asta până când n-o faci, iar dup-aia n-o mai uiţi în veci.

Ajungi cu ligheanu' la sârme, din rufe iese abur, primu' cearşaf e cald şi-ţi spui atunci, dacă nu te-ai mai îndeletnicit cu asta înainte: "Nu-i chiar aşa de rău." Doar că după ce apuci să-l atârni pe primu', să-i aranjezi marginile şi să-l prinzi cu cele şase cârlige, nu mai iese nici un abur. E încă ud, da' şi rece. Degetele-ţi sunt umede şi pe *bune* reci. Tu treci la următoru', apoi la altu' şi la încă unu', mâinile ţi se fac roşii şi înţepenesc, te dor umerii, buzele îţi amorţesc de la ţinut cârlige cu ele ca să poţi mânui ca lumea şi aproape tot timpu' minunea de cearşaf, da' cel mai nasol e cu mâinile. Dacă ţi-ar amorţi, ar fi una. De fapt îţi doreşti să fie aşa. Da' ele se fac numa' roşii şi, dacă ai multe cearşafuri, ajung de un roz-deschis ca marginile petalelor unui anumit crin. După ce-ai terminat, zici că-s gheare. Cel mai rău e că ştii ce-o să se-ntâmple când intri în cele din urmă înapoi în casă cu coşu' gol şi te pocneşte căldura. Încep să te-nţepe şi te trec furnicături pe la încheieturile mâinilor, de parcă te-ar pişca un *milion* de albine. Aş vrea să reuşesc să-ţi descriu şi ţie, Andy, da' nu pot. Nancy Bannister arată ca şi cum ar şti, măcar un pic, da' e o diferenţă imensă între a-ţi atârna la uscat iarna rufele pe continent şi a o face pe insulă. Când degetele încep să se dezgheţe, parcă ai avea în ele un muşuroi de termite. Aşa că le ungi peste tot cu o loţiune de mâini şi aştepţi să-ţi treacă durerea, ştiind că nu contează cât de multă cremă foloseşti; pe la sfârşitu' lu' februarie pielea e atât de scorojită, încât crapă şi începi să sângerezi dacă-ţi strângi pumnu'. Uneori, după ce-ai ajuns la căldură şi chiar te-ai băgat în pat, te scoli în mijlocu' nopţii gemând, cu durerea de mâini încă în minte. Crezi că glumesc? Poţi să râzi dacă vrei, da' io nu pot, nici măcar aşa, un pic. Aproape le şi auzi, ca pe nişte copilaşi care nu-şi găsesc mama. Totu' vine din adâncu' tău, iar tu stai lungită şi le asculţi, amintindu-ţi mereu că o să te-ntorci din nou acolo, pentru acelaşi lucru, şi nimic neputând-o împiedica, asta fiind o bucăţică din munca femeii pe care nici un bărbat n-o cunoaşte şi nu vrea s-o cunoască.

Iar în timp ce tu treci prin toate chinurile astea, cu mâinile ţepene, degetele purpurii, umerii durându-te, mucii curgându-ţi din nas şi formând ţurţuri pe buza de sus, de cele mai multe ori, ea stă în picioare sau pe scaun la fereastra dormitorului, uitându-se la tine. Cu fruntea încreţită, colţurile gurii lăsate în jos şi frământându-şi mâinile, tensionată, de parcă te-ar fi asistat la o operaţie complicată într-un spital, şi nu la agăţat rufele pe sârmă, cu vântu' şuierându-ţi pe la urechi. Poţi s-o vezi cum se forţează să se abţină, încercând ca de data asta să-şi ţină pliscu' închis, da' după un timp nu se mai stăpâneşte, deschide fereastra şi, aplecându-se mult în afara ei, cu păru' fluturându-i în vântu' ăla îngheţat, zbiară: *Şase cârlige! Adu-ţi aminte să pui şase cârlige! Ai grijă să nu-mi zboare vântul până la capătul grădinii cearşafurile mele bune! M-auzi? Ai face bine, fiindcă mă uit la tine şi le număr!*

Când venea luna martie, începeam să mă visez luând satâru' cu care io şi masculu' feroce despicam lemnele pentru focu' din bucătărie (asta până când el a murit, că dup-aia o făceam singură, bucuria mea) şi pocnind-o pe ticăloasă direct între ochi. Câteodată chiar mă imaginam lovind-o, în asemenea hal reuşea să mă aducă, da' cre' că am ştiut întotdeauna că exista o parte a ei căreia nu-i plăcea să ţipe la mine la fel de mult pe cât detestam io s-o aud.

Ăsta era primu' ei mod de-a fi jigodie, nu reuşea să se stăpânească. Dar era mai greu pentru ea decât pentru mine, în special după ce avusese atacurile alea. Acu' erau mult mai puţine de spălat şi de întins pe sârmă, da' ea rămăsese la fel de încrâncenată când venea vorba de subiectu' ăsta, chiar dacă majoritatea camerelor din casă fuseseră încuiate, paturile pentru oaspeţi dezgolite, iar cearşafurile împachetate, puse în pungi şi stivuite în debara.

Cel mai greu putea să suporte faptu' că, prin 1985, când zilele ei de glorie trecuseră, devenise total dependentă de mine. Dacă n-aş fi fost acolo s-o ridic din pat şi s-o pun pe scaunu' cu rotile, n-ar fi fost în stare să se mişte. Vezi tu, mânca şi bea în neştire, de la cinzeşnouă de kile prin 1960, ajunsese la vreo şapteştrei şi principalu' câştig consta în grăsimea aia gălbuie şi fleşcăită pe care o vezi la unii boşorogi. Îi atârna pe braţe şi pe picioare, iar dacă trăgeai de ea, se întindea ca aluatu'. Sunt unii care la bătrâneţe se fac slabi ca un ţâr, da' nu Vera Donovan. Doctoru' Freneau spunea că fiin'că n-o mai ţineau rinichii. Posibil, da' de multe ori mă gândeam că punea pe ea numa' în ciuda mea.

Ca şi cum grăsimea nu-nsemna nimic, mai era şi pe jumate oarbă. Din cauza atacurilor. Câteodată vedea, altă dată nu. Uneori putea să vadă puţin cu ochiu' stâng şi al naibii de bine cu ăla drept, da' cel mai des zicea că parcă ar avea în faţă o draperie groasă. Cre' că vă daţi seama ce-o înnebunea, nu mai putea să supravegheze totu'. De vreo câteva ori a şi plâns din cauza asta şi, vă rog să mă credeţi, foarte greu poţi face pe cineva aşa dur ca ea să plângă; chiar şi după ce trecuseră atâţia ani peste ea, tot dură rămăsese.

Ce-i, Frank?

Senilă?

Nu-s sigură, ăsta-i adevăru'. Nu cred. Dacă da, precis nu în stilu' pe care-l întâlneşti la alţi bătrâni. Şi nu zic asta pen' că, dacă s-ar dovedi că era, judecătoru' care se ocupă cu autentificarea testamentului ar putea să-şi sufle bine mersi nasu-n el. Din partea mea n-are decât să se şteargă la cur cu el, io tot ce-mi doresc e să ies din mocirla în care m-a băgat. Da' tre' să spun că nu avea scăfârlia complet goală, nici măcar la sfârşit. Un sfert, poate, da' nu de tot.

Principalu' motiv pentru care zic asta e că existau zile când se purta la fel de dur ca altădată. De obicei coincideau cu alea în care putea să vadă puţin şi te ajuta s-o ridici din pat, chiar făcea doi paşi până la scaunu' cu rotile, în loc s-o cari ca p-un sac cu porumb. O puneam în scaun să-i schimb aşternutu', iar ea se ducea la fereastră, aia care dădea înspre curtea laterală şi împrejurimi. Mi-a spus odată că ar lua-o razna definitiv dacă ar fi nevoită să stea în pat toate nopţile şi toate zilele, neavând decât tavanu' şi pereţii din jur la care să se uite, şi io am crezut-o.

Uneori devenea incoerentă, da, timp în care nu ştia cine sunt şi numa' cu greu cum o cheamă. În zilele alea părea o barcă dezlegată de ţărm şi lăsată în voia valurilor, se credea în 1947 dimineaţa şi în 1974 dup-amiaza. Da' avea şi zile bune. Pe măsură ce trecea timpu' se împuţinau şi o mai apucau din când în când mici atacuri, crize, cum le spun bătrânii. Zilele ei bune însă erau nasoale pentru mine, fiin'că trecea la vechile ei mizerii dac-o lăsam.

Reuşea să fie a naibii, ăsta era al doilea mod de-a fi jigodie. Femeia aia putea fi tot atât de rea ca un câine turbat, când voia. Până şi imobilizată în cea mai mare parte a timpului în pat, purtând scutece şi chiloţi din plastic, izbutea să fie afurisită în ultimu' grad. Porcăriile pe care le făcea în zilele de curăţenie sunt un bun exemplu pentru ce vreau să spun. Nu se-ntâmpla chiar *în fiecare* săptămână, da' jur că prea des joia, pentru a fi doar o coincidenţă.

Joia era ziua de curăţenie. Casa e imensă, nu poţi avea nici cea mai mică idee despre asta până nu te plimbi prin ea, da' cea mai mare parte-i închisă. Zilele în care o juma' de duzină de fete cu păru' strâns sub bonete lustruiau într-o parte, spălau geamurile şi curăţau pânzele de păianjen din colţuri în altă parte rămăseseră cu douăzăci de ani în urmă. Uneori intram în camerele astea sumbre şi mă uitam la husele puse pe mobile, gândindu-mă cum arăta locu' în anii cincizăci — pe vremea când se dădeau petreceri vara, lampioane japoneze în diferite culori luminau pajiştea, oh, cât de bine îmi amintesc totu' — şi mă apuca tremuratu'. Aţi observat vreodată cum dispar culorile aprinse spre sfârşitul vieţii? În final, lucrurile par în permanenţă gri, aşa, ca o rochie spălată de prea multe ori.

În ultimii patru ani au rămas folosite doar bucătăria, salonu' mare, sufrageria, sera ce da spre piscină, cămara şi patru dormitoare la etaj: al ei, al meu şi două pentru oaspeţi. Camerele de oaspeţi nu erau încălzite aşa mult iarna, da' le ţinea bine îngrijite pentru cazu' în care copiii ei ar fi venit *cumva* s-o vadă.

Chiar şi aşa, în anii ăştia veneau două fete din oraş să mă ajute în zilele de curăţenie. De obicei le schimba foarte des, da' din 1990 le păstrase pe Shawna Wyndham şi Susy, sora lui Frank. Nu m-aş fi descurcat fără ele, numa' că tot munceam o grămadă, iar joia, la patru dup-amiază, când fetele se duceau acasă, abia mă mai ţineam pe picioare. Cu toate că încă mai erau multe de făcut: călcatu', lista de cumpărături pentru vineri şi cina Măriei Sale de gătit, păi da. Dracu' nu se odihneşte niciodată, aşa se zice.

Da' înainte de toate, îmi plăcea sau nu, trebuia să mă războiesc cu măgăriile ei.

Avea nevoile fizice destul de regulat. Îi puneam plosca la fiecare trei ore, suna ea după mine. În cele mai multe zile mai găseam şi ceva solid în pişat, când mă chema dup-amiaza.

Numa' joia nu.

Nu *în fiecare* joi, doar în alea în care se simţea bine, atunci puteam să contez pe mult mai multă treabă — şi p-un junghi în spate care mă ţinea trează până la miezu' nopţii. Chiar şi un Superman ar fi cedat pân' la urmă. Am fost rezistentă ca un catâr toată viaţa, încă mai sunt de altfel, da' şaişase e o vârstă. Nu te mai poţi înhăma la muncă la fel ca înainte.

În loc să umple plosca la şase dimineaţa, în zilele de joi nu se pişa decât un strop. La fel şi la nouă. Iar la amiază, în loc de urină cu ceva solid în ea, nu găseam absolut nimic. În clipa aia începeam să bănuiesc că o făcea special. N-aveam nici un dubiu în legătură cu chestia asta, doar când nu se căca nici miercuri dup-amiază.

Văd cum îţi înăbuşi zâmbetu', Andy, nu-i nimic, râzi dacă ai chef. Atunci nu era nimic de râs, da' toate astea s-au terminat şi-i sigur adevărat ce-ţi trece acu' prin minte. Cretina aia împuţită îşi făcea rezerve de rahat, de parcă şi l-ar fi depus la bancă pentru dobânzi... Numa' că, vrând-nevrând, pe alea io trebuia să le ridic.

Îmi petreceam majoritatea dup-amiezelor de joi fugind pe scări, încercând s-o prind la

timp şi, uneori, chiar reuşeam. Da' în orice stare ar fi fost *ochii* ei, la *urechi* n-avea nimic, şi ştia că niciodată nu le-aş fi lăsat pe fetele din oraş să dea singure cu aspiratoru' pe covoru' din salon. Iar atunci când auzea pornind aspiratoru', îşi răsucea manivela, dădea drumu' producţiei, iar contu' ei de căcat începea să plătească dividendele.

Apoi m-am gândit la un mod de-a o prinde. Zbieram la una dintre fete că acu' vreau să dăm cu aspiratoru' în salon, chiar dacă amândouă se aflau alături, în sufragerie. Dădeam drumu' pe bune la aspirator, da' în loc să fac curat, mă duceam la capu' scărilor stând cu un picior pe prima treaptă şi cu mâna pe butonu' aparatului, ca un camionagiu ce se pune pe treabă aşteptând motoru' să scoată scântei ca să poată pleca.

O dată sau de două ori am ajuns prea devreme. Nu m-a ajutat cu nimic. Parcă aş fi fost descalificată într-o cursă de alergări pen' că n-am luat startu' ca lumea. Trebuia să ajungi acolo după ce motoru' i se ambala prea tare pentru a se mai putea opri, da' înainte să-i pocnească scutecu' şi să-şi verse încărcătura în pantaloniiăia mari din plastic pe care-i purta. Devenisem destul de bună cu timpu'. Oricine-ar reuşi, dacă ar şti că altfel ar fi nevoit să care cele şapteştrei de kile ale bătrânei. Trebuia s-o scoţi la capăt ca şi cu o grenadă de mână amorsată, da' cu căcat în loc de schije.

Urcam în cameră, iar ea zăcea în patu' ăla ca de spital cu faţa congestionată, pocnind din buze, făcând şanţuri cu coatele în saltea, cu pumnii strânşi, şi începea să urle: "Îhh! Îhhhhhhh! ÎHHHHH!", şi po' să vă spun că tot ce-i mai lipsea erau nişte fâşii de prins muştele bălăngănindu-se din tavan, plus un catalog *Sears* în poală pentru a se simţi ca la maică-sa acasă.

O, Nancy, nu-ţi mai muşca obrăjorii pe dinăuntru, mai bine descarcă-te şi dup-aia îndură suferinţa şi ruşinea, cum se zice. În afară de-asta, oricum există *întotdeauna* şi o parte hazlie a lucrurilor când vine vorba despre căcat. Întreabă orice copil. Po' să mă distrez şi io un pic, acuma, că s-a terminat, şi asta-i cât de cât o consolare, nu? Nu contează în ce hal m-am înfundat în mocirlă, lupta mea de joia cu Vera Donovan şi căcatu' a luat sfârşit.

Dac-o apucau pandaliile auzindu-mă când veneam? Ajungea într-un hal fără de hal de furie, ca un urs prins cu laba la miere într-un stup de albine sălbatice.

— Ce cauţi *tu* aici? întreba ea cu acelaşi ton vinovat pe care-l avea ori de câte ori era prinsă cu vreo boacănă, ca şi cum s-ar mai fi dus încă la Vassar, Holly Oaks sau la alta dintre cele Şapte Surori la care o trimiteau părinţii pe vremea când încă nu împlinise prea mulţi anişori. Asta-i ziua de făcut curat, Dolores! Du-te şi vezi-ţi de treabă! Nu te-am sunat să vii şi n-am nevoie de tine!

Numa' că nu mă speriam io aşa uşor.

— Am crezut că ai nevoie de mine, spuneam. Că n-o fi Chanel număra' cinci parfumu' care vine dinspre fundu' tău.

Uneori chiar mă lovea peste mâini în timp ce dădeam la o parte pătura şi aşternutu'. Îţi sărea în ochi că ar fi fost în stare să mă preschimbe în stană de piatră cu privirea fiin'că n-o lăsam în pace; îşi împingea buza de jos în afară ca un copilaş îmbufnat că nu vrea să meargă la şcoală. Deşi nu mă sinchiseam io de toate astea. Nu Dolores, fiica Patriciei Claiborne. În trei secunde aruncam cearşafu' cât colo şi nu-mi lua mai mult de cinci să-i dau jos chiloţii şi să-i smulg scutecele alea pe care le purta, în pofida faptului că mă lovea peste mâini. De cele mai multe ori o lăsa baltă după câteva încercări, pen' că amândouă ştiam c-o prinsesem cu mâţa-n sac. Toată povestea devenise atât de veche, încât dacă se pornea, restu' era o simplă rutină. Strecuram cu multă grijă plosca sub ea, apoi coboram scările şi curăţam covoru' din salon cu aspiratoru', de data. asta pe *bune,* nu avea decât să înjure ca un birjar şi po' să vă zic că *atunci* nu mai părea o fetiţă cuminte! Fiin'că, vezi tu, pricepea că pierduse partida şi nu exista pe lume altceva să deteste mai tare. Rămăsese la fel de turbată să nu piardă, chiar dacă dăduse în mintea copiilor.

Aşa s-au petrecut lucrurile o bună bucată de timp şi începusem să cred c-o să câştig tot războiu', nu numa' vreo două bătălii. Ar fi trebuit să-mi închipui că n-o să fie aşa.

Venise ziua de curăţenie, asta se întâmpla cu vreun an şi jumate în urmă, iar io eram pregătită să-mi pornesc cursa ca s-o prind din nou. Ajunsese chiar să-mi placă într-un fel, mi se părea o mare reuşită când o surprindeam la momentu' oportun. Bănuiam că plănuise un adevărat taifun de data aia, numa' să fi scăpat de mine. Existau toate semnele şi ceva în plus. În primu' rând nu avusese numa' o *zi* bună, ci o întreagă *săptămână,* luni chiar mă rugase să-i pun suportu' pe mânerele scaunului cu rotile ca să joace de una singură câteva runde de Big Clock, la fel ca pe vremuri. Mai mult, o ţinuse maţu', de parcă fusese vrăjit de Dracu', şi nu mai făcuse absolut nimic în ploscă de duminica trecută. Încât îmi închipuiam io că îşi băgase în cap ca în joia aia să-mi facă un imens cadou, ca pentru Crăciun, nu numa' nişte mărunţişuri oarecare.

După ce, în dup-amiaza zilei ăleia de curăţenie, am scos plosca de sub ea şi am văzut că era uscată ca o farfurie, i-am spus:

— Vera, nu crezi c-ai putea să faci ceva acolo, dacă te-ai strădui un picuţ mai tare?

— O, Dolores, mi-a răspuns, ridicând spre mine nişte ochi albaştri ca în filme şi inocenţi ca ai unui mieluşel abia fătat, am încercat cât de tare am putut, atât de tare că m-a şi durut. Cred că sunt constipată.

Am fost de acord cu ea.

— Posibil, da' dacă nu te faci repede bine, va trebui să-ţi dau să înghiţi o cutie întreagă de Ciocolax ca să te uşurezi.

— O, probabil că o să-mi treacă, a spus şi mi-a aruncat un zâmbet.

Deja îi căzuseră toţi dinţii din gură şi nu-şi punea placa decât dacă stătea în scaunu' cu rotile, altminteri ar fi putut s-o înghită şi să se sufoce cu ea în eventualitatea că ar fi tuşit. Când zâmbea, avea faţa ca un trunchi noduros de copac cu o scorbură în mijloc.

— Ştii cum sunt eu, Dolores, întotdeauna am zis că trebuie să laşi natura să-şi facă treaba.

— Te ştiu io bine, am bombănit, întorcându-mă să plec.

— Ce-ai spus, dragă? m-a întrebat atât de dulce de parcă ar fi mâncat toată ziua numa' miere.

— Am zis că nu-mi mai pot pierde vremea p-aici aşteptând să mai încerci o dată. Tre' să mă întorc la muncă. Azi e ziua de curăţenie, nu?

— Zău, chiar e? mi-a răspuns ca şi cum n-ar fi ştiut din primu' moment de când îşi deschisese ochii dimineaţa. Atunci dă-i bătaie, Dolores! Dacă simt că se întâmplă ceva cu burta mea, te chem eu.

Pun pariu c-o s-o faci, m-am gândit io, însă cu vreo cinci minute dup-aia. Da' n-am spus nimic, ci m-am mulţumit doar să cobor scările.

Am scos aspiratoru' din debara, l-am adus în salon şi l-am băgat în priză. Da' nu l-am pornit imediat, ci am şters mai întâi prafu'. Le aveam aşa de bine p-atunci cu astea, încât mă puteam baza pe propriile-mi instincte, aşteptându-le să-mi şoptească la ureche când se apropia momentu' potrivit.

După ce s-a aprins beculeţu' înăuntru', meu, am zbierat la Susy şi la Shawna că voiam să dau cu aspiratoru' în salon. Am ţipat în aşa hal, că m-au auzit şi juma' dintre săteni, nu numa' Regina-mamă de la etaj. Am apăsat pe butonu' de start şi apoi m-am dus la capu' scărilor. Nu-i dădeam prea mult în ziua aia, treizăci, cel mult patruzăci de secunde. Credeam că abia se ţine. Aşa că am urcat la etaj şi, ce să vezi?

Nimic.

Absolut nimic.

Cu o mică excepţie.

Felul în care mă privea. Atât de calm şi de dulce, cum nu vă puteţi închipui.

— Ai uitat ceva, Dolores? a gângurit ea

— Îhî, am răspuns, am uitat să renunţ la slujba asta acu' cinci ani. Haide, Vera, încetează.

— Cu *ce* să încetez, dragă? a întrebat, fluturându-şi genele de parcă n-ar fi avut nici cea mai mică idee despre ce vorbeam.

— Să punem cărţile pe masă, asta voiam să spun. Zi-mi şi mie o dată, ai nevoie de ploscă sau nu?

— Nu, mi-a replicat cu cea mai onestă voce. Ţi-am mai *zis!*

Stătea acolo şi zâmbea la mine. Nu scotea un cuvânt şi nici nu era nevoie s-o facă. Pe faţa ei se vedea exact tot ce-ar fi trebuit să zică. "Te-am prins, Dolores. Şi de data asta te-ai ars."

Da' încă nu mă învinsese. Io *ştiam* că ţinea în ea o cantitate imensă de produse ale intestinelor şi că încă mai aveam o şansă a naibii de mare dacă reuşeam să-i strecor plosca după ce şi-ar fi dat drumu', fiin'că n-ar mai fi putut să se oprească. Aşa că am coborât scările, m-am aşezat lângă aspirator, am aşteptat cinci minute şi apoi am urcat *din nou* la etaj. Numa' că de data asta n-a mai zâmbit când am intrat. Acum stătea întinsă pe-o parte, deja adormită... Cel puţin aşa am crezut. Chiar mă convinsese. Mă prostise pe bune în faţă. Şi tu ştii cum se zice: de mă fraiereşti o dată, ruşine să-ţi fie; de mă fraiereşti a doua oară, ruşine să-*mi* fie.

După ce-am coborât atunci, *chiar* am dat cu aspiratoru' în salon. Când am terminat, am strâns şi m-am dus s-o verific. Stătea în pat, complet trează, cu pătura dată la o parte, cu pantalonii lăsaţi în jos până la genunchii ei grăsani şi flasci şi cu scutecele neatinse. Dacă făcuse mizerie? O, Dumnezeule! Patu' se umpluse de căcat, era căcat şi pe covor, pe scaunu' cu rotile, pe pereţi. Până şi pe draperii. Arăta de parcă ar fi aruncat în jur cu el, aşa cum se împroaşcă unii pe alţii copiii când înoată în iaz.

Dacă eram furioasă? îndeajuns de tare, încât să mă trădez.

— *O, Vera! Ah, eşti o TICĂLOASĂ!* am ţipat la ea.

N-am ucis-o io, Andy, da' dacă aş fi avut de gând, în ziua aia aş fi făcut-o, după ce-am văzut câtă mizerie şi câtă duhoare era în cameră. Am vrut într-adevăr s-o omor atunci, n-are nici un sens să vă spun minciuni despre *asta.* Iar ea se uita la mine cu expresia aia pe care o căpăta în perioadele când mintea i-o lua razna... Da' îi puteam întrezări drăcuşoru' ţopăindu-i în privire şi în momentu' ăla m-am convins cu prisosinţă că mi-a făcut figura. Ruşine să-mi fie, mă păcălise a doua oară.

— Cine e? a întrebat ea. Brenda, tu eşti? Au scăpat iar vacile?

— Ştii foarte bine că nu mai găseşti picior de vacă p-aici încă din 1955! am ţipat.

Am traversat camera cu paşi mari, da' a fost o greşeală teribilă, fiin'că unu' dintre pantofi mi-a alunecat pe o grămăjoară de căcat şi a fost cât p-aci să pic pe spate. Cre' că dacă s-ar fi întâmplat să cad, chiar aş fi omorât-o, nu m-aş mai fi putut stăpâni. Însă oricum scoteam flăcări pe gură şi pucioasă pe urechi.

— Nu-i vina *mea,* a spus, încercând să imite vocea unei femei bătrâne şi neajutorate, a cărei viaţă abia se ţinea de un fir. Nu-i vina *meaaaaa!* Nu *văd* nimic, iar stomacul mi-e *atât* de agitat! Cred că o să-mi pierd minţile. Tu eşti, Dolores?

— Sigur că-s io, drac împieliţat! am spus, încă zbierând din rărunchi. Îmi vine să te *omor!*

Îmi închipui că în acest timp Susy Proulx şi Shawna Wyndham stăteau la picioru' scărilor, cu urechile făcute pâlnie, iar voi cre' că deja aţi discutat cu ele şi mi-au pus laţu' de gât. Nu-i nevoie să-mi confirmi, Andy, se vede pe faţa ta.

Când a înţeles că nu mă fraiereşte deloc, cel puţin nu încă o dată, Vera a renunţat să mai încerce să mă convingă de faptu' că se găsea într-una dintre perioadele ei de senilitate şi a trecut la atac. Probabil că o şi înfricoşasem un pic. Privind acu' la toate astea, mă sperii eu însămi, da', Andy, să fi aruncat o privire în camera aia! Semăna cu o cină în Iad.

— Probabil că o s-o şi faci! a ţipat. Într-o zi o *s-o faci* cu adevărat, zgripţuroaică bătrână, urâtă şi rea! O să mă omori ca şi pe bărbatu-tău!

— Nu, do'mnă, am spus. Nu-i chiar aşa. Când o să fiu gata să-ţi fac de petrecanie, n-o să mă mai chinui să pară un accident, o să-ţi dau un brânci pe fereastră şi dup-aia o să existe o ticăloasă mai puţin pe lume.

Am apucat-o pe după mijloc şi am ridicat-o de parcă aş fi fost o Superfemeie. Vreau să vă zic că am simţit-o pe spatele meu în noaptea aia, iar a doua zi dimineaţă abia dacă mai puteam merge, atât de tare mă durea. M-am dus la vraciu' ăla din Machias şi mi-a dat ceva de mi-a mai trecut un pic, da' niciodată de-atunci nu mi-am revenit de tot. Numa' că pe moment n-am simţit absolut nimic. Am ridicat-o din patu' ăla al ei ca şi cum aş fi fost o fetiţă pişăcioasă, iar ea păpuşa pe care voiam s-o scot la plimbare. A început să tremure toată şi doar faptu' că mi-am dat seama în ce hal de înfricoşată era m-a ajutat să-mi vin în fire, da' aş fi o mincinoasă împuţită dacă aş spune că nu m-a încântat cât de tare o înspăimântasem.

— *Aaaaaaah!* a ţipat. *Aaaaaaa, nuuuuuu! Să nu mă duci la fereastră! Să nu mă arunci afară, să nu îndrăzneşti! Lasă-mă jos! Mă doarrre, Dolores! AAAAAAAH! LASĂ-MĂ JOOOS!*

— Termină cu urletele astea, am spus şi am trântit-o în scaunu' cu rotile îndeajuns de brutal încât să-i sară dinţii din gură... dacă ar mai fi avut vreunu'. Beleşte-ţi ochii la mizeria pe care ai făcut-o. Şi să nu cumva să-mi zici că nu vezi, pen' că ştiu că nu-i aşa. Admiră-ţi opera!

— Îmi pare rău, Dolores, a spus ea şi a început să se smiorcăie.

Da' io încă îi mai vedeam sclipirile jucăuşe din ochi. Le zăream aşa cum poţi distinge uneori peştii în apa limpede, dacă te ridici în genunchi şi te apleci peste marginea bărcii.

— Îmi pare rău, n-am vrut să fac mizerie, încercam doar să te ajut.

Aşa zicea *întotdeauna* când se căca în pat şi-l strivea un pic să se întindă în jur... deşi în ziua aia se hotărâse pentru prima dată să picteze şi pereţii cu el. *Io doar încercam să te ajut, Dolores;* minţea de îngheţau apele.

— Stai acolo şi taci, am zis. Dacă nu vrei să prinzi viteză spre fereastra aia, sau una şi mai mare spre bolovanii de jos, te-aş sfătui să mă asculţi.

Iar fetele din capu' scărilor nu pierduseră nici un cuvinţel al discuţiei, n-am nici cel mai mic dubiu. Da' atunci mi se urcase prea tare sângele la cap ca să mă mai gândesc şi la aşa ceva.

Avea destulă minte să-şi ţină gura închisă, după cum îi spusesem, da' era satisfăcută şi, de altfel, de ce nu? Realizase ce-şi pusese în gând, de data asta ea fiind aia care câştigase bătălia, şi mi se părea clar ca bună ziua că meciul încă nu se încheiase, mai existau puncte de marcat. Am trecut la treabă, curăţând şi aranjând lucrurile să arate ca înainte. Mi-a luat aproape două ore şi, cam pe când terminasem, spatele a început să mă sâcâie.

V-am povestit despre cearşafuri şi am observat pe feţele voastre că m-aţi înţeles cât de cât. E mai greu să-ţi dai seama de murdăria pe care a făcut-o ea. Vreau să spun că nu mă dă peste cap căcatu'. Toată viaţa l-am curăţat, aşa că la vederea lui nu pic în cur. Normal că nu miroase ca un buchet de flori, da' tre' să ai grijă, pen' că are microbi, la fel ca şi mucii,

scuipatu' sau petele de sânge, numa' că se ia la spălat. Oricine a avut vreodată un copil ştie că pata de rahat iese. Deci nu asta mă deranja cel mai rău.

Cre' că cel mai tare mă scotea din pepeni faptu' că ea avea un comportament atât de *crud.* Atât de *şmecher.* Aştepta momentu' prielnic, iar când i se oferea o şansă, îşi dădea drumu' la cât de multă mizerie şi cât de *repede* putea, fiin'că ştia că nu-i las prea multă vreme. O făcea special, înţelegeţi ce vreau să spun? Îşi construia cu grijă planu' în momentele ei de luciditate. Lucru' ăsta îmi înceţoşa privirea şi-mi îngreuna inima în timp ce curăţam după ea. În timp ce dezveleam patu'; în timp ce luam salteaua, cearşafurile şi feţele de pernă, toate pline cu căcat, şi le azvârleam în coşul cu lenjerie; în timp ce frecam podeaua, pereţii şi geamurile; în timp ce dădeam jos perdelele şi puneam altele curate; în timp ce-i făceam din nou patu'; în timp ce scrâşneam din dinţi, încercând să-mi ţin spatele la respect pe când o spălam, o îmbrăcam cu o nouă cămaşă de noapte şi apoi o transportam din scaunu' cu rotile direct în pat (ea neajutându-mă deloc, doar stând pleoştită la mine în braţe ca o plăcintă de-o tonă, deşi ştiam al naibii de bine că se găsea într-una din zilele ei bune şi ar fi putut să mă ajute, dacă ar fi dorit); în timp ce ştergeam blestematu' ei de scaun cu rotile, trebuind să-l frec pentru că se întărise deja căcatu'; în timp ce făceam toate astea, aveam inima grea şi privirea întunecată. Iar ea ştia.

Ştia şi asta o făcea fericită.

Când m-am dus acasă în noaptea aia, am înghiţit nişte Aracin-3 pentru spate, m-am băgat în pat, chircindu-mă pân' am ajuns ghem, chiar dacă mă durea, şi am plâns încontinuu. Credeam că n-o să mă mai opresc. Niciodată, cel puţin de la povestea cu Joe, nu mă mai simţisem aşa de nenorocită şi fără speranţă. Sau atât de îngrozitor de *bătrână.*

Crudă — ăsta era al doilea ei mod de-a fi jigodie.

Ce-ai spus, Frank? Dacă a mai făcut-o?

Eşti al naibii de tare. A mai făcut-o în săptămâna următoare şi încă una după. N-a mai fost chiar atât de nasol ca prima dată, pe de o parte pen' că n-a mai putut să-şi păstreze aşa multe rezerve, da' şi fiin'că eram pregătită. Şi după a doua oară am adormit plângând, deşi, stând lungită cu ochii în tavan şi simţind junghiu' ăla mizerabil în spate, mă hotărâsem să-mi dau demisia. Nu ştiam ce se va-ntâmpla dup-aia sau cine va avea grijă de ea, da', în momentu' ăla, nu asta mă futea la creieri. Dacă e s-o luăm după cât mă interesa pe mine, putea foarte bine să dea ortu' popii în patu' ei căcăcios.

Încă mai plângeam din cauza demisiei când m-a pocnit somnu', fiin'că reuşise să scoată la suprafaţă tot ce exista mai rău în mine, da' după ce m-am trezit, supărarea mi se evaporase. Cre' că e adevărat ce se spune, cum că mintea nu-ţi adoarme chiar dacă tu aşa îţi închipui; de fapt continuă să gândească, ajungând la un rezultat mai bun, fiin'că tu nu eşti pe fază s-o umpli cu obişnuita înşiruire de nimicuri care trec printr-un cap legat de trunchi: ce treabă mai ai de făcut, ce să găteşti pentru prânz, la ce program să te uiţi la televizor, chestii din astea. Ar trebui să fie adevărat, că *motivu'* pentru care mă simţeam atât de bine era că mă sculasem din somn ştiind cum de reuşea să mă tragă pe sfoară. Chestia care mă împiedicase să-mi dau seama mai devreme se datora faptului că o subestimasem, îhî, chiar şi io, care ştiam cât de vicleană putea deveni din când în când. Şi odată ce i-am înţeles şmecheria, am priceput cum trebuie să procedez.

Mă durea să accept că era necesar să-i acord încredere uneia dintre fetele de joia, să dea cu aspiratoru' în salon, iar imaginea Shawnei Wyndham fâţâindu-se p-acolo îmi dădea ceea ce bunicu-meu obişnuia să numească "şerpişori pe şira spinării". Tu ştii, Andy, în ce hal de neîndemânatică e, ca de altminteri toţi cei din familia Wyndham, numa' că ea îi depăşeşte cu mult pe ăilalţi. Parcă i-ar fi crescut umflături pe tot corpu' de reuşeşte să dărâme atâtea lucruri în cale. Nu e vina ei, o are în sânge, da' n-aş suporta s-o văd pe Shawna învârtindu-se prin salon, cu toată sticlăria şi porţelanurile de-acolo, abia aşteptând să fie dărâmate.

Numa' că tot trebuia să fac *ceva,* dăşteptu' învaţă din greşelile altora, prostu' nici dintr-ale lui, şi noroc că mă puteam baza pe Susy. Nu e chiar o balerină, da' în următoru' an ea a dat cu aspiratoru' pe covoru' din salon şi n-a spart absolut nimic. E o fată bună, Frank, şi n-ai idee cât de încântată am fost când m-a anunţat că se mărită, cu toate că băiatu' nu-i de p-aici.

Cum o mai duc ei?

Ce-ai vrea să auzi?

O duc bine. Chiar foarte *bine.* Mă bucur pentru ea. Da' nu cred că are vreun scutec în perspectivă, nu-i aşa? În zilele-astea s-ar părea că tinerii aşteaptă până-s gata de plecare la azil ca să...

Da, Andy, *imediat!* Da' mi-aş dori să-ţi aduci aminte că despre viaţa *mea v*orbesc io aici, despre blestemata *mea* de viaţă! Aşa că de ce nu te trânteşti tu înapoi în scaunu' ăla mare al tău, punându-ţi picioarele pe birou şi relaxându-te? Dacă o să te mai împingi în halul ăla, o să

capeţi hernie.

În tot cazul, Frank, transmite-i complimentele mele şi spune-i că aproape i-a salvat viaţa lu' Dolores Claiborne în vara lu' 1991. Poţi să-i zici şi versiunea internă a furtunilor cu căcat de joia, şi cum am rezolvat-o. Niciodată nu le-am spus ce se petrecea cu adevărat, tot ceea ce ştiau fiind doar că mă jucam de-a toreadoru' cu Maiestatea Sa Regală. Îmi dau acu' seama că de fapt mi-era *ruşine* să le povestesc. Cre' că nici io nu suport înfrângerile mai mult decât Vera.

Zgomotul aspiratorului. *Asta* am priceput când m-am trezit din somn în dimineaţa aia. Ţi-am mai zis că nu avea nimic la *urechi,* aşa că sunetele scoase de aspirator îi sugerau dacă într-adevăr curăţam salonu' sau stăteam numa' în capu' treptelor gata de start. Vezi tu, în caz că îl laşi să funcţioneze în gol, aspiratoru' scoate un anumit zgomot. Doar *uuuuu,* cam aşa ceva. Da' în timp ce cureţi un covor, scoate două sunete care urcă şi coboară în rafale. BUUU, face când îl împingi. Şi bzzz când îl tragi spre tine ca să mai dai o dată în acelaşi loc. BUUU-bzzz, BUUU-bzzz, BUUU-bzzz.

Voi doi, nu vă mai frecaţi creierii de pomană, mai bine uitaţi-vă la zâmbetu' de pe faţa lu' Nancy. Oricine ar putea vedea pe mutrele voastre dacă aţi dat cu aspiratoru' vreodată în viaţă. Iar în caz că ţi se pare ceva important, Andy, probeaz-o pe propria-ţi piele. O să auzi imediat diferenţa, deşi mi-o imaginez pe Maria căzând pe spate dacă ar intra în camera de zi şi te-ar găsi curăţând covoru'.

Ce am priceput în dimineaţa aia a fost că ea nu se mai baza doar pe faptu' că porneam aspiratoru', fiin'că îşi dăduse seama că nu era suficient. Asculta să vadă dacă sunetu' coboară şi urcă, aşa cum se-ntâmplă când chiar cureţi ceva. Nu-şi începea figura împuţită până nu auzea BUUU-bzzz în rafale.

Ajunsesem înnebunită să-mi verific noua idee, da' nu puteam imediat, pen' că tocma' intrase într-una din perioadele ei sumbre şi o vreme şi-a făcut nevoile în ploscă sau, când n-avea încotro, în scutece. Şi începuse să-mi fie frică că n-o să-şi mai revină de data asta. Ştiu că pare ciudat, fiin'că era mult mai uşor de îngrijit când avea mintea înceţoşată, da' dacă îţi vine o idee ca asta, atunci vrei s-o şi verifici. În plus, mai simţeam şi *altceva* pentru ticăloasa aia, nu numa' s-o strâng de gât. O cunoşteam de patruzăci de ani şi ar fi fost tare aiurea să fie altfel. Odată îmi croşetase o cuvertură, asta se întâmplase cu mult înainte de-a se îmbolnăvi, da' încă o mai am pe pat şi-mi ţine de cald în nopţile friguroase din februarie când vântu' suflă înfiorător.

Apoi, după vreo lună, o lună jumate de când îmi venise ideea, a început să-şi revină. Urmărea *Jeopardy* la televizoru' din dormitor şi râdea de concurenţi dacă nu ştiau cine fusese preşedinte pe vremea războiului dintre Spania şi SUA sau cine jucase în rolul lui Melanie în filmul *Pe aripile vântului.* Şi iar se apucase să mă hârâie cu posibila vizită a copiilor săi înainte de Labour Day. Păi da, că mă tocase la cap s-o pun în scaunu' cu rotile ca să se uite la mine cum atârnam cearşafurile pe sârmă şi să se asigure că le prindeam cu şase cârlige, nu cu patru.

A sosit şi dup-amiaza de joi în care am scos plosca de sub ea uscată ca o farfurie şi goală ca promisiunile unui comis-voiajor. Nu po' să spun cât de veselă am fost s-o văd aşa. Şi acu', între noi două; tu, vulpe bătrână şi vicleană, mi-am zis. O să vezi tu pe dracu'! Am coborât scările şi am chemat-o pe Susy Proulx în salon.

— Vreau ca azi să dai *tu* cu aspiratoru' aici, Susy, i-am spus.

— E-n regulă, do'mnă Claiborne, a zis ea.

Aşa îmi spuneau amândouă, Andy, la fel ca majoritatea celor de pe insulă, din câte ştiu. N-am cerut-o explicit nici la biserică, nici în altă parte, da' aşa era. Ca şi cum s-ar fi gândit că fusesem măritată cu un tip pe nume Claiborne, o rămăşiţă dintr-un trecut încâlcit ce mă acuza... Sau poate că-mi doream să cred că majoritatea nu-şi mai aminteau de Joe, cu toate că-s convinsă de contrariu, şi-n final nu contează prea mult, oricum ar fi; presupun că sunt îndreptăţită să cred tot ceea ce am chef. Până la urmă, io am fost măritată cu nenorocitu' ăla.

— Nu mă deranjează, a continuat ea, da' de ce vorbeşti în şoaptă?

— N-are importanţă, am spus, doar încearcă să vorbeşti şi tu aşa. Să nu îndrăzneşti să spargi ceva p-aici, Susan Emma Proulx, nu cumva s-o faci.

A roşit exact ca un butuc pus pe foc, mi se părea de-a dreptul comic.

— De unde ştii că mă mai cheamă şi Emma?

— Nu-i treaba ta, am zis, stau pe Little Tall Island de nu-ţi închipui câtă vreme şi ştiu o mulţime de lucruri despre oamenii de p-aici. Tu ai grijă numa' cum dai din coate pe lângă mobila şi porţelanurile doamnei "Dumnezeu", mai ales când te sprijini de ceva, şi n-o să ai nici o problemă.

— O să fiu cât se poate de atentă, a spus ea.

Am dat io drumu' la aspirator, apoi am păşit în hol şi, făcându-mi mâinile pâlnie la gură,

am zbierat:

— Susy! Shawna! Acu' o să dau cu aspiratoru' în salon!

Susy era chiar lângă mine, şi vreau să vă spun că toată *faţa* ei arăta ca un mare semn de întrebare. Mi-am fluturat mâna înspre ea, indicându-i să se întoarcă la treabă. Ceea ce a şi făcut.

Am mers pe vârfurile picioarelor până la capu' scărilor şi m-am aşezat în vechiu' meu loc. Ştiu că pare o prostie, da' nu cre' că mai fusesem atât de emoţionată de când mă dusese tata pentru prima dată la vânătoare, la doişpe ani. Mă simţeam cam în acelaşi fel, cu inima bătându-mi tare de parcă s-ar fi *întins* până-n gât. Vera avea în salon o grămadă de antichităţi valoroase şi de porţelanuri scumpe, da' nu m-am gândit nici un moment la Susy Proulx, care se învârtea ca un derviş printre ele. Va puteţi imagina una ca asta?

M-am forţat să rămân pe loc cât de mult, vreun minut jumate, cred. Apoi am zbughit-o. Iar când am năvălit în cameră, avea faţa roşie, ochii mijiţi, pumnii strânşi, gemând: *"Îhhh! îhhh! ÎHHHHHHH!* Şi-a deschis repede ochii când a auzit uşa de la dormitor dată de perete. Oh, cât mi-aş fi dorit s-o pot filma, era nemaipomenit de hazliu.

— Dolores, pleacă imediat de-aici, a chiţăit ea, încerc să trag un pui de somn şi mi-e imposibil dacă tu dai năvală ca un taur cu coarnele înainte la fiecare douăzeci de minute!

— Bine, am spus, plec, da' mai întâi o să pun oliţa asta sub tine. Din câte miros, po' să zic că o sperietură e tot ce poa' să fie mai bun să-ţi rezolve problema cu constipaţia.

Mi-a dat peste mâini şi m-a înjurat, era în stare să înjure cu foarte multă ardoare când voia, şi voia de fiecare dată când o trăgea cineva pe sfoară, da' nu i-am acordat nici o atenţie. Am strecurat plosca sub ea încetişor ca o boare şi dup-aia toate au mers strună. La sfârşit m-am uitat la ea şi ea la mine şi nici una n-a scos vreun cuvânt. Ne cunoşteam prea bine una pe alta, înţelegi tu?

Aşa, păsărică bătrână şi urâtă, spunea faţa mea, te-am prins din nou şi-ţi place grozav, nu?

Nu prea mult, Dolores, zicea a ei, da' nu-i nimic; dacă m-ai prins o dată, nu înseamnă c-o să *mai* reuşeşti.

Cu toate astea, am reuşit Au mai fost câteva dezastre micuţe, da' niciodată ca atunci când v-am povestit, de se mânjiseră cu căcat până şi draperiile. Ăla a fost ultimul ei triumf. Apoi, perioadele de luciditate au devenit tot mai rare, iar când le avea, erau din ce în ce mai scurte. Nu-mi mai dădea junghiuri în spate, da' mă făcea să fiu tristă. Vera semăna cu o durere de măsele, numa' că mă obişnuisem cu ea, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

Aş putea să capăt încă un pahar cu apă, Frank?

Mulţumesc. Vorbitu' îţi face sete. Iar dacă ai lăsa sticla aia de whisky Gentleman Jim Beam să ia puţin aer, n-o să zic *nimănui.*

Nu? Asta-i tot ce poţi s-aştepţi de la cei ca tine.

Unde rămăsesem?

A, ştiu. La firea ei. Ei bine, al treilea mod de-a fi jigodie era cel mai rău dintre toate. Se purta ca o jigodie pen' că, fiind bătrână şi tristă, n-avea ce să facă, doar să moară într-o cameră de la etaj pe o insulă, departe de locurile şi oamenii pe care-i cunoscuse, cu care îşi petrecuse cea mai mare parte a vieţii. Într-adevăr, nasol, numa' că îşi pierdea minţile încetu' cu încetu'. Şi tot timpu' exista o parte a ei, conştientă că restu' ajunsese ca o faleză de pe malu' unui râu, gata să se prăbuşească la cea mai mică zguduitură.

Ştii, se simţea foarte singură şi n-am priceput, n-am reuşit niciodată să-nţeleg în primu' rând de ce şi-a aruncat trecutu' la coş venind să locuiască pe insulă. Da' îi era şi teamă, iar asta o puteam înţelege. Chiar şi aşa, tot îşi mai păstrase o forţă şi o putere înspăimântătoare, ca o regină muribundă ce nu dă drumu' la coroană nici la sfârşit; ca şi cum Dumnezeu însuşi ar trebui să se roage ca să-şi desfacă degetele unu' câte unu' de pe ea.

Avea zile bune, da' şi proaste, po' să vă spun. Ceea ce numesc io izbucniri se întâmpla la trecerea de la o perioadă strălucitoare la una înceţoşată sau de la o săptămână de confuzie la alta de luciditate. În timp ce se schimba, devenea ca şi cum n-ar fi fost nicicum... iar o parte a ei o ştia şi p-asta. Atunci apăreau halucinaţiile, dacă absolut toate *erau* halucinaţii, nu mai sunt atât de sigură cum am fost. Poate o să vă povestesc de ce, poate că nu, o s-aştept să văd io când ajung acolo dacă am chef sau nu.

Cre' că nu se petreceau toate în dup-amiezele de duminică sau la miezu' nopţii; probabil că p-astea mi le aduc aminte cel mai bine pen' că domnea atâta linişte în casă, încât mă speriam îngrozitor când începea să ţipe. Ca şi cum ar fi aruncat cineva cu o găleată de apă rece ca gheaţa pe mine, în toiu' unei zile toride de vară; nu exista clipă în care să nu mă gândesc c-o să mi se oprească bătăile inimii când va începe să urle; nu exista clipă în care să nu-mi închipui c-o să intru la ea în cameră şi o s-o găsesc pe moarte. Cu toate că lucrurile de

care se speria n-aveau nici un sens. Vreau să spun că ştiam că-i e frică şi de ce *anume* îi e, da' niciodată din *ce motiv.*

— Sârmele! ţipa uneori când intram în cameră. Se zvârcolea în pat cu mâinile strânse, aşezate între ţâţe, cu gura întredeschisă şi tremurândă, iar lacrimile i se scurgeau printre zbârciturile de sub ochi. *Sârmele,* Dolores, opreşte *sârmele!* Şi întotdeauna arăta cu degetul spre acelaşi loc: scândura din colţu' opus al podelei.

Păi da, nu era nimic acolo, însă pentru *ea* era. Vedea toate sârmele alea ieşind din perete, traversând camera şi înconjurându-i patu', râcâind podeaua... Cel puţin aşa *credeam* că vede. Trebuia să fug în jos pe scări, să iau un cuţit de măcelărie din bucătărie şi să mă întorc. Îngenuncheam în colţ sau, dacă se comporta ca şi cum ele ar mai fi înaintat, mai aproape de pat, pretindeam că le ciopârţesc. Făceam asta lăsând uşor lama pe duşumea, în aşa fel încât să nu zgârii scândurile din lemn de arţar, până când încetau ţipetele.

Apoi mă duceam lângă ea şi-i ştergeam lacrimile de pe faţă cu şorţu' meu sau cu unu' dintre şervetele pe care şi le ţinea întotdeauna sub pernă, o sărutam o dată sau de două ori şi-i spuneam:

— Aşa, dragă, s-au dus. Am tăiat şi ultima bucăţică din sârmele alea afurisite. Uită-te şi tu.

Îşi îndrepta privirea într-acolo (deşi în momentele despre care vă vorbesc nu putea vedea deloc), mai plângea puţin, apoi mă strângea în braţe şi zicea:

— Mulţumesc, Dolores. Am crezut că sigur or să mă înhaţe de data asta.

Câteodată îmi spunea Brenda când îmi mulţumea; fusese menajera familiei Donovan în Baltimore. Alte dată îmi zicea Clarice, care fusese sora ei şi murise în 1958.

În anumite zile, urcam la ea în cameră şi-o găseam pe jumate dată jos din pat, urlând că avea un şarpe în pernă. Alteori stătea cu păturile puse peste faţă, zbierând că ferestrele concentrau razele soarelui şi că avea să fie arsă. Câteodată jura că îşi simte păru' din cap sfârâind. Nu conta că afară ploua sau că-ţi băgai degetele în ochi de ceaţă, era absolut convinsă că soarele o va arde de vie, aşa că trăgeam jaluzelele şi o ţineam în braţe până când se oprea din plâns. Uneori dura un timp lung până se liniştea, chiar şi după ce tăcea, fiin'că o simţeam tremurând ca un căţeluş ce fusese chinuit de nişte copii răi. Mă ruga încontinuu să mă uit la pielea ei şi să văd dacă are vreo arsură pe undeva. Îi răspundeam mereu că n-are nimic şi, după puţină vreme, uneori reuşea să adoarmă. Alteori nu, pica într-un soi de transă, bolborosind cuvinte adresate unor oameni inexistenţi. Câteodată vorbea franţuzeşte, asta neînsemnând *parlei vu franţuzăşti.* Ea şi bărba-su iubiseră Parisul şi merseseră acolo de câte ori se putuse, cu sau fără copii. Când era veselă, depăna amintiri: cafe-barurile, cluburile de noapte, galeriile de artă şi bărcile de pe Sena, şi-mi plăcea s-o ascult. Vera povestea foarte frumos, când îţi descria vreun lucru aproape că izbuteai să-l vezi.

Da' cele mai rele chestii — de ele se speria cel mai des — nu erau decât nişte iepuraşi de praf. Ştiţi despre ce vorbesc, ghemotoacele alea de scame pe care le strângi de sub paturi, din spatele uşilor sau din colţuri. Ca gogoşile de iarba-cucului. Îmi dădeam seama că lor le venise rându', chiar dacă nu putea să spună; de cele mai multe ori o calmam, da' nu-mi imaginam nici cel mai mic motiv pentru care o puteau înfricoşa atât de tare excrementele alea de stafii sau ce credea ea că sunt de fapt, cu toate că-mi făcusem în final o idee. Nu râdeţi, mi-a apărut în vis.

Din fericire, iepuraşii de praf n-o preocupau atât de des ca sârmele din colţuri sau ca arsurile de la soare, da' atunci când *i se arătau,* o încurcam nasol. Ştiam că sunt iepuraşii de praf în clipa în care începea să ţipe, chiar dacă mă găseam în camera mea la miezu' nopţii, dormind cu uşa închisă. Iar dacă i se punea pata pe creier în legătură cu ălelalte...

Ce-i, scumpo?

O, nu-i aşa?

Nu, nu-i nevoie să muţi mai aproape micuţu' tău casetofon; dacă vrei să vorbesc mai tare, aşa o să fac. În general sunt cea mai mare gaiţă din câte ai întâlnit vreodată — Joe spunea că îşi dorea să i se întărească bumbacu' în urechi când mă aflam io în preajma lui. Da' îmi dădea fiori felu' cum reacţiona ea la iepuraşii ăştia de praf, iar faptu' că am început să vorbesc mai încet dovedeşte că încă nu mi-a trecut. Chiar şi acu', după ce-a murit. Uneori o dojeneam: "De ce te cobori la asemenea prostii, Vera?" Numa' că nu erau prostii, cel puţin nu pentru Vera. M-am gândit de nenumărate ori la cum o s-o mierlească din cauza iepuraşilor ălora de praf nenorociţi. Şi cre' că nu m-am îndepărtat prea tare de adevăr, dacă stau mai bine să judec.

Ce începusem să zic e că atunci când i se punea pata pe creier în legătură cu ălelalte lucruri: şarpele din pernă, soarele, sârmele, ţipa. Dacă apăreau însă iepuraşii de praf, scotea nişte urlete *asurzitoare.* De obicei nu cuvinte, doar zbierăte stridente, atât de lungi şi de tari, încât ţi se zbârlea pielea de pe tine.

Alergam într-acolo şi o găseam smulgându-şi păru' din cap sau zgâriindu-se cu unghiile pe

faţă şi arătând ca o vrăjitoare. Cu ochii atât de imenşi, aproape cât nişte farfurioare de dulceaţă, şi întotdeauna holbându-se la un colţ sau altu' al camerei.

Câteodată putea să îngaime: *Iepuraşii de praf, Dolores! O, Doamne, iepuraşii de praf!* Altă dată nu era capabilă decât să plângă. Îşi acoperea ochii pentru câteva secunde cu mâinile, apoi privea iar. Parcă n-ar fi suportat să se uite şi totuşi nu se îndura nici să *nu* se uite. Şi începea iar să-şi sfâşie faţa cu unghiile. Le tăiam întotdeauna cât mai scurt, da' tot îi dădea sângele aproape de fiecare dată, iar io mereu mă minunam cum de-i rezistă inima la o asemenea teroare, la cât de grasă şi bătrână ajunsese să fie.

Odată a căzut din pat şi a rămas lungită pe jos, cu un picior îndoit sub ea. M-a speriat de moarte atunci. Am intrat în fugă şi ea stătea acolo pe podea, lovind cu disperare scândurile şi zbierând de dărâma casa. A fost unica ocazie, în toţi anii în care am lucrat pentru ea, când l-am chemat pe doctoru' Freneau în mijlocu' nopţii. A *venit* tocma' din Jonesport, în barca cu motor a lu' Collie Violette. L-am sunat fiin'că mi-am închipuit că-şi rupsese picioru' şi aşa ar fi trebuit să fie după cum şi-l îndoise sub ea, ar fi putut să şi moară din pricina şocului. Numa' că nu şi-l fracturase, n-am idee *cum* de nu, da' Freneau mi-a zis că doar şi-l scrântise, iar a doua zi a intrat într-una din perioadele ei bune, nemaiamintindu-şi nimic din ceea ce se întâmplase. Odată, când părea a fi mai mult sau mai puţin în lumea reală, am întrebat-o despre iepuraşii de praf, iar ea s-a uitat la mine de parcă aş fi fost sărită de pe fix. Nu-şi dădea seama absolut deloc despre ce vorbeam.

După ce am păţit-o de câteva ori, am învăţat ce să fac. Cum îi auzeam urletele asurzitoare, săream din pat şi fugeam pe uşă, dormitoru' meu găsindu-se numa' la o cameră de-al ei, mai precis o debara. Ţineam o mătură rezemată de perete în hol, şi un făraş, încă de când o apucaseră pentru prima dată pandaliile cu iepuraşii de praf. Dădeam buzna înăuntru, agitând mătura de parcă aş fi vrut să-nfrunt o întreagă gaşcă de bătăuşi şi ţipând (era singuru' mod prin care mă puteam face auzită).

— *Îi prind, Vera!* strigam io. *Imediat îi prind. Tu doar încearcă să-ţi ţii pliscu' închis.*

Şi măturam în colţu' spre care se holba ea, trecând apoi şi la ălălalt, ca să fiu sigură. Uneori, în momentu' ăsta, se calma, da' cel mai adesea începea să zbiere că de sub pat ieşeau şi mai mulţi. Aşa că mă aşezam pe coate şi pe genunchi, prefăcându-mă că mătur şi acolo. Odată, imitaţia aia păcătoasă şi grosolană de femeie idioată aproape că a căzut peste mine, încercând să se aplece ca să se convingă. Probabil că m-ar fi strivit ca pe o muscă. Ce tablou comic ar fi fost!

Altă dată am măturat fiecare locşor care o înfricoşa, i-am arătat făraşu' gol şi i-am spus:

— Na, dragă, vezi? Am strâns tot ce te ameninţa.

S-a chiorât mai întâi la făraş, apoi şi-a ridicat privirea spre mine, tremurând din tot corpu', cu ochii înotând în lacrimi, ca bolovanii pe care-i distingi cu greu pe fundu' râului, şi mi-a şoptit:

— O, Dolores, sunt atât de *gri!* Atât de *scârboşi!* Du-i de-aici! Te rog, ia-i de-aici!

Puneam mătura şi făraşu' lângă uşa camerei mele, să le am la îndemână data viitoare, apoi mă întorceam s-o liniştesc. Să mă calmez şi io, de fapt. Iar dacă aveţi senzaţia că mă simţeam mai bine, încercaţi şi *voi* să vă plimbaţi singuri într-un muzeu mare şi vechi ca ăla, în toiul nopţii, cu vântu' gemând afară şi cu o femeie bătrână şi ţicnită înăuntru. Inima îmi bătea ca o toacă şi nu-mi puteam recăpăta răsuflarea... Da' n-o lăsam să vadă în ce hal eram, pen' că şi-ar fi pierdut încrederea în mine şi unde-am mai fi ajuns atunci?

După majoritatea crizelor de genu' ăsta îi periam păru', se pare că o calma cel mai rapid. Plângea şi se tânguia la început, uneori îşi încolăcea braţele pe după mine şi mă strângea, îngropându-şi faţa în pântecele meu. Îmi aduc aminte cât de fierbinţi îi deveneau fruntea şi obrajii, după ce trecea prin distracţia cu iepuraşii de praf, şi cum mă uda uneori pe sub cămaşa de noapte cu lacrimile ei. Biata bătrână! Cre' că nimeni dintre noi nu-şi închipuie cum e să fii atât de în vârstă sau să te urmărească monştrii şi să nu fii în stare să ţi-o explici nici măcar ţie însuţi.

Câteodată, nici o juma' de oră de periat nu rezolva nimic. Continua să privească prin mine spre colţu' ăla, ţinându-şi respiraţia şi scâncind. Ori îşi băga mâna în întunericu' de sub pat şi apoi şi-o trăgea brusc înapoi, de parcă s-ar fi aşteptat să sară ceva la ea şi s-o muşte. O dată sau de două ori şi *mie* mi s-a părut că văd o chestie mişcându-se acolo jos şi a trebuit să-mi încordez tare fălcile ca să nu ţip. Păi da, fusese numa' umbra mâinii ei, *ştiu* asta, însă vreau să vă spun doar în ce stare mă adusese. Îhî, până şi pe mine, io, care de obicei sunt la fel de cu picioarele pe pământ pe cât de mare am gura.

Atunci când nu mai era nimic de făcut, mă băgam lângă ea în pat. Braţele i se strecurau încet în juru' meu, până mă cuprindeau de tot, capu' i se aşeza pe ceea ce îmi mai rămăsese din piept, iar *io* îmi puneam mâinile în juru' *ei* şi o ţineam aşa până când o fura somnu'. Apoi

mă furişam tiptil din pat, uşurel să n-o trezesc, şi mă întorceam la mine în cameră. De vreo câteva ori, chiar am rămas la ea. Asta se întâmpla mai ales când mă trezea în toiu' nopţii cu ţipetele ei — pur şi simplu adormeam acolo.

Într-una din aceste nopţi am visat despre iepuraşii de praf. Numa' că în vis nu eram io, ci eram *ea* stând în patu' ăla de spital, simţindu-mă atât de grasă, că nu mă puteam întoarce de pe-o parte pe alta fără ajutor, şi cu pântecele arzând până în străfunduri de la o infecţie urinară ce n-avea să-mi treacă cu adevărat niciodată, după cum stătea ea tot timpu' jilavă acolo jos, fără nici cea mai mică rezistenţă la boli. S-ar zice că preşu' le ura bun-venit tuturor microbilor care voiau să intre, d-aia fusese pus cu faţa-n sus pe prag, tocma' bine.

M-am uitat către unu' din colţuri şi ceea ce am văzut semăna cu o căpăţână din praf. Avea ochii daţi peste cap şi gura plină de dinţi lungi ca nişte colţi. A început să vină înspre pat, foarte lent, rostogolindu-se, iar când s-a întors încă o dată cu faţa spre mine, fixându-mă cu privirea, l-am recunoscut pe Michael Donovan, soţu' Verei. S-a răsucit a doua oară şi de data asta chipu' i se transformase în al lu' *bărbatu-meu,* Joe St. George, strâmbându-se îngrozitor şi cu o grămadă de dinţi lungi din praf clănţănindu-i în gură. După a treia rostogolire n-am mai remarcat să fi fost nimeni cunoscut, da' arăta teribil de *viu, înfometat* şi voia să ajungă până la *mine* să mă mănânce.

M-am trezit brusc, cu o smucitură atât de puternică, încât aproape am căzut din pat. Se făcuse dimineaţă, iar soarele îşi arunca razele în fâşii pe podea. Vera mai dormea încă. Îmi udase toată mâna cu salivă, da' n-aveam putere să mă şterg. Stăteam acolo lungită, tremurând plină de transpiraţie, încercând să mă conving că revenisem la realitate şi că totu' era bine, aşa cum ţi se întâmplă după un coşmar groaznic. O clipă am mai zărit jos, lângă pat, capu' din praf cu ochii mari şi goi, cu dinţii lungi. În asemenea hal ajunsesem. Apoi totu' a dispărut; podeaua şi colţurile au devenit la fel de curate ca întotdeauna. Da' de-atunci m-am întrebat mereu dacă nu cumva ea mi-a *trimis* visu', dacă nu văzusem o parte din ceea ce îşi imagina *ea* de câte ori scotea răcnetele alea asurzitoare. Poate că inhalasem o frântură din spaima ei şi mi-o însuşisem. Credeţi că lucruri din astea au loc şi în realitate, sau numa' în revistele alea ieftine care se vând te băcănie? Habar n-am... Da' ceea ce ştiu e că visul m-a îngrozit până-n vârfu' unghiilor.

Oricum, po' să spun că zbierătele ei înnebunitoare din dup-amiezele de duminică ori din mijlocu' nopţii constituiau al treilea mod de-a fi jigodie. Da' era în acelaşi timp şi un lucru trist, foarte trist. *Toate* ticăloşiile ei aveau o notă de tristeţe, deşi asta nu mă împiedica să m-apuce uneori chefu' de a-i suci gâtu' ca unei găini, şi cre' că oricine în afară de nenorocita aia de Ioana d'Arc ar fi simţit la fel. Probabil că atunci când Susy şi Shawna m-au auzit urlând că vreau s-o omor în ziua aia, sau când altcineva ne-a ascultat aruncându-ne una alteia cuvinte urâte, ei bine, s-ar fi putut gândi că o să-mi suflec fustele şi că o să dansez step pe mormântu' ei după ce, în sfârşit, o s-o mierlească. Îmi închipui că deja unii dintre ei ţi-au zis asta până acu', nu, Andy? Nu-i nevoie să-mi răspunzi, faţa ta e foarte sugestivă. Ca un afiş. În afară de asta, ştiu cât de mult le place oamenilor să vorbească. Ne bârfeau pe mine şi pe Vera, ieşiseră o grămadă de zvonuri despre mine şi Joe, vreo câteva înainte ca el să moară, da' cele mai multe dup-aia. Aici, în provincie, cel mai interesant lucru pe care poa' să-l facă o persoană e să dea brusc ortu' popii, ai remarcat vreodată?

Deci am ajuns la Joe.

Întotdeauna m-a înspăimântat partea asta, da' cre' că n-are nici un rost să vă mint în legătură cu ea. V-am spus deja că l-am omorât, n-am chef să mă repet, da' ce-i mai greu abia acu' urmează: cum, de ce şi când s-a-ntâmplat

M-am gândit foarte mult la Joe azi, Andy. Mai mult la el decât la Vera, ca să fiu sinceră. Am încercat să-mi aduc aminte în primu' rând de ce m-am măritat cu el şi, la început, n-am fost în stare. După un timp m-a cuprins panica, la fel ca atunci când i se puneau piticii pe creier Verei că are un şarpe în pernă. Apoi mi-am dat seama ce mă împiedica: io scormoneam după dragoste, de parcă aş fi fost una dintre fetiţele alea prostuţe pe care le angaja ea în iunie şi le concedia înainte de mijlocu' verii pen' că nu respectaseră vreo regulă. Căutam iubirea dintre noi, da' nu existase prea multă, nici măcar în 1945, când io aveam optişpe ani, iar el nouăşpe şi ni se aşternea toată viaţa în faţă.

Ştii care a fost singuru' lucru ce mi-a venit în minte când şedeam acolo, pe trepte, scremându-mă puternic să-mi amintesc despre dragoste? Că avea o frunte frumoasă. Stăteam lângă el în sala de clasă, pe vremea când eram împreună la liceu — asta se-ntâmpla în timpu' celui de-al doilea război mondial —, iar acu' mă gândesc la fruntea lui, la cât de netedă părea, şi fără nici un coş. Îi ieşiseră vreo câteva pe obraji şi pe bărbie, îi apăreau mereu puncte negre pe părţile laterale ale nasului, da' fruntea îi rămânea albă ca laptele. Mi-aduc aminte că îmi doream s-o ating... că *visam* s-o ating, ca să fiu sinceră, vrând să văd dacă era atât de

catifelată cum credeam. Iar când m-a invitat să merg cu el la petrecerea liceului, am acceptat şi am profitat de ocazie să i-o pipăi; nu exista nici o parte a ei să nu fie netedă şi catifelată cum îmi închipuisem; păru' îl avea dat pe spate şi atât de superb ondulat. Io i-atingeam păru' şi fruntea în întuneric, în timp ce formaţia din sala de dans a hanului The Samoset cânta "Moonlight Cocktail"... După câteva ore de stat pe scările alea nenorocite, gata să se prăbuşească în orice clipă, *asta* mi-a venit în minte, aşa că vezi, tu, până la urmă fusese ceva acolo, *puţin,* da' fusese.

Ei bine, că după nu prea multe săptămâni, m-am trezit mângâindu-i nu numa' fruntea, şi atunci am făcut greşeala.

Acu' să ne-nţelegem, nu încerc să spun că am sfârşit petrecându-mi cei mai buni ani din viaţă cu burdufu' ăla fără fund doar pen' că îmi plăcuse cum îi arăta fruntea în clasa a şaptea, când razele soarelui băteau câş pe ea. Pe naiba! Ceea ce încerc să zic e că asta-i toată dragostea pe care sunt în stare s-o revăd azi şi că de-aia mă simt teribil de nasol. Să şed cu curu' pe treptele alea de lângă East Head şi să mă strofoc după vremuri de mult trecute... asta-i o treabă a dracu' de grea. A fost prima dată când am priceput cât de ieftin m-am vândut, poate fiin'că am crezut că mai scump ar fi fost imposibil pentru una ca mine. Sunt *convinsă* că am îndrăznit pentru prima oară să mă gândesc la faptu' că meritam să fiu iubită mai mult decât ar fi putut iubi Joe St. George pe oricine altcineva, eventual cu excepţia propriei lui persoane. Nu trebuie să vă închipuiţi că o bătrână nemernică şi rea de gură ca mine nu crede în dragoste, e singuru' lucru pe care pun preţ *cu adevărat.*

Nu m-am chinuit prea tare cu motivu' pentru care m-am măritat cu el, deşi tre' s-o zic şi p-asta. Aveam în burtă o fetiţă de şase săptămâni în momentu' în care am spus: "Da, până când moartea ne va despărţi". Asta a fost principalu', restu' fiind obişnuitele idei prosteşti; un lucru am învăţat şi io toată viaţa: motivele idioate duc la căsătorii idioate.

Mă săturasem să mă cert cu maică-mea.

Mă săturasem să mă bată la cap taică-meu.

Toate prietenele mele făceau acelaşi lucru, unele aveau deja căminele lor, voiam să fiu şi io om mare ca şi ele, mă săturasem să fiu o fetiţă prostuţă.

Îmi zisese că mă doreşte, iar io îl crezusem.

Îmi zisese că mă iubeşte, iar io o crezusem şi p-asta... După ce mi-a declarat-o, m-a întrebat dacă şi io simt la fel pentru el, iar mie mi s-a părut politicos să spun da.

Eram speriată de ce mi s-ar fi putut întâmpla altfel, unde m-aş fi dus, cum m-aş fi descurcat, cine ar fi avut grijă de copil.

Toate astea or să arate tâmpite pe hârtie, Nancy, da' cel mai cretin lucru e că io cunosc o duzină de cucoane cu care am fost colegă la şcoală şi care s-au căsătorit din aceleaşi motive, cele mai multe sunt încă măritate, rezistând eroic şi sperând să le supravieţuiască soţilor lor, să-i îngroape şi apoi să scoată pentru totdeauna mirosu' de bere al băşinilor lor impregnat în cearşafuri.

Până prin 1952 uitasem complet de fruntea lui, iar în 1956 deja nu mai aveam de-a face nici cu restu' corpului şi cre' că am început să-l urăsc pe vremea când Kennedy o lua de la Ike, da' încă nu-mi trecuse prin cap să-l omor. Îmi ziceam că stau cu el fiin'că trebuia să existe un tată pentru copiii mei, dacă nu pentru altceva. Nu-i de râs? Da' ăsta-i adevăru'. Vă jur. Şi mai jur încă un lucru: dacă Dumnezeu mi-ar mai oferi o a doua şansă, l-aş ucide încă o dată, chiar dacă ar însemna osândirea veşnică şi focu' iadului; astea oricum mă aşteaptă.

Cre' că toată lumea din Little Tall, în afara nou-veniţilor, ştie că io l-am omorât, cea mai mare parte a lor bănuind şi de ce, adică din cauza faptului că mă mângâia, numa' că ţinându-şi pumnii strânşi. Da' nu de asta a sfârşit-o aşa prost; adevăru' e că nu mi-a atins nici un firicel din cap în ultimii trei ani de căsnicie, indiferent ce zic alţii. L-am lecuit de chestia *asta* spre finalu' lu' 1960 sau începutu' lu' 1961.

Până atunci da, mă bătuse destul de des. Nu pot nega. Şi înduram, o recunosc şi pe-asta. Prima dată se întâmplase în a doua noapte după ce ne-am căsătorit. Ne dusesem la Boston pentru un weekend ce reprezenta toată luna noastră de miere şi ne cazasem la Parker House. N-am prea ieşit din cameră atunci. Nu eram decât un cuplu de ţărănoi speriaţi să nu ne rătăcim. Joe spunea că nici de-al naibii nu vrea să cheltuiască pe taxi cei douăşcinci de dolari, daţi de părinţii mei ca să ne distrăm, pen' că nu mai ştia drumu' înapoi spre hotel. Dumnezeule, cât de dobitoc putea fi! Da' şi io... O latură a lu' Joe care mie îmi lipsea (şi-s încântată de chestia asta) era latura permanent suspicioasă a caracterului lui. Căpătase ideea că toată umanitatea se pornise împotrivă-i şi cre' că, probabil, de cele mai multe ori când se îmbăta, o făcea fiin'că i se părea singura cale de a-şi adormi vigilenţa.

Nici asta nu-i de ici-de colo. Ce începusem să vă povestesc e că am coborât la restaurant în sâmbăta aia, am mâncat pe rupte şi apoi am urcat din nou la noi în cameră. Joe avea mersu'

destul de nesigur, din câte îmi aduc aminte, băuse vreo patru-cinci beri la cină ca să-i meargă mai bine la stomac cu cele nouă sau zece, câte dăduse pe gât în cursu' dup-amiezei. O dată ajunşi în cameră, a rămas în picioare zgâindu-se la mine atât de mult timp, încât l-am întrebat dacă observase ceva în neregulă.

— Nu, a spus el, da' am văzut un bărbat în restaurant care se holba la rochia ta, Dolores. Aproape că-i ieşiseră ochii din orbite. Iar tu *ştiai* că se uită la tine, nu?

A fost cât p-aci să-i zic că până şi Gary Cooper sau Rita Hayworth de-ar fi stat într-un colţ, tot nu i-aş fi remarcat, apoi m-am gândit că n-am de ce să mă obosesc. N-avea nici un sens să discuţi cu Joe când o lua la măsea; nu-ncerc io să vă mint, da' când m-am măritat, n-am făcut-o chiar orbeşte.

— Dacă un bărbat se uita la rochia mea, de ce nu te-ai dus la el să-i spui să-şi închidă ochii?

Fusese doar o glumă, poate că încercasem să-i schimb starea de spirit, da' el n-a luat-o ca atare. *Asta* îmi amintesc. Joe nu ştia de glumă absolut deloc, tre' să spun că n-avea nici un strop de simţ al umorului. Era ceva ce într-adevăr *nu* cunoşteam la el; îmi imaginam că simţul umorului e ca un nas sau ca o pereche de urechi, că la unii funcţionează mai bine decât la alţii, da' că toată lumea îl posedă.

M-a înhăţat, m-a răsturnat peste genunchii lui şi m-a bătut cu un pantof la fund.

— Nimeni în afară de mine n-o să aibă nici cea mai mică idee despre culoarea chiloţilor de pe tine de-acu' încolo, Dolores. M-ai auzit? Numa' io!

M-am gândit că era un fel de joc al îndrăgostiţilor, el pretinzând că e gelos ca să mă flateze, aşa de fraieră puteam fi p-atunci. Gelozie, într-adevăr, nimic de zis, numa' că dragostea n-avea de-a face cu asta. Mai mult asemeni unui câine care-şi pune o labă pe os şi mârâie dacă te apropii prea tare de el. Pe vremea aia nu ştiam, aşa că mă împăcasem cu gându'. Mai târziu o înduram fiin'că aveam senzaţia că bătaia pe care i-o trage bărbatu' din când în când nevestei reprezintă o parte a căsniciei, nu una bună, da' nici să speli WC-urile nu e şi, cu toate astea, majoritatea femeilor se apucă de chestia asta imediat după ce rochia şi voalul de mireasă au fost împachetate şi puse în dulap. Nu-i aşa, Nancy?

Şi taică-meu o mai lovea uneori pe maică-mea, bănuiesc că de-aici mi-am cules şi io ideea că nu-i nimic deosebit, ci doar un lucru pe care trebuie să-l suporţi. Îmi iubeam foarte mult tatăl, şi ei ţineau teribil unu' la altu', da' putea fi şi un om îngrozitor dacă i se îndoia câş păru' de pe cur.

Îmi aduc aminte odată, cre' că aveam doar vreo nouă anişori, când s-a întors după ce strânsese fânu' de pe păşunea lu' George Richards, lângă West End, iar maică-mea nu terminase de pregătit cina. Nu mai ţin minte de ce, ci numa' ce s-a-ntâmplat după ce-a intrat pe uşă. N-avea decât şorţu' pe el (îşi scosese pantofii şi ciorapii pe verandă pentru că erau plini de pleavă), iar faţa şi umerii îi fuseseră arse de soare până la carne vie. Cu păru' transpirat la tâmple şi un pai atârnându-i deasupra sprâncenei dintr-o cută aflată exact în mijlocu' frunţii, arăta înfierbântat, obosit şi îngrozitor de şucărit.

A păşit în bucătărie, iar pe masă nu se afla nimic, numa' o vază cu flori. S-a-ntors spre maică-mea şi a spus: "Unde mi-e mâncarea, cretino?" Ea şi-a deschis gura, da' înainte de a apuca să zică ceva, i-a pus mâna peste faţă şi i-a făcut vânt pe jos, într-un colţ. Io stătusem în pragu' bucătăriei şi văzusem totu'. El a trecut pe lângă mine, cu capu' aplecat şi păru' căzându-i peste ochi — de câte ori văd vreun bărbat mergând în felu' ăsta spre casă, obosit după o zi de muncă şi cu coşu' pentru mâncare în mână, mă gândesc la tata —, iar io mă speriasem. Am vrut să mă dau la o parte din calea lui, fiin'că simţeam că m-ar fi lovit şi pe mine, da' aveam picioarele prea ţepene. Nici vorbă de aşa ceva. Doar m-a ridicat cu palmele lui calde şi mari, m-a pus deoparte şi şi-a continuat drumu'. S-a aşezat cu mâinile pe genunchi şi capul plecat în jos ca şi cum s-ar fi uitat la ele. La început, găinile au fugit, da' s-au întors după un timp şi s-au apucat să ciugulească printre picioarele lui. Credeam că o să dea cu ele de pământ de-o să le zboare fulgii, da' n-a făcut-o nici p-asta

Apoi am privit spre maică-mea. Încă mai stătea în colţu' ăla. Îşi pusese un prosop de vase peste faţă şi hohotea în el. Avea braţele încrucişate pe piept. Asta îmi aduc aminte cel mai bine, deşi nu ştiu de ce, cum braţele îi erau încrucişate pe piept, uite aşa. M-am dus la ea şi am îmbrăţişat-o; mi-a simţit mâinile strângând-o şi m-a împins înapoi. Dup-aia şi-a luat prosopu' de pe faţă, şi-a şters lacrimile cu el şi mi-a zis să ies la taică-meu şi să-l întreb dacă vrea un pahar de limonadă rece sau o sticlă de bere.

— Neapărat să-i spui că nu sunt decât două sticle de bere, a spus ea. Iar dacă vrea mai mult de-atât, să meargă la magazin să-şi cumpere sau mai bine să nu bea deloc.

Am ieşit afară, i-am zis, iar el mi-a răspuns că nu vrea bere, da' că un pahar de limonadă i-ar prinde bine. Am fugit să i-l aduc. Maică-mea pregătea cina. Încă mai avea faţa umflată de

plâns, da' se-nvârtea ca un titirez, şi în noaptea aia patu' a scârţâit ritmat, ca de obicei. Nu s-a mai vorbit nimic despre asta dup-aia. Aşa ceva se chema corecţie casnică p-atunci, făcea parte din atribuţiile bărbatului şi, dacă stau mai bine să mă gândesc, îmi dau seama că maică-mea o merita, altfel nu i-ar fi aplicat-o niciodată.

Au mai existat vreo câteva ocazii când l-am văzut lovind-o, da' de asta uni amintesc cel mai bine. N-am observat să fi dat cu pumnu' în ea, aşa cum mă bătea Joe, da' odată a biciuit-o cu o pânză marinărească pentru vele şi probabil că a durut-o foarte nasol. I-a lăsat dâre roşii care n-au dispărut toată dup-amiaza.

Nimeni nu-i mai spune corecţie casnică în zilele astea, termenul ieşit din uz şi, din câte vă pot zice, n-are decât să se ducă învârtindu-se, da' io am crescut cu ideea că atunci când femeile sau copiii sar pârleazu', e treaba bărbatului să-i aducă înapoi. Nu-ncerc să vă spun toate astea doar fiin'că aşa se-ntâmpla pe vremea când eram mică, da' io aveam impresia că e-n regulă. Nu vreau să vă ţin teorii, da' ştiu că atunci când un bărbat dă într-o femeie, asta n-are nimic de-a face cu corecţia... Cu toate că l-am lăsat pe Joe să mă lovească foarte mult timp. Cre' că mă sictirisem prea tare de treburile de-acasă — de curăţat pentru cei care locuiau aici doar verile, de crescut copii, încercând pe de altă parte să spăl mizeriile pe care le făcea Joe vecinilor — ca să-mi mai pun şi problema asta.

Fiind măritată cu Joe — oh, la naiba! Cum e *orice* căsnicie, de fapt? Probabil că există mai multe feluri, da' nu-i una care să fie înăuntru cum pare pe dinafară, po' să vă zic asta. Ce văd oamenii dintr-o căsnicie e una şi ce se-ntâmplă în spatele uşilor e cu totu' altă mâncare de peşte. Uneori e îngrozitor, alteori e caraghios, da' de obicei ambele în acelaşi timp.

Oamenii *cred* că Joe a fost un alcoolic care obişnuia să mă bată — pe mine şi, probabil, şi pe copii — când se îmbăta. Îşi închipuie că în ultima vreme o făcea prea des, aşa că io i-am tăiat macaroana. E-adevărat că Joe trăgea la măsea şi că se ducea uneori la întâlnirile antialcoolicilor în Jonesport, da' nu era mai alcoolic decât mine. Se îmbăta criţă o dată la patru-cinci luni, de obicei cu lepădături ca Rick Thibodeau sau Stevie Brooks, ăştia chiar *fiind* alcoolici, da' dup-aia o lăsa moartă şi nu mai lua decât o duşcă-două, noaptea înainte de cul-care. Nu mai mult de-atât, pen' că, dacă avea o sticlă, îi plăcea să tragă de ea cât mai mult. Iar din câţi alcoolici am cunoscut, nici unuia nu-i ardea să facă o sticlă să ţină prea mult, nu Jim Beam, nu Old Duke, nici măcar tescovină care găureşte pânza de bumbac când o torni. Un beţiv adevărat are numa' două griji: să golească ulcioru' din mână şi să se frământe de unde obţine altu' după ce-l termină pe ăla dintâi.

Nu, nu devenise alcoolic, însă nu-i păsa dacă oamenii îl considerau aşa. Îi folosea să-şi găsească o slujbă, mai ales în timpul verilor. Presupun că ceea ce credea lumea despre Alcoolicii Anonimi s-a schimbat de-a lungu' vremii, ştiu că se vorbeşte despre asta mai mult ca înainte, da' un singur lucru a rămas constant, şi anume felu' cum îi ajută pe cei care pretind că vor să se-ndrepte. Joe a rezistat un an întreg fără să pună un strop în gură sau, cel puţin, n-a povestit la nimeni dacă n-a fost aşa, şi s-a dat o petrecere în cinstea lui în Jonesport. I-au oferit cadou un tort şi un medalion. În vara aia, după ce şi-a căutat o slujbă, înainte ca omu' să-l angajeze, i-a mărturisit că e un fost alcoolic care se reface. "Dacă nu vrei să-mi dai postu' din cauza asta, nu mă supăr", spunea el, "da' tre' să-mi iau o piatră de pe inimă. Mă duc la întâlnirile antialcoolicilor de un an şi mi-au zis acolo că, dacă nu poţi fi sincer, nu poţi rezista fără să te apuci din nou de băut".

Apoi îşi scotea medalionu' primit, i-l arăta, dând impresia că n-a mâncat în ultima lună decât pâine cu apă, şi asta numa' duminicile. Cre' că vreo doi au şi început să plângă după ce le-a povestit cum muncea el din joi în Paşti şi cum se ruga la Dumnezeu să-l oprească să bea un păhărel când nu se mai putea abţine... asta întâmplându-se la fiecare sfert de oră, dacă te luai după el. Îi vrăjea pe toţi şi-i picau cu uşurinţă în plasă, dându-i cu cincizăci de centi sau chiar cu un dolar în plus pe oră, mai mult decât intenţionaseră iniţial să-l plătească. Ai zice că nu-i mai ţinea poanta şi după Labour Day, da' îi mergea la fel de bine şi aici, pe insulă, unde oamenii îl vedeau în fiecare zi şi ar fi trebuit să-l cunoască mai bine.

Adevăru' e că, de cele mai multe ori când mă bătea, Joe era perfect treaz. Când se matolea, nu-i mai păsa de nici o culoare de mine. Apoi, în 1960 sau 1961, s-a întors acasă după ce-l ajutase pe Charlie Dispenzieri să-şi scoată barca din apă, iar când s-a aplecat să-şi ia o Coca din frigider, am văzut că avea pantalonii crăpaţi în cur. M-a pufnit râsu'. N-am fost în stare să mă abţin. N-a spus nimic, da' în momentu' în care m-am dus să mă uit în cratiţa cu varză de pe aragaz — tocma' pregăteam o cină caldă în noaptea aia, mi-aduc aminte de parcă a fost ieri —, a înşfăcat un butuc din lemn de arţar din ladă şi mi-a pălit una în spate. M-a durut. Ştiţi cum e când te loveşte cineva în rinichi. Te face să-i simţi mici, fierbinţi şi atât de *grei,* de parcă s-ar desface brusc de ceea ce-i ţine legaţi la locul lor şi s-ar scufunda rapid, ca o pietricică într-o găleată cu apă.

M-am târât cu greu până la masă şi m-am aşezat pe un scaun. Aş fi căzut pe podea dacă scaunu' s-ar fi aflat cu un centimetru mai departe. Stăteam acolo, aşteptând să-mi treacă durerea. Nu plângeam în hohote, pen' că nu voiam să-i sperii pe copii, da' lacrimile îmi curgeau încontinuu pe faţă. Pur şi simplu nu eram în stare să le opresc. Îmi băduseră lacrimile de durere, şi nimic sau nimeni n-ar fi reuşit să le oprească.

— Să nu mai râzi niciodată de mine, putoare! a spus Joe. A vârât lemnu' cu care mă lovise înapoi în ladă, apoi s-a aşezat să citească ziaru' *American.* S-ar fi cuvenit s-o ştii mai bine ca acu' zece ani.

Au trecut vreo douăzăci de minute până când am reuşit să mă ridic de pe scaunu' ăla. A trebuit s-o chem pe Selena să stingă focu' şi să dea la o parte mâncarea, chiar dacă aragazu' se găsea la doi paşi de mine.

— De ce n-ai făcut tu asta, mami? m-a întrebat ea Mă uitam cu Joey la desene animate.

— Mă odihneam, i-am răspuns io.

— Aşa-i, a zis Joe din spatele ziarului, a bătut câmpii până când a apucat-o ameţeala.

Apoi a râs. Şi asta m-a decis; râsu' ăla a fost picătura care a revărsat paharu'. Atunci m-am hotărât că n-o să mă mai lovească niciodată sau, dacă o să se mai întâmple, o s-o plătească scump.

Am cinat şi apoi ne-am uitat la televizor ca de obicei, io şi copiii cei mari stând pe canapea, iar micu' Pete în poala lu' taică-său pe fotoliu. Pete a aţipit acolo, la fel ca-ntotdeauna, pe la şapte jumate, iar Joe l-a dus în pat. O oră mai târziu l-am trimis la culcare pe Joe Junior, iar Selena a plecat pe la nouă. Io în general mă băgam în pat la zece, iar Joe stătea treaz până în jur de miezu' nopţii, aţipind din când în când în timp ce se uita la televizor sau citea articole din ziar, alea pe care nu le remarcase prima dată, şi se scobea în nas. Aşa că vezi, Frank, nu eşti chiar atât de rău; unii nu renunţă la obiceiu' ăsta nici după ce cresc mari.

În noaptea aia nu m-am dus la culcare ca de obicei. Am rămas lângă Joe. Spatele îmi mai trecuse un pic. Oricum, îndeajuns de mult, încât să fac ce-mi pusesem în gând. Poate că eram puţin nervoasă, dacă-i aşa nu-mi mai aduc aminte. Îl aşteptam să aţipească, ceea ce până la urmă s-a şi întâmplat.

M-am ridicat, m-am dus la bucătărie şi am luat cana cu smântână de pe masă. N-o căutasem în mod special; se afla acolo numa' fiin'că fusese rându' lu' Joe Junior să strângă masa, şi pur şi simplu uitase s-o pună în frigider. Mereu uita câte ceva: ba să bage smântâna în frigider, ba să pună capacu' la cutia cu unt, ba să învelească pâinea ca să nu se usuce prima felie în timpul nopţii; iar acu', când îl văd la televizor într-o emisiune de ştiri, dând vreun interviu sau ţinând vreun discurs, tot la asta mă gândesc... şi mă întreb ce-ar zice democraţii dacă ar şti că lideru' majorităţii din Senatul statului Maine nu se descurca să strângă masa ca lumea pe vremea când avea unşpe ani. Sunt foarte mândră de el, n-aş vrea să vă închipuiţi altceva. Sunt extrem de mândră de el, chiar dacă *e* un blestemat de democrat.

Oricum, a reuşit să lase exact cel mai potrivit lucru pe masă în seara aia; era micuţă, da' grea, şi-mi încăpea perfect în palmă. Am mers până la lada cu lemne şi am luat toporişca aia cu mâneru' scurt de pe raftu' de deasupra. Apoi m-am întors în camera de zi, unde moţăia el. Cana cu smântână se confunda cu mâna mea dreaptă şi, după ce am balansat-o puţin, i-am aruncat-o direct în faţă. S-a spart într-o mie de bucăţele.

S-au sculat toţi muşchii pe el dup-aia, Andy. Ar fi trebuit să-l auziţi atunci. Tare? Dumnezeule! Isuse! Parcă ar fi fost un taur cu puţa prinsă-n poarta staulului. Şi-a holbat ochii cât cepele şi mâna i-a ţâşnit către urechea care deja începuse să-i sângereze. Avea mici cocoloaşe de smântână pe obraji şi în flocii ăia crescuţi pe părţile laterale ale feţei, pe care îi numea perciuni.

— Ştii ceva, Joe? Nu mă mai simt deloc obosită.

Am auzit-o pe Selena sărind din pat, da' n-am îndrăznit să-mi întorc privirea. Aş fi putut s-o iau rău pe coajă dacă l-aş fi pierdut din ochi, pen' că, dacă voia, reuşea să fie iute ca o mâţă. Ţineam toporişca-n mâna strânsă, aproape total acoperită cu şorţul. Iar când Joe a încercat să se ridice din fotoliu, am scos-o şi i-am arătat-o.

— Dacă nu ţi-o doreşti înfiptă în cap, Joe, mai bine te-ai aşeza la loc, am spus.

Pentru o clipă am crezut că se va ridica oricum în picioare. Dacă ar fi făcut-o, ar fi însemnat sfârşitu' lui imediat fiin'că nu glumeam deloc. Da' a priceput şi el, aşa că a încremenit cu curu' la o palmă deasupra fotoliului.

— Mami? m-a strigat Selena din pragul camerei ei.

— Bagă-te la loc în pat, scumpo, am zis io, neluându-mi ochii de la Joe nici măcar o secundă. Taică-tău şi cu mine avem puţin de discutat.

— E totu' în regulă?

— Îhî, am spus. Nu-i aşa, Joe?

— Daaa, a răspuns el. E superb.

Am auzit-o făcând câţiva paşi înapoi, da' nu şi uşa de la dormitoru' ei închizându-se, am aşteptat un pic, poate zece-cinşpe secunde, am ştiut atunci că rămăsese acolo şi se uita la noi. Joe stătea în aceeaşi poziţie, cu o palmă pe braţu' fotoliului şi cu curu' în aer. Apoi uşa s-a trântit cu zgomot şi asta se pare că l-a determinat să priceapă cât de penibil arăta numa' pe jumate aşezat, cu o mână la ureche şi cu picăturile de smântână scurgându-i-se pe faţă.

S-a pus din nou în fotoliu, lăsându-şi urechea liberă. Şi ea şi mâna erau pline de sânge, numa' că mâna nu i se umflase, pe când urechea da.

— Ah, ticăloaso, am să ţi-o plătesc io!

— Zău? Păi, atunci ar fi mai bine să ţii minte asta, Joe St George: ce-ai să-mi plăteşti tu, o să primeşti dublu înapoi.

Se strâmba la mine ca şi cum nu i-ar fi venit să creadă ce-i auzeau urechile.

— Da? Deci singura mea scăpare ar fi să te omor, nu?

I-am vârât toporişca în mână chiar înainte de a-şi termina cuvintele. Nu mă gândisem dinainte la asta, da' de îndată ce l-am văzut ţinând-o, mi-am dat seama că fusese singura mişcare posibilă.

— Dă-i drumu'! am zis. Da' să ţinteşti bine din prima, ca să nu sufăr.

Şi-a îndreptat privirea spre toporişcă şi apoi din nou spre mine. Expresia lui ar fi putut părea comică, dacă n-ar fi fost vorba de ceva atât de serios.

— Apoi, după ce termini, încălzeşte-ţi mâncarea şi încearcă să înghiţi cât mai multă. Să mănânci până pocneşti, fiin'că or să te bage la răcoare şi io n-am auzit pe nimeni să spună că ar fi primit ceva atât de bine gătit în puşcărie. Probabil c-or să te ducă la Belfast mai întâi. Pun pariu că au un costum în dunguliţe tocma' pe măsura ta.

— Taci din gură, scârbă! a spus. Nici nu-mi trecea prin cap.

— Şi dup-aia, cel mai probabil ai s-ajungi la Shawshank şi *ştiu* că acolo n-o să-ţi servească vreo masă caldă. N-o să te lase nici să joci pocher vineri noaptea cu colegii tăi de chefuri. Tot ce te rog e s-o faci repede şi apoi să strângi mizeria ca să n-o vadă copiii.

Mi-am închis ochii. Eram destul de sigură că n-o să mă omoare, da' destul nu-i de ajuns când e viaţa ta la mijloc. Asta-i un lucru pe care l-am învăţat atunci. Stăteam acolo cu ochii închişi, nevăzând nimic, întrebându-mă ce voi simţi când toporişca o să-mi taie nasu' şi buzele. Îmi amintesc că mă gândeam cum o să simt gustu' surcelelor de pe metal înainte de-a muri şi că îmi părea bine fiin'că îi ascuţisem lama cu gresia, în urmă cu vreo două zile. Dacă tot trebuia să-mi crape capu', n-aş fi vrut s-o facă cu o toporişcă tocită.

Am avut impresia că am stat aşa un secol. Apoi mi-a vorbit cu o voce morocănoasă şi sictirită:

— Ai de gând să te pregăteşti de culcare, sau rămâi acolo ca Helen Keller când are vise erotice?

Mi-am deschis ochii şi am văzut că pusese toporişca sub fotoliu — mâneru' îi ieşea puţin de sub husă. Ziaru' zăcea pe vârfurile picioarelor lui de parcă ar fi fost un cort. S-a aplecat, l-a ridicat şi l-a împăturit, încercând să se comporte ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, absolut nimic, numa' că sângele îi curgea pe obraz, iar mâinile îi tremurau îndeajuns ca să facă ziaru' să foşnească un pic. Îşi lăsase amprentele roşii pe prima şi pe ultima pagină, iar io m-am hotărât să-l ard naibii înainte de-a mă duce la culcare, ca să nu apuce copiii să-l vadă şi să se întrebe ce se-ntâmplase.

— O să-mi pun imediat cămaşa de noapte, Joe, da' mai întâi să ajungem la o înţelegere.

A privit în sus şi mi-a zis printre buzele strânse:

— Nu fi prea obraznică, Dolores. Totu' a fost o greşeală, o greşală *îngrozitoare.* Nu mă mai sâcâi.

— Nu te sâcâi, am spus. N-o să mai dai niciodată în mine. Iar dacă o să se mai întâmple vreodată să mă baţi, unu' dintre noi o să ajungă la spital. Sau la morgă.

M-a privit multă vreme, foarte multă vreme, Andy, iar io i-am înfruntat privirea. Toporişca nu mai era la el în mână, ci sub fotoliu, da' n-avea nici o importanţă; ştiam că, dacă îmi plecam ochii înaintea lui, n-o să se sfârşească niciodată cu vânătăile de pe gât şi cu lovirile date pe la spate. Da' până la urmă şi-a mutat privirea spre ziaru' de pe jos şi a bolborosit:

— Fă-te folositoare, femeie. Adu-mi un prosop să-mi înfăşor capu', dacă nu poţi face altceva. Îmi curge tot sângele pe porcăria asta de cămaşă

Asta a fost ultima oară când m-a bătut. Vezi tu, de fapt era un laş, cu toate că nu i-am zis-o nici atunci, nici cu altă ocazie. Crima i se părea cel mai periculos lucru, fiin'că unui laş îi e cel mai tare frică să nu fie descoperit, chiar mai frică decât de moarte.

Păi sigur, bănuiam că are şi o latură de laşitate în caracter; n-aş fi îndrăznit vreodată să-l lovesc cu cana aia de smântână în cap, dacă n-aş fi crezut că am ceva şanse să ies

învingătoare. În afară de asta, mi-am dat seama de încă un lucru, atunci când stăteam pe scaun după ce mă bătuse, aşteptând să-mi treacă durerea din rinichi: dacă nu m-aş fi ridicat împotriva lui în momentu' ăla, probabil că n-aş mai fi făcut-o *niciodată.* Aşa că mi-am luat inima-n dinţi.

Ştii, să arunc cana aia cu smântână înspre Joe a fost de fapt partea cea mai uşoară. Înainte de asta a trebuit să mă gândesc odată pentru totdeauna la taică-meu, cum o îmbrâncise pe maică-mea într-un colţ şi cum o biciuia peste picioare cu pânza pentru vele. Mi-era foarte greu să-mi reamintesc toate astea, fiin'că îi iubisem enorm pe amândoi, da' până la coadă am fost în stare, pen' că a *trebuit* să fiu. Şi sunt fericită chiar numa' pentru faptu' că Selena nu-şi va aminti niciodată de mama ei trântită într-un colţ şi plângând cu faţa îngropată în prosopu' de vase. Maică-mea o luase pe coajă fiin'că nu-i servise masa soţului ei şi nu stau io acu' să-i judec pe amândoi. Poate că o merita şi ea, poate că ar fi fost cazu' să-i pregătească cina, poate că el se simţea umilit în faţa celor cu care muncea şi discuta în fiecare zi. Erau alte vremuri p-atunci, cei mai mulţi nu-şi dau seama cât de diferite, da' asta nu înseamnă că ar fi trebuit s-o încasez de la Joe fiin'că fusesem îndeajuns de fraieră să mă mărit cu el. Nu mi se pare că un bărbat îi aplică vreo corecţie unei femei când o loveşte cu o buturugă din lada cu lemne de foc, şi pân' la urmă am hotărât că n-o să rămân la cheremul lui sau al oricărui alt mascul.

S-a mai întâmplat de vreo câteva ori să-şi ridice mâna la mine, da' rămânea cu ea în aer. Uneori, când avea mâna dreaptă deasupra mea şi *voia* să mă plesnească, da' nu *îndrăznea,* vedeam în ochii lui că-şi aducea aminte de cana cu smântână. Şi în parte şi de toporişcă. Apoi se prefăcea că-şi ridicase palma numa' ca să se scarpine în cap sau să-şi şteargă fruntea de sudoare. Asta a fost prima lecţie pe care a primit-o. Şi singura, de altminteri!

A mai existat o chestie în noaptea când m-a ars cu buturuga şi io l-am pocnit cu cana de smântână. Nu-mi place s-o pun pe tavă, fac parte din tagma celor de modă veche, care cred că ceea ce se petrece în spatele uşilor dormitorului tre' să rămână acolo; da' n-am de ales, fiin'că probabil are legătură cu evoluţia ulterioară a povestirii.

Deşi eram căsătoriţi şi am mai trăit sub acelaşi acoperiş încă doi ani, se poate să fi fost chiar trei, da' nu-mi amintesc prea bine, a încercat să-şi exercite drepturile legitime cu mine doar de puţine ori dup-aia. El...

Ce-i, Andy?

Normal, înseamnă că era impotent! Despre ce naiba crezi că vorbeam? De dreptu' lui de a-mi uza chiloţii în caz că-l apuca chefu'? N-am negat vreodată că devenise incapabil s-o facă. Nu fusese niciodată în stare în fiecare noapte, nici măcar la început, şi nu-i stătea deloc în fire să comenteze — doar "hai, să-i dăm drumu'" şi "mersi" dup-aia. Da', oricum, mai avea interesu' să se urce pe mine o dată, de două ori pe săptămână. Asta până când l-am pocnit cu cana cu smântână.

Probabil că şi din cauza băuturii, începuse să bea mai mult în ultimii ani, da' nu cre' că *numa* din cauza asta. Îmi amintesc cum s-a dat jos de pe mine într-o noapte, după vreo douăzăci de minute de gâfâieli şi gemete fără rost, cu chestia aia micuţă a lui atârnând lipsită de vlagă ca o gelatină. Nu ştiu cât de mult timp trecuse după noaptea despre care tocma' v-am povestit, da' ştiu că a fost dup-aia, fiin'că io stăteam acolo lungită în pat, cu rinichii înţepându-mă, şi mă gândeam să mă scol şi să iau o aspirină ca să-i liniştească.

— Poftim, a zis aproape plângând, sper că eşti mulţumită, Dolores. Nu-i aşa?

N-am scos un cuvânt. Uneori, tot ce poa' să-i spună o femeie unui bărbat e sortit greşelii.

— Eşti? a repetat. Eşti satisfăcută, Dolores?

Am continuat să tac, stând acolo pe spate, cu ochii lipiţi de tavan şi ascultând vântu' cum suflă afară. În noaptea aia bătea dinspre Est şi se putea auzi vuietul mării în glasu' lui. Întotdeauna am iubit sunetu' ăsta. Mă calmează.

S-a întors spre mine şi i-am simţit răsuflarea acră, duhnind a bere.

— Cu lumina stinsă mai puteam, a spus, da' acu' nu mai ţine. Îţi văd faţa aia urâtă până şi în întuneric. Şi-a întins mâna, mi-a apucat o ţâţă şi a scuturat-o. Şi asta, a zis, e flască şi turtită ca o lipie. Iar pizda-i chiar mai rău. Cristoase, încă n-ai treişcinci de ani şi să mă culc cu tine e ca şi cum aş fute un morman de balegă.

M-am gândit să-i răspund: "Dacă *aş fi fost* un morman de balegă, ai fi putut să ţi-o bagi lejer, Joe, şi nu ţi-ai mai fi făcut *probleme",* da' mi-am ţinut gura închisă. V-am mai spus că Patricia Claiborne n-a crescut idioţi.

Tăcerea s-a prelungit suficient, încât să-mi închipui că-mi aruncase destule cuvinte murdare până să adoarmă, şi mă hotărâsem să mă scol ca să-mi iau aspirina, când a început din nou să vorbească... Iar de data asta sunt convinsă *că plângea.*

— Mi-aş dori să nu-ţi mai văd niciodată mutra, a spus. Şi apoi: De ce n-ai folosit porcăria

aia de toporişcă să ţi-o ciopârţeşti, Dolores? Ar fi arătat exact la fel.

Aşa că vezi, nu eram singura care îmi închipuiam că povestea cu cana de smântână — io fiind convinsă că, datorită ei, lucrurile aveau să se schimbe la noi în casă — ar fi putut să aibă vreo legătură cu problema lui. Însă mi-am ţinut gura, aşteptând să văd dacă voia să doarmă sau intenţiona să mă bată din nou. Zăcea pe pat, gol-goluţ, iar io ştiam în ce loc o să mă duc, din prima, dacă ar fi încercat. Da' în curând l-am auzit sforăind. N-am idee dacă asta a fost ultima dată când a vrut să-şi probeze bărbăţia, da' chiar dacă nu, tot aia e.

Ei bine, că nici unul dintre prietenii lui n-a aflat vreo fărâmiţă din toate astea, e sigur ca pământu' că n-avea de gând să le povestească cum i-a arătat pe dracu' nevastă-sa pocnindu-l cu o cană de smântână şi că de-atunci nu-şi mai scosese capu' la suprafaţă, nu? În nici un caz. Aşa că, dacă ăilalţi se lăudau despre cum îşi dresează femeile, se lăuda şi el în ton cu ei, spunându-le cum mi-a tras el una fiin'că fusesem obraznică sau poate fiin'că îmi cumpărasem o rochie din Jonesport fără să-l întreb mai întâi dacă-mi permite să iau din banii puşi deoparte.

Cum de ştiu? Păi, pen' că sunt momente când îmi mai ţin şi io urechile larg deschise, nu numa' gura. Bănuiesc că-i greu s-o credeţi după ce m-aţi văzut acu', da' aşa-i.

Îmi aduc aminte că odată, pe vremea când lucram cu juma' de normă la familia Marshall — îl mai ştii pe John Marshall, Andy, cum vorbea el mereu despre un pod pe care voia să-l construiască între insulă şi continent? —, a sunat cineva la uşă. Eram singură în casă, mă grăbeam să răspund, da' am alunecat pe o carpetă şi m-am lovit de poliţa aflată deasupra căminului. Mi-a lăsat o vânătaie mare pe braţ, chiar lângă cot.

Cu trei zile mai târziu, când vânătaia trecuse de la maro-închis la galben-verzui, m-am întâlnit în sat cu Yvette Anderson. Ea ieşea din băcănie, iar io tocma' intram. A aruncat o privire la vânătaia de pe braţ şi, când a început să vorbească, avea vocea *îmbibată* de compasiune. Numa' o femeie care tocma' a văzut ceva ce o face fericită, asemeni unui porc bălăcindu-se în mocirlă, poate fi atât de compătimitoare.

— Nu-i aşa că bărbaţii sunt *îngrozitori,* Dolores? mi-a zis.

— Păi, uneori da, alteori nu, i-am răspuns.

N-aveam nici cea mai mică idee despre ce vorbea, eram preocupată să cumpăr nişte cotlete superbe de porc, aduse în ziua aia, înainte să se termine.

M-a bătut cu tandreţe pe mână, pe cea fără vânătaie, şi mi-a spus:

— Trebuie să fii tare. Toate lucrurile se-ndreaptă pân' la urmă. Am trecut şi io prin aşa ceva şi ştiu cum e. Mă rog pentru tine, Dolores.

Ultimele cuvinte le-a zis de parcă mi-ar fi declarat că o să-mi dea un milion de dolari şi apoi şi-a văzut de drum. Am intrat în magazin, încă nedumerită. Mi-aş fi închipuit că-şi pierduse minţile, numa' că oricine a petrecut un timp cu ea ştie că n-ar fi avut ce să piardă.

M-am prins în timp ce-mi făceam cumpărăturile. Stăteam acolo, urmărindu-i pe Skippy Porter cum îmi cântărea cotletele, cu coşu' de cumpărături în mână şi capu' dat pe spate, zguduindu-mă din tot corpu' de râs, aşa cum se-ntâmplă când nu te poţi abţine pân' la capăt şi izbucneşti brusc în hohote. Skippy s-a uitat la mine şi m-a întrebat:

— Te simţi bine, doamnă Claiborne?

— Sunt în regulă, am spus. Doar mă gândeam la ceva amuzant.

Şi-am început iar să râd în hohote.

— Cred şi io, a zis Skippy şi s-a întors la cântar.

Dumnezeu să-i binecuvânteze pe Porteri, Andy; câtă vreme mai stau pe-aici, or să rămână singurii inşi de pe insulă care-şi văd de treburile lor, şi nu de-ale altora.

Între timp io continuam să râd. Câţiva se uitau la mine de parcă aş fi fost nebună, da' nu-mi păsa. Câteodată viaţa e atât de hazlie, încât nu *poţi* face altceva decât să râzi.

Yvette e soţia lu' Tommy Anderson, iar Tommy era unu' dintre colegii de chefuri ai lu' Joe. Fusese o mică petrecere la noi după ce mă lovisem la mână. Încercaseră să facă să funcţioneze ultima afacere a lui Joe, un Ford vechi, luat de ocazie. Fiind ziua mea liberă, le adusesem o tavă cu ceşti de ceai la gheaţă, mai mult în speranţa c-o să-i ţin departe de băutură măcar până la apusu' soarelui.

Probabil că Tommy mi-a văzut vânătaia când turnam ceaiu'. L-o fi întrebat pe Joe ce s-a-ntâmplat după ce am ieşit din cameră sau o fi făcut doar vreo remarcă. Da' oricum, nu era Joe ăla care să lase să-i scape vreun prilej, şi în nici un caz unu' ca ăsta. Pe drumu' de la băcănie spre casă, gândindu-mă la toate cele întâmplate, singuru' lucru pe care aş fi vrut să-l aflu ar fi fost ce le-o fi povestit Joe lu' Tommy şi ălorlalţi că am greşit io, că am uitat să-i pun papucii lângă aragaz, să fie calzi când îi încalţă, ori poate că-i gătisem fasolea prea apoasă sâmbătă seara. Da' oricum, Tommy s-a dus acasă şi i-a zis lui Yvette că a trebuit ca Joe St. George să-i aplice nevesti-sii o corecţie. Şi tot ceea ce se întâmplase a fost că m-am împiedicat şi am căzut peste poliţa de deasupra căminului în casa Marshall, fiin'că mă grăbeam să răspund la uşă.

Atunci când v-am zis că o căsnicie are două feţe, una dinăuntru şi alta dinafară, la asta mă refeream. Oamenii de pe insulă ne priveau pe mine şi pe Joe ca pe orice cuplu de vârsta noastră: nu prea fericiţi, ca doi cai care trag la aceeaşi căruţă... Nu se mai observă unu' pe altu' la fel ca înainte, nu se mai înţeleg la fel de bine ca pe vremea când se *observau* mai bine unu' pe altu', da' sunt înhămaţi umăr la umăr şi îşi continuă drumu' pe şosea, fără să se mai bată între ei sau să se mai hârjonească, sau să mai facă vreun lucru ca ăsta pentru care să fie bătuţi cu biciu'.

Numa' că oamenii nu sunt cai, iar căsnicia nu prea seamănă cu trasu' la o căruţă, chiar dacă s-ar putea să pară aşa, văzută din exterior. Lumea nu ştia de cana cu smântână şi nici cum plângea Joe în întuneric, spunându-mi că nu mai vrea să-mi vadă mutra aia urâtă.

Şi n-a fost asta partea cea mai rea. Asta a-nceput la vreun an de când nu ne mai tăvăleam aşternuturile. E ciudat, nu-i aşa, cum privesc bărbaţii ceva direct în faţă, ca apoi să tragă concluzii complet eronate despre ceea ce s-a-ntâmplat de fapt. Da-i destul de normal dacă te gândeşti cât de diferite sunt cele două feţe ale căsniciei. Eu am să v-o descriu pe cea dinăuntru, şi nu mi-aş fi imaginat până azi c-o s-o scot la suprafaţă.

Judecând mai bine, cre' că problemele s-au ivit în 1962. Selena tocma' intrase la liceu pe continent. Se făcuse o fată foarte frumoasă şi-mi aduc aminte că în vara care a urmat după primu' an, s-a înţeles mult mai bine cu taică-său decât în ultimii doi ani. Îşi începuse adolescenţa, iar io prevedeam o grămadă de certuri între ei doi pe măsură ce ea creştea şi dădea semne că se îndoia din ce în ce mai tare de ideile şi de ceea ce credea taică-său că sunt drepturile lui asupra ei.

În loc de asta, era atâta pace, linişte şi armonie între ei, Selena mergând să-l asiste cum munceşte la vechea lui rablă în spatele casei sau stând lângă el pe canapea când ne uitam serile la televizor (micului Pete neconvenindu-i aranjamentu' *ăsta,* po' să vă zic) şi întrebându-l ce făcuse în ziua aia în timp ce se derulau reclamele. Îi răspundea calm şi gânditor, cum nu-l mai văzusem de mult... Da' îmi aminteam un pic. Nu-l mai văzusem aşa din liceu, după ce abia ne cunoscusem şi se hotărâse că da, vrea să mă curteze.

În acelaşi timp, Selena se răcea faţă de mine. Ei, încă mai punea mâna să m-ajute dacă o rugam, uneori îmi povestea cum fusese la şcoală, da' asta doar când nu mă duceam la lucru, şi i-o scoteam cu cleştele din gură. Răceala asta n-o prea simţeam p-atunci, doar mai târziu mi-am dat seama cum se potrivesc toate şi că porniseră din noaptea în care a ieşit din dormitor şi ne-a văzut acolo, taică-său cu mâna la ureche şi sângele curgându-i printre degete, iar maică-sa stând lângă el cu o toporişcă.

El nu lăsa să-i scape nici o ocazie, v-am mai spus, şi de data asta la fel. Îi povestise lu' Tommy Anderson o anumită întâmplare, iar aia pe care i-a zis-o fiicei lui nu era decât aceeaşi Mărie cu altă pălărie. Nu cred să fi avut altceva în cap în afară de ciudă; ştia cât de tare o iubesc pe Selena şi-i probabil să-şi fi închipuit că, spunându-i cât de rea şi năbădăioasă eram, poate chiar *periculoasă,* ar fi reprezentat o bună răzbunare. A încercat s-o întoarcă împotriva mea şi, de vreme ce a dat greş, s-a mulţumit să se apropie de ea mai mult ca atunci când încă nu crescuse mare. De ce nu? Selena fusese întotdeauna sufletistă, şi n-am mai întâlnit un om atât de bun la văicăreli ca Joe.

Îi pătrunsese în viaţă şi probabil că remarcase cât de frumoasă se făcea şi hotărâse că îşi doreşte mai mult de la ea decât să-l asculte când îi vorbeşte sau să-i dea sculele, el fiind băgat sub maşină, meşterind vreun motor al unei rable vechi, numa' bună de aruncat. Şi în timp ce se petreceau toate astea, iar schimbările începeau să apară, io alergam încoace şi-ncolo, învârtindu-mă între patru slujbe diferite, încercând să micşorez cât mai mult notele de plată şi să strâng bani în fiecare săptămână ca să-mi trimit copiii la facultate. N-am observat nimic până în momentu' când deja se făcuse prea târziu.

Selena mea era o fată vioaie, guralivă, întotdeauna uşor de mulţumit. Iar dacă o trimiteai după ceva, nu mergea, alerga. Când se făcuse mai mare, pregătea masa pentru cină, în timp ce io munceam pe undeva, şi nu trebuia s-o rog niciodată pentru asta. La început mai şi ardea câte ceva, iar Joe o critica sau făcea mişto de ea — o trimisese plângând în cameră nu numa' o singură dată —, da' încetase şi cu chestiile astea în perioada despre care vă vorbeam. P-atunci, în primăvara-vara lu' 1962, se purta ca şi cum fiecare plăcintă coaptă de ea ar fi fost ambrozie pură, chiar dacă avea coaja ca cimentu' şi se dădea în vânt după tot ceea ce gătea, de parcă ar fi fost bucătărie franţuzească. Era mândră de laudele lui, normal că da, oricine ar fi fost, da' nu se umfla prea tare în pene. Nu-i stătea în fire. Deşi po' să vă spun un lucru: când Selena a plecat de-acasă, ajunsese o bucătăreasă mai pricepută în cea mai proastă zi a ei decât fusesem io vreodată în cea mai bună zi a mea.

O mamă n-ar fi putut avea o fiică mai săritoare, ca ajutor în treburile casnice, în special una în situaţia mea, care îşi petrecea cea mai mare parte a timpului curăţând mizeriile făcute

de alţii. Selena nu uita niciodată să se asigure că Joe Junior şi micu' Pete au pachetele cu mâncare pentru la şcoală înainte de-a ieşi pe uşă dimineaţa şi tot ea le învelea în hârtie copertele manualelor la început de an. Măcar Joe Junior ar fi putut să se ocupe singur de treaba asta, numa' că ea nu-i dădea niciodată vreo ocazie.

Terminase primu' ei an de liceu cu titlu' de elev de onoare, da' nu-şi pierduse interesu' pentru ceea ce se-ntâmpla acasă, aşa cum mai fac unii copii dăştepţi la aceeaşi vârstă. Cei mai mulţi puşti de treişpe-paişpe ani categorisesc pe oricine a trecut un pic peste treizăci drept boşorog şi sunt în stare să iasă pe uşă la două minute după ce boşorogii au intrat. Da' nu şi Selena. Îi servea cu cafea, ajuta la spălatu' vaselor sau la altele, apoi se aşeza pe un scaun lângă aragaz şi asculta pălăvrăgeala oamenilor mari. Puteam fi io cu una-două prietene, Joe cu trei sau patru de-ai lui, ea tot asculta. Ar fi rămas acolo chiar dacă s-ar fi jucat pocher, numa' s-o las. N-aveam de gând să-i permit, fiin'că vorbeau groaznic de urât. Copilu' ăla ronţăia conversaţii aşa cum şoriceii ronţăie caşcavalu', iar ce nu putea înghiţi, băga la cap.

Apoi s-a schimbat. Nu ştiu când a început să apară schimbarea, da' io am observat-o prima dată când intrase în anu' doi. Pe la sfârşitu' lu' septembrie, cred.

Primu' lucru pe care l-am remarcat a fost că nu mai lua feribotu' care-i convenise de minune cu un an în urmă, cel care pleca imediat după terminarea orelor de curs — putea să-şi scrie lecţiile înainte să se întoarcă băieţii, iar apoi să facă puţin curat sau să pregătească cina. Venea cu ăla de patru şi trei sferturi, nu cu ăla de două.

Când am întrebat-o despre asta, mi-a răspuns că începuse să-i placă mai mult să-şi scrie temele în sala de studiu din şcoală, apoi a tăcut şi mi-a aruncat o privire d-aia, rapidă şi ciudată, care mă anunţa că nu mai vrea să discute subiectu'. Cre' că am observat ruşine în ochii ei şi poate, la fel de bine, o minciună. Toate astea m-au îngrijorat, da' m-am hotărât să nu împing lucrurile mai departe până când nu mă asiguram că într-adevăr era ceva în neregulă. Vezi tu, mi se părea greu să vorbesc cu ea. Simţeam distanţa care apăruse între noi şi-mi dădeam foarte bine seama că reprezenta o consecinţă a scenei cu Joe pe jumate ridicat din fotoliu, sângerând, iar io stând alături cu toporişca în mână. Şi pentru prima oară am înţeles că sigur îi turnase poveşti despre asta, poate şi despre altele. Lăsându-şi amprenta pe ele, ca să spun aşa.

M-am gândit că, dacă aş fi pisat-o prea tare la cap în legătură cu statu' până târziu la şcoală, lucrurile dintre mine şi ea ar fi mers şi mai prost. În fiecare zi îmi ziceam că tre' s-o întreb, da' mi se părea că ar fi sunat ca: "Ce-ai mai pus la cale, Selena?" şi, dacă *mie* mi s-ar fi părut aşa, o femeie de treişcinci de ani, atunci cum i s-ar fi părut unei fete de nici cinşpe? E atât de greu să discuţi cu copii de o asemenea vârstă, musai să te porţi cu mânuşi cu ei, ca şi cum ar fi un borcan cu nitroglicerină aşezat pe podea.

Ei, exista o chestie numită *Seara părinţilor,* puţin după terminarea cursurilor, şi mi-am făcut special timp să mă duc. N-am mai procedat şi cu diriginta aşa cum făcusem cu Selena, ci doar m-am înfipt bine pe picioare şi am întrebat-o dacă are habar de vreun motiv special pentru care lua feribotu' mai târziu anu' ăsta. A zis că nu ştie exact de ce, da' crede că rămâne ca să-şi scrie temele. "Hm", m-am gândit io, "anu' trecut putea să şi le facă foarte bine şi la micu' birou din camera ei", da' n-am spus nimic. Şi totuşi ceva se schimbase. Aş mai fi vorbit io dacă aş fi avut impresia că profesoara ar fi fost în stare să-mi răspundă la întrebări, da' mi s-a părut cât se poate de sigur că nu. Dumnezeule, probabil că era complet dusă din momentu' în care suna ultimu' clopoţel.

Nici unul dintre ăilalţi profesori nu mi-a fost de ajutor. I-am ascultat ridicând-o în slăvi, ceea ce n-a însemnat mare lucru pentru mine, şi apoi am plecat acasă, fără să mă fi luminat cu nimic.

M-am aşezat în feribot pe un loc lângă fereastră şi am privit la un băiat şi o fată, cu mult mai mari decât Selena, ţinându-se de mână şi admirând luna care ieşea din ocean. S-a întors înspre fată şi i-a zis ceva ce a făcut-o să-şi dea capu' pe spate şi să râdă. "Eşti un prost, băiete, dacă pierzi o ocazie ca asta", m-am gândit io, da' n-a pierdut-o, s-a aplecat spre ea, i-a luat şi ailaltă mână şi a sărutat-o pe gură. "Drace, nu cumva eşti tâmpită?" mi-am zis io, uitându-mă la ei. Sau eşti prea bătrână să-ţi aduci aminte cum era la cinşpe ani, când fiecare fibră a corpului îţi ardea ca o lumânare toată ziua şi cea mai mare parte a nopţii. Selena a cunoscut un băiat. A cunoscut pe cineva şi îşi fac probabil temele împreună în sala de studiu, după ore. Studiază probabil mai mult decât nişte manuale. Po' să vă zic că mă mai liniştisem un pic.

M-am mai gândit la asta peste vreo câteva zile, că atunci când speli cearşafuri, calci cămăşi şi dai cu aspiratoru', ai o grămadă de timp să cugeţi, şi cu cât mă gândeam mai cu spor, cu atât mai mult

Îmi revenea îngrijorarea. Mai întâi că nu vorbise despre nici un tip şi nu era stilu' ei să nu povestească ceea ce i se-ntâmplă. Într-adevăr, nu se mai purta cu mine atât de degajat şi

deschis ca înainte, da' nici nu exista vreun zid între noi care s-o facă aşa de tăcută. În afară de asta, întotdeauna crezusem că, dacă Selena s-ar fi îndrăgostit, probabil că ar fi dat un anunţ la ziar.

Chestia cea mai *nasoală,* cea mai *înfricoşătoare,* o constituia felu' cum mă privea. Am observat că, dacă o fată e înnebunită după vreun băiat, are ochii atât de strălucitori, de parcă ar fi aprins cineva nişte reflectoare în spatele lor. Iar io, oricât aş fi căutat, nu găsisem nici o sclipire în ochii ei... şi nici asta nu era cel mai rău. Partea cea mai sinistră o reprezenta faptu' că şi lumina care existase cândva, acu' dispăruse. Te uitai în ochii ei ca şi cum te-ai fi uitat la ferestrele unei case de unde plecaseră toţi locatarii fără a-şi aminti să tragă jaluzelele.

Asta mi-a deschis *mie* ochii pân' la urmă şi am început să remarc o groază de lucruri pe care ar fi trebuit să le văd mai devreme, dacă n-aş fi muncit atât de mult şi dacă n-aş fi fost atât de convinsă că Selena se înfuriase pe mine fiin'că îl rănisem atunci pe taică-său.

Prima chestie pe care am sesizat-o a fost că se îndepărtase nu numa' de mine, ci şi de Joe. Nu mai ieşea afară să discute cu el în timp ce lucra la una dintre vechile lui rable sau la vreun motor al altuia, şi nici nu mai stătea lângă el pe canapea când ne uitam la televizor. În camera de zi, se aşeza pe balansoaru' de lângă sobă cu ceva de tricotat în poală. Da' de cele mai multe ori nu venea deloc. Se ducea în camera ei şi închidea uşa. Lu' Joe părea să nu-i pese, nici măcar nu băga de seamă. Se întorsese la fotoliu' lui, ţinându-l pe micu' Pete în braţe până se făcea vremea ca băiatu' să meargă la culcare.

Şi păru' ei... Nu mai obişnuia să şi-l spele în fiecare zi, ca înainte. Uneori ajungea îndeajuns de gras, încât să poţi prăji ouă pe el, şi nici asta nu-i stătuse în fire. Întotdeauna avusese o înfăţişare atât de plăcută, pielea ei era catifelată ca piersica şi de culoarea smântânii, pe care o moştenise probabil din partea lu' Joe, da' atunci, în octombrie, o năpădiseră coşurile pe faţă ca păpădiile păşunea comunală după ploaie. Îşi pierduse prospeţimea şi pofta de mâncare.

Câteodată îşi mai vizita cele mai bune prietene, Tanya Caron şi Laurie Langill, da' nu atât de des cum obişnuia în gimnaziu. Asta m-a făcut să pricep că Tanya şi Laurie nu mai veniseră pe la noi de când începuse anu' şcolar şi probabil nici în ultima lună de vacanţă. M-am înspăimântat, Andy, şi m-am apucat s-o studiez mai îndeaproape pe fiică-mea. Iar ceea ce am văzut m-a înfricoşat şi mai şi.

Felul cum îşi schimbase hainele, de exemplu. Nu un pulover cu altu', nu o rochie sau o fustă, ci întreg *stilu'* de îmbrăcăminte, şi totul în rău. Nu mai puteai să-i distingi nici o formă sub ţoale. În loc să poarte fuste sau rochii la şcoală, acum îşi punea mereu tricouri lălâi, mult prea mari pentru ea. O făceau să pară grasă, fără să fie de fapt.

Acasă îşi trăgea pe ea nişte pulovere imense, care-i ajungeau până la genunchi, şi n-o vedeam niciodată fără blugi şi pantofi de lucru. Dacă ieşea în oraş, îşi lega păru' cu o basma oribilă, atât de mare încât îi acoperea sprâncenele, iar ochii îi arătau ca două animale ivindu-se dintr-o grotă. Într-o noapte, când am uitat să bat la uşă înainte de a intra în camera ei, aproape că şi-a rupt picioarele repezindu-se să-şi ia rochia din dulap, cu toate că avea chiloţii pe ea, deci n-o surprinsesem chiar în curu' gol.

Da' cel mai nasol lucru era că nu prea mai vorbea. Şi nu numa' cu mine, căci, ţinând cont de relaţiile dintre noi, puteam să înţeleg asta. Încetase să mai vorbească *cu toţi.* Stătea la masa de seară cu nasu' în farfurie şi cu laţele în ochi, iar dacă încercam să discut cu ea, întrebând-o ce se mai întâmplă pe la şcoală sau ceva în stilu' ăsta, nu reuşeam să-i smulg decât un "mbine" sau "aşa-i", în loc de un şuvoi vesel de cuvinte, ca de obicei. Şi Joe Junior încerca, lovindu-se la rândul lui de acelaşi zid de nestrăpuns. După ce se termina cina şi vasele erau spălate, ieşea pe uşă şi urca la ea în cameră.

Şi, Doamne iartă-mă, primu' lucru la care m-am gândit, când m-am lămurit că nu se punea problema unui băiat, a fost marijuana...

Nu te uita aşa la mine, Andy, ca şi cum n-ai şti despre ce vorbesc.

În zilele alea i se spunea altfel, iarbă sau maryjane, da' era aceeaşi marfă, şi o grămadă de indivizi de pe insulă ardeau de nerăbdare s-o împrăştie dacă i-ar fi scăzut preţu'... sau chiar dacă nu. Tocma' atunci sosise pe coastă un nou transport de iarbă, la fel cum se întâmplă şi acum de altfel, şi o parte rămăsese aici. Slavă Domnului că nu cocaină, însă dacă voiai să fumezi o ţigară din asta, găseai uşor. Marky Benoit fusese arestat de către Paza de Coastă în vara aia, îi descoperiseră patru baloturi cu iarbă pe vaporu' *Maggie's Delight.* Probabil că de-aici îmi venise ideea, însă chiar şi acu', după atâţia ani, nu încetez să mă minunez cum de-am putut să complic aşa tare un lucra atât de evident. Sursa reală a necazurilor se afla în faţa mea, şezând exact vizavi de mine la masă în fiecare seară, având nevoie aproape tot timpu' de o baie şi un bărbierit, şi *io* uitându-mă la el în fiecare secundă — Joe St. George, cel mai tare din parcare, cel mai mare imbecil dintre toţi, da' nici măcar şefu' lor —, întrebându-mă dacă fetiţa mea scumpă nu se duce în magazia şcolii dup-amiezele ca să tragă dintr-o ţigară dătătoare

de vise.

M-a bătut gândul să urc la ea în cameră şi să cotrobăi prin dulap şi prin sertarele biroului, da' mi s-a făcut scârbă de mine. Am o groază de defecte, Andy, da' cre' că n-am fost niciodată laşă. Cu toate că gându' ăsta m-a ajutat să pricep că pierdusem prea mult timp încercând marea cu degetu' şi ocolind problema în sine, crezând că o să se rezolve singură sau că Selena o să vină până la urmă la mine.

A sosit şi ziua când ar fi trebuit să mă duc la Strayhorn după prânz, nu cu mult după Halloween, fiin'că îmi amintesc că micu' Pete atârnase o vrăjitoare din carton în geam. Io şi Lisa McCandless fusesem puse să cărăm covoarele alea persane superbe şi să le batem — musai s-o faci la fiecare şase luni ca să nu se decoloreze, de fapt se decolorează oricum, da' nici nu contează. Mi-am îmbrăcat haina, am închis-o la nasturi şi am înaintat un pic spre uşă, când mi-a trecut prin cap: "De ce ţi-ai luat tu haina asta lungă şi grea pe tine, ai înnebunit? Sunt cel puţin şaptişpe grade afară, o adevărată vară tropicală." Iar ailaltă voce îmi şoptea: "N-or să fie chiar şaptişpe, da' o să fie şi umezeală pe deasupra." Şi uite-aşa mi-am dat io seama că n-o să plec nicăieri în dup-amiaza aia. Ci o să iau feribotu' spre Jonesport şi o să-mi petrec ziua în oraş, cu fiica-mea. Am sunat-o pe Lisa, i-am zis că o să ne ocupăm de covoare altă dată şi m-am îndreptat spre debarcader. Am ajuns chiar la timp să-l prind pe cel de două şi un sfert. Dacă l-aş fi pierdut, aş fi pierdut-o şi pe *ea,* şi cine ştie ce s-ar fi întâmplat...

Am coborât prima de pe feribot, încă mai încolăceau frânghia pe ultimu' stâlp când am păşit pe mal, şi am pornit-o glonţ spre liceu. Pe drum mă gândeam că în mod sigur n-o s-o găsesc în sala de studiu, indiferent ce mi-ar fi spus ea sau diriginta, ci că va fi afară, în spatele magaziei, împreună cu restu' golanilor... toţi distrându-se şi ciupindu-se de cur, poate şi pasând de la unu' la altu' o sticlă de vin ieftin într-o pungă de hârtie. Dacă nu v-aţi aflat niciodată într-o asemenea situaţie, nu vă puteţi imagina cum e şi nici n-am idee cum să v-o descriu. Tot ce pot spune e că p-atunci înţelegeam că este imposibil să te pregăteşti pentru a face faţă unui necaz. Nu poţi decât să mergi înainte, sperând că n-o să se-ntâmple dezastru'.

Da' când am deschis uşa şi am aruncat o privire iscoditoare în sala de studiu, Selena *stătea* acolo la un birou, lângă fereastră, cu capu' aplecat peste manualu' de algebră. La început nu m-a observat, iar io am rămas în picioare, uitându-mă la ea. Nu se combinase cu o gaşcă depravată, cum bănuisem, da' inima tot mi se frânsese, Andy, fiin'că mi se părea că n-avea nici un fel de prieteni, şi asta putea fi şi mai rău. Probabil că diriginta nu vedea nimic nasol în faptu' că o fată studia singură în camera aia mare: probabil că o considera chiar de admirat. Numa' că io nu găseam nimic de admirat aici, ci doar nesănătos. Nici măcar elevii pedepsiţi nu-i ţineau companie, pen' că pe ăla îi trimiteau la bibliotecă în Beals High, din Jonesport.

Ar fi putut să fie cu prietenele ei, ascultând muzică sau uitându-se după băieţi, iar în loc de asta ea stătea aici, într-o dup-amiază prăfuită, cu razele soarelui bătându-i în cap, fii miros de cretă şi petrosin, în rumeguşu' ăla roşu pe care-l presară pe podele după ce pleacă elevii acasă, şi având capu' atât de aplecat asupra cărţii, încât ţi-ai fi închipuit că toate secretele vieţii şi ale morţii se ascunseseră acolo.

— Bună, Selena, am spus.

S-a zgribulit ca un iepure şi şi-a răsturnat jumate din cărţi întorcându-se să vadă cine o salutase. Ochii i s-au bulbucat atât de tare, încât parcă se lăţiseră pe toată partea de sus a feţei, iar obrajii şi fruntea — atât cât se puteau zări — prinseseră culoarea unei ceşti albe cu lapte în ea. În afara zonelor unde îi apăruseră coşuri. *Alea* rămăseseră de un roşu-strălucitor, ca nişte răni.

Apoi şi-a dat seama că sunt io. Teroarea i-a dispărut de pe chip, da' n-a lăsat loc nici unui zâmbet. Ca şi cum şi-ar fi tras obloanele peste faţă... sau s-ar fi aflat în interioru' unui castel şi tocma' ar fi ridicat podu' de trecere peste şanţu' cu apă din jur. Cam aşa ceva. Înţelegeţi ce încerc să vă explic?

— Mamă! a strigat. Ce cauţi *tu* aici?

M-am gândit să-i răspund: "Am venit să te iau acasă şi să capăt nişte lămuriri de la tine, scumpo", da' ceva mi-a şoptit că ar fi fost nelalocul lui în camera aia — o sală goală, în care puteam mirosi că se petrecea un lucru îngrozitor cu Selena, la fel de tare cum miroseam şi creta sau rumeguşu'. Îl simţeam şi voiam să aflu. După cum arăta, aşteptasem deja mult prea mult. Nu mai credeam că se droga, da' orice ar fi fost, lucru' ăla era tare nesătul. O mânca de vie.

I-am spus că azvârlisem la coş treaba din dup-amiaza aia şi că venisem să mă mai uit puţin prin vitrine, da' nu găsisem nimic care să-mi placă.

— Aşa că mi-a trecut prin cap să ne întoarcem împreună. Te superi, Selena?

În sfârşit mi-a zâmbit. Aş fi dat o mie de dolari pe zâmbetu' ăla, po' să vă spun, un zâmbet

adresat doar mie.

— O, nu, mami, a zis. Îmi face plăcere să nu fiu singură.

Am coborât dealu' împreună până la debarcader, iar când am întrebat-o despre şcoală, mi-a povestit mai mult decât o făcuse în câteva săptămâni întregi. După ce îmi aruncase privirea aia de şoarece înghesuit la colţ de către un motan, părea să-şi revină la forma ei normală de dinainte, iar io îmi recăpătam speranţa.

Nancy, poate tu nu ştii cât de gol e feribotu' de la cinci fără un sfert înspre Little Tall şi ălelalte insule, da' cre' că tu şi Frank da, Andy. Cei mai mulţi dintre muncitorii care lucrează pe continent pleacă acasă cu cel de cinci jumate, iar ăla de cinci fără un sfert transportă numai pachete poştale, UPS, şi produse de băcănie sau de uz general. Cu toate că era o dup-amiază superbă de toamnă, în nici un caz atât de friguroasă şi umedă pe cât îmi imaginasem, călătoream aproape singure pe punte. Am stat un pic acolo, privind cum valurile se loveau de ţărm. Soarele se îndrepta spre apus, lăsând o dâră peste ape, dâră pe care elicea o spărgea în fărâme ce păreau din aur curat. Pe vremea când aveam doar câţiva anişori, taică-meu îmi spunea că *era* chiar aur şi că uneori sirenele urcă la suprafaţă şi-l adună. Mai spunea că folosesc cioburile astea de soare întârziat drept ţigle pentru castelu' lor din fundu' oceanului. Dacă vedeam dunga din aur fărâmiţat pe apă, totdeauna aşteptam să apară sirenele şi până când am ajuns aproape de vârsta Selenei, nu m-am îndoit niciodată de existenţa reală a unor asemenea fiinţe, fiin'că taică-meu îmi zisese aşa.

Atunci apa căpătase nuanţa aia de albastru-intens pe care n-o întâlneşti în octombrie decât pe o vreme calmă, iar motoarele torceau liniştit. Selena şi-a scos basmaua pe care o purta; şi-a ridicat braţele a râs.

— Nu-i aşa că-i frumos, mami? m-a întrebat.

— Da, aşa-i. Şi tu erai frumoasă de obicei, Selena. De ce nu mai eşti?

S-a uitat la mine şi parcă ar fi avut două măşti pe faţă. Prima surprinsă şi încă râzând, da' de sub ea se ivea o privire neîncrezătoare şi prudentă. A doua arăta tot ceea ce-i spusese Joe în primăvara şi vara trecută, înainte să se îndepărteze şi de el. *N-am nici un prieten,* asta zicea cea de-a doua mască. *Cu siguranţă, nici tu, nici el nu-mi sunteţi prieteni.* Şi cu cât ne studiam mai atent una pe alta, cu atât mai mult i se întipărea pe chip ultima expresie.

A încetat să mai râdă şi s-a întors să admire oceanu'. Asta m-a făcut să mă simt nasol, Andy, da' nu mai puteam s-o las baltă atunci mai mult decât am putut s-o las pe Vera să-şi continue măgăriile mai târziu, indiferent cât de trist mi se părea totu' în profunzime. De fapt, uneori *trebuie* să fim puţin cruzi ca să facem bine, ca un doctor care vaccinează un copil, ştiind că el o să plângă şi n-o să înţeleagă. Am privit înlăuntru' meu şi am ştiut pe loc că sunt capabilă să fiu în ultimu' hal de crudă dacă mi se pare necesar. M-a speriat atunci şi încă mă mai sperie puţin. E înfricoşător să-ţi dai seama că, oricât de dură ai fi, niciodată n-o să eziţi şi nici n-o să regreţi ce-ai făcut.

— Habar n-am despre ce vorbeşti, mamă, mi-a zis, privindu-mă prudent.

— Te-ai schimbat. Cum arăţi, cum te îmbraci, cum te porţi. Toate astea mă împing să cred că ai intrat într-un bucluc.

— Nu s-a-ntâmplat nimic, a spus, da' în acelaşi timp a făcut câţiva paşi în spate.

I-am prins mâinile într-ale mele înainte de-a apuca să ajungă prea departe.

— Ba da. Şi nici una dintre noi n-o să coboare de pe feribotu' ăsta până când nu-mi povesteşti ce.

— *Nimic!* a ţipat ea. A încercat să-şi smulgă mâinile dintr-ale mele, da' n-am lăsat-o. Nu-i nimic. Şi acuma dă-mi drumu'! *Dă-mi drumu'!*

— Încă nu. Orice-ar fi, să ştii că asta nu schimbă cu nimic dragostea pe care ţi-o port, Selena, da' nu te pot ajuta până nu aflu *ce* ai.

A încetat să se mai zbată şi şi-a ridicat privirea spre mine. Atunci i-am văzut a treia mască sub ălelalte două, una vicleană, care nu mi-a plăcut prea mult. În afară de fizic, Selena moştenise restu' de la mine, da' în momentu' ăla arăta exact ca Joe.

— Mai întâi spune-mi tu ceva! mi-a zis.

— Dacă pot, îţi spun.

— De ce l-ai lovit? m-a întrebat. De ce l-ai lovit atunci?

Mi-am deschis gura s-o întreb: "Atunci, *când?"* — mai mult ca să câştig timp. Da' dintr-o dată mi-am dat seama de un lucru, Andy. Nu ştiu cum, probabil am avut o presimţire sau ceea ce numesc ăia intuiţie feminină, sau poate m-am concentrat şi i-am citit în minte. Mi-am dat seama că, dacă ezit chiar şi o secundă, o voi pierde. Eventual numa' pentru ziua aia, da' cel mai posibil pentru totdeauna. A fost un lucru care pur şi simplu mi-a venit, aşa că n-am şovăit o clipă.

— Pen' că în seara aia mă lovise cu o bucată de lemn, am spus. Aproape mi-a zdrobit

rinichii. Cre' că mă hotărâsem să nu se mai întâmple niciodată aşa ceva. Absolut niciodată.

A clipit aşa cum faci când cineva îşi mişcă brusc palma spre ochii tăi, şi a rămas cu gura căscată de surpriză.

— El ţi-a spus altceva, nu?

A scuturat din cap.

— Ce ţi-a zis *el?* Că băuse?

— Asta şi pocherul, a murmurat cu o voce aproape prea scăzută, s-o pot auzi. A zis că nu doreai ca el sau altcineva să se distreze. Că de asta nu-l lăsai să joace pocher şi n-ai fost de acord să mă duc peste noapte la Tanya anu' trecut. Că după capu' tău toată lumea ar trebui să muncească opt zile pe săptămână ca tine. Şi când te-a înfruntat, ai aruncat cu smântâna în el şi l-ai ameninţat că o să-i tai gâtu' dacă mişcă vreun deget. Şi c-o s-o faci în timp ce doarme.

Aş fi pufnit în râs dacă n-ar fi fost atât de îngrozitor.

— L-ai crezut?

— Nu ştiu. M-a speriat atât de tare toporişca aia, încât n-am mai ştiut ce să cred.

Asta mi-a străpuns inima ca un cuţit, da' n-am arătat-o.

— Selena, ce ţi-a spus a fost o minciună.

— *Lasă-mă în pace!* a zis şi s-a smucit să scape.

Privirea aia de iepure fugărit îi reapăruse pe faţă şi am înţeles că ceea ce ascundea de mine n-o făcea să fie îngrijorată, ci o speria de moarte.

— *Mă descurc singură! Nu vreau să mă ajuţi, ci doar să mă laşi în pace!*

— Nu te *poţi* descurca singură, Selena, am zis. Îi vorbeam cu tonu' pe care-l foloseşti când încerci să linişteşti un cal sau un miel prins într-un gard de sârmă ghimpată. Dacă ai fi fost în stare, ai fi rezolvat-o deja. Şi acu' ascultă-mă: îmi pare rău că m-ai surprins cu toporişca aia în mână, îmi pare rău pentru *tot* ce-ai văzut şi-ai auzit în noaptea aia. Dacă aş fi ştiut c-o să te fac atât de nefericită şi că o să te sperii atât de tare, nu l-aş fi înfruntat, oricât de mult m-ar fi provocat el.

— N-ai putea să încetezi? a întrebat şi apoi şi-a luat mâinile dintr-ale mele, acoperindu-şi urechile cu ele. Nu mai *vreau* să aud nimic.

— Nu-ncetez pen' că s-a terminat cu aia şi nimic nu mai poate fi schimbat, da' cu astălaltă nu. Aşa că lasă-mă să te ajut, scumpa mea. Te rog.

Am încercat să-mi pun braţu' pe după umerii ei şi s-o trag uşurel spre mine.

— *Nu! Să nu mă loveşti! Să nu mă mai atingi niciodată, jigodie!* a ţipat şi s-a smucit înapoi.

S-a rezemat de balustradă şi am fost sigură că o să pice peste ea direct în ocean. M-am întins, am apucat-o de poalele hainei şi am tras-o iar spre mine. Însă am alunecat pe puntea umedă şi a fost cât p-aci să cad. Dup-aia mi-am recăpătat echilibrul, iar când mi-am ridicat privirea, ea îşi mai venise în simţiri, numa' că mi-a ars o palmă peste faţă.

Nu mi-a păsat, doar am apucat-o din nou şi am strâns-o în braţe. Nu mai contează aşa ceva pentru tine când ai un copil de vârsta Selenei, ci te gândeşti tot mai mult că te poţi despărţi de el în orice moment. În plus, oricum palma ei nu mă duruse deloc. Mi se făcuse îngrozitor de frică să n-o pierd, şi nu era doar intuiţia la mijloc. Pentru o clipă fusesem absolut sigură c-o să se arunce peste balustradă cu picioarele în sus şi capu' în jos. Aproape o şi văzusem. E surprinzător cum de nu mi-a albit atunci păru'.

Apoi a început să plângă şi să-mi spună că-i pare rău, că nu-şi dorise să mă lovească şi că *absolut niciodată* nu avusese o asemenea intenţie, iar io i-am răspuns că ştiam asta.

— Linişteşte-te, i-am zis, numa' că ceea ce mi-a replicat m-a cutremurat mai tare ca orice.

— Ar fi trebuit să nu mă opreşti, mami. Ar fi trebuit să mă laşi să sar.

Am îndepărtat-o un pic de mine — deja plângeam amândouă — şi i-am spus:

— *Pentru nimic în lume,* scumpa mea.

Şi-a legănat capu'.

— Nu mai pot rezista, mami... Nu mai sunt în stare. Mă simt atât de murdară şi dezorientată, încât mi-e imposibil să mai fiu fericită, oricât de tare m-aş strădui.

— Ce s-a-ntâmplat, Selena? am întrebat, tremurând toată de spaimă. Ce s-a-ntâmplat?

— Dacă-ţi zic, probabil că o să mă împingi tu peste balustradă.

— Tu ştii mai bine. Şi-ţi mai spun un lucru, draga mea, n-o să pui nici un picior pe uscat până când nu mă lămureşti. Chiar dacă va fi nevoie să ne plimbăm cu feribotu' ăsta tot anu', nu contează... Deşi cred că o să ne transformăm în sloiuri de gheaţă până la sfârşitu' noiembrie, asta dacă n-o să murim de intoxicaţie din cauza mâncării pe care o servesc ăştia aici.

Mă gândisem c-o s-o fac să râdă, da' n-am reuşit. În schimb şi-a plecat capu', îndreptându-şi privirea spre punte, şi a zis ceva foarte încet. Din cauza zgomotului motoarelor şi al vântului,

n-am auzit nimic.

— Ce-ai spus, scumpo?

A repetat, şi de astă dată am înţeles, chiar dacă nu vorbise mult mai tare. Şi brusc am priceput totu', iar din momentu' ăla zilele lu' Joe au început să fie numărate.

— Io n-am vrut. El m-a forţat.

Asta spusese.

Pentru un minut nu m-am putut mişca din loc, iar când în sfârşit m-am întins spre ea, a bătut în retragere. Avea faţa albă ca varu'. Apoi feribotu' — *Island Princess* — s-a înclinat. Îmi pierdusem deja echilibrul şi probabil că aş fi picat drept pe curu' meu schilod, dacă nu m-ar fi susţinut pe după mijloc. În secunda următoare o ţineam în braţe, iar ea îmi plângea pe umăr.

— Hai, am spus. Vino şi aşează-te lângă mine. Ne-a ajuns cât ne-am bălăngănit de-o parte şi de alta a vasului ăsta, nu?

Am mers până la banca de la pupa, lângă cabina căpitanului, strâns îmbrăţişate şi târşâindu-ne picioarele ca o pereche de invalizi. Nu ştiu dacă Selena se simţea ca o invalidă, da' io sigur da. Mie doar îmi curgeau un pic lacrimile, însă Selena plângea atât de tare, încât cre' că şi-ar fi scuipat plămânii bucăţică cu bucăţică dacă ar mai fi continuat astfel. Deşi mă bucura faptu' că hohotea aşa. Numa' în momentu' în care am văzut-o în starea asta, cu lacrimile prelingându-i-se pe obraji, mi-am dat seama cât de mult se uşura şi cum necazurile i se evaporau la fel cum îi dispăruseră înainte frumuseţea hainelor şi strălucirea din priviri. Aş fi preferat al naibii s-o aud râzând, şi nu plângând, da' trebuia să mă mulţumesc cu ce mi se oferea.

Ne-am aşezat pe bancă şi am mai lăsat-o să plângă puţin. Iar când am încercat s-o liniştesc şi i-am întins o batistă din geantă, la început nici nu s-a uitat la ea M-a privit doar, cu obrajii uzi, cu nişte cearcăne mari şi negre sub ochi, şi mi-a spus:

— Chiar nu mă urăşti pentru asta, mami?

— Nu. Nici acum, nici mai târziu, ţi-o promit din toată inima Da' să ne-nţelegem. Îmi zici toată povestea de la cap la coadă. Văd pe faţa ta că nu te crezi în stare, da' io ştiu că ai să reuşeşti. Să nu uiţi un singur lucru: nu trebuie s-o mai povesteşti altădată cuiva, nici măcar soţului tău, dacă nu vrei. O să fie ca şi cum ai tăia rău' de la rădăcină. Îţi jur şi *asta.* Pricepi?

— Da, mami, da' a spus că dacă am să povestesc vreodată... Că uneori îţi sare atât de rău ţandăra... Ca în noaptea în care l-ai pocnit cu cana aia de smântână... Şi că dacă simt nevoia să-ţi spun, să-mi amintesc de toporişcă... Şi...

— Nu în felu' ăsta, am zis. Trebuie s-o iei de la început şi să-mi spui totu'. Da' vreau să ştiu un singur lucru înainte de-a pronunţa primu' cuvânt. Taică-tu s-a dat la tine, nu?

Stătea cu capu' în jos, fără să scoată un sunet. Pentru *mine* era îndeajuns ca să pricep, da' ştiam că *ea* are nevoie să se audă recunoscând-o cu voce tare.

Mi-am pus un deget sub bărbia ei şi i-am ridicat capu' până când ne-am intersectat privirile.

— Nu-i aşa?

— Da, a spus şi a apucat-o din nou plânsu'.

Însă de astă dată nu pentru mult timp şi nici atât de tare. Am mai lăsat-o puţin ca să mai câştig un răgaz, pentru a mă decide cum o să continui. Nu puteam să întreb "Ce ţi-a făcut?" pen' că ştiam că existau toate şansele să nu-i fie nici ei clar. O vreme, singuru' lucru care mi-a venit în minte a fost "Te-a futut?", da' m-am gândit că n-ar fi fost bine nici dacă aş fi pus atât de direct problema. În plus, mi se părea că sună groaznic de urât.

Până la urmă am spus:

— Şi-a băgat-o în tine, Selena? În păsărica ta?

A scuturat din cap:

— Nu l-am lăsat. Şi-a înghiţit un suspin. Încă nu.

Ei bine, acum ne-am putut relaxa amândouă un pic, iar între noi atmosfera s-a mai destins. Nu simţeam în mine decât mânie. Ca şi cum aş fi avut un ochi interior, unu' despre care nu ştiusem până în ziua aia, tot ce eram în stare să văd cu el fiind faţa lungă ca de cal a lu ʼJoe, cu buzele permanent crăpate şi dinţii întotdeauna galbeni, cu obrajii scorojiţi pătaţi cu roşu pe pometi. Acel ochi a rămas aţintit asupra figurii lui tot timpu' de-atunci încolo, chiar şi în somn, neînchizându-se nici dacă ăilalţi doi o făceau, io fiind mereu conştientă că n-o să se odihnească până la moartea lu' Joe. Parcă aş fi fost îndrăgostită, numa' că pe dos.

În timpu' ăsta, Selena îmi spunea povestea de la cap la coadă. Am ascultat-o fără s-o întrerup şi sigur că totu' debutase în noaptea în care-l pocnisem cu cana de smântână, iar ea ieşise din cameră tocma' la fix să-l vadă cu mâna la urechea sângerândă şi pe mine ţinând toporişca îndreptată spre el, de parcă aş fi vrut într-adevăr să-i crăp capu'. Tot ce-mi dorisem a fost să-l fac să se *oprească,* Andy, mi-am riscat şi viaţa atunci, da' ea nu aflase nimic din toate

astea, ci numa' îndeajuns cât s-o arunce de partea *lui.* Drumu' spre Iad e pavat cu intenţii bune, se spune, iar io sunt convinsă că-i adevărat. Am învăţat-o pe pielea mea. Ceea ce nu înţeleg e motivu' — *de ce* când încerci să faci un bine, atât de des se-ntâmplă să se preschimbe în rău? Da' asta-i o întrebare pentru minţi mai luminate decât a mea.

N-am să vă zic toată povestea, nu numa' că ar fi urât faţă de Selena, ci şi pen' că e prea lungă, plus că şi acu' sufăr când mă gândesc la ea. O să vă spun doar începutu'. N-o să-l uit niciodată, fiin'că m-a şocat a doua oară diferenţa dintre cum arată şi cum sunt lucrurile de fapt... dintre aparenţă şi realitate.

— Părea atât de abătut. Îi curgea sângele printre degete şi lacrimile i se prelingeau din ochi, arăta îngrozitor de *abătut.* Te-am urât mai mult pentru privirea aia decât pentru altceva şi m-am hotărât să mă port frumos cu el. Înainte de culcare, am îngenuncheat şi m-am rugat: "Doamne Dumnezeule, dacă o s-o opreşti să-l mai lovească, o să fiu drăguţă cu el. Jur. În numele Fiului, amin."

Aveţi cea mai mică idee despre cum m-am simţit auzind asta din gura lu' fiică-mea, la un an după ce socotisem toată afacerea încheiată? Ai, Andy? Frank? Da' tu, Nancy Bannister din Kennebunk? Nu, văd că nu. Mă rog la Dumnezeu să n-o aflaţi vreodată.

A început să se poarte frumos cu el, aducându-i tot felu' de specialităţi pe când Joe se afla în şopronu' din spate, meşterind la vreun snowmobil al altuia sau la vreun motor, aşezându-se alături de el în serile când ne uitam la televizor, stând pe trepte şi ascultându-i sporovăiala în stilu-i caracteristic despre politică — porcăriile despre cum îi lasă Kennedy pe evrei şi pe catolici să conducă totu', despre cum *vor* comuniştii să-i bage pe negri în şcolile şi restaurantele din Sud şi despre cum o să ajungă întreaga ţară o ruină. Îl asculta, râdea la glumele lui, îi dădea cu cremă pe mâini când îi crăpa pielea, iar el nu fusese atât de prost, încât să piardă o asemenea ocazie. N-a mai bătut-o la cap cu politica, ci cu cât de tare mă apucau pandaliile dacă mă enerva ceva şi cât de rău ne mergea căsnicia. Mai ales din vina mea, după mintea lui.

Doar spre sfârşitu' primăverii lui 1962 a început s-o atingă într-un fel prea puţin părintesc. Asta a fost tot, deocamdată, mici mângâieri pe picioare în timp ce stăteau unu' lângă ălălalt pe canapea, iar io ieşisem din cameră, mici palme la fund când îi aducea berea în şopron. Ăsta a fost numa' debutu', căci nu s-a oprit aici. Pe la mijlocu' lu' iulie, Selena devenise speriată atât de el, cât şi de mine. Iar pe vremea când îmi trecuse prin cap să mă duc pe continent pentru a căpăta câteva răspunsuri de la ea, îi făcuse aproape tot ce i-ar putea face un bărbat unei femei în afară de a i-o pune... În plus obligând-o şi la alte chestii...

Cre' că i-ar fi cules fructu' oprit înainte de Labour Day dacă n-ar fi fost Joe Junior şi micu' Pete în vacanţă să-l incomodeze cea mai mare parte a timpului... Împiedicând-o şi pe ea să-i satisfacă toate hatârurile. Micu' Pete le stătea în drum fără vreun motiv special, da' bănuiesc că Joe Junior îşi formase mai mult decât o simplă idee despre ce se-ntâmpla şi se hotărâse să nu se dea cu nici un preţ la o parte. Dumnezeu să-l binecuvânteze pentru asta, e tot ce pot spune. Io nu i-am fost de nici un ajutor, pen' că munceam douăşpe, uneori chiar paişpe ore pe zi pe vremea aia. Şi tot timpu' cât eram plecată, Joe se învârtea în juru' ei, rugând-o să-l sărute, să-l atingă în "zonele lui speciale" (aşa le zicea el) şi spunându-i că nu se putea stăpâni, că *nu avea cum* să n-o roage, fiin'că ea se purta frumos cu el, iar io nu, că bărbaţii au anumite nevoi care înseamnă totu' pentru ei. Da' nu trebuia să sufle o vorbuliţă: Dacă s-ar fi scăpat, spunea el, i-aş fi omorât pe amândoi. Îi repeta mereu povestea cu smântâna şi toporişca. Îi repeta mereu cât de rea şi crudă jigodie eram, cum nu-şi putea el stăpâni nevoile, de altminteri normale pentru un bărbat. I-a împuiat capu' cu toate astea până a-nnebunit-o. El...

Ce-i, Frank?

Da, muncea şi el, da' aia nu-i slăbea cu nimic puterea de convingere când îşi asedia fiica. Cea mai nenorocită găoază, aşa l-am numit, aşa a şi fost de fapt. Lucra cu ziua pentru ăia care-şi petreceau doar verile aici şi se angajase paznic în două locuri (sper că oamenii pentru care muncea îşi făceau des inventaru' bunurilor din casă); câţiva pescari îl chemau uneori în echipaj — Joe se pricepea la fel de bine ca şi cei mai buni să-ntindă năvodu', dacă nu suferea prea tare de mahmureală — şi sigur că mai meşterea în plus şi motoarele alea. Cu alte cuvinte, trudea asemeni ălorlalţi de pe insulă (nu însă şi tot atât de greu ca majoritatea lor), aşa, pe ici-pe colo, câte un pic. Îşi aranja când avea chef orele libere, iar în vara şi toamna aia, Joe a reuşit să potrivească lucrurile în aşa fel, încât să fie pe-acasă cât mai mult în timp ce io lipseam. Să fie pe lângă Selena.

Mă-ntreb dac-aţi înţeles ce-am avut io intenţia să pricepeţi. Vă daţi seama că se străduia tot atât de-al dracu' să-i pătrundă şi în *suflet,* nu numa' în chiloţi? Cre' că cel mai mult a influenţat-o faptu' că m-a văzut cu blestemata aia de toporişcă în mână, iar el s-a folosit de chestia asta. Când a priceput că nici aşa nu mai reuşea să-i trezească vreun sentiment de milă,

a-nceput s-o întrebuinţeze pe post de bau-bau. I-a repetat de nenumărate ori că aş fi alungat-o de-acasă în caz că m-aş fi prins de ce se-ntâmpla între ei.

Ce făceau *ei!* Drace!

Ea zicea că nu *vrea* s-o facă, iar el că e foarte rău, da' că-i prea târziu să se mai oprească. Îi spunea că l-a provocat până când şi-a pierdut aproape de tot minţile, că din cauza stilului ăsta de-a provoca se petrec cele mai multe violuri şi că femeile cuminţi (probabil însemnând alea afurisite, cu toporişti fluturânde în mână, ca mine) o ştiau. Joe îi declara mereu că din partea *lui* n-o să răsufle nimic, atâta vreme cât şi ea o să-şi ţină gura... "Dar", îi spunea, "tre' să-nţelegi, iubito, că dacă numa' *un picuţ* izbucneşte la suprafaţă, atunci totu' o iasă la iveală. "

Ea nu pricepea ce voia el să zică prin *totu'* şi nici cum faptu' că-i aducea un pahar cu ceai şi gheaţă dup-amiaza sau că-i povestea despre noul căţeluş al lui Laurie Langill i-ar fi putut sugera să-i bage mâna între picioare sau s-o pipăie pe unde i se năzărea, da' căpătase convingerea că făcuse *ceva* să-l determine a se purta aşa rău şi de chestia asta îi era ruşine. Nu frică, ci ruşine, cum e mai nasol.

Mi-a spus că se decisese într-o zi să se ducă la doamna Sheets, psihologu' şcolii. Chiar îşi programase o întâlnire, da' o părăsise curaju' în sala de aşteptare, pen' că fata de dinaintea ei întârziase înăntru. Asta se petrecuse cu vreo lună în urmă, chiar după ce începuse anu' şcolar.

— Mă gândisem cum ar fi sunat totu', mi-a zis în timp ce stăteam pe banca de la pupa, lângă cabina căpitanului.

Străbătusem deja juma' de drum şi puteam zări East Head scăldat de soarele dup-amiezei. Selena nu mai plângea deloc. Îşi mai sufla din când în când nasu' cu zgomot, însă nu-mi udase foarte tare batista; reuşea să se controleze bine şi mă simţeam mândră de ea. Nu mi-a dat niciodată drumu' la mână. Mi-a ţinut-o într-o încleştare încordată tot timpu' discuţiei. A doua zi era plină de vânătăi.

— Îmi închipuiam cum o să mă aşez pe scaun şi o să spun: "Doamnă Sheets, taică-meu încearcă să-mi facă ştiţi dumneavoastră ce." Ea fiind atât de opacă, atât de *bătrână,* probabil că mi-ar fi răspuns: "Nu, *nu* ştiu ce, Selena. Despre ce vorbeşti tu?" Numa' că ar fi zis *VOOOHRbeşti,* ca şi cum ar fi fost cocoţată pe un piedestal de neatins. Apoi ar fi trebuit să spun că taică-meu vrea să mi-o tragă, dar ea nu m-ar fi crezut, pen' că în locu' din care venise nu se pomeneau asemenea lucruri.

— Io bănuiesc că se-ntâmplă peste tot, am spus. Trist, da' adevărat. Şi mai cred că ar fi cazu' ca psihologu' unei şcoli s-o ştie şi ea, dacă nu-i o persoană cu desăvârşire proastă. Doamna Sheets e o persoană cu desăvârşire proastă?

— Nu, nu cred, mami, da'...

— Scumpa mea, ai crezut vreodată că *tu* eşti prima fată care păţeşte aşa ceva? am întrebat-o, iar ea mi-a răspuns atât de încet, încât iar n-am fost în stare s-o aud şi am fost nevoită s-o rog să repete.

— Nu ştiam dacă sunt prima sau nu, a zis şi m-a strâns în braţe. Am îmbrăţişat-o şi io. Oricum, a continuat, am înţeles stând acolo că nu puteam să-i fac faţă. Probabil că, dacă aş fi cutezat să intru, i-aş fi povestit, însă am avut destul timp să mă frământ şi s-o întorc pe toate feţele în minte, întrebându-mă dacă să-i dau dreptate lu' taică-meu sau dacă m-ai fi considerat o fată rea...

— Niciodată, am spus, îmbrăţişând-o din nou.

Mi-a răspuns cu un zâmbet care mi-a luminat sufletu':

— Acum ştiu, da' atunci nu eram atât de sigură. Iar pe când stăteam în anticameră privind-o pe doamna Sheets prin geam şi aşteptând să termine cu fata de dinaintea mea, mi-a trecut prin cap un motiv suficient să mă determine s-o las baltă.

— Zău? Ce motiv?

— Păi, nu era treaba şcolii.

Mi s-a părut amuzant şi am început să chicotesc. În curând mi s-a alăturat şi Selena, chicotelile prelungindu-se şi înteţindu-se din ce în ce mai tare, până când am ajuns să stăm aşezate una lângă alta pe banca aia, ţinându-ne de mână şi râzând în hohote ca două nebune fără nici o şansă de vindecare. Se auzea atât de tare, încât omu' care vindea ţigări şi biscuiţi pe puntea de jos şi-a ridicat privirea să se asigure că ne simţim bine.

Au mai existat două lucruri pe care mi le-a zis pe drumu' de întoarcere, unu' cu gura şi ălălalt cu ochii. Primu' a fost că se gândise să-şi împacheteze hainele şi să plece de-acasă; asta cel puţin mi se părea o cale de scăpare. Da' fuga nu-ţi rezolvă problemele dacă ai fost marcat îndeajuns de puternic, fiin'că oriunde te-ai duce, tot tre' să-ţi iei cu tine inima şi mintea; al doilea lucru pe care l-am văzut în ochii ei a fost că-i trecuse nu numa' o dată prin cap să se sinucidă.

Iar ideea asta, să observ în privirea lu' fiică-mea că voise să-şi pună capăt zilelor, m-a făcut să disting şi mai clar chipu' lu' Joe cu ochiul meu interior. Mi-l imaginam cum ar fi arătat pisând-o mereu la creier, încercând să-i bage mâna sub fustă pe vremea când încă nu purta blugi ca să se apere, neobţinând ce dorea (sau nu *tot* ce dorea) doar dintr-un noroc chior, fiin'că el era rău, iar ea bună, şi nu pen' că nu insistase suficient. Îmi închipuiam ce s-ar fi întâmplat dacă Joe Junior n-ar fi renunţat la câteva ore de joacă cu Willy Bramhal şi nu s-ar fi grăbit să ajungă mai devreme acasă, sau dacă nu mi-aş fi deschis ochii în al doişpelea ceas, suficient ca să observ ceva în neregulă cu ea. Da' cel mai mult m-am gândit la cum o împingea Joe la toate astea. O făcea ca un jocheu fără inimă, care-şi mână calu' cu un bici sau cu o nuia, neoprindu-se din lovit nici o clipă, fără dragoste sau milă, până când săracu' animal îi cade la picioare — el rămânând ţeapăn cu biciul în mână, mirându-se de ce naiba s-o fi întâmplat *asta.* Pân' aici mă adusese faptu' că voisem să-i ating fruntea ca să simt cât de netedă este; aici duceau toate. Mi se deschiseseră ochii îndeajuns, încât să-mi dau seama că trăiam cu un om lipsit de dragoste şi milă, care avea impresia că poa' să-şi însuşească tot ce poate atinge şi apuca, chiar şi pe fiică-sa.

Cam p-aici ajunsesem cu reflecţiile mele când mi-a trecut pentru prima dată prin cap să-l ucid. Nu atunci m-am hotărât să-l omor, o, drace, nu, da' aş minţi să spun că nu era doar un vis. Ci *mult* mai mult decât atât.

Selena probabil că-mi observase ceva în privire, pen' că şi-a pus mâna pe braţu' meu şi a zis:

- O să iasă scandal, mami? Te rog, promite-mi că nu, fiin'că dacă află că ţi-am povestit, o să-l apuce nebunia.

Aş fi vrut s-o liniştesc, spunându-i exact ce-ar fi vrut să audă, da' n-am fost capabilă. *Într-adevăr,* avea să iasă scandal, da' cât de mult şi cât de mare rămânea la latitudinea lu' Joe. Bătuse în retragere în noaptea în care-l pocnisem cu cana de smântână, da' asta nu însemna c-o să se-ntâmple iar aşa.

— Nu ştiu ce va fi, i-am zis, da' tre' să te convingi de două lucruri, Selena: că nimic n-a fost din vina ta şi că s-a terminat definitiv cu pipăielile şi cu toată cicăleala lui. Pricepi?

Ochii i s-au umplut de lacrimi din nou, iar una dintre ele s-a desprins de-o geană şi i s-a rostogolit pe obraz.

— Io doar voiam să nu iasă scandal. S-a oprit un minut, şi-a muşcat buzele, apoi a izbucnit: Nu pot *suferi* nimic din toate astea. De ce l-ai lovit? De ce-a trebuit să înceapă să mă hăituiască? Lucrurile n-ar fi putut rămâne ca înainte?

I-am luat mâna.

— Lucrurile nu rămân niciodată pe loc, scumpo, uneori o apucă p-o cale greşită, iar noi ne străduim să le aducem pe făgaşul cel bun. Ştiai asta, nu?

A scuturat din cap.

— Da, cred că da.

Tocma' ajunsesem la docuri, aşa că nu mai aveam timp de taclale. Eram destul de încântată, da' nu voiam să mă privească cu ochii ei înlăcrimaţi, dorindu-şi ceea ce bănuiesc că-şi doreşte orice copil, totu' să fie bine fără ca nimeni să fie nevoit să sufere. Dorindu-şi să-i fac nişte promisiuni imposibile, pen' că nu ştiam dacă aş fi fost în stare să mă ţin de cuvânt. Nu credeam că ochiu' meu interior îmi va *permite* să mă ţin. Am coborât de pe feribot fără să mai schimbăm vreun cuvânt, lucru care îmi convenea de minune.

În seara aia, după ce Joe se întorsese de la Carstairs, unde construia un şopron în spatele casei, i-am trimis pe copii în piaţă. Am perceput câteva priviri fugitive aruncate de Selena în timp ce se îndepărta pe drum, iar faţa îi devenise îngrozitor de palidă. De fiecare dată când îşi răsucea capu' spre mine, Andy, vedeam blestemata aia de toporişcă în ochii ei. Însă mai exista ceva acolo, probabil că un sentiment de uşurare. Cel puţin, lucrurile aveau să ia o altă întorsătură, iar hăituiala o să-nceteze, presupun că la asta se gândea; chiar înfricoşată de moarte, o parte a ei *continua* să-şi păstreze luciditatea.

Joe stătea lângă sobă, citind ziaru' *American,* ca de obicei. Iar io în picioare lângă lada cu lemne de foc, uitându-mă la el cu ochiu' dinăuntru mai atent ca oricând. Ia te uită la el, îmi spuneam, stă acolo ca Marele Paşă al Căcatului din Ţara Celor Care Au Chiloţi cu Degete. Ca şi cum şi-ar fi pus nădragii pe el la fel ca toată lumea, un crac după altu'. Ca şi cum a-ţi întinde labele spre propria-ţi fiică ar fi fost cel mai normal lucru pentru un tată şi oricine ar fi visat frumos dup-aia. Am încercat să-mi dau seama cum de ajunseserăm aici, pornind de la petrecerea aia din hanu' The Samoset până acu', el stând pe scaun lângă sobă şi citindu-şi ziaru' în blugii lui peticiţi şi în maioul lui transpirat şi jegos, iar io lângă lada cu lemne de foc, cu crima în minte şi neputând s-o transpun în realitate. Parcă m-aş fi găsit într-o pădure fermecată şi, uitându-mă peste umăr, aş fi descoperit că dispăruse cărarea pe care păşisem

pân' atunci.

În acelaşi timp, ochiul meu interior vedea din ce în ce mai multe. Cicatricea care-i traversa urechea pe unde-l lovisem io cu cana de smântână; buza de jos ieşindu-i mult în afară, de parcă ar fi fost permanent îmbufnat; mătreaţa din sprâncene şi cum se trăgea din când în când de păru' care-i creştea în nas sau cum se scărpina uneori prin cusătura dintre craci a pantalonilor.

Tot ce sesizase ochiu' meu interior era îngrozitor şi dintr-o dată m-a izbit că, măritându-mă cu el, făcusem mult mai mult decât cea mai mare greşeală a vieţii; pen' că nu sfârşisem numa' io plătind pentru ea. Acum se ocupă de Selena, da' dup-aia mai urmau încă doi băieţi şi mă întrebam: dacă nu renunţa la încercarea de-a o viola pe sora lor mai mare, pe ei ce-i păştea?

Mi-am răsucit capu' şi ochiu' dinăuntru a văzut toporişca aşezată ca de obicei pe raftu' de deasupra lăzii cu lemne. Am întins mâna şi mi-am încolăcit degetele în juru' mânerului, gândindu-mă că de data asta n-o să i-o mai dau lu' Joe. Apoi mi-am amintit-o pe Selena întorcându-şi mereu capu' spre mine în timp ce toţi trei coborau şoseaua şi m-am hotărât că ceea ce avea să se-ntâmple nu va fi legat în nici un fel de toporişcă. În schimb, m-am aplecat şi am înşfăcat o buturugă din lemn de arţar.

Toporişcă sau lemn de foc, oricum nu conta cu ce aveam să-i pun capăt împuţitei lui de vieţi, chiar în momentu' şi în locu' ăla. Cu cât îl priveam mai insistent stând acolo cu cămaşa aia jegoasă pe el, trăgându-se de păru' care-i ieşea din nas şi citind porcăria aia de ziar, cu atât mai mult îmi închipuiam cum se comportase cu Selena, iar cu cât îmi închipuiam mai mult asta, cu atât mai furioasă deveneam; şi cu cât ajungeam mai furioasă, cu atât mai vârtos mă apropiam de clipa în care aveam să înaintez pân' la el să-i crăp ţeasta cu lemnu' ăla. Puteam să văd şi locu' unde urma să-l lovesc prima oară. Păru' începuse să i se răărească, mai ales la spate, iar lampa de lângă scaunu' lui îl făcea să sclipească. Se întrezăreau până şi pistruii de pe piele printre cele câteva şuviţe de păr pe care le mai avea. Chiar acolo, mă gândeam, chiar în locu' ăla. Sângele o să ţâşnească, împrăştiindu-se în băltoace peste tot, da' nu-mi pasă; oricum e un lucru scârbos. Cu cât mă concentram mai tare, cu atât îmi *doream* mai mult să văd cum îi zboară sângele prin lumina aruncată de lampă, ştiind deja că aşa o să se-ntâmple. Apoi mi-am imaginat cum vor ajunge câţiva stropi şi pe bec şi cum vor sfârâi un pic. Chibzuiam la toate astea şi, cu cât mai clare îmi apăreau lucrurile, cu atât mai tare strângeam în mână lemnu' ăla. Pare o nebunie, într-adevăr, da' nu-mi ardea să mă-ntorc şi să plec, dându-mi seama că, şi dacă aş face-o, ochiu' meu ar continua să-l urmărească atent.

Mă tot îndemnam să mă gândesc la ce-ar fi simţit Selena dacă aş fi săvârşit crima şi toate coşmarurile ei ar fi devenit realitate, da' nici asta n-a mers. Nici întreaga mea iubire pentru ea şi nici dorinţa arzătoare de-a o şti fericită n-au ţinut. Ochiu' ăla era prea puternic pentru a mai ţine cont de dragoste. Nu-l impresiona nici măcar ce avea să se-ntâmple cu cei trei copii în caz că el murea, iar io aş fi fost trimisă la South Windham pentru că-l ucisesem. Rămânea în continuare larg deschis, observând mereu alte şi alte lucruri urâte pe faţa lu' Joe. Felu' cum îşi răzuia un strat alb de piele de pe obraji când se bărbierea. O picătură de muştar uscându-i-se pe bărbie. De fiecare dată când mai remarca câte ceva, mâna mi se mai strângea un pic pe lemnu' ăla de foc.

În ultima secundă mi-am dat seama de-o chestie. Dacă te apuci s-o faci aici şi acu', n-ai răzbuna-o pe Selena, mi-am zis io. Nu ţi-ai apăra nici băieţii. Ci ai face-o pen' că toată pipăiala ţine de trei luni sub nasul tău, iar tu ai fost prea dobitoacă s-o vezi. Dacă ai de gând să-l omori şi să te duci la puşcărie, urmând să-ţi mai întâlneşti copiii doar sâmbăta dup-amiază, ar trebui să judeci mai bine pentru ce-o faci: nu fiin'că s-a dat la Selena, ci fiin'că te-a tras pe sfoară. Deci te-ai comporta la fel ca Vera, pen' că, mai mult ca orice, nu poţi suporta să fii păcălită.

Asta mi-a pus capac. Ochiu' meu interior nu s-a închis, ci doar s-a potolit un pic, pierzându-şi o parte din putere. Am încercat să-mi descleştez mâna şi să dau drumu' lemnului, da' îl strânsesem atât de tare, că nu mai voia să se desprindă de palmă. Mi-am întins şi ailaltă mână şi mi-am dezlipit două degete, suficient ca lemnu' să cadă înapoi în ladă, însă ălelalte trei au rămas îndoite ca şi cum încă l-ar mai fi ţinut. Am fost nevoită să-mi închid şi să-mi deschid pumnu' de vreo câteva ori ca să-şi revină cât de cât la normal.

Apoi m-am îndreptat spre Joe şi l-am bătut uşurel pe umăr.

— Aş vrea să-ţi vorbesc, i-am spus.

— Zii, mi-a răspuns din spatele ziarului, io nu te opresc.

— Vreau să te uiţi la mine. Lasă jos porcăria aia.

Şi-a pus ziaru' în poală şi şi-a ridicat ochii spre mine.

— În ultimu' timp nu-ţi mai tace fleanca nici o clipă, a spus.

— Am io grijă de gura mea, numa' tu să ai grijă de mâinile tale. Că dacă nu, o să-ţi aducă

o belea atât de mare pe cap, încât o să ţi-l turtească.

Şi-a încruntat sprâncenele şi m-a întrebat ce voia să-nsemne asta.

— Înseamnă că-ţi spun s-o laşi în pace pe Selena.

S-a uitat la mine de parcă aş fi dat cu picioru' fix în bijuteriile lui de familie. Asta a fost partea cea mai plăcută din toată povestea aia dureroasă, Andy, expresia de pe chipu' lu' Joe din clipa în care s-a prins că fusese descoperit. A pălit, şi-a deschis gura, cu tot corpu' crispându-i-se în balansoar şi tresărind aşa cum se-ntâmplă uneori când adormi şi visezi urât.

A încercat să mă ducă de nas, prefăcându-se că are un cârcel la muşchii din spate, da' n-a reuşit să mă fraierească absolut deloc. De fapt, arăta ca şi cum i-ar fi fost şi un pic ruşine de el însuşi, da' nu m-a impresionat nici cât o ceapă degerată. Fiin'că şi un câine bătut în cap are destul bun-simţ să fie ruşinat dacă-l prinzi furând ouă din cuibar.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti, mi-a spus.

— Şi-atunci cum de te porţi de parcă ţi s-ar fi strecurat un drăcuşor în pantaloni şi te-ar fi strâns de coaie?

A început iar să facă pe miratu'.

— Dacă blestematu' ăla de Joe Junior ţi-a zis vreo minciună despre mine...

— Joe Junior n-a suflat nici un cuvinţel despre tine şi-ai putea să nu mai joci teatru, Joe. Selena mi-a spus. Mi-a povestit totu', cum a încercat să fie drăguţă cu tine după noaptea în care te-am pocnit cu ceaşca de smântână, cum ai răsplătit-o tu şi cum ai ameninţat-o dacă nu păstrează secretu'.

— E o mincinoasă! a zis, aruncându-şi ziaru' pe podea de parcă mi-ar fi dovedi ceva cu asta. O mincinoasă şi o provocatoare nenorocită! O să-mi scot cureaua şi, când o să-şi mai arate mutra pe-aici, dacă o să mai *îndrăzneaască* vreodată să şi-o mai arate...

Începuse să se ridice de pe balansoar. Mi-am întins o mână şi l-am împins să se aşeze din nou. E foarte uşor să-i dai un brânci cuiva care se scoală de pe un balansoar, chiar m-a surprins cât de uşor e. Da' io stătusem cu lemnu' la câţiva centimetri de ceafa lui, asta probabil că-mi folosise într-un fel.

Şi-a mijit ochii pân' au ajuns două linii drepte şi mi-a spus să nu-l mai iau drept fraier.

— Ai mai făcut-o şi înainte, da' asta nu înseamnă că-ţi merge să te duci cu ulcioru' la apă de câte ori *vrei.*

Cu puţin timp în urmă îmi trecuse şi mie prin cap aceeaşi chestie, da' nu era momentu' potrivit să i-o spun. În schimb, am zis:

— Vorbele astea ai putea să le păstrezi pentru prietenii tăi. Ceea ce vrei să faci tu acu' nu e să vorbeşti, ci să mă asculţi... Şi să-ţi intre foarte bine în cap ce-o să spun, fiin'că nu glumesc. Dacă nu încetezi să-i mai dai târcoale Selenei, o să te trimit la puşcărie pentru molestarea unui copil sau pentru viol, depinde pentru care-i mai lungă pedeapsa, să te ţină cât mai mult conservat la răcoare.

Asta l-a făcut praf. Şi-a căscat încă o dată gura şi a rămas înţepenit vreun minut, holbându-se la mine.

— Niciodată n-o să poţi, a început el şi apoi s-a oprit. Pen' că văzuse c-o *să fiu în stare.* Aşa că, plin de ciudă, şi-a împins în afară buza de jos mai mult ca oricând. Îi ţii partea, nu? Nici măcar n-ai auzit povestea mea, Dolores.

— *Ai* şi tu una? l-am întrebat Când un bărbat numa' cu patru ani sărit de patruzăci o roagă pe fiică-sa să-şi dea jos chiloţii ca să vadă cât de mult păr i-a crescut pe păsărică, crezi că mai poate *avea ceva de* adăugat?

— Luna viitoare o să împlinească cinşpe ani, a zis, ca şi cum asta ar fi schimbat ceva. Exista ceva tupeu în el, nu glumă.

— Eşti conştient de ceea ce spui? Eşti conştient de ce mizerii îţi ies pe gură?

S-a mai chiorât un pic la mine, după care s-a aplecat să-şi ridice ziaru' de pe duşumea.

— Lasă-mă în pace, Dolores, mi-a zis cu cea mai tânguitoare voce. Vreau să termin articolu'.

Am simţit nevoia să-i smulg ziaru' ăla blestemat din mână şi să i-l fac guler, da' sigur ar fi urmat o încăierare sângeroasă, iar io nu-mi doream să vadă copiii, şi în special Selena, una ca asta. Aşa că am întins doar un braţ şi, cu degetu' mare, am tras uşurel în jos de colţu' ziarului.

— Mai întâi o să juri că n-o să te mai legi de Selena, am spus, şi-o să încheiem povestea asta mizerabilă. Dă-ţi cuvântu' că în viaţa ta n-o s-o mai atingi în felu' ăla.

— Dolores, doar nu...

— Joe, jură sau o să-ţi fac traiu' un iad de-acu' încolo.

— Crezi că mă sperii? a răcnit el. Mi-ai făcut oricum viaţa un iad în ultimii cinşpe ani, jigodie împuţită, cu mutra ta urâtă şi cu firea ta tâmpită! Dacă nu-ţi place cum am ajuns, să ştii că-i numa' din vina ta!

— Habar n-ai cum arată Iadu', am zis, da' dacă nu juri c-o s-o laşi în pace, o să am io grijă să afli.

— Bine! a zbierat. Bine, îţi promit! Gata! S-a aranjat! Eşti mulţumită?

— Da, am spus, deşi nu eram.

De mult nu mai putea să mă mulţumească în vreun fel sau altu'. Nu mi-ar fi păsat nici dacă s-ar fi apucat să înfăptuiască miracole. Nu voiam decât să-mi scot copiii din casa aia sau să-l văd mort pân' la sfârşitu' anului. Care dintre astea, nu conta prea mult pentru mine, da' nu aveam nici un chef să se prindă c-o să i se-ntâmple ceva, până când ar fi fost prea târziu s-o mai poată împiedica.

— Bine, a zis, deci am terminat cu joaca de-a bambiliciu' mecanic, nu, Dolores? Numa' că se uita la mine cu o sclipire ciudată în ochi, care nu-mi plăcea de nici o culoare. Crezi că eşti dăşteaptă, nu-i aşa?

— Ştiu şi io? Obişnuiam să cred că posed o anumită cantitate de inteligenţă, da' uită-te cu cine am ajuns să fac casă.

— Ei, hai, a spus, continuând să mă fixeze cu ochii ăia pe jumate nebuni. Ţi-a intrat în scăfârlie că ai căcatu' atât de fierbinte, încât tre' să-ţi suceşti capu' să te asiguri că nu-ţi iese fum pe cur înainte de-a te şterge. Da' nu le ştii chiar pe toate.

— Ce vrei să spui?

— O să vezi *tu,* a zis aruncându-şi ziaru' ca un bogătaş care a vrut să verifice dacă nu s-a-ntâmplat nimic nou la Bursă în ziua aia. N-o să fie prea mare scofală pentru o pisicuţă aşa grozavă ca tine.

Nu mi-a plăcut, da' am lăsat-o să treacă. În parte, pen' că nu mai aveam chef să-mi pierd mai mult timp decât era necesar zgândărind cu băţu' un viespar, da' nu numa'. Chiar *credeam* că sunt mai dăşteaptă decât el. Aveam impresia că, chiar dacă s-ar fi ascuns într-o văgăună, şi tot m-aş fi prins în cinci minute ce idee cloceşte. Cu alte cuvinte, totu' se rezuma la mândrie, mândrie pură, şi nici o clipă nu mi-a trecut prin cap că *deja* pusese ceva la cale.

Când s-au întors copiii de la piaţă, i-am trimis pe băieţi înăuntru, iar pe Selena am luat-o cu mine în spatele casei. Acolo, crescuseră o grămadă de tufe de mure, golaşe în perioada aia a anului. O adiere uşoară de vânt le făcea să fremete. Scoteau nişte sunete ca un plânset. Ne dădeau fiori pe şira spinării. Un bolovan mare şi alb ieşea din pământ şi ne-am aşezat pe el. Juma' de lună se ridicase deasupra lui East Head, iar când Selena mi-a strâns mâinile, avea degetele tot atât de reci pe cât părea şi privelişte asta.

— Nu îndrăznesc să intru, mami, mi-a spus cu vocea tremurată. Mă duc să dorm la Tanya la noapte, bine? Lasă-mă, te rog.

— Nu trebuie să-ţi fie frică de nimic, scumpa mea. Am avut io grijă de tot.

— Nu te cred, a şoptit, cu toate că se vedea pe faţa ei că şi-ar fi dorit să creadă, poate mai mult decât orice.

— Ba da, am spus. Mi-a promis c-o să te lase în pace. Nu se ţine întotdeauna de cuvânt, da' pe ăsta o să şi-l ţină, acum că ştie că-l supraveghez şi că nu mai poate conta pe tine să păstrezi tăcerea. De altminteri, e speriat de moarte.

— Speriat de moar... de ce?

— Pen' că i-am spus că-l trimit la Shawshank dacă mai încearcă să te pună să faci prostii.

A gemut şi şi-a lăsat din nou mâinile într-ale mele.

— Mami, doar *nu!...*

— Ba da, dragă, Cre' că da. E mai bine s-o ştii şi tu, Selena. Da' în locul tău nu m-aş îngrijora prea tare. Probabil că Joe n-o să se apropie la mai mult de trei metri de tine în următorii patru ani... Iar până atunci tu vei fi deja la facultate. Dacă există vreun lucru de care să-i pese pe lumea asta, ăla-i propria-i siguranţă.

Mi-a dat drumu' la mâini, încet da' sigur. I-am zărit speranţa revenindu-i pe chip, şi încă ceva. Parcă s-ar fi întors tinereţea în ea; până atunci, văzând-o sub clar de lună lângă tufişurile de mure, nu sesizasem cât de bătrână ajunsese să arate.

— Şi n-o să-mi facă nimic, n-o să mă bată?

— Nu, s-a terminat.

Şi-atunci, în sfârşit, m-a crezut, şi-a pus capu' pe umăru' meu şi a început să plângă. Da' de astă dată erau lacrimi de uşurare. Că încă o mai făcea să plângă, iată un motiv pentru care l-am urât şi mai tare pe Joe.

Îmi închipuiam că, pentru mai multe nopţi de-acu' încolo, în casă va exista o fată care va dormi mai bine decât în ultimele trei luni... da' io rămâneam trează. Ascultam sforăitu' lu' Joe de lângă mine şi-l urmăream cu ochiu' meu interior, dorindu-mi îngrozitor de tare să mă întorc şi să-i sucesc gâtu' ca unui pui. Da' nu mă mai simţeam atât de nervoasă ca atunci când fusese cât p-aci să-i pălesc una în moalele capului. Gându' la ce s-ar întâmpla cu copiii mei dacă aş fi

arestată pentru crimă, n-avusese atunci nici un efect asupra ochiului meu intern, da' mai târziu, după ce-i spusesem Selenei să se liniştească şi căpătasem şi io un mic răgaz să-mi trag sufletu', s-au schimbat lucrurile. Însă ştiam ce-ar fi vrut cu ardoare Selena: ca toate să continue la fel ca înainte de-a apuca taică-său s-o hăituiască, iar asta era imposibil de realizat. Chiar dacă şi-ar fi ţinut promisiunea, nu s-ar fi putut... În ciuda a ceea ce-i zisesem Selenei, n-aveam convingerea atât de fermă c-o să-şi respecte cuvântu' dat. Oamenii ca Joe, mai devreme sau mai târziu, tot îşi imaginează că data viitoare vor reuşi să ducă până la capăt ce şi-au propus, iar dacă ar fi un pic mai prudenţi, ar fi capabili să obţină întotdeauna ceea ce vor.

Stând acolo întinsă pe spate, în întuneric, în sfârşit calmă, soluţia părea simplă: trebuia să mă mut împreună cu copiii pe continent, şi asta cât mai repede. Eram destul de calmă atunci, da' ştiam că n-o să mai rămân aşa multă vreme, ochiu' meu interior nu m-ar fi lăsat. Iar data următoare când m-aş fi înfierbântat, ar fi observat şi mai atent totu', iar Joe ar fi arătat şi mai scârbos decât pân' atunci şi poate că n-ar mai fi existat nimic pe lume care să mă mai oprească. Căpătasem un nou mod de a-mi manifesta furia şi măcar bine că-mi dădeam seama cât rău ar fi fost în stare să pricinuiască dacă nu l-aş fi stăpânit. Mi se părea neapărat necesar să plecăm departe de Little Tall, până când nu izbucnea la suprafaţă, distrugând totu' în jur.

Am aşteptat o vreme să se liniştească apele, apoi, într-o dimineaţă de vineri, am luat. feribotu' de unşpe spre continent. Copiii se căraseră la şcoală, iar Joe era pe plajă cu Mike Stargill, luptându-se cu strânsu' homarilor, aşa că nu avea să se întoarcă până la apusu' soarelui. Luasem cu mine carnetele de conturi ale copiilor, în care depuseserăm bani pentru facultate încă de când se născuseră. Mai bine-zis, io depusesem. Lu' Joe nu-i păsa nici cât negru sub unghie dacă se duceau sau nu la facultate. De câte ori venea vorba de asta — sigur că io puneam subiectu' pe masă —, el, cel mai probabil, stătea aşezat în balansoar, cu faţa ascunsă în spatele ziarului *American,* ridicându-şi nasu' pentru puţin timp ca să-mi spună: "Pentru numele lu' *Dumnezeu,* de ce eşti atât de hotărâtă să-i trimiţi pe copii la facultate, Dolores? *Io* n-am fost şi m-am descurcat foarte bine şi fără."

Ei bine, există anumite lucruri asupra cărora n-are rost să te contrazici. Dacă Joe avea senzaţia că citind ziaru', scobindu-se în nas după muci şi apoi ştergându-se de marginea balansoarului însemna că o duce bine, atunci nu mai încăpea loc de vreo discuţie, pen' că din start ar fi fost lipsită de sens. Da' pe mine nu mă deranja, atâta vreme cât îl puteam convinge să-mi dea o parte din leafă, dacă se-ntâmpla să-i pice ceva gras, ca atunci când a muncit la construcţia şoselei, mă durea în cur dacă îşi închipuia că fiecare facultate din ţară e condusă de comunişti. În iarna în care a intrat în echipa de construcţii a drumurilor, l-am determinat să depună cinci sute de dolari în conturile copiilor şi a scheunat ca un căţeluş. Spunea că i-am arestat tot câştigu'. Da' ştiam io mai bine, Andy. Dacă împuţitu' ăla n-a scos două mii de dolari în iarna aia, io prind un sconcs şi-l pup.

— De ce mă tot baţi la cap, Dolores? mă întreba.

— Dac-ai fi îndeajuns de bărbat să-i pui pe copii înaintea ta, n-aş mai face-o, îi răspundeam, şi el îi dădea înainte cu pisălogeala.

Uneori mă mai şi săturam de toate astea, Andy, da' întotdeauna scoteam de la el cât credeam de cuviinţă că merită copiii. Aşa că nu se putea să mi se facă prea silă, ei nu mai aveau pe nimeni altcineva care să le ofere o şansă la vârsta potrivită.

După standardele de-acu', nu depusesem prea mulţi bani în conturile alea, doar vreo două mii în al Selenei, vreo opt sute în al lu' Joe Junior şi vreo cinci în al micului Pete, da' io vorbesc de 1962, şi pe-atunci însemna multişor. Oricum, destul ca să ne cărăm. Mă gândeam să scot banii micului Pete în cash, iar restu' în cecuri la purtător. Mă hotărâsem s-o rup cu toate şi să ne mutăm tocma' la Portland, să găsesc o casă frumoasă şi o slujbă bună. Nici unu' dintre noi nu era obişnuit cu viaţa de la oraş, da' oamenii se adaptează la orice, dacă trebuie. În afară de asta, p-atunci, Portlandul nu se întindea atât de mult ca acu'.

Iar o dată ce ne-am fi stabilit undeva, aş fi început să pun la loc banii pe care-i cheltuisem şi credeam că aş fi putut s-o descurc şi p-asta. Chiar dacă nu, ştiam că sunt nişte copii sclipitori şi că mai exista şi posibilitatea unor burse. Iar în caz că nu le-ar fi obţinut, nu mă socoteam atât de îngâmfată, încât să nu depun o cerere de împrumut de la stat. Consideram că principalu' lucru era să fim cât mai *departe* de Joe, şi asta însemna mult mai mult pentru mine decât o facultate. Toate la timpu' lor, aşa cum spunea abţibildul lipit pe vechiul tractor Farnall.

De aproape trei sferturi de oră îmi bat gura povestindu-vă despre Selena, da' nu numa' ea suferea de pe urma lu' Joe. Într-adevăr, ea o încasase cel mai nasol, da' îi mai rămăsese şi lu' Joe Junior destul de îndurat. Împlinise deja doişpe ani, în 1962, o vârstă importantă pentru un băiat, da' nu ţi-ai fi dat seama uitându-te la el. Foarte rar îl puteai vedea râzând sau zâmbind, şi nici nu-i de mirare. Abia intra în cameră şi-l lua în primire taică-său, ca motanu' pe şoarece, spunându-i să-şi bage cămaşa în pantaloni, să-şi perie păru', să nu-şi mai târşâie picioarele, să

crească mai repede şi să nu se mai poarte ca un nenorocit de fătălău toată ziua cu nasu' în cărţi, să se poarte ca un bărbat. Când Joe Junior n-a reuşit să ajungă în echipa Ligii de Juniori, cu o vară înainte ca io să aflu ce se petrece cu Selena, ascultându-l pe taică-său ai fi zis că a fost dat afară din lotu' olimpic fiin'că se dopa cu amfetamină. Iar dacă adăugăm şi faptu' că-l văzuse dându-i târcoale surorii lui mai mari, vă imaginaţi cât de bine putea s-o ducă. Uneori, când surprindeam privirea lu' Joe Junior îndreptată asupra lu' taică-său, observam numa' ură în ea; pur şi simplu doar ură. Şi în timpul celor două săptămâni de dinaintea călătoriei mele pe continent cu carnetele de cecuri în geantă, am priceput că şi el avea un ochi interior, ca şi mine.

Apoi şi micu' Pete. Când a împlinit patru ani, începuse deja să facă pe grozavu' ca şi Joe, purtând la fel ca el pantalonii, cu talia ridicată, trăgându-se de vârfu' nasului şi al urechilor, exact ca taică-său. Micului Pete nu-i crescuse încă păr în nas, aşa că nu avea de ce să apuce, ci doar mima. În prima lui zi de şcoală, a venit acasă cu mucii curgându-i din nas, plin de noroi pe fundul nădragilor şi cu o zgârietură pe obraz. M-am aşezat lângă el pe scările şopronului, mi-am pus braţu' în juru' umerilor lui şi l-am întrebat ce s-a-ntâmplat. Mi-a răspuns că jidanu' ăla împuţit de Dicky O'Hara l-a îmbrâncit. I-am zis că "împuţit" e înjurătură şi că n-ar trebui să vorbească aşa, apoi l-am întrebat dacă ştie ce-i ăla jidan. Ca să vă zic adevăru', eram extrem de curioasă ce i-ar putea ieşi pe gură.

— Sigur că da. Un jidan e un ticălos cretin, ca Dicky O'Hara.

I-am spus că nu-i aşa, iar el m-a rugat să-i explic ce *înseamnă d*e fapt. I-am răspuns că tre' să şi-l scoată din cap, fiin'că e un cuvânt urât şi nu vreau să-l mai aud pronunţându-l. El stătea acolo, uitându-se la mine, cu buza împinsă în afară. Arăta exact ca taică-său. Pe Selena o înfricoşa, Joe Junior îl ura, da' într-un fel micu' Pete mă speria cel mai tare, pen' că voia ca atunci când o să crească mare să-i semene întru totu'.

Aşa că am luat carnetele de conturi de pe fundu' cutiei mele de bijuterii (le ţineam acolo fiin'că era singuru' loc care avea încuietoare; purtam cheia pe un lănţişor ce-mi atârna la gât) şi am păşit în Banca de pe Coasta Nordică din Jonesport pe la douăşpe jumate. M-am aşezat la rând şi, când am ajuns la ghişeu, am împins carnetele spre casieriţă, i-am spus că vreau să le lichidez şi i-am explicat cum să-mi dea banii,

— Aşteptaţi o clipă, doamnă St. George, mi-a spus ea şi s-a dus în spatele biroului să verifice conturile.

Asta se-ntâmpla, bineînţeles, cu mult înainte de-a apărea computerele şi dura mai mult să le caute. Le-a găsit — am văzut-o când le-a luat pe toate trei, apoi le-a deschis şi s-a uitat în ele. Şi-a încreţit un pic fruntea, şi-a încruntat sprâncenele şi i-a spus ceva unei alte femei. Le-au studiat amândouă, în timp ce io stăteam în picioare de partea ailaltă a tejghelei, urmărindu-le din priviri şi sugestionându-mă să rămân calmă, că n-am de ce să fiu nervoasă, da' simţindu-mă de fapt al naibii de neliniştită.

Iar în loc să vină spre mine, casieriţa a intrat într-una dintre odăiţele alea tihnite şi confortabile, pe care ei le numesc birouri. Avea pereţii de sticlă şi am putut s-o văd vorbind cu un bărbat scund şi chel, îmbrăcat într-un costum gri şi cu o cravată neagră. Când s-a întors la tejghea, nu mai ţinea în mână registrele de conturi. Le lăsase pe birou' tipului ăla chel.

— Cre' că ar fi mai bine să discutaţi cu domnu' Pease despre conturile copiilor dumneavoastră, doamnă St. George, mi-a zis şi a împins spre mine carnetele.

A făcut-o folosindu-se de buricele degetelor, de parcă ar fi fost infestate cu microbi şi s-ar fi putut infecta dacă le-ar fi atins prea mult.

— De ce? am întrebat-o. Ce-i în neregulă cu ele?

Deja mă părăsise gându' că n-am nici un motiv să fiu nervoasă. Inima îmi bătea în piept de două ori mai repede ca de obicei şi-mi simţeam gura uscată.

— N-aş putea să vă spun exact, da' sunt sigură că, dacă există vreo neînţelegere, domnu' Pease o va lămuri imediat, mi-a spus, da' fără să mă privească în ochi, şi vedeam că n-o crede nici ea.

Am intrat în birou' ăla de parcă fiecare picior mi-ar fi fost înfipt într-o tonă de ciment. Îmi făcusem deja o idee despre ceea ce se-ntâmplase, da' nu-mi dădeam nici un pic seama cum de fusese *posibil.* Că doar aveam carnetele de cecuri, ce naiba? Joe nu le scosese din cutia cu bijuterii şi nici nu le pusese la loc, pen' că atunci încuietoarea ar fi fost forţată, iar io nu observasem aşa ceva. Chiar dacă ar fi făcut cumva rost de ele (imposibil, fiin'că omu' ăla nu era în stare să-şi ducă furculiţa cu mazăre la gură fără să-i cadă în poală jumate din boabe), şi tot ar fi existat retragerea din cont sau ştampila de CONT LICHIDAT cu culoarea aia roşie pe care-o folosesc băncile... Iar eu nu văzusem nimic similar.

Totodată, ştiam că domnu' Pease o să-mi spună că bărbatu-meu o pusese de-o ticăloşie, şi, îndată ce-am păşit în birou, exact asta mi-a *zis.*

Conturile lu' Joe Junior şi micului Pete fuseseră lichidate cu două luni în urmă, iar al Selenei cu mai puţin de două săptămâni înainte. Joe îşi alesese momentu' bine, fiin'că îşi închipuise că n-o să mai depun vreun ban pentru copii după Labour Day până n-o să pun deoparte în coşul de pe raftu' de sus din bucătărie îndeajuns ca să plătesc chitanţele de Crăciun.

Pease mi-a arătat rulourile alea de hârtie verde folosite la contabilitate şi am văzut că Joe îşi însuşise ultima halcă — cinci sute de dolari din contul Selenei — imediat după ziua în care-i spusesem că am aflat ce-o obliga pe fiică-sa să facă, iar el, stând în balansoar, îmi spunea că nu ştiu chiar tot. Din punctu' ăsta de vedere avusese dreptate.

Mi-am trecut privirea de-o grămadă de ori peste cifrele alea, iar când mi-am ridicat ochii, domnu' Pease şedea în faţa mea frecându-şi mâinile una de alta şi părând plin de îngrijorare. Puteam vedea broboanele de transpiraţie de pe chelia lui. Ştia la fel de bine ca şi mine ce sentâmplase.

— După cum aţi observat, doamnă St. George, conturile astea au fost lichidate de soţu' dumneavoastră şi...

— Da' cum se poate una ca asta? l-am întrebat. Am aruncat cele trei carnete pe birou' lui. Am pocnit cu zgomot, iar el şi-a mijit ochii şi s-a retras un pic cu scaun cu tot. Da' cum s-a putut aşa ceva, când io am la mine carnetele de conturi?

— Păi, vedeţi, doamnă Joe St George, mi-a spus, trecându-şi limba peste buze şi clipind ca o şopârlă care se uită la soare de pe un bolovan fierbinte, astea sunt — *erau* — ceea ce noi numim "conturi de economii date în păstrare". Înseamnă că acel copil pe numele căruia e contul poate — putea — să retragă din el cu semnătura dumneavoastră sau a soţului dumneavoastră. Mai înseamnă că oricare dintre dumneavoastră, ca părinţi, era capabil să retragă bani din conturi când şi cât dorea. Aşa cum aţi fi făcut şi dumneavoastră astăzi, dacă ar mai fi existat ceva în aceste conturi.

— Da' nu se vede nici o nenorocită de retragere! am zis şi, probabil că deja strigam, fiin'că oamenii din bancă îşi întorseseră capetele spre noi. Îi observasem prin pereţii de sticlă. Nu că mi-ar fi păsat vreun pic. Cum a obţinut banii fără porcăriile astea de *carnete!*

Îşi frământa mâinile din ce în ce mai tare, emiţând nişte sunete de parcă s-ar fi frecat cu glaspapir pe ele. Cre' că dacă şi-ar fi pus un lemn uscat între palme, ar fi reuşit să scoată scântei, aprinzând ambalajele de gumă de mestecat care se găseau în scrumieră.

— Doamnă St. George, v-aş ruga tare mult să vorbiţi puţin mai încet

— *Io* am grijă de vocea mea! am zis ţipând şi mai tare. *Tu* să-ţi faci probleme despre cum banca asta căcăcioasă îşi rezolvă afacerile, prietene! După cum mi se pare mie, ai avea *de ce* să te îngrijorezi!

A luat o foaie de hârtie de pe birou şi s-a uitat la ea.

— Aici scrie că soţu' dumneavoastră a declarat că s-au pierdut carnetele, a spus în final. A cerut să i se dea altele. E destul de obişnuit.

— La naiba cu obişnuitu'! am zbierat Da' nu m-aţi sunat şi pe mine! *Nimeni* de la bancă nu m-a sunat! Conturile astea erau ale *amândurora,* aşa mi s-a explicat în 1951, când le-am deschis pe-al Selenei şi pe-al lu' Joe Junior, iar totu' rămăsese valabil şi în 1954, când i-am făcut unu' şi micului Pete. Vrei să spui că de-atunci s-a schimbat regulamentu'?

— Doamnă St. George, a început el, da' tot atât de bine ar fi putut să vorbească şi cu televizoru'. Io nu terminasem ce avusesem de zis.

— Ţi-a spus o poveste cu zâne, iar tu l-ai crezut, a cerut alte carnete şi tu i le-ai dat. La dracu'! Cine naiba crezi că depunea banii în bancă? Dacă ai senzaţia că Joe St. George, înseamnă că eşti mult mai tâmpit decât pari!

Deja, funcţionarii de la bancă nici măcar nu se mai prefăceau că îşi continuă propriile lor treburi. Încremeniseră, uitându-se spre noi. Cei mai mulţi socoteau probabil că urmăresc un spectacol de excepţie, judecând după expresiile întipărite pe chipurile lor, da' mă întreb cât de mult s-ar mai fi distrat dacă la mijloc ar fi fost copiii *lor* şi dacă banii *lor* economisiţi pentru facultate ar fi dispărut în aer ca o băşină. Domnu' Pease devenise roşu la faţă ca şi curu' unei maimuţe. Până şi chelia transpirată i se făcuse stacojie.

— *Vă rog,* doamnă St. George, a spus. Arăta ca şi cum ar fi putut izbucni în plâns dintr-un moment într-altu'. Vă asigur că tot ce s-a întâmplat a fost nu numai perfect legal, da' şi o procedură standard a băncilor.

Atunci mi-am coborât vocea. Simţeam cum iese din mine toată furia. Joe mă trăsese pe sfoară, foarte bine, mă păcălise îngrozitor şi de data asta nu mai trebuia să aştept a doua oară ca să dau vina pe mine.

— Poate că-i legal, poate că nu, am spus. Ar trebui să vă dau în judecată ca să aflu cum e corect, iar io n-am nici timp, nici bani disponibili. În afară de asta, nu chestia dacă e legal m-a scandalizat pe mine aici, ci că nu v-aţi gândit nici un moment că altcineva ar putea avea grija

banilor ăia. "Procedurile standard ale băncilor" chiar vă împiedică să daţi un simplu telefon? Vreau să spun că număru' e scris peste tot în hârtiile astea şi nu s-a schimbat de-atunci.

— Doamnă St. George, îmi pare îngrozitor de rău, dar...

— Dacă aş fi fost de partea ailaltă a baricadei, dacă *io* aş fi fost aia care v-aş fi povestit că s-au pierdut carnetele şi v-aş fi cerut altele, dacă *io* aş fi fost aia care ar fi retras banii care fuseseră depuşi de unşpe-doişpe ani, nu l-aţi fi sunat pe *Joe?* Dacă banii ar mai fi existat *astăzi* ca să po' să-i scot, fiin'că asta venisem să fac, nu l-aţi fi sunat voi în clipa în care aş fi păşit afară din bancă, asta ca să-i aduceţi la cunoştinţă, numa' aşa, din politeţe, ce-a pus nevastă-sa la cale?

Fiin'că mă aşteptasem la un asemenea lucru, Andy, din cauza aia alesesem tocma' ziua în care pescuia cu Stargill. Însă îmi închipuisem c-o să mă întorc pe insulă, o să-mi iau copiii şi-o să fim plecaţi de mult când Joe avea să vină acasă pe şosea, cu banii câştigaţi într-o mână şi coşuleţu' pentru prânz în ailaltă.

Pease s-a holbat la mine cu gura deschisă. Apoi şi-a închis-o, da' tot n-a suflat vreun cuvinţel. Nici nu era nevoie: avea răspunsu' întipărit pe faţă. *Normal* că el sau altu' din bancă ar fi sunat la Joe şi ar fi insistat până când i-ar fi răspuns. De ce? Pen' că Joe era bărbatu' în casă, de-aia. Şi motivu' pentru care nimeni nu se obosise să mă anunţe fusese că nu eram decât nevasta lui. Ce naiba aş fi putut să ştiu io despre bani, în afară de a-i câştiga stând în genunchi şi frecând duşumele, covoare sau closete? Dacă stâlpu' familiei decidea să lichideze conturile de economii pentru facultate ale copiilor lui, normal că avea un motiv suficient de bun, şi chiar dacă nu, tot nu conta, fiin'că el era bărbatu' din casă şi treaba lui ce făcea. Nevastă-sa, o *femeie* supusă şi umilă, n-avea dreptu' decât la şmotru: duşumele, closete şi pui fript duminică la cină.

— Dacă există vreo problemă, doamnă St. George, a zis Pease, regret enorm, dar...

— Dacă mai spui încă o dată că-ţi pare rău, îţi trag un şut de-o să-ţi mut curu' atât de sus, c-o să ajungi cocoşat, i-am spus, da' nu exista nici un pericol din partea mea să-l ating în vreun fel. Fiin'că în momentu' ăla n-aş fi avut destulă putere nici să arunc o cutie de bere la coş. Spune-mi numa' încă un lucru şi scapi de mine: mai are banii?

— Asta n-am de unde să ştiu! mi-a răspuns cu vocea piţigăiată din cauza şocului. Ai fi crezut că i-am declarat c-o să i-o arăt pe-a mea dacă şi el mi-o arată pe-a lui.

— Joe a lucrat cu banca asta toată viaţa. Ar fi *putut* să se ducă puţin mai încolo la Machias sau Columbia Falls şi să intre într-una dintre băncile de-acolo, da' n-a făcut-o niciodată, pen' că e prea puturos, prost şi are tabieturile prea fixe. Nu, ori i-a băgat în vreo două ulcioare şi i-a îngropat sub pământ, ori i-a depus din nou aici. *Asta* vreau să ştiu, dacă bărbatu-meu şi-a deschis vreun cont în ultimele două luni. De fapt, simţeam că *tre'* să aflu, Andy. Mi se făcuse rău de la stomac când descoperisem că mă fraierise, asta era o chestie nasoală într-adevăr, da' m-ar fi *ucis* să ştiu că-i făcuse praf pe undeva.

— Dacă a..., asta-i o informaţie secretă! mi-a spus şi parcă-i declarasem c-o să i-o *ating* dacă el mi-o atinge pe-a mea.

— Îhî, mi-am dat seama. Te rog să treci peste regula asta. Numa' privindu-te şi văd că nu faci aşa ceva prea des; pot să observ că-ţi mănâncă nervii. Da' ăştia erau banii copiilor mei, domnule Pease, iar el a pus mâna pe ei minţindu-mă. O ştii şi tu, dovada stă aici, chiar în regi-stru' de pe birou' tău! Şi-i o minciună care n-ar fi ţinut în banca asta, dacă aţi fi avut bunăvoinţa să-mi daţi un telefon.

Şi-a dres vocea şi mi-a zis:

— Noi nu suntem obligaţi...

— Ştiu, i-am spus. Mi-aş fi dorit să-l apuc şi să-l zgâlţâi, da' mi-am dat seama că n-aş fi obţinut nimic aşa, cel puţin nu de la unu' ca el. În afară de asta, maică-mea zicea că poţi prinde mai multe muşte cu miere decât cu un ciomag, iar io mă convinsesem că-i aşa Ştiu, da' gândeşte-te de câte dureri de cap şi de câtă supărare m-ai fi scutit dacă mi-ai fi dat telefon. Iar dacă ai vrea să-ţi răscumperi cumva vina — ştiu că nu ai obligaţia s-o faci, ci, eventual *dorinţa* asta —, te rog, spune-mi şi mie dacă şi-a deschis vreun cont, că de nu, o să fiu nevoită să sap gropi în juru' casei. Te rog, n-o să se afle. Îţi jur în numele Domnului că n-o să suflu o vorbă.

Stătea acolo uitându-se la mine şi bătând darabana cu degetele pe hârtiile alea verzi de contabilitate. Avea unghiile curate şi se părea că îşi făcuse manichiura la un specialist, deşi, dacă mă gândesc bine, ar fi fost puţin probabil — ne aflam în oraşu' Jonesport al anilor şai-zăci. Nevastă-sa s-o fi ocupat de ele. Unghiile lui netede şi frumoase scoteau câte un zgomot înăbuşit de fiecare dată când loveau hârtiile şi mi-am zis: "N-o să-şi mişte un deget pentru mine, nu e stilu' lui. De ce să-i pese de oamenii de pe insulă şi de problemele lor? Să-şi ţină curu' la căldurică, asta-i doare."

Aşa că atunci când a *început* să vorbească, m-am simţit ruşinată de ce crezusem despre

bărbaţi în general, şi despre el în particular.

— Nu pot verifica nimic cu dumneavoastră de faţă, doamnă St. George. De ce nu vă duceţi dumneavoastră până la The Chatty Buoy să vă comandaţi o gustărică şi o ceaşcă de cafea? Se pare că aţi avea nevoie de aşa ceva. Vin şi io într-un sfert de oră. Nu, mai bine în jumătate de oră.

— Mulţumesc, am zis. Vă mulţumesc foarte mult.

A oftat şi s-a apucat să adune hârtiile de pe birou.

— Probabil că mi-am pierdut minţile, a spus şi apoi a izbucnit într-un râs nervos.

— Nu. Numa' ajutaţi o femeie care nu are pe altcineva la care să apeleze.

— Doamnele disperate întotdeauna au fost o slăbiciune de-a mea. Daţi-mi o jumătate de oră. Poate puţin mai mult.

— Da' o să veniţi, da?

— Da, mi-a răspuns. O să vin.

Şi într-adevăr s-a ţinut de cuvânt, da' abia după aproape trei sferturi de oră, iar când, în sfârşit, am dat cu ochii de el la Buoy, mă părăsise deja orice speranţă. În plus, în timp ce păşea peste pragu' uşii, m-am gândit că-mi aducea veşti proaste. Aveam impresia că i le puteam citi pe chip.

A rămas vreo câteva secunde în uşă, privind în jur să se asigure că nu era nimeni în restaurant care i-ar fi pricinuit necazuri dacă ne-ar fi văzut împreună după scandalu' pe care-l făcusem la bancă. Apoi s-a îndreptat spre colţu' izolat în care mă găseam, s-a furişat uşurel până în faţa mea şi mi-a spus:

— Mai există încă în bancă. Sau, oricum, cea mai mare parte a lor. Aproape trei mii de dolari.

— Slavă Domnului! am zis.

— Ei bine, asta-i vestea bună. Cea rea-i că noul cont e doar pe numele lui.

— Normal, am spus. Sigur nu mi-a dat să semnez vreun carnet nou de cont. Asta o să mă ţină în afara jocului, nu?

— Multe femei nici nu şi-ar fi dat seama. Şi-a dres vocea, a dat un bobârnac cravatei sale, îndreptând-o, apoi a aruncat o privire rapidă spre uşă să vadă cine a intrat în restaurant când a clincăit clopoţelu'. Multe femei semnează orice le-ar pune soţul lor în faţă.

— Ei bine, io nu-s ca ălelalte, am spus.

— Am observat, mi-a răspuns el destul de sec. Oricum, v-am destăinuit ce m-aţi rugat şi acum trebuie să mă întorc la bancă. Mi-aş fi dorit să am timp ca să beau o cafea cu dumneavoastră.

— Ştii, i-am zis, tare mă îndoiesc.

— Şi eu, de fapt, mi-a răspuns.

Da' mi-a întins mâna s-o strâng, ca şi cum aş fi fost bărbat, iar io am luat-o ca pe un compliment. Am rămas pe loc până când a plecat, iar după ce fata m-a întrebat dacă mai vreau o cafea i-am spus că nu, mersi, fiin'că deja mă ardea stomacu' de la prima. Într-adevăr aşa era, da' nu fusese numa' vina cafelei.

Cineva poate găsi întotdeauna *ceva* pentru care să fie recunoscător, indiferent cât de prost îi merg lucrurile, iar io, întorcându-mă la feribot, eram încântată că măcar nu împachetasem nimic, în felu' ăsta nemaitrebuind să-mi pierd timpu' cu despachetatu'. Îmi părea bine că nu i-am spus nici Selenei. Îmi pusesem în minte, da' până la urmă mă răzgândisem, temându-mă că ar fi fost un secret prea mare pentru ea şi că s-ar fi scăpat faţă de vreuna dintre prietene, iar Joe ar fi aflat pe calea asta. Îmi trecuse prin cap şi ideea că ar fi putut deveni brusc încăpăţânată, împotrivindu-se plecării. Nu eram chiar convinsă, dacă mă luam după felul în care fugea de fiecare dată când Joe se apropia de ea, da' în situaţia în care e vorba de reacţiile unei adolescente, tre' să te gândeşti la toate posibilităţile, fără s-o neglijezi nici pe cea mai mică dintre ele.

Aşa că aveam o grămadă de lucruri la care să cuget, da' nici o idee. Nu prea puteam să scot banii din contul de economii pe care-l făcusem împreună cu Joe, fiin'că nu mai existau decât vreo patrujşase de dolari în el, iar de contul pe *credit* râdeau şi curcile; dacă nu-l depăşisem, atunci sigur ni-l închiseseră. Deci nu mai era indicat să-mi iau pur şi simplu copiii şi să plec, nu, dom'le. Fiin'că dacă s-ar fi întâmplat asta, Joe ar fi cheltuit toţi banii, doar aşa, de ciudă. O ştiam la fel de bine ca pe propriu-mi nume. Deja aruncase pe apa sâmbetei trei sute de dolari, după cum spusese domnu' Pease... Iar din cei trei mii rămaşi, cel puţin două mii cinci sute îi strânsesem io — îi câştigasem frecând podele, spălând ferestre şi atârnând pe sârmă aşternuturile afurisitei de Vera Donovan — cu *şase* cârlige, nu doar cu patru — pe timpul verilor. Nu era chiar atât de nasol ca iarna, da' nici pe departe nu i-ai fi putut zice floare la ureche.

Io şi copiii urma totuşi să ne cărăm, pe-asta o hotărâsem definitiv, da' a naibii să fiu dacă aveam de gând să plecăm cu buzunarele goale. Intenţionam ca şi copiii mei să aibă banii lor. În timp ce mă întorceam pe insulă, călătorind pe puntea principală a vasului *Princess,* cu tot oceanu' înainte, cu vântu' bătându-mi în faţă şi dându-mi păru' de la tâmple pe spate, am *înţeles* că trebuia să scot din nou banii ăia de la el. Însă nu ştiam *cum.*

Viaţa mergea înainte. Dacă ai fi privit numa' la suprafaţa lucrurilor, n-ai fi observat deloc că se produsese o schimbare. Nu *pare* să se schimbe niciodată nimic pe insulă, dacă arunci numa' o privire superficială. Da' există mult mai mult în viaţă decât ce-ai putea tu vedea, fizic vorbind, iar pentru mine cel puţin, găsindu-mă chiar în vâltoarea curentului, toate păreau îngrozitor de schimbate. Şi *modu'* cum reuşisem să observ aşa ceva reprezenta o parte importantă. De data asta nu mai vorbesc despre al treilea ochi al meu, ăla interior; pe-atunci, vrăjitoarea din hârtie a micului Pete fusese dată jos şi ulcioarele pictate urcate din nou la locul lor, iar io vedeam tot ce trebuia doar cu cei doi ochi obişnuiţi.

De exemplu, privirea lacomă şi murdară a lu' Joe când o urmărea uneori pe Selena învârtindu-se în rochia ei, cum îi studia fundu' dacă se apleca să ia un şervet de vase din sertaru' de jos. Felu' cum îl ocolea pe la trei poşte când el stătea în scaunu' lui, iar ea traversa camera de zi pentru a se duce în dormitor; cum se străduia să nu-l atingă cumva cu mâna când îi punea vreo farfurie la masă. Mi se frângea inima de durere şi de ruşine, da' mi se urca şi sângele la cap de mânie, în aşa hal, că mai tot timpu' mi se făcea greaţă de la stomac. Pentru numele lui Dumnezeu, era totuşi *taică-său,* cu sângele lui curgându-i prin vinele ei — Selena moştenise până şi păru' lui negru de irlandez şi degetele cu articulaţii fine —, da' i se holbau ochii cât cepele dacă îi pica vreodată breteluţa de la sutien de pe umăr.

Observam cum şi Joe Junior îl ocolea la fel de mult, cum evita să răspundă la întrebările pe care i le adresa Joe, dacă reuşea să se eschiveze, iar dacă nu, îi bolborosea ceva în scârbă. Îmi amintesc de ziua în care Joe Junior mi-a adus lucrarea scrisă de el despre preşedintele Roosevelt, după ce a primit-o de la profesoară. I-o notase cu A-plus, iar alături adăugase cu cerneală că era singuru' A-plus pe care-l dăduse în douăzăci de ani de învăţământ şi că o considera îndeajuns de bună ca să fie publicată în vreun ziar. L-am întrebat dacă i-ar fi plăcut s-o trimită la *American* din Ellsworth sau la *Times* din Bar Harbor. I-am spus că m-ar face fericită să plătesc timbrele. El a scuturat numa' din cap şi a râs. Da' nu cu un râs care să-mi placă prea mult, ci dur şi rece, exact ca al lu' taică-său.

— Să mă bată la cap încă şase luni de-acum încolo? m-a întrebat. Nu, mersi. Nu l-ai auzit niciodată pe tata numindu-l Franklin D. Jidănvelt?

Îl am şi acu' în faţa ochilor, Andy, avea numa' doişpe ani, da' aproape un metru optzăci; cum stătea acolo, în spatele şopronului, în picioare, cu mâinile înfundate în buzunare şi uitându-se în jos la mine în timp ce-i studiam lucrarea notată cu A-plus. Îmi amintesc până şi zâmbetu' lui, abia schiţat în colţurile buzelor. Nu era un zâmbet plăcut, nu conţinea nici un pic de bunătate, umor sau fericire. Exact ca al lu' taică-său, deşi n-aş fi fost niciodată în stare să-i zic asta.

— Dintre toţi preşedinţii, tata îl urăşte cel mai tare pe Roosevelt. Din cauza asta l-am ales pentru lucrare. Şi acum dă-mi-o, te rog, înapoi. Am de gând s-o ard în sobă.

— În nici un caz, frumosu' meu, am spus, iar dacă vrei să vezi cum e când zbori de la şopron până la poartă pocnit de mamaia personală, numa' încearcă să mi-o iei.

A ridicat din umeri nepăsător. Exact ca şi taică-său, doar că zâmbetu' i s-a lăţit pe faţă şi a devenit cu mult mai dulce decât reuşise Joe să fie în toată viaţa lui, făcând acelaşi lucru.

— Bine, mi-a spus. Numa' să nu-l laşi s-o vadă.

I-am spus c-o să am grijă, iar el a fugit să-şi tocească pingelele bătând mingea cu prietenu' lui, Randy Gigeure. L-am urmărit cu privirea, încă ţinând lucrarea în mână şi gândindu-mă la ceea ce se întâmplase între noi. De fapt, mai mult la cum reuşise să obţină singuru' A-plus dat de profesoară în ultimii douăzăcî de ani şi cum o concepuse, alegând pentru temă exact preşedintele pe care taică-său îl detesta cel mai tare.

Apoi mai era şi micu' Pete, permanent agitându-şi poponeţu' prin jur şi făcând pe grozavu', cu buza lui de jos scoasă în afară, numindu-i pe unii jidani şi fiind pedepsit să rămână trei dup-amieze din cinci la şcoală pen' că mereu îşi căuta buclucurile cu lumânarea. Odată a trebuit să mă duc să-l iau chiar io, fiin'că se bătuse şi lovise un băieţel în cap, făcându-i urechea să sângereze. Iar taică-său n-a găsit de cuviinţă să-i spună în seara aia decât:

— Sper că data viitoare o să se dea la o parte din calea ta când o să te vadă, nu, Pete?

Am observat cum i s-au aprins ochii atunci şi cât de tandru l-a dus taică-său la culcare o oră mai târziu. Aveam senzaţia că puteam să-mi dau seama de absolut orice, mai puţin de ceea ce-mi doream cel mai mult, cum să scap de Joe.

Ştii cine mi-a dat ideea până la urmă? Vera. Chiar aşa, însăşi Vera Donovan. A fost singura

care a aflat vreodată ce făcusem, sau cel puţin până acu'. Şi ea a fost cea care mi-a dat ideea.

În anii cincizăci, familia Donovan, de fapt Vera şi copiii, erau cei mai fideli dintre oamenii care-şi petreceau verile pe insulă, veneau de Memorial Day, rămâneau aici tot timpu' verii şi se întorceau în Baltimore cam de Labour Day. Nu ştiu dacă puteai să-ţi potriveşti şi ceasul după ei, ci doar *calendaru'* , însă al naibii de bine. Făceam curăţenie generală acolo în miercurea imediat următoare plecării lor, ocupându-mă de fiecare centimetru pătrat al casei, dezgolind paturile, acoperind mobila cu huse, strângând jucăriile copiilor şi stivuind jocurile puzzle la subsol. Cred că până în 1960, când a murit domnu', se strânseseră probabil vreo trei sute de jocuri puzzle acolo jos, cu bucăţele mici de carton în curs de mucegaire. Făceam curăţenia asta generală pen' că ştiam că existau toate şansele să nu mai pună nimeni picioru' în casă până de Memorial Day în anu' următor.

Au mai fost şi excepţii, normal; în anu' în care s-a născut micu' Pete au venit şi au petrecut ziua de Thanksgiving pe insulă — deja locul intrase în hibernare, aşa că nouă ni se părea caraghios, da' de fapt toţi oamenii care locuiesc doar verile aici *sunt* caraghioşi —, iar câţiva ani mai târziu chiar Crăciunu'. Îmi amintesc că Selena şi Joe Junior s-au dus împreună cu copiii familiei Donovan să se dea cu săniuţa în dup-amiaza de Ajun, iar Selena s-a întors acasă după trei ore de stat pe Sunrise Hill, cu obrajii roşii ca două mere şi ochii strălucindu-i ca diamantele. Nu cred că avea mai mult de opt-nouă ani pe-atunci, da' sunt convinsă că Donald Donovan se îndrăgostise până peste urechi de ea.

Petrecuseră ei pe insulă ziua de Thanksgiving într-un an şi Crăciunu' într-altu', da' numa' atât. Făceau parte dintre cei care stăteau doar *vara* în Little Tall sau, cel puţin, ăsta era căzu' lui Michael Donovan şi al copiilor săi. Vera nu era nici ea decât o străină, da' spre sfârşit devenise la fel de băştinaşă ca mine. Poate chiar mai mult.

În 1961, lucrurile începuseră exact ca şi în ăilalţi ani, chiar dacă-i murise soţu' într-un accident de maşină. Ea şi copiii apăruseră de Memorial Day, iar Vera se apucase de muncă, tricotând, migălind la puzzle, colecţionând cochilii de scoici, fumând şi respectându-şi ora de băut cocteiluri speciale, oră care ţinea de la cinci până la nouă jumate seara. Însă intervenise o schimbare, iar io putusem observa asta, căci rămăsesem singura angajată. Copiii deveniseră ursuzi şi tăcuţi; probabil că încă păstrau doliu după tatăl lor şi îmi amintesc că, nu cu mult după ziua de 4 Iulie, toţi trei au avut o ceartă zdravănă în timp ce mâncau la The Harborside. Jimmy DeWitt, care servea pe-atunci la mese, a spus că fusese ceva în legătură cu o maşină.

Însă, indiferent ce se petrecuse acolo, copiii au plecat a doua zi. Masculu' feroce i-a condus până pe continent în barca lor cea mare cu motor şi-mi închipui că altă persoană plătită i-a luat în primire acolo. Iar de-atunci nu i-am mai văzut niciodată. Vera a rămas. Puteai observa că nu se simţea deloc fericită, da', totuşi, nu părăsise insula. În perioada aia n-a fost prea plăcut să te afli prin preajma ei. Probabil că până de Labour Day dăduse afară vreo şase fete angajate de probă, iar în vreme ce urmăream cum se îndepărta nava *Princess* de ţărm, cu tot cu ea la bord, mă gândeam că sigur n-o să mai vină anu' următor şi încă o bună bucată de vreme dup-aia. Trebuia ca neapărat să-şi îmbunătăţească relaţiile cu copiii, căci numa' pe ei îi mai avea pe lume, iar dacă se săturaseră de Little Tall, ar fi fost căzu' ca ea să se conformeze şi să se ducă în altă parte. În fond, le sosise şi lor vremea — imposibil ca Vera să nu recunoască asta în sinea ei.

Ceea ce dovedeşte doar cât de puţin o cunoşteam în zilele alea pe Vera Donovan. Atâta timp cât nu era curu' *ei* la mijloc, ar fi fost în stare să nu recunoască nici stropii de ploaie când turna cu găleata, dacă n-ar fi avut chef. A coborât din feribot în dup-amiaza de Memorial Day din 1962 şi a stat până de Labour Day. Venise singură-singurică, fără vreun cuvânt bun pentru mine sau pentru altcineva, trăgând la măsea mai mult ca oricând, ocupându-se de jocu' ei de puzzle, plimbându-se pe plajă, însă acu' neînsoţită, şi adunând scoici din nisip, exact ca înainte. Odată mi-a spus că Donald şi Helga o să-şi petreacă probabil luna august la Pinewood (ăsta fiind numele pe care-l folosea mereu pentru casă; îmi închipui că tu ştii, Andy, da' m-aş mira ca şi Nancy să ştie), da' nu i-am văzut la faţă.

Începând din 1962, a venit şi *după* Labour Day pe insulă. M-a sunat la mijlocu' lu' octombrie şi m-a rugat să aranjez casa, ceea ce am şi făcut. A stat trei zile — masculu' feroce împreună cu ea în apartamentu' de deasupra garajului —, apoi a plecat. Da' nainte de asta, mi-a dat un telefon ca să-l pun pe Dougie Tappeit să verifice soba şi să-mi spună să nu mai acopăr mobilele cu huse.

— O să mă vezi mai mult de-acu' încolo, pentru că s-a terminat cu afacerile lu' bărbatu-meu, mi-a zis. Probabil chiar mai mult decât ţi-ar plăcea, Dolores. Sper că şi pe copii. Da' ceva din vocea ei m-a împins să cred că ştia destul de bine chiar şi pe-atunci că ultima parte din spusele ei nu era decât un vis fără prea multe şanse de a deveni realitate.

A doua oară s-a întors pe la sfârşita' lu' noiembrie, cu aproape o săptămână după

Thanksgiving, şi m-a chemat imediat să dau cu aspiratoru' şi să pun aşternuturile pe paturi. Sigur că nu veniseră şi copiii cu ea, fiin'că era în timpul şcolii, da' mi-a spus că s-ar putea să se hotărască în ultimu' moment să-şi petreacă weekendul pe insulă, în loc să rămână la internat. Probabil că oricum ştia foarte bine ce se-ntâmplă, da' voia să fie pregătită pentru orice situaţie, căci rămăsese o adevărată cercetaşă.

Am putut să mă apuc imediat de muncă, fiin'că mă prinsese într-o perioadă de acalmie, obişnuită la majoritatea celor din domeniu' meu de activitate. Mi-am târât picioarele până acolo, printr-o ploaie îngheţată, cu ochii în pământ şi capu' în nori, aşa cum devenisem de când aflasem ce s-a ales de banii din conturile copiilor mei. Incursiunea la bancă avusese loc cu o lună înainte, da' de-atunci povestea mă mânca de vie, săpându-mi găuri în haine şi în corp ca şi cum ar fi fost acid sulfuric vărsat din greşeală.

Nu-mi mai tihnea mâncarea, nu mai puteam dormi trei ore încontinuu fără ca un coşmar să mă trezească brusc la realitate, abia dacă-mi aminteam din când în când să-mi schimb chiloţii. Mintea-mi rămânea mereu la ce-i făcuse Joe Selenei, la cum săltase el toţi banii din bancă şi la cum aveam să pun din nou mâna pe ei. Înţelegeam foarte bine că ar fi trebuit să mă detaşez un pic ca să capăt un răspuns la asta, că ideile vin întotdeauna singure, da' nu eram în stare. Chiar dacă uneori îmi zburau gândurile în altă parte, cel mai mărunt lucru mă trimitea înapoi în aceeaşi gaură fără fund. Mă-nvârteam mereu în juru' cozii, înnebunind încetu' cu încetu', şi presupun că ăsta a fost motivu' pentru care m-am apucat să-i povestesc Verei ce se-ntâmplase.

Nu avusesem niciodată *cu adevărat* intenţia să-i vorbesc; fusese la fel de irascibilă ca o leoaică cu câte o ţeapă înfiptă în fiecare labă încă de când păşise pe insulă, în luna mai, după ce-i murise soţu', şi nu voiam să-mi bat gura de pomană pentru una ca ea, care se purta de parcă nu i-ar fi păsat nici dacă întreaga planetă s-ar fi transformat în praf şi pulbere. Numa' că în ziua aia am găsit-o, în sfârşit, într-o dispoziţie mai bună.

Se afla în bucătărie, prinzând în piuneze pe un panou special amenajat, atârnat pe peretele de lângă cămară, un articol pe care tocma' îl decupase din prima pagină a ziarului *Globe.* Mi-a spus:

— Uită-te la asta, Dolores. Cu puţin noroc, şi dacă o să fie vreme frumoasă, o să putem asista la un lucru uluitor vara viitoare.

Încă îmi aduc aminte cuvânt cu cuvânt titlul articolului, după atâţia ani, fiin'că după ce l-am citit am simţit că ceva dinăuntru' meu se schimbă. ECLIPSĂ TOTALĂ DE SOARE ÎN PARTEA DE NORD A STATULUI NEW ENGLAND, VARA VIITOARE, aşa scria. Mai era şi o mică hartă a zonei Maine, în care se arăta în ce parte va fi vizibilă eclipsa, iar Vera însemnase cu creionu' roşu locu' unde se găsea Little Tall.

— N-o să mai fie nici una până la sfârşitu' secolului următor. Probabil că stră-strănepoţii noştri or s-o vadă, Dolores, da' noi o să fim de mult în mormânt... aşa că mai bine am admira-o pe-asta.

— Îmi imaginez c-o să toarne cu găleata, i-am răspuns aproape fără să mă gândesc, şi un moment am crezut că o să se răstească la mine, având în vedere toanele proaste în care se găsea Vera de când îi murise bărbatu'. Numa' că în loc de asta, ea a râs şi a urcat scările fredonând un cântecel.

Atunci mi-am dat seama că *într-adevăr* se schimbase ceva la ea. Nu numa' pen' că începuse să cânte, da' nici nu-i mai rămăsese vreo urmă de enervare.

Cam două ore mai târziu, m-am dus în dormitor să-i pun alt aşternut pe patu' în care a zăcut atât de mult timp neajutorată în ultimii ani ai vieţii. Stătea pe scaunu' de lângă fereastră, tricotând o cuvertură şi încă fredonând. Soba duduia, da' deocamdată nu se putea simţi căldura, casele astea mari se încălzesc la paştele cailor, chit că e iarnă sau vară, aşa că îşi aranjase şalu' ei roz pe umeri. Vântu' bătea cu putere din Vest, iar zgomotu' stropilor de ploaie care izbeau în geam semăna cu sunetu' scos de copitele unei herghelii de cai sălbatici. Mi-am aruncat o privire afară şi am observat lumina aprinsă deasupra garajului, asta însemnând că masculu' feroce se afla în micu' lui apartament şi se cuibărea în culcuş ca la sânu' mamei.

Netezeam colţurile cearşafului (nu existau cearşafuri pe măsură la Vera Donovan în casă, pun pariu şi pe ultimu' bănuţ din buzunar că n-ai fi găsit nici unu', ar fi fost prea simplu pentru mine), fără să mă mai gândesc la Joe sau la copii absolut deloc, când a început să-mi tremure buza de jos. Opreşte-te, mi-am spus. Opreşte-te chiar acu'! De pomană, buza aia de jos nu se oprea. Apoi s-a pornit şi aia de sus. Dintr-o dată mi s-au umplut ochii de lacrimi, nu m-au mai ţinut picioarele, aşa că m-am aşezat pe pat şi am izbucnit în plâns.

Nu. Nu!

Decât să fi povestit cuiva adevăru', mai bine mă duceam să mă spânzur. De fapt nu *plângeam;* îmi acoperisem faţa cu şorţu' şi *urlam* de-a dreptu'. Eram obosită şi dezorientată,

ajunsesem la capătu' puterilor. Nu dormisem decât pe apucate şi iepureşte de-o grămadă de vreme şi nu vedeam cu nici un chip vreo soluţie care să-mi rezolve problemele. Iar o voce îmi şoptea permanent în cap: "Şi dacă te-ai înşelat, Dolores? Dacă de fapt tot la Joe şi la copii îţi stă mintea?" Păi da, aşa se şi întâmplase. Lucrurile luaseră o asemenea întorsătură, încât nu mai eram în stare să mă desprind vreun picuţ de ele şi tocma' de-aia urlam.

N-am idee cât am plâns în hohote, da' ştiu că atunci când, în sfârşit, m-am potolit, faţa mi se umpluse de muci, nasu' mi se înfundase de tot şi respiram atât de greu, de-ai fi zis că alergasem la curse. Mă temeam să-mi dau jos şorţu' de pe faţă, fiin'că îmi închipuiam că, dacă o voi face, Vera va spune: "A fost o adevărată performanţă, Dolores. Îţi vei primi ultimu' salariu vineri. Kenopensky — ăsta fiind numele masculului feroce, Andy, tocma' mi l-am amintit — o să ţi-l dea." Ar fi fost exact în stilu' ei. Numa' că în stilu' ei ar fi fost *orice.* În zilele alea n-ai fi putut prevedea nici o reacţie de-a Verei, şi a ţinut-o tot aşa până când i s-au transformat creierii în mămăligă.

Iar când, în sfârşit, mi-am luat şorţu' de pe faţă, ea stătea acolo, lângă fereastră, aşezată pe scaun, cu andrelele în poală şi uitându-se la mine de parcă ar fi descoperit o nouă şi interesantă specie de microb. Îmi amintesc umbrele şerpuitoare pe care i le aruncau pe obraji şi pe frunte şuvoaiele de apă ce se scurgeau de pe pervaz şi din jgheabul acoperişului.

— Dolores, spune-mi, te rog, doar n-ai fost iar atât de neatentă, încât să laşi creatura aia plină de răutate să-ţi mai dea un brânci ca să cazi iar pe bec, mi-a zis ea.

Pe moment nici nu mi-am dat seama despre ce vorbea — când a pronunţat "brânci", mintea mi-a zburat la noaptea în care Joe m-a lovit cu lemnu' ăla de foc, iar io l-am pocnit cu cana de smântână în faţă. Apoi m-am prins şi am început să chicotesc. După câteva secunde râdeam contorsionându-mă, la fel cum plânsesem înainte, fără să fiu în stare să mă opresc. Ştiam că era ceva de groază, că ideea de-a mai rămâne încă o dată gravidă din cauza lu' Joe era mai înspăimântătoare decât orice mi-aş fi putut imagina, da' faptu' că nu mai făceam de mult ceea ce ar fi trebuit ca să aducem pe lume copii nu mă ajuta cu nimic să mă stăpânesc.

Vera m-a mai privit puţin, după care şi-a ridicat andrelele din poală şi s-a pornit să tricoteze cum nu vă închipuiţi de calmă. A început chiar să fredoneze. De parcă ar fi fost cel mai normal lucru de pe lume să urmărească o menajeră aşezată pe patu' pe jumate făcut, hăulind din toţi bojocii ca lupii la luna plină. Iar dacă-i aşa, familia Donovan tre' să fi ţinut nişte servitori foarte neobişnuiţi la Baltimore.

După puţină vreme, râsu' s-a transformat din nou în plâns, aşa cum ploaia devine uneori zăpadă, dacă vântu' bate dintr-o anumită parte şi e frig. Apoi s-a potolit din ce în ce mai mult, până când s-a oprit, iar io am rămas acolo pe pat, simţindu-mă obosită şi ruşinată, da' pe undeva şi uşurată.

— Îmi pare rău, doamnă Donovan. Zău că da.

— Vera, a zis.

— Poftim?

— Vera, a repetat ea. Insist ca toate femeile pe care le apucă isteriile la mine în pat să mă cheme după aia pe numele de botez.

— Nu ştiu ce mi-a venit.

— O! mi-a replicat. Îmi cam imaginez eu ce. Spală-te, Dolores, arăţi de parcă ţi-ai fi băgat faţa într-o oală cu piure de spanac. Poţi să-mi foloseşti baia.

M-am dus să mă spăl pe faţă şi am stat acolo o grămadă de timp. Adevăru' e că îmi era puţin frică să ies din baie. Încetasem să mai cred c-o să mă concedieze, după ce-mi spusese să-i zic Vera în loc de doamna Donovan, fiin'că nu aşa te porţi cu cineva pe care vrei să-l dai afară peste cinci minute, da' nu ştiam ce voia să-mi *facă.* Ar fi putut să fie crudă; dacă nici asta n-aţi priceput după câte v-am povestit, înseamnă că mi-am pierdut vremea de pomană cu voi. Te pălea fără nici o ezitare unde şi când avea chef, iar dacă o făcea, de obicei durea îngrozitor.

— Te-ai înecat, Dolores? mi-a strigat, iar io am realizat că nu mai e posibil să amân momentu'. Am închis apa de la robinet, m-am şters pe faţă şi m-am întors în dormitor. Am început din nou să-mi cer scuze, da' şi-a fluturat mâna să mă opresc. Încă se mai uita la mine de parcă aş fi fost o specie nemaiîntâlnită de microb.

— Ştii, femeie, ai reuşit să mă sperii în *ultimu' hal,* a spus. Toţi anii ăştia, eu n-am fost sigură dacă *eşti în stare* să plângi. Mi-am imaginat că probabil eşti construită din piatră.

Am bolborosit ceva despre faptu' că rămăsesem în urmă cu somnu'.

— Observ, a zis ea. Ai căpătat un set frumuşel de Louis Vuitton sub ochi, iar mâinile au început să prindă un tremurici interesant.

— *Ce am* sub ochi?

— Nu contează. Spune-mi care-i problema. Un plod în burtică a fost singuru' lucru la care m-am gândit c-ar putea fi motivu' unei asemenea ieşiri neaşteptate şi trebuie să recunosc că e

încă unicu' lucru care îmi trece prin cap Aşa că luminează-mă, Dolores.

— Nu pot, am zis, şi să fiu a naibii dacă n-am simţit că mă podideşte din nou o criză, exact ca bufnitura pe care o scotea Fordul model A al lu' taică-meu, dacă nu umblai ca lumea cu el; iar dacă nu-mi purtam de grijă, în curând aveam să fiu iarăşi aşezată pe pat şi cu şorţu' pe faţă.

— Ba poţi şi o să-mi spui. Doar n-o să-ţi petreci toată ziua zbierând din toţi plămânii. O să mă apuce o durere de cap şi va trebui să iau o aspirină. Detest să iau aspirine. Îmi irită stomacu'.

M-am aşezat pe marginea patului, privind-o. Mi-am deschis gura fără să fi avut nici cea mai mică idee despre ce va ieşi din ea. Da' a ieşit cam aşa:

— Soţu' meu vrea s-o fută pe fiică-sa, iar când m-am dus să scot din bancă banii copiilor pentru facultate, să pot pleca împreună cu ea şi fraţii ei, am aflat că-i retrăsese pe toţi. Nu, nu sunt făcută din piatră. Nu sunt deloc făcută din piatră.

Am început din nou să plâng, am ţinut-o tot o vreme, da' nu chiar atât ca înainte şi fără a mai simţi nevoia să-mi ascund faţa în şorţ. Iar după ce mi-am revenit, mi-a zis să-i povestesc tot ce se-ntâmplase, fără să omit nici cel mai mic amănunt.

M-am executat. N-aş fi crezut c-o să spun *cuiva* totu', oricum, nu Verei Donovan, cu banii şi casa ei din Baltimore, cu un mascul feroce dându-i târcoale ca un căţeluş şi care nu-i schimba numa' uleiu' la maşină, da' i-am povestit şi simţeam cum mi se uşurează inima, cu fiecare cuvânt. Am vărsat totu' din mine, exact cum mă îndemnase.

— Aşa că sunt înnebunită, am încheiat. Nu-mi dau seama ce ar trebui să-i fac ticălosului. Cre' că aş putea să mă aciuiez undeva pe continent cu copiii, fiin'că în fond niciodată nu m-a speriat să muncesc din greu, da' nu-i asta problema.

— Şi atunci care *e* problema? m-a întrebat.

Aproape că terminase de tricotat cuvertura, avea cele mai rapide degete pe care le văzusem vreodată.

— A făcut toate porcăriile posibile în afară de-a o viola pe fiică-sa. A înfricoşat-o atât de tare, încât probabil că niciodată n-o să fie în stare să treacă peste asta, iar apoi şi-a acordat singur un premiu, răsplătindu-şi cu aproape trei mii de dolari nesimţirea. Nu vreau să-l las să scape cu ei, asta-i *nenorocirea* cea mai mare.

— *Într-adevăr?* mi-a spus cu o voce blândă.

Andrelele se izbeau una de alta: clic-clic; ploaia se scurgea de pe pervaz în şuvoaie şi umbrele lungi se unduiau ca nişte şerpi pe obrajii şi pe fruntea ei. Privind-o, îmi aduceam aminte de-o poveste pe care o depăna bunica despre cele trei surori dintre stele care tricotau vieţile... una lucrând, una ţinând lucru' şi ailaltă tăindu-l de câte ori i se năzărea s-o facă. Cre' că pe ultima o chema Atropos. Şi chiar dacă nu, întotdeauna mă treceau fiori când auzeam numele ăsta.

— Da, i-am răspuns, da' să fiu a naibii dacă am găsit vreo cale să-i plătesc ce i s-ar cuveni.

Clic-clic-clic; îşi pusese o ceaşcă de ceai lângă ea şi şi-a luat o pauză cât să bea o înghiţitură. Mai târziu a venit o vreme când se mai nimerea să-şi toarne ceai şi în urechea dreaptă, udându-se pe păr, da' p-atunci era la fel de dură ca oţelu' din care fusese fabricat briciu' lu' taică-meu. Iar când îşi îndrepta ochii spre mine, privirea lor părea că sapă găuri dintr-o parte în ailaltă a capului meu.

— Şi ce te doare cel mai tare, Dolores? a zis în final, lăsându-şi jos ceaşca şi ridicându-şi din nou andrelele. Ce te doare cel mai tare? Pe Selena şi pe băieţi ştiu, dar pe *tine?*

N-a trebuit să stau să chibzuiesc prea mult.

— Ticălosul ăla îşi *râde* de mine. Asta mi-e cel mai greu să îndur. Uneori o văd pe faţa lui. N-am vorbit niciodată, da' ştie că m-am dus la bancă, o ştie foarte bine şi mai ştie şi ce-am aflat.

— Ar putea fi doar imaginaţia ta, a zis.

— Mi se fâlfâie de asta, i-am replicat scurt. Pur şi simplu e ceea ce *simt.*

— Bine, ceea ce simţi e cel mai important. Sunt de acord. Continuă, Dolores.

"Cum adică să continui?" era cât p-aci să spun. Asta-i tot. Da' cre' că totuşi mai exista ceva, pen' că m-a trăsnit deodată ca un pumn dintr-o cutie-surpriză.

— N-ar mai râde de mine dacă ar şti cât de aproape am fost să-i fac felu' în vreo câteva ocazii.

Stătea acolo, uitându-se la mine, cu umbrele alea negre şi lungi încolăcindu-i-se pe chip şi intrându-i în ochi, aşa că nu-i puteam descifra privirea, io gândindu-mă din nou la cele trei surori care tricotau între stele. În special la cea care ţinea foarfecele.

— Mi-e frică, am spus. Nu de el, ci de mine. Dacă nu plec mai repede, cu tot cu copii, o să se-ntâmple ceva îngrozitor. Ştiu asta. Există un lucru înăuntru' meu care câştigă din ce în ce

mai mult teren.

— Cumva un ochi? m-a întrebat calmă, iar pe mine m-a străbătut un junghi din cap până-n picioare în momentu' ăla. Ca şi cum îmi găsise o fereastră în craniu şi o folosea ca să-mi pătrundă în cele mai ascunse gânduri. Ceva care seamănă cu un ochi? reluă ea.

— Cum de ştii asta? am şoptit şi, cum stăteam acolo pe pat, braţele mi-au căzut izbindu-se de corp şi am început să tremur.

— Ştiu, a zis, începând să tricoteze un nou rând. Cunosc totu' despre asta, Dolores.

— Ei bine, dacă nu reuşesc să mă controlez, o să-i fac felu', ceea ce mă înspăimântă. Abia dup-aia o să fiu în stare să uit povestea banilor. O să pot uita absolut *tot.*

— Aiurea, a spus ea, şi andrelele continuau să-i clicăie în poală. Există în fiecare zi soţi care mor. Ei, probabil că şi în clipa asta moare unu' în timp ce noi stăm aici şi discutăm. Mor şi le lasă nevestelor banii. Îşi terminase rându' şi a ridicat ochii spre mine, da' nu aveam cum să văd ce exprimau din cauza umbrelor aruncate de ploaie. Se încolăceau şi se târau pe faţa ei ca nişte şerpi. Ar trebui să ştiu mai bine, nu? În fond, uită-te ce s-a întâmplat cu al meu.

N-am reuşit să scot nici un cuvânt. Limba îmi rămăsese lipită de ceru' gurii ca unsă cu clei.

— Un accident, a zis cu o voce clară ca a unei profesoare, devine uneori cel mai bun tovarăş al unei femei nefericite.

— Ce vrei să spui? am întrebat-o. Fusese numa' o şoaptă, da' m-a surprins cum de reuşise să-mi iasă pe gură.

— Păi, orice-ţi trece prin cap, mi-a zis. Apoi a rânjit — n-a zâmbit, a rânjit. (Şi ca să fiu sinceră, Andy, rânjetu' ăla mi-a îngheţat sângele în vine.) Numa' să nu uiţi niciodată că tot ce-i al lui e şi al tău şi ce-i al tău e şi al lui. Dacă se-ntâmplă să aibă vreun accident, banii pe care şi-i ţine în bancă vor fi ai tăi. Aşa spune legea în măreaţa noastră ţară.

Şi-a înfipt ochii într-ai mei, iar umbrele ploii s-au retras pentru o clipă, lăsându-mă să-i prind în sfârşit privirea. Ceea ce am văzut însă m-a determinat să renunţ instantaneu. Pe dinafară, Vera arăta la fel de rece ca un bebeluş din interioru' unui sloi de gheaţă; da' se părea că înăuntru avea o temperatură ceva mai ridicată; aproximativ la fel de mare ca în mijlocu' unei păduri incendiate, am estimat io. În mod sigur, prea fierbinte ca s-o pot suporta prea multă vreme.

— Legea e o chestie încântătoare, Dolores. Iar dacă un om îngrozitor are un accident îngrozitor, şi asta poate fi o chestie încântătoare.

— Spui cumva... am început io şoptit, căci eram incapabilă să scot un sunet mai puternic.

— Nu spun *nimic.*

În zilele alea, când Vera se decidea să încheie un subiect, n-aveai nici o şansă să-l continui. Şi-a băgat andrelele în coş şi s-a ridicat în picioare.

— Mai e ceva, patu' ăla n-o să se facă niciodată singur, cu tine aşezată pe el. Eu cobor să pun ceainicul pe foc. Poate după ce-o să termini treaba aici, ţi-ar plăcea să vii jos să guşti o bucăţică din plăcinta cu mere pe care am adus-o de pe continent. Şi, cu puţin noroc, poate şi un pic de îngheţată de vanilie.

— Bine, am zis.

Capu' mi se învârtea ca o morişcă şi singuru' lucru de care devenisem într-adevăr sigură că m-ar fi făcut să-mi revin era să mănânc o felie de plăcintă de la o brutărie din Jonesport. Pentru prima dată în ultimele patru săptămâni mă apucase foamea, ca urmare a faptului că, într-un fel, mă descărcasem.

Cu mâna pe clanţă, Vera a întors capu' să-mi spună:

— Nu mi-e deloc milă de tine, Dolores. Nu mi-ai zis niciodată că erai gravidă când te-ai măritat cu el, da' nici n-a fost nevoie. Chiar şi cu o minte ca a mea proastă la matematică, tot reuşesc să adun şi să scad. De cât timp, de trei luni?

— Sase săptămâni, am zis, şi vocea mi-a sunat ca un fluier. Selena s-a născut puţin mai devreme.

A scuturat din cap.

— Şi cum ar proceda o fetiţă provincială dacă ar afla că a căzut pe bec? E evident, nu?... Da' cine se grăbeşte să se mărite sfârşeşte adesea prin a regreta amarnic în momentele de răgaz, probabil că ai învăţat asta pe propria-ţi piele. Păcat că mămica ta cea sfântă nu ţi-a spus aşa ceva când ţi-a explicat că unde nu-i cap, vai de picioare şi că în orice om se ascunde şi o parte bună. Da' pot să-ţi mai dau un sfat, Dolores: plânsul în hohote cu faţa băgată în şorţ nu apără virginitatea fiicei tale de împuţitu' ăla de mascul, sau banii copiilor, dacă i-a intrat în cap să-i cheltuiască. Da' uneori bărbaţii, mai ales cei care beau, au *într-adevăr* accidente. Se mai rostogolesc pe scări, mai alunecă în baie, iar câteodată le mai cedează frânele şi intră cu BMW-ul într-un stejar când se grăbesc să vină acasă de la apartamentu' amantei din Arlington Heights.

Apoi a ieşit din cameră, închizând uşa după ea Am făcut patu' gândindu-mă la cuvintele ei... Despre cum un om îngrozitor ar putea avea un accident îngrozitor, şi cum ăsta e uneori un lucru încântător. Am început atunci să întrezăresc ceea ce oricum se aflase tot timpu' în faţa mea şi ceea ce aş fi observat mai repede dacă creieru' nu mi s-ar fi zbătut în ţeastă cuprins de panică, la fel ca o rândunică prinsă într-o încăpere cu geamurile închise.

Până când am terminat plăcinta şi am condus-o în dormitor pentru siesta de după masă, deja mintea mi se limpezise şi reuşisem să iau o hotărâre. Voiam să scap de Joe, să recuperez banii copiilor şi, mai mult decât orice, să-l fac să plătească pentru tot ce pătimisem din cauza lui... Şi în special pentru Selena. Iar dacă ticălosu' ăla avea un accident, un anumit *tip* de accident, toate astea s-ar fi realizat. Banii pe care nu-i puteam obţine câtă vreme mai era încă în viaţă i-aş fi moştenit după ce murea. Fusese el îndeajuns de şmecher să pună laba pe pitaci, da' nu suficient, încât să scrie un testament din care să mă excludă. Şi nu datorită lipsei de inteligenţă, căci felu' în care şi-a însuşit economiile mă convinsese să-l consider mai viclean decât îl crezusem pân' atunci, ci numa' datorită modului lui de-a gândi. Sunt absolut convinsă că, în adâncul sufletului, Joe St. George nu-şi închipuia c-o să moară *vreodată.*

Iar io, fiind nevasta lui, căpătăm totu'.

Când am plecat de la Pinewood în dup-amiaza aia, ploaia deja se oprise şi am mers spre casă foarte încet. Încă nu parcursesem jumate de drum când am început să mă gândesc la puţu' ăla vechi din spatele şopronului.

Am ajuns acasă şi n-am găsit pe nimeni, băieţii ieşiseră să se joace, iar Selena lăsase un bileţel în care mă anunţa că se dusese la doamna Devereaux s-o ajute la spălatu' lenjeriei... Pe vremea aia se ocupa de toate aşternuturile din hotelu' The Harborside. N-aveam idee unde ar fi putut să fie Joe, da' nu-mi păsa. Nu mă interesa decât faptu' că nu-i văzusem camioneta în curte şi că, oricum, cu toba de eşapament atârnându-i de-o sârmă, aş fi aflat dacă sosea cu mult timp înainte.

Am mai rămas puţin să studiez bileţelu' Selenei. Sunt atât de ciudate micile amănunte care împing o persoană la luarea unei decizii finale, de la "poate" la "trebuie" şi apoi la "sigur", ca să mă exprim în felu' ăsta. Nici măcar acu' nu ştiu prea bine dacă într-adevăr mă hotărâsem să-l omor pe Joe *înainte* de-a mă întoarce acasă de la Vera Donovan în ziua aia. I-adevărat că voiam să verific puţu', da, numa' că asta ar fi putut însemna un simplu joc copilăresc în stil de-a doctoru'. Dacă Selena nu mi-ar fi lăsat biletu', probabil că nu l-aş fi ucis niciodată... Şi indiferent ce-o să păţesc, Andy, ea nu tre' să afle.

Scria ceva în genu' ăsta: "Mamă, am plecat la doamna Devereaux împreună cu Cindy Babcock să ajut la spălat; în acest weekend le-au sosit mai mulţi clienţi decât se aşteptaseră, şi ştii cât de rău o duce doamna Devereaux cu artrita. Săraca de ea, părea la capătu' puterilor când m-a sunat. O să mă întorc la timp ca să pregătim, cina. Te sărut cu dragoste, Selena."

Eram sigură că n-o să vină înapoi cu mai mult de cinci sau şapte dolari, însă în culmea fericirii pen' că îi câştigase. Şi ar fi fost la fel de încântată şi altă dată dacă ar fi sunat doamna Devereaux sau Cindy după ea, iar dacă i s-ar fi oferit o slujbă de cameristă cu juma' de normă pe timpu' verii, garantat că m-ar fi bătut la cap să o las. Fiin'că banii sunt bani şi se obţineau foarte greu în zilele alea pe insulă, când cel mai obişnuit mod de viaţă era munca la negru.

Doamna Devereaux *avea* să sune din nou şi i-ar fi scris cu mare plăcere o recomandare Selenei în caz că ar fi rugat-o, pen' că fiică-mea era muncitoare şi nu se temea să-şi îndoaie spatele sau să se murdărească pe mâini la nevoie.

Cu alte cuvinte, semăna cu mine pe vremea când aveam aceeaşi vârstă, şi vedeţi şi voi cum am ajuns, cu o cutiuţă de calmante pentru şale în dulăpiorul de medicamente. Da' Selena nu vedea nimic rău în asta, însă abia împlinise cinşpe ani şi nici o fată de cinşpe ani nu-i în stare să-şi dea naibii seama de vreo chestie, chiar dacă aia se găseşte sub nasu' ei. Am tot citit şi recitit bileţelu', gândindu-mă: "Dă-o-n mă-sa de treabă, nu vreau s-o sfârşească la fel ca mine, îmbătrânită şi aproape terminată la treişcinci de ani. N-o să se-ntâmple aşa ceva chiar dacă ar trebui să mor pentru asta." Da' ştii ceva, Andy? Nu credeam că lucrurile or să ajungă atât de departe. Presupuneam că va fi suficient să moară numa' Joe la noi în casă.

I-am aşezat bileţelu' pe masă, mi-am aranjat din nou cutele de la mantaua impermeabilă şi mi-am pus cizmele de cauciuc. Am mers până la bolovanu' alb din spate, pe care stătusem cu Selena când îi spusesem să nu-i mai fie frică de Joe fiin'că îmi promisese că o s-o lase în pace. Ploaia se oprise, da' încă mai auzeam apa scurgându-se din tufărişu' de mure crescut în dosu' casei şi vedeam stropii atârnând de crengi. Arătau ca cerceii cu diamante în formă de picătură ai Verei Donovan, numa' că nu atât de mari.

Tufişurile se întindeau pe mai mult de juma' de pogon, aşa că, în timp ce-mi croiam drum printre ele, îmi părea al naibii de bine că aveam mantaua impermeabilă şi cizmele înalte. Nu-mi păsa mie de umezeală, ghimpii erau criminali. La sfârşitu' anilor patruzăci acolo creşteau

numa' flori şi gazon, iar gura puţului se putea zări dintre ele, da' la aproape şase ani după ce ne-am căsătorit şi ne-am mutat în casa pe care o moştenise bărbatu-meu la moartea unchiului lui, puţu' secase. Joe l-a rugat pe Peter Doyon să vină şi să sape altu' în partea de vest a grădinii. De-atunci n-am mai avut nici cea mai mică problemă cu apa.

După ce n-am mai folosit puţu' vechi, jumatea de pogon din spatele şopronului s-a transformat într-un tufăriş încâlcit de mure, care îmi ajungea până la piept, iar ţepii îmi agăţau şi-mi sfâşiau mantaua în timp ce mă învârteam printre crengi, căutând scândurile de lemn care marcau gura puţului secat. Abia după ce m-am zgâriat de vreo două-trei ori pe mâini, mi-am tras mânecile peste ele.

Până la urmă am găsit blestemăţia, fiind cât p-aci să pic în ea. Pusesem un picior pe ceva elastic şi nesigur, am auzit o trosnitură sub mine şi m-am tras înapoi exact cu o secundă înainte ca scândura să cedeze. Cu puţin ghinion, aş fi căzut acolo şi probabil că tot acoperişu' puţului s-ar fi făcut bucăţi. Cip-cirip, şi păsărică ar fi fost în fântânică.

M-am aşezat în genunchi, cu o mână protejându-mi faţa de ţepii murelor, care ar fi putut să-mi brăzdeze obrajii sau chiar să-mi scoată vreun ochi, şi am privit îndeaproape locu'.

Capacul măsura vreun metru şi un sfert lăţime şi unu' jumate lungime, toate scândurile erau albe, deformate şi scorojite. Am împins puţin una dintre ele cu mâna, şi parcă ar fi fost un beţişor de lemn dulce şi sfârâmicios. Abia pe care pusesem io picioru' se curbase în ultimu' hal şi se zăreau aşchiile de pe marginile crăpăturilor. Aş fi căzut în mod sigur în puţ, iar pe vremea aia nu cântăream decât vreo şaişcinci de kile. Joe avea cu cel puţin douăzăci de kile mai mult.

Mi-am scos batista din buzunar şi am legat-o în vârfu' unui tufiş aflat în partea dinspre şopron a puţului, pentru a-l găsi cu uşurinţă mai târziu. Apoi m-am întors în casă. În noaptea aia am dormit ca un nou-născut şi n-am visat urât, pentru prima dată de când îmi mărturisise Selena cum se purtase Prinţu' cel Fermecător de tătic cu ea.

Asta se întâmpla pe la sfârşitu' lu' noiembrie, iar io nu mai intenţionam să fac nimic o bună bucată de timp. Mă întreb dacă ar trebui să vă spun şi de ce, da' oricum am să vă zic: în caz că s-ar fi petrecut ceva prea curând după discuţia avută cu Selena pe feribot, ar fi fost posibil ca bănuielile Selenei să se îndrepte către mine. Nu voiam una ca asta, fiin'că mai exista o parte a fiinţei ei care-l iubea, probabil că nu va înceta niciodată s-o facă, şi mă înspăimânta până şi gându' că ar fi putut *suspecta* vreodată cel mai mic lucru. Ce părere ar mai fi avut atunci despre *mine* se subînţelege, da' cum s-ar mai fi simţit *ea?!* În ce fel au decurs toate, ei bine, nu contează acu'. O să ajung şi acolo, sper.

Aşa că am lăsat timpu' să se scurgă, în pofida faptului că, o dată ce-mi intrase un lucru în cap, cu greu eram în stare să mă abţin să nu-l pun în practică. Zilele treceau la fel ca de obicei. Uneori o întrebam pe Selena despre el. "Taică-tău se poartă bine cu tine?" îi spuneam, şi amândouă înţelegeam ce însemnau de fapt cuvintele astea. Întotdeauna îmi răspundea că da, ceea ce reprezenta o mare uşurare pentru mine, pen' că, în caz că l-ar fi apucat din nou, ar fi trebuit să scap imediat de Joe, fără a mai ţine cont de vreun risc. Sau de consecinţe.

Da' existau altele cu care să-mi bat capu' în timpu' Crăciunului şi la începutu' anului 1963. Banii, în primu' rând, căci în fiecare dimineaţă mă trezeam cu gându' că ar fi putut să-i cheltuiască în cursu' zilei. De ce mă îngrijora chestia asta? Păi, deja trei sute de dolari se duseseră rapid pe apa sâmbetei şi nici n-aveam cum să-l împiedic să-i toace şi pe ăilalţi, io aşteptând să se scurgă îndeajuns de mult timp, de dragu' timpului, nu de altceva, aşa cum se zicea în adunările antialcoolicilor. Nu vă spun de câte ori am căutat carnetu' ăla blestemat de economii, pe care i-l dăduseră când îi şmecherise şi îşi deschisese propriu' lui cont, da' n-am reuşit să-l găsesc. Aşa că tot ceea ce îmi rămăsese de făcut era să urmăresc dacă vine acasă cu vreun nou ferăstrău sau cu vreun ceas scump cu brăţară la încheietura mâinii, sperând că n-a pierdut prea mulţi dintre ei, eventual pe toţi, în fiecare weekend când se căra să joace pocher cu miză mare în Ellsworth sau Bangor. Niciodată în viaţă nu m-am mai simţit atât de neajutorată.

Apoi mă gândeam şi la momentu' când o s-o fac... asta dacă aş fi căpătat curaju' necesar. Ideea de a folosi puţu' drept capcană era foarte bună, numa' să fi ţinut şi în practică; necazu' fiind faptu' că rareori lucrurile ies după cum îţi imaginezi tu. Dacă ar fi murit frumos şi repede, aşa cum se-ntâmplă la televizor, totu' ar fi fost perfect. Da' chiar şi acu' treizăci de ani văzusem destule în viaţă ca să ştiu că lucrurile nu prea merg la fel şi în realitate.

De exemplu, dacă ar fi picat înăuntru şi ar fi început să ţipe? Nu se construise aşa mult ca acu' pe insulă, da' tot aveam trei vecini de-a lungul întinderii East Lane, familiile Caron, Langill şi Jolander. Ar fi putut să nu audă nici un ţipăt venind dinspre murărişu' din spatele casei noastre, da' pe de altă parte ar fi putut, mai ales în cazu' în care vântu' ar fi bătut destul de tare şi din partea potrivită. Şi nici asta nu era totu'. Mai exista şi posibilitatea ca East Lane să fie aglomerată, căci lega satu' de Head. Tot timpu' treceau pe-acolo camioane şi maşini, nu

atât de multe ca acu', da' suficiente încât să-i pună probleme unei *femei* care se gândea la o chestie ca asta.

În clipa în care mi-a venit ideea, aproape mă hotărâsem să nu folosesc puţu' pentru a-i face de petrecanie, mi se părea prea riscant. Tot Vera m-a luminat, deşi nu cred că a ştiut-o vreodată.

Vedeţi voi, o fascina eclipsa. Stătuse pe insulă cea mai mare parte a anotimpului, iar când iarna era pe sfârşite, în fiecare săptămână apărea câte o tăietură din ziar pe panoul din bucătărie. După ce a sosit primăvara, aducând cu ea un vânt puternic şi nişte ploi reci, şi-a petrecut şi mai multă vreme p-aici, iar tăieturile din ziar deveniseră aproape zilnice. Adică articole din presa locală şi nu numa', de exemplu din *Globe, New York Times* sau reviste ca *Scientific American.*

O interesa atât de tare fiin'că i se părea o momeală sigură care să-i aducă la Pinewood pe Donald şi pe Helga — îmi tot repeta asta —, da' o emoţiona şi ideea în sine. Pe la mijlocu' lu' mai, când vremea începuse în sfârşit să se încălzească, se stabilise definitiv pe insulă şi nici măcar nu mai *pomenea* de Baltimore. Nu mai vorbea decât despre porcăria de eclipsă. Avea patru aparate de fotografiat — nici io nu mai discutam despre Brownie Starflashes — în debara, trei dintre ele fiind deja montate pe trepied. Îşi cumpărase opt sau nouă perechi de ochelari de soare construiţi special şi pe care-i numea "observatori de eclipsă", lunete cu diverse lentile înăuntru, câte şi mai câte.

Apoi, pe la sfârşitu' lu' mai, am intrat în casă şi am văzut pe panou un articol din ziaru' nostru, *The Weekly Tide,* cu titlu': HARBORSIDE VA FI LOCUL PRINCIPAL DE OBSERVARE A ECLIPSEI PENTRU REZIDENŢI ŞI VIZITATORI. Poza S arăta pe Jimmy Gagnon şi Harley Fox renovând acoperişu' hotelului, la fel de plat atunci ca şi acum. Şi ştiţi un lucru? Am simţit ceva schimbându-se în mine, exact ca în clipa în care remarcasem primu' articol despre eclipsă prins în piuneze fix în acelaşi loc.

Se spunea acolo că proprietarii hotelului The Harborside plănuiesc să transforme acoperişu' într-un fel de observator în aer liber până în ziua în care va avea loc eclipsa. Mai scria că acoperişu' va fi "special renovat" pentru acea ocazie (ideea că Gagnon şi Harley Fox ar putea renova ceva e amuzantă, dacă stai puţin să cugeţi) şi că se aşteptau să vândă trei sute cincizăci de bilete. Vizitatorii pe timpu' verii vor avea prioritate faţă de locuitorii permanenţi. Preţu' era destul de rezonabil, doi dolari, da' normal că vor servi şi mâncare, va exista şi un bar, căci astea sunt locurile în care hotelurile îi fraieresc pe oameni. Mai ales baru'.

Încă mai citeam articolu' când a intrat Vera. N-am auzit-o şi, în clipa în care a început să vorbească, am sărit în aer.

— Ei bine, Dolores, care va fi? Acoperişu' hotelului The Harborside sau *Island Princess?*

— Cum adică *Island Princess!* am întrebat-o.

— L-am închiriat pentru dup-amiaza în care va avea loc eclipsa.

— Ei na! am zis, ştiind în acelaşi timp că într-adevăr o făcuse.

Vera nu obişnuia să se laude sau să vorbească aiurea. Deşi gându' că închiriase un feribot aşa mare ca *Princess* îmi tăiase răsuflarea.

— Ba da. Mi-au luat şi haina de pe mine, Dolores, în special pentru feribotu' care o va înlocui pe *Princess* în acea zi, da' am făcut-o. Iar dacă vii cu *mine* în excursie, o să călătoreşti pe gratis şi cu băutură la discreţie. Apoi, privindu-mă printre gene, a adăugat: Ultima parte o să-l atragă pe soţul tău, eşti de acord cu mine?

— O, Doamne, de ce-ai închiriat blestematu' ăla de *feribot,* Vera?

Numele ei mic încă îmi mai suna ciudat de fiecare dată când îmi ieşea pe gură, da' îmi spusese foarte clar că nu glumise atunci — nu m-ar fi lăsat să mă întorc la "doamnă Donovan" nici dacă mi-aş fi dorit-o, lucru care se-ntâmplă foarte des, de fapt.

— Vreau să zic că ştiu cât de mult te interesează eclipsa, da' ai fi putut să mergi cu un vas la fel de mare ca *Vinalhaven* şi probabil la juma' de preţ.

A ridicat din umeri, dându-şi în acelaşi timp păru' pe spate cu gestul de Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos, pe care-l cunoşteam atât de bine.

— L-am închiriat pentru că iubesc măgădoaia aia bătrână, iar Little Tall e locul meu favorit, Dolores. Ştiai asta?

La drept vorbind, *într-adevăr* o ştiam, aşa că am înclinat din cap.

— Bineînţeles că da. Şi aproape întotdeauna ea m-a adus aici, caraghioasa, obeza şi ameţita *Princess.* Mi s-a spus că pot încăpea vreo patru sute de oameni în ea, cu cincizăci mai mulţi decât pe acoperişu' hotelului, aşa că am de gând să-i iau cu mine pe toţi cei care vor. Apoi a rânjit, iar cu *acel* rânjet a redevenit ea însăşi; o faţă fericită numa' pentru că trăieşte. Şi mai ştii ceva, Dolores?

— Ăăă, nu. Sunt complet uimită.

— Nu-i nevoie să faci plecăciuni în faţa nimănui dacă nu... s-a oprit şi mi-a aruncat o privire întrebătoare. Dolores? Te simţi bine?

Numa' că io n-am fost în stare să-i răspund. Cel mai îngrozitor, şi totodată minunat, tablou mi-a umplut mintea. Vedeam acoperişu' plat al hotelului The Harborside plin de oameni cu gâturile întinse ca să poată urmări eclipsa şi pe *Princess,* ancorată la jumatea drumului dintre continent şi insulă, şi ea cu punţile pline de indivizi care privesc în sus, deasupra lor atârnând un disc imens şi negru, înconjurat de foc, pe fundalu' unui cer cu puzderia de stele în toiu' zilei. Era o fantasmă ce depăşea orice imaginaţie, îndeajuns să scoată şi un mort din coşciug, da' nu asta mă şocase, ci gându' la *restu' celor de pe insulă.*

— Dolores? mi-a zis ea, punându-mi o mână pe umăr. Ai crampe? Ţi-e rău? Vino şi aşează-te la masă, îţi aduc imediat un pahar cu apă.

N-aveam crampe, da' dintr-o dată m-am *simţit* sleită de puteri, aşa că m-am îndreptat spre scaunu' pe care mi-l arătase şi m-am aşezat jos!... Doar că genunchii mi se înmuiaseră atât de tare, încât aproape că m-am aruncat pe ei. Urmărind-o cum îmi aduce paharu', mi-am amintit ce spusese în noiembrie, că până şi cu un cap ca al ei, plopist la matematică, se crede în stare să adune şi să scadă. Păi chiar şi io puteam aduna trei sute cincizăci de pe acoperişu' hotelului cu patru sute de pe *Island Princess* ca să-mi dea şapte sute cincizăci. Nu era chiar *toată lumea* care se găsea pe insulă în mijlocu' lu' iulie, da' cea mai mare parte a el îmi închipuiam că restu' se vor afla afară, urmărind cu gura căscată eclipsa de pe plajă sau de pe diguri.

Vera mi-a întins apa şi am sorbit-o pe nerăsuflate. S-a aşezat lângă mine, îngrijorată.

— Te simţi bine, Dolores? N-ai vrea să te odihneşti un pic?

— Nu, am răspuns. Mi s-a făcut doar puţin rău.

Aşa se şi întâmplase. Probabil că oricine ar fi păţit la fel în momentu' în care şi-ar fi dat seama în ce zi îşi va omorî soţu'.

Cam cu trei ore mai târziu, după ce am terminat de spălat, de aranjat cumpărăturile şi de curăţat cu aspiratoru' covoarele, după ce i-am pus în frigider mâncarea gătită pentru cină (se poate ca din când în când să fi împărţit patu' cu masculu' feroce, da' niciodată şi masa), îmi strângeam lucrurile, pregătindu-mă de plecare. Vera stătea în bucătărie, dezlegând careuri de cuvinte încrucişate din ziar.

— Gândeşte-te, poate vii cu noi pe vas la 20 iulie, mi-a zis ea. O să fie mult mai plăcut în largul oceanului decât pe acoperişu' ăla fierbinte, crede-mă.

— Îţi mulţumesc, Vera, da' dacă o să am ziua liberă, mă îndoiesc că o să plec pe undeva. Probabil o să rămân acasă.

— Te-ar jigni dacă ţi-aş spune că mi se pare foarte plicticos să faci asta? m-a întrebat, ridicându-şi ochii spre mine.

"De când îţi pasă ţie dacă mă jigneşti, căţea împuţită?" mi-am zis în sinea mea. Totuşi, mi s-a părut într-adevăr îngrijorată la gându' că aş putea leşina, chiar şi numa' pentru faptu' că aş fi picat drept în nas, umplându-i podeaua de sânge după ce-o lustruisem cu o zi înainte.

— Nu, i-am răspuns. Aşa-s io, Vera, insipidă ca apa stătută.

Mi-a aruncat o privire ciudată.

— Într-adevăr? Uneori am şi io impresia asta.. Alteori mă întreb...

Mi-am luat rămas-bun de la ea şi am pornit-o spre casă, răsucindu-mi pe toate părţile în minte noua idee şi căutându-i vreo hibă. N-am găsit nici una, numa' îndoieli, iar astea fac parte din viaţă, nu? Întotdeauna există şi ghinioane, da' dacă ne-am gândi numa' la ele, n-am mai fi în stare să înfăptuim nimic. Oricum, aş fi putut renunţa dacă lucrurile ar fi luat o întorsătură greşită. Chiar şi în ultima clipă. A trecut luna mai şi Memorial Day. Se apropia vacanţa de vară. Mă pregătisem s-o înfrunt pe Selena dacă m-ar fi bătut la cap s-o las să muncească la hotelu' The Harborside, da' s-a-ntâmplat un lucru minunat până să apucăm a avea prima discuţie. Abatele Huff, care pe vremea aia era pastor metodist, a venit să vorbească cu mine şi cu Joe. Ne-a spus că Tabăra bisericii metodiste din Winthrop are nevoie de două fete care să ştie foarte bine să înoate. Selena şi Tanya Caron înotau ca nişte peşti, iar Huffy aflase şi, ca să n-o mai lungesc, io şi Melissa Caron ne-am condus fiicele la feribot după o săptămână de la încheierea anului şcolar şi ne-am făcut cu mâna, noi de pe ţărm, ele de pe vas, toate patru plângând ca proastele. Selena îmbrăcase un costum roz de voiaj, şi mi-am dat seama pentru prima dată ce femeie frumoasă va fi. Aproape că mi s-a frânt inima, şi acu' mai simt. Are cineva cumva vreo batistă?

Mulţumesc, Nancy. Foarte mult. Unde rămăsesem?

A, da.

Pe Selena o lăsasem pe mâini bune; urma să mă ocup şi de băieţi. L-am pus pe Joe s-o sune pe soră-sa în New Gloucester şi s-o întrebe dacă ea sau bărba' su ar avea ceva împotrivă

să-i primească pentru trei săptămâni din iulie şi una din august, pen' că şi cei doi zgâmboi ai lor, când fuseseră mai mici, îşi petrecuseră câte o lună la noi în vreo două veri. Credeam că Joe va fi împotriva despărţirii de micu' Pete, da' n-a fost aşa; presupun că s-a gândit la câtă linişte o să fie după plecarea copiilor şi i-a surâs ideea.

Alicia Forbert — aşa o chema de când se măritase — a spus că va fi încântată să aibă grijă de băieţi. Îmi imaginam io că Jack Forbert nu va fi prea încântat, da' Alicia îl juca pe degete, aşa că nu asta era problema, adică nu cu ei.

Problema o constituia faptu' că nici Joe Junior, nici micu' Pete nu prea voiau să se ducă. Iar io nu le făceam vreo vină din asta, căci băieţii Forbert intraseră deja în adolescenţă şi n-aveau prea mult timp de pierdut cu doi puşti ca ei. A fost cât p-aci să renunţ, da' n-aş fi putut să las să se-ntâmple una ca asta. Până la urmă, am strâns din dinţi şi i-am silit să plece. Joe Junior se dovedise cel mai îndărătnic. A trebuit să-l iau deoparte şi să-i spun: "Priveşte-o ca pe-o vacanţă fără taică-tău." Se pare că asta l-a convins, şi e trist, dacă stai să te gândeşti, nu?

O dată ce-am fixat excursia din iulie a băieţilor, n-am mai avut nimic de făcut, decât să le aştept plecarea şi-mi închipui că pân' la urmă au fost îndeajuns de fericiţi de despărţire. Joe băuse întruna începând din 4 Iulie şi nu cred că le plăcea prea tare băieţilor să-l aibă în preajmă.

Faptu' că bea nu era o surpriză pentru mine; io îl împinsesem. Prima dată, fiind deja matol, a deschis uşa bufetului şi i s-a părut ciudat că a găsit o sticlă nedesfăcută de whisky pe raftu' de deasupra chiuvetei; îmi amintesc că m-a întrebat dacă am căzut cumva în cap. Dup-aia n-a mai pus nici o întrebare. De ce să-l mai intereseze? De pe 4 Iulie până în ziua morţii, Joe St George a avut alcool în sânge în cea mai mare parte a timpului — uneori, de fapt, sânge în alcool, ca să zic aşa — şi nu mai stătea să se mire de unde a dat norocu' peste el... Nu unu' ca Joe.

Situaţia mi se potrivea ca o mănuşă, numa' că în perioada ce a urmat după 4 Iulie, adică o săptămână înainte şi una după plecarea băieţilor, n-a mai fost chiar atât de plăcut. Mă duceam la Vera pe la şapte, lăsându-l în pat pleoştit ca o plăcintă, sforăind îngrozitor şi având păru' sculat în cap drept în sus. Mă întorceam pe la două-trei şi-l găseam trântit pe verandă (îşi scosese afară balansoaru'), cu ziaru' *American* într-o mână şi cu al doilea sau al treilea pahar de băutură în ailaltă. Niciodată nu chema pe cineva cu care să-şi împartă whiskyul, pen' că Joe al meu nu poseda ceea ce s-ar numi un suflet caritabil.

Aproape în fiecare zi a lu' iulie exista câte un articol pe prima pagină a ziarului *American* referitor la eclipsă, da' îmi închipuiam că, deşi îl citea, tot nu pricepea foarte bine ce se va întâmpla la sfârşitu' lunii. Vedeţi voi, nu dădea nici un ban găurit pe aşa ceva. Nu-i păsa decât de comunişti, de antirasişti (numa' că le spunea "câinii de pază ai negroteilor") şi de noua iubire pentru evrei a Casei Albe. Dacă ar fi ştiut cum o va păţi Kennedy patru luni mai târziu, cre' că ar fi murit aproape fericit, într-atât de odios era

Mă aşezam mereu în acelaşi loc lângă el şi-l ascultam vorbind cu patos despre ceea ce descoperise în ziar, îndeajuns de important încât să-i scoale muşchii. Voiam să-l obişnuiesc cu prezenţa mea după ce veneam acasă, da' aş minţi să vă zic că mi se părea o treabă uşoară. Ştiţi, nu m-ar fi deranjat nici pe jumate faptu' că trăgea la măsea, dacă ar fi fost mai bine dispus din cauza asta. Cu unii aşa se-ntâmplă, da' Joe nu făcea parte dintre ei. Alcoolu' scotea la suprafaţă femeia din el, care întotdeauna meliţă într-o oră cât alţii în două zile.

Cu toate astea, pe măsură ce se apropia măreaţa zi, abia aşteptam să plec de la Vera, chiar dacă mă-ntorceam la un soţ beţiv şi împuţit. Vera îşi petrecuse toată luna iunie agitându-se de colo-colo, sporovăind vrute şi nevrute, verificându-şi de nu ştiu câte ori aparatura optică şi vorbind ceasuri în şir la telefon — cre' că i-a sunat pe ăia care se ocupau de organizarea excursiei cu feribotu' de cel puţin două ori pe zi în ultima săptămână a lunii —, şi asta nu reprezenta decât o mică parte a listei ei zilnice de activităţi.

M-au ajutat şase fete la curăţenie în iunie şi opt după 4 Iulie. A fost număru' cel mai mare de angajaţi pe care l-a avut Vera vreodată, înainte sau după moartea soţului ei. Fiecare colţişor al casei fusese lustruit atât de tare, încât strălucea, şi se puseseră aşternuturi în toate paturile. La dracu', a trebuit să mai aranjăm câteva paturi şi în seră sau pe veranda aflată la etaju' doi. Aşteptau cel puţin vreo şase oaspeţi pentru sfârşitu' de săptămână, când avea să fie eclipsa, s-ar fi putut să vină chiar şi douăzăci. Nu-i mai ajungeau orele dintr-o zi şi se învârtea ca o maşină de curse, însă era fericită.

Apoi, imediat după ce-am împachetat lucrurile băieţilor pentru plecarea la mătuşa Alicia şi unchiu' Jack, prin 10-11 iulie, cam aşa ceva, cu vreo săptămână înainte de eclipsă, i-a zburat toată buna dispoziţie.

I-a zburat? Pe dracu', nu-i bine zis. I-a *explodat* ca un balon înţepat cu un ac. Într-o zi zumzăia ca un avion cu reacţie şi, în următoarea, colţurile gurii i se mutaseră în dreptu'

genunchilor, iar ochii îi căpătaseră acea expresie rea şi neliniştită pe care o remarcasem de atâtea ori de când începuse să-şi petreacă tot timpu' singură pe insulă. În ziua aia a concediat două fete, pe una fiin'că se cocoţase pe o perniţă să spele geamurile din salon şi pe ailaltă fiin'că o prinsese râzând în bucătărie cu unu' dintre organizatorii excursiei. Cu a doua a fost îngrozitor, pen' că a izbucnit în plâns. I-a zis Verei că îl cunoştea pe băiat încă din liceu, nu-l mai văzuse de-atunci şi că tocma' îşi aminteau de vremurile trecute. Şi-a cerat scuze şi a implorat-o să n-o dea afară, că maică-sa s-ar fi înfuriat mai rău ca un cotoi picat într-un butoi cu apă dacă s-ar fi întâmplat una ca asta.

Da' n-a înmuiat nici o bucăţică din Vera.

— Ia şi partea bună a lucrurilor, dragă, i-a zis cu cea mai dură voce a ei. Mama ta s-ar putea să se înfurie, da' tu vei avea *atât* de mult timp să discuţi despre vremurile bune din liceul Jonesport High.

Fata, adică Sandra Mulcahey, a plecat pe şosea cu capu' în pământ şi plângând de ţi se frângea inima. Vera stătea în hol, puţin aplecată de mijloc, ca s-o poată privi mai bine prin geamu' de la uşa din faţă. Abia m-am abţinut să-i trag un şut în cur, căci avea o poziţie perfectă... Da' simţeam şi puţină milă pentru ea. Nu mi-a fost prea greu să-mi dau seama ce se petrecuse de-şi schimbase starea de spirit şi puţin mai târziu am ştiut sigur. Chit că închiria sau nu feribotu', oricum copiii ei nu aveau de gând să vină pentru a urmări de pe insulă eclipsa. Probabil că îşi făcuseră alte planuri, aşa cum se întâmplă cu copiii care nu se gândesc nici un moment la sentimentele părinţilor lor, da' bănuiam că relaţiile dintre ei rămâneseră la fel de rele.

Dispoziţia Verei se îmbunătăţea pe măsură ce oaspeţii începeau să apară, adică pe 16 sau pe 17, da' încă mai eram bucuroasă să plec de-acolo; marţi, pe 18, a mai concediat o fată, pe Karen Jolander de astă dată. Marea ei crimă fusese că scăpase o farfurie din mână care, de altfel, era crăpată. Karen nu plângea în momentu' în care a ieşit pe uşă, da' se vedea că se stăpânea doar ca să-şi dea drumu' la prima cotitură.

Ei bine, şi atunci am făcut un lucru prostesc, da' tre' să reţineţi că şi io aveam nervii destul de încordaţi. M-am forţat să aştept până am pierdut-o pe Karen din vedere şi apoi m-am dus s-o caut pe Vera. Am găsit-o în curtea din spatele casei. Îşi legase pălăria de paie atât de strâns, încât marginile îi atingeau urechile, şi pocnea atât de tare din foarfecele de grădinărit, încât ţi-ai fi putut închipui că se transformase în madam Dufarge şi că reteza capete de oameni, nu nişte trandafiri pentru vazele din sufragerie şi din salon.

M-am apropiat de ea şi i-am zis:

— Ai făcut o mare ticăloşie dând-o afară pe fata aia!

S-a ridicat în picioare şi mi-a aruncat o privire trufaşă, de doamnă cu maniere alese.

— Crezi? Mă bucură atât de mult să-ţi aud opinia, Dolores. Ştii, o aşteptam cu nerăbdare; în fiecare seară când mă duc la culcare, stau întinsă în întuneric şi mă gândesc la întâmplările zilei, punându-mi mereu aceeaşi întrebare: "Ce-ar fi făcut Dolores Claiborne în locu' meu?"

Ei bine, asta m-a înfuriat mai tare ca orice.

— Po' să-ţi zic un lucru pe care Dolores Claiborne nu l-ar face, adică să-şi verse nervii pe altcineva când e dezamăgită şi nenorocită din vreun motiv sau altu'. Cre' că încă n-am ajuns la un asemenea nivel de ticăloşie.

Şi-a căscat gura de parcă cineva i-ar fi scos şuruburile care-i ţineau maxilarele închise. Sunt aproape convinsă că a fost prima oară când am luat-o prin surprindere, aşa că am zbughit-o înapoi spre casă până să bage de seamă cât de rău mă speriasem. Când am intrat în bucătărie, picioarele îmi tremurau atât de tare, că a trebuit să mă duc şi să mă aşez pe un scaun ca să mă liniştesc. Mă gândeam: "Eşti nebună, Dolores, ai călcat-o prea tare pe coadă." M-am ridicat numa' cât să pot privi pe geamu' de deasupra chiuvetei, da' se întorsese cu spatele şi îşi mânuia foarfecele cu toată forţa: trandafirii căzeau în coş ca nişte soldaţi morţi cu capetele însângerate.

Mă pregăteam să plec acasă în dup-amiaza aia, când ea a apărut în spatele meu şi mi-a spus să mai stau cinci minute fiin'că vrea să discute ceva cu mine. Inima mi s-a strâns şi am simţit un junghi străbătându-mă din cap până-n vârfu' unghiilor de la picioare. N-aveam nici cel mai mic dubiu că-mi sunase ceasu' şi că o să-mi spună că se poate dispensa de serviciile mele, că o să-mi arunce o privire în stil Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos, iar io o să închid uşa în urma mea, da' de data asta pentru totdeauna. Ai crede că ar fi trebuit să-mi pară o uşurare să termin cu ea şi probabil că pe undeva chiar aşa ar fi fost, da' pe de altă parte mă durea sufletu'. Împlinisem treişcinci de ani, lucram de şaişpe şi încă nu fusesem niciodată concediată. În acelaşi timp însă există şi lucruri scârboase pe care cineva tre' să le suporte, iar io m-am forţat din răsputeri să-mi păstrez controlu', în clipa în care m-am întors să-i fac faţă.

Deşi, când i-am văzut chipu', mi-am dat seama că nu venise să mă concedieze. Tot fardu',

intact de dimineaţă, acu' se întinsese, iar pleoapele i se umflaseră atât de tare, încât mi-am închipuit ori că plânsese, ori că trăsese un pui de somn. Ţinea în braţe o pungă de hârtie maro, ca alea de la băcănie, şi aproape mi-a aruncat-o.

— Poftim, a zis.

— Ce-i asta?

— Două perechi de ochelari de soare şi două cutii reflectorizante. Am crezut că ţie şi lu' Joe o să vă placă. Se-ntâmplă să am...

S-a oprit şi a tuşit, ducându-şi pumnu' strâns la gură, înainte să se uite în ochii mei. Un lucru admiram la ea, Andy, indiferent de ce îţi spunea sau cât de greu îi era s-o facă, te privea fix în ochi.

— Se-ntâmplă să am câte două perechi în plus.

— Da? am zis io. Îmi pare rău că aud asta.

Şi-a fluturat mâna de parcă ar fi alungat o muscă, apoi m-a întrebat dacă m-am răzgândit şi vreau să merg cu ea şi cu prietenii ei pe feribot

— Nu, am spus. Cre' că o să mă sui pe şopron şi o să privesc împreună cu Joe de-acolo. Iar dacă se înrăutăţeşte situaţia, am să mă duc la East Head.

— Apropo, mi-a zis, încă privindu-mă în ochi. Aş vrea să-mi cer scuze pentru ceea ce s-a petrecut de dimineaţă... şi să te rog s-o suni pe Mabel Jolander ca să-i transmiţi că m-am răzgândit.

I-a trebuit mult curaj să spună asta, Andy, tu n-ai cunoscut-o la fel de bine ca mine, aşa că mă poţi crede pe cuvânt, i-a trebuit *al dracu'* de mult curaj. Când venea vorba de scuze, Vera Donovan era deosebit de cumpătată.

— Sigur că da, i-am zis cu o voce blândă. Am vrut să-i pun o mână pe braţ, da' pân' la urmă am renunţat. Numa' că-i Karen, nu Mabel. Mabel a lucrat aici cu şase sau şapte ani în urmă. Acu' stă în New Hampshire, mi-a zis mama ei, şi munceşte la o companie de telefoane.

— Atunci, Karen. Roag-o să se întoarcă. Spune-i că m-am răzgândit, Dolores, şi nici un cuvânt mai mult. Ai înţeles?

— Da, i-am răspuns. Şi mulţumesc pentru ustensilele alea. Vin la fix, sunt convinsă.

— Cu multă plăcere.

Am deschis uşa şi am dat să ies, da' ea mi-a spus:

— Dolores?

M-am întors şi am privit-o peste umăr, iar ea a scuturat uşurel din cap, într-un chip ciudat, de parcă ar fi aflat nişte lucruri pe care n-ar fi trebuit să le ştie.

— Uneori e necesar să fii ticăloasă ca să supravieţuieşti. Uneori, tot ceea ce poate face o femeie ca să reziste e să fie jigodie.

Ei bine, am ajuns şi la ziua în care a avut loc eclipsa şi am să vă povestesc ce s-a-ntâmplat — *tot* ceea ce s-a-ntâmplat. Vă vorbesc de aproape două ore după ceasu' meu, destul de mult timp ca să storci ultima picătură de lichid din cineva, şi mai am încă multe de zis. Aşa că îţi propun ceva, Andy, ori te desparţi de un deget din sticla pe care o ţii în birou, ori am terminat-o pentru astăzi. Ei, ce zici?

Aşa, mulţumesc. Doamne, mi-a mers la inimă. Nu, pune-o la loc. Primu' pahar îţi curăţă ţevile, al doilea ţi le înfundă.

Bun, să continuăm.

În noaptea de 19 m-am dus la culcare aşa de îngrijorată, că mi s-a făcut rău de la stomac, căci se anunţase la radio că era o probabilitate mare să plouă. Fusesem atât de a naibii de preocupată să plănuiesc cum urma să procedez şi să mă autoîncurajez, încât gându' că ar putea ploua nu mi-a trecut nici o clipă prin minte. O să mă zvârcolesc toată noaptea, mi-am zis, de cum m-am băgat în pat, da' dup-aia m-am gândit: "Nu, Dolores, şi să-ţi spun de ce. N-ai cum să schimbi porcăria de vreme şi oricum nu contează. Ştii c-o să i-o tragi ca dracu' toată ziua chiar dacă ar ploua. Ai ajuns prea departe ca să mai dai înapoi acu'!" *Într-adevăr,* ştiam toate astea, aşa că am închis ochii şi am adormit ca un nou-născut.

Sâmbăta de 20 iulie 1963 s-a arătat a fi înnorată şi mohorâtă. La radio au zis că probabil nu va ploua, că eventual pe seară vor fi câteva averse cu descărcări electrice, da' că norii vor rămâne pe cer cea mai mare parte a zilei şi că şansele ca populaţia de pe coastă să vadă eclipsa erau de cincizăci la sută.

Am simţit cum mi se ia o piatră de pe inimă, iar când am ajuns la Vera să ajut la servirea bufetului rece pe care-l pregătise, mă calmasem şi lăsasem toate grijile în urmă. Ştiţi, nu conta faptu' c-o să fie înnorat şi nici măcar dacă ar fi plouat câte puţin din când în când nu avea importanţă. Câtă vreme nu turna cu găleata, unii vor sta pe acoperişu' hotelului, iar ăilalţi în largu' oceanului, toţi sperând că în pătura de nori va exista o spărtură suficient de largă, încât să poată zări ceea ce nu mai urma să se-ntâmple şi altă dată pe durata vieţilor lor... sau,

oricum, nu în Maine. Speranţa e un sentiment foarte puternic al oamenilor, nimeni n-o ştie mai bine ca mine.

După cum îmi amintesc, la Pinewood sosiseră optişpe oaspeţi în vinerea aia, da' veniseră mai mulţi sâmbătă dimineaţa la bufet, treizăci sau patruzăci, aş zice. Trebuia ca restu' invitaţilor care aveau să călătorească cu ea pe vas (ăştia fiind în majoritate localnici) să se adune la docuri începând cu ora unu, iar *Princess* urma să fie trasă pe la două. Probabil că primele două-trei butoiaşe de bere vor fi fost goale până la declanşarea propriu-zisă a eclipsei, adică la patru jumate.

Mă aşteptasem s-o găsesc pe Vera nervoasă şi gata să sară în aer la cel mai mic impuls, da' uneori cre' că îşi făcuse un ţel în viaţă din a mă surprinde. Se îmbrăcase cu o chestie roşu cu alb, care aducea mai mult a pelerină decât a rochie — cre' că i se spune caftan —, şi îşi strânsese părul' la spate într-o coadă simplă de cal, extrem de diferită de coafurile ei pretenţioase pe care şi le etala p-atunci.

Se învârtea în juru' mesei lungi pentru gustări, care fusese instalată pe gazonu' de lângă grădina de trandafiri, râzând şi comentând cu prietenii ei, majoritatea veniţi din Baltimore — judecând după accent —, şi găsindu-se într-o cu totu' altă stare de spirit decât aia din ultimele săptămâni. Vă amintiţi ce vă povesteam, cum zumzăia ca un avion cu reacţie? În ziua eclipsei părea asemeni unui fluture zburând din floare-n floare, iar râsu' îi era mai puţin strident şi zgomotos.

M-a zărit aducând tava cu omletă şi s-a grăbit să vină înspre mine pentru a-mi da şi alte instrucţiuni, da' nu mai păşea ca până atunci — ca şi cum abia s-ar fi putut abţine să nu fugă — şi un zâmbet i se întipărise pe faţă. Mi-am spus în sinea mea: "E fericită, asta-i tot. S-a resemnat cu gându' că n-o să fie şi copiii ei aici şi s-a decis că poate să se simtă fericită şi fără ei." Asta *era* tot, dacă n-o cunoşteai mai bine ca să-ţi dai seama cât de rar putea fi Vera Donovan fericită. Să-ţi mai spun ceva, Andy. Am mai stat cu ea încă treizăci de ani dup-aia, da' nu cre' că am mai văzut-o vreodată atât de veselă. Mulţumită? Da, şi resemnată, da' fericită? Strălucitoare ca un fluturaş deasupra unei poieniţe de flori, într-o dup-amiază fierbinte de vară? N-aş zice.

— Dolores! m-a strigat ea. Dolores Claiborne!

Nu mi-am dat seama nici atunci şi nici multă vreme dup-aia că m-a chemat pe numele de domnişoară, chiar dacă Joe era cât se poate de viu în dimineaţa aia şi deşi nu se mai întâmplase niciodată. Iar în momentu' în care am *priceput* asta, un junghi m-a străbătut din cap până-n picioare de parcă ar fi trecut un drac pe lângă mine.

— 'Neaţa, Vera. Îmi pare rău că ziua e atât de mohorâtă.

A privit o clipă spre ceru' care se umpluse de nori joşi şi aducători de ploaie şi apoi a zâmbit.

— Soarele o să apară până la ora trei.

— O spui de parcă i-ai fi trimis un ordin.

O aţâţam numa', da' ea a dat din cap serioasă şi mi-a zis:

— Da, exact asta am făcut. Şi acu' fugi la bucătărie, Dolores, şi vezi de ce idiotu' ăla de chelner n-a adus încă tava cu cafele.

M-am dus să fac ceea ce mă rugase, da' până să apuc să mă îndepărtez mai mult de câţiva paşi, a strigat după mine la fel ca înainte cu două zile, când îmi declarase că, uneori, o femeie trebuie să fie jigodie pentru a supravieţui. M-am întors, gândindu-mă că îmi va repeta acelaşi lucru. Nu s-a-ntâmplat aşa. Stătea acolo, în frumoasa ei rochie roşu cu alb, cu mâinile înfipte în şolduri, cu coada de cal atârnându-i pe un umăr şi arătând în lumina albă a dimineţii de douăşunu de ani, nici un pic în plus.

— La trei o să fie soare, Dolores! O să vezi că am dreptate.

Gustarea s-a terminat pe la unşpe, iar bucătăria ne-a rămas în sarcină numa' mie şi fetelor pân' la prânz, fiin'că organizatorii se căraseră pe *Island Princess* ca să înceapă pregătirile pentru actu' al doilea. Vera însăşi a plecat destul de târziu, pe la douăşpe jumate, ducându-i şi pe ultimii patru musafiri la docuri în vechiul Ford, model Ranch Wagon, pe care-l ţinea pe insulă. M-am ocupat cu spălatu' până pe la unu, apoi i-am spus lu' Gail Lavesque, care fusese oarecum asistenta meu în acea zi, că mă doare capu' şi mi-e puţin greaţă, aşa că, întrucât grosu' mizeriei fusese curăţat, voiam să plec acasă. Când să ies, Karen Jolander m-a îmbrăţişat şi mi-a mulţumit. Plângea. Vă jur că, de când am cunoscut-o, fata aia n-a avut niciodată ochii complet uscaţi.

— Nu ştiu cine ţi-a spus toate astea, Karen, i-am zis, da' n-ai pentru ce să-mi mulţumeşti. N-am făcut nici cel mai mic lucru s-o merit.

— Nimeni nu mi-a spus nimic, da' ştiu că dumneavoastră aţi fost, doamnă St. George. Nimeni altcineva nu îndrăzneşte să înfrunte balauru'.

Am sărutat-o pe obraz şi i-am zis că nu trebuia să aibă nici un motiv de îngrijorare atâta vreme cât nu mai scăpa şi alte farfurii din mână. Apoi am pornit-o spre casă.

Îmi aduc aminte tot ce s-a-ntâmplat, Andy, *totu*', da' mi se pare că toate s-au petrecut în cel mai real vis pe care l-ar putea avea cineva într-o viaţă, de când am păşit pragu' casei lu' Vera şi am luat-o spre centru. Îmi spuneam încontinuu: "Mă duc acasă să-mi omor bărbatu'. Mă duc acasă să-mi omor bărbatu'", de parcă aş fi vrut să-mi înfig cuvintele în minte la fel cum ţi-ai înfige o unghie într-un lemn moale ca mahonu', numa' să reuşeşti s-o ţii acolo îndeajuns de multă vreme. Da' privind acu' înapoi, cre' că îmi rămăseseră în *cap.* Doar *inima* nu putea înţelege.

Deşi se făcuse doar unu jumate când am ajuns în sat, iar eclipsa avea să înceapă abia peste trei ore, străzile erau anormal de pustii. M-au îndemnat să mă gândesc la orăşelu' ăla din partea de sud a statului unde se spune că nu trăieşte nimeni. Apoi am privit înspre aco-perişu' hotelului The Harborside şi ceea ce am văzut mi s-a părut şi mai anormal. Cre' că deja se găseau acolo mai mult de patruzăci de inşi, fâţâindu-se dintr-un loc în altu' şi studiind întruna ceru', ca fermierii în timpu' semănatului. M-am uitat înspre docuri şi am remarcat vasu' *Princess* cu scara de acces deja coborâtă şi puntea specială pentru maşini plină de oameni. Se plimbau cu băuturile în mână, de parcă s-ar fi găsit la un cocteil în aer liber. Până şi docurile musteau de oameni şi mai existau încă vreo sută de bărci mici (mult mai multe decât am putut vedea vreodată acolo) deja ancorate în largu' oceanului şi aşteptând. Se pare că toţi, fie că se aflau pe acoperişu' hotelului, pe docuri sau pe puntea vasului *Princess,* purtau ochelari de soare şi aveau ori ustensile cu lentile fumurii pentru urmărit eclipsa, ori cutii reflectorizante. N-a mai fost niciodată vreo zi similară pe insulă şi, chiar dacă mintea nu mi-ar fi fost ocupată cu *altceva,* tot m-aş fi simţit ca plutind într-un vis.

Magazinu' era deschis, eclipsă sau nu, şi bănuiesc că jigodia *aia* şi-ar fi vândut marfa şi în ziua Apocalipsei. M-am oprit, am cumpărat o sticlă de Johnnie Walker Red şi apoi am mers pe East Lane pân' acasă. Primu' gest a fost să-i întind lu' Joe sticla; n-a comentat, doar şi-a pus-o în poală. Apoi am intrat în casă şi am luat punga pe care mi-o dăduse Vera, cea cu ochelarii de soare şi cutiile reflectorizante. Când am revenit pe verandă, Joe ţinea sticla în lumină ca să-i studieze culoarea.

— Ai de gând s-o bei sau o admiri numa'?

Mi-a aruncat o privire suspicioasă şi mi-a zis:

— Ce dracu' *e* cu asta, Dolores?

— E un cadou în cinstea eclipsei. Dacă nu-l vrei, po' să-l arunc la chiuvetă.

M-am întins s-o apuc, da' a smucit-o repede înapoi.

— Mi-ai făcut o grămadă de cadouri în ultima vreme. Eclipsă sau nu, nu ne putem permite aşa ceva

Da' asta nu l-a oprit să-şi scoată briceagu' din buzunar ca să taie dopu'; nici măcar nu i-a încetinit mişcările.

— Păi, ca să fiu sinceră, nu e vorba doar de eclipsă. M-am simţit atât de liniştită şi împăcată, încât am vrut să-ţi transmit şi ţie fericirea mea. Şi fiin'că am observat că ceea ce te face pe *tine* fericit provine mai mult din conţinutul unei sticle...

L-am urmărit cum îndepărtează dopu' şi cum îşi toarnă în pahar. Mâna îi tremura puţintel şi nu-mi părea rău deloc. Cu cât devenea mai nesigur pe el, cu atât îmi creşteau mie şansele.

— Ce motive ai să te simţi bine? m-a întrebat. S-a inventat vreo pilulă care lecuieşte urâţenia?

— E nasol să spui un asemenea lucru cuiva care tocma' ţi-a cumpărat o sticlă de scotch clasa-ntâi. Poate chiar ar *trebui* s-o duc înapoi. Am întins mâna spre ea, da' Joe a fost iar mai rapid.

— Puţine şanse.

— Atunci poartă-te frumos. Ce s-a-ntâmplat cu sentimentele-alea bune pe care ar fi trebuit să le capeţi la întâlnirile antialcoolicilor?

Da' nu mi-a luat în seamă cuvintele, ci a continuat să se uite la mine ca un funcţionar care încearcă să se prindă dacă a fost sau nu tras pe sfoară.

— De ce dracu te simţi tu atât de fericită? m-a întrebat din nou. Din cauza plozilor, nu? Că nu-s acasă?

— Nu, deja le duc doru', i-am răspuns şi n-am minţit nici un pic.

— Da, aşa-i, şi a sorbit o înghiţitură. Atunci ce-i?

— Îţi spun mai târziu, şi am început să mă ridic.

M-a înşfăcat de mână.

— Zi-mi acu', Dolores. Ştii că nu-mi place să ai secrete faţă de mine.

Mi-am coborât privirea spre el.

— Mai bine ţi-ai lua mâna de pe mine, altfel sticla aia scumpă de băutură ar putea s-o sfârşească-n ţăndări în capu' tău. N-am chef de ceartă, Joe, mai ales într-o zi ca asta. Am adus nişte salam, brânză suedeză şi câţiva biscuiţi.

— Biscuiţi! Dumnezeule, femeie!

— Nu-ţi face griji. O să prepar o tavă cu *hors d'oeuvres* la fel de gustoase ca şi alea pe care le mănâncă oaspeţii Verei pe feribot.

— Mâncarea asta ciudată îmi dă diaree. Lasă *ovarele* alea, fă-mi numa' un sandviş.

— Bine.

Privea spre largu' oceanului, probabil din cauza faptului că amintisem despre feribot, cu buza de jos ieşită în afară, în stilu' lui îngrozitor. Număru' bărcilor crescuse mai mult ca oricând şi mi se părea că ceru' se luminase puţin deasupra lor.

— Uită-te şi la ăştia! mi-a spus cu vocea aia batjocoritoare a lui, pe care încerca din răsputeri s-o imite mezinu' familiei. N-o să se-ntâmple cu nimic mai mult ca atunci când trece un cumulus prin faţa soarelui, şi deja le-au căzut pantalonii-n vine de nerăbdare. Sper c-o să plouă! Sper c-o să toarne atât de tare cu găleata, încât s-o înece pe scârba aia arogantă, pentru care munceşti tu, şi pe restu'!

— Ca de obicei, Joe. Tu eşti întotdeauna atât de simpatic şi de binevoitor.

S-a uitat înspre mine, încă ţinându-şi sticla de scotch strânsă la piept, ca un urs fagurele de miere.

— Pentru numele lu' Dumnezeu, Dolores, ce vrei să spui cu asta?

— Nimic. Mă duc să pregătesc de mâncare, un sandviş pentru tine şi *hors d'oeuvres* pentru mine. Apoi o să stăm, o să bem vreo două pahare şi o să privim eclipsa, fiin'că Vera ne-a trimis câte o pereche de ochelari de soare şi o cutie reflectorizantă nu-ştiu-cum-îi-zice, iar după ce se termină o să-ţi spun de ce mă simt aşa fericită. E o surpriză.

— Mă fut pe surprizele tale.

— Sunt convinsă că da. Da' asta o să-ţi placă la nebunie. N-ai ghici-o nici într-o mie de ani.

Apoi am intrat în bucătărie şi l-am lăsat să bea din sticla pe care i-o cumpărasem. Voiam să se bucure de ea, zău. În fond era ultima licoare pe care urma s-o mai dea vreodată pe gât. Nu va mai avea nevoie de Antialcoolici să-l ţină departe de ispită. Cel puţin, nu acolo unde avea să se ducă.

A fost cea mai lungă şi cea mai ciudată dup-amiază a vieţii mele. Stătea, aşezat în balansoaru' de pe verandă, într-o mână cu ziaru', în ailaltă cu paharu' şi înjurându-i pe democraţii care încercau să facă ceva în Augusta. Uitase să se mai preocupe de motivu' bunei mele dispoziţii, da' şi de eclipsă. Io mă aflam în bucătărie, auzindu-l prin fereastra deschisă şi pregătindu-i un sandviş, fredonând o melodie şi spunându-mi: "Fă-i-l gustos, Dolores, pune-i ceapă roşie de care-i place şi muştar ca să fie picant. Fă-i-l gustos, fiin'că va fi ultimu' pe care o să-l mănânce."

De unde mă găseam, putem vedea peretele din lemn al şopronului, bolovanu' ăla alb şi marginea murărişului. Batista pe care o legasem de vârfu' crengii era încă acolo, o zăream şi pe ea. Flutura bătută de briză. De fiecare dată când se mişca, mă gândeam la scândurile crăpate care acopereau gura puţului aflat exact sub ea.

Îmi amintesc ciripitu' păsărelelor şi vocile abia perceptibile ale celor din largu' oceanului care răcneau unu' la altu', atât de îndepărtate şi slabe, încât sunau ca şi alea de la radio. Ştiu până şi ce fredonam: "Grace cea uluitoare, ce sunet dulce", în timp ce îmi preparam brânza şi biscuiţii (aveam chef de ei cum are găina de cuie, da' nu voiam ca Joe să se-ntrebe de ce nu mâncam).

Cre' că se făcuse deja două şi un sfert când m-am întors pe verandă cu tava balansându-se într-o mână, ca o adevărată ospătăriţă, şi cu punga de la Vera în ailaltă. Ceru' era încă acoperit de nori, da' am putut observa că se luminase destul de mult.

S-ar părea că mâncarea a fost foarte gustoasă. Joe nu prea făcea complimente, da' mi-am dat seama de faptu' că-i plăcea după cum şi-a lăsat jos ziaru' şi s-a uitat la sandviş în timp ce-l mânca. M-am gândit la ceva ce citisem pe undeva sau văzusem în vreun film: "Condamnaţii la moarte îşi mănâncă cu poftă ultima masă." După ce mi-a intrat asta în cap, mi-a fost imposibil să mai scap de ea.

Însă nu m-a oprit să bag la burdihan; o dată ce m-am pornit, am continuat până când a dispărut şi ultima îmbucătură de brânză cu biscuiţi; am mai băut şi o sticlă întreagă de Pepsi dup-aia. De vreo două ori m-am surprins întrebându-mă dacă şi călăii au poftă de mâncare în zilele în care trebuie să-şi îndeplinească rolu'. E ciudat ce-ţi poate trece prin cap în momentele când încerci să te încurajezi pentru a duce ceva la bun sfârşit.

Soarele s-a ivit dintre nori aproape imediat după ce-am terminat. Mi-am amintit ce-mi zisese Vera în dimineaţa aia, m-am uitat la ceas şi am zâmbit. Era trei fix. Cam în acelaşi timp,

Dave Pelletier, ăla care aducea poşta pe insulă, a trecut spre oraş claxonând şi ridicând vârtejuri de praf după el. N-am mai văzut nici o maşină pe East Lane mult timp după ce s-a-ntunecat.

M-am aplecat, am aşezat farfuriile şi sticla goală de Pepsi pe tavă şi, înainte de a mă putea ridica, Joe a făcut ceva ce nu mai făcuse de mult: şi-a pus o mână pe gâtu' meu şi m-a sărutat. N-a fost cine ştie ce; respiraţia îi mirosea a alcool, a ceapă şi salam, da' totuşi nu fusese un sărut deloc prefăcut sau rău intenţionat. Fusese unu' dulce şi nu mai ţineam minte de când nu mă mai pupase. Mi-am închis ochii şi l-am lăsat. Îmi amintesc perfect cum stăteam cu ochii închişi, simţindu-i buzele apăsate pe-ale mele şi soarele bătându-mi pe frunte, amândouă senzaţiile părându-mi-se la fel de calde şi plăcute.

— N-a fost prea rău, Dolores.

Era un elogiu măreţ din partea lui.

În momentu' ăla, am avut o secundă de ezitare; nu l-aş fi putut contrazice. Ce mi-a trecut prin faţa ochilor n-a fost Joe încolăcind-o pe Selena cu braţele, ci felu' cum îi arăta fruntea în clasa aia prin 1945 şi cum atunci, ca şi acu', şi-ar fi dorit să mă sărute; cum mă gândeam: "După ce mă pupă o să-ntind mâna şi o să-i ating fruntea în timp ce-o face, chiar acolo, deasupra sprâncenei... ca să văd dacă e la fel de netedă cum pare."

Mi-am întins mâna şi am atins-o, aşa cum visasem cu atâţia ani în urmă, şi ochiu' dinăuntru' meu s-a deschis mai larg decât oricând. Vedea ce s-ar fi întâmplat dacă l-aş fi lăsat în pace pe Joe, nu numa' luându-şi ce voia de la Selena sau cheltuind banii pe care-i furase din conturile copiilor, ci şi îndrumându-i la rele; umilindu-l pe Joe Junior pentru notele lui bune şi pentru dragostea lui de istorie; bătându-l uşurel pe umăr pe micu' Pete de fiecare dată când îi spunea cuiva jidan sau vreunui coleg că e leneş sau negrotei; prelucrându-i; îndemnându-i mereu la rele. Ar fi continuat până când i-ar fi terminat sau i-ar fi răsfăţat de tot dacă l-aş fi lăsat, iar apoi ar fi murit şi noi am fi rămas numa' cu poliţe neachitate şi cu o gaură unde să-l îngropăm.

Ei bine, *io* aveam o gaură pentru, el, una de nouă metri adâncime în loc de doi şi mărginită de pietre, nu de pământ. Îi păstrasem un locşor, şi primu' sărut după trei, poate cinci ani, nu schimba cu nimic lucrurile. Nici măcar fruntea, care-mi pricinuise mai multe necazuri decât chestia aia a lui mititică şi plângăcioasă... Totuşi, am atins-o din nou, la fel ca înainte; mi-am plimbat degetu' de-a lungu' ei, gândindu-mă la cum mă sărutase pe terasa hanului The Samoset în timp ce înăuntru se cânta "Moonlight Cocktail" şi la cum îi mirosisem apa de colonie a lu' taică-său în timp ce-o făcea.

Apoi inima mi-a redevenit un sloi de gheaţă.

— Mă bucur, am zis şi am ridicat tava. De ce nu te ocupi un pic de ochelarii ăia de soare şi de cutiile alea reflectorizante în timp ce io spăl vasele?

— Mă doare-n cur de ce ţi-a dat scârba aia bogată. Mă doare-n cur şi de eclipsă. S-a mai lăsat şi altă dată întunericu'. Se-ntâmplă în fiecare seară.

— Foarte bine. Linişteşte-te.

Ajunsesem până în dreptu' uşii, când el mi-a zis:

— Poate că mai târziu o să tăvălim un pic aşternuturile. Ce spui de asta, Dee?

— Poate, i-am răspuns, gândindu-mă că într-adevăr va fi un adevărat futai.

Înainte de-a se întuneca pentru a doua oară, Joe St. George avea să aibă parte de unu' mult mai mare decât s-ar fi putut aştepta vreodată.

L-am urmărit în timp ce stăteam în picioare şi spălam vasele la chiuvetă. De ani de zile nu mai făcuse altceva în pat în afară de a dormi, a sforăi şi a trage băşini; cre' că ştia la fel de bine ca mine că principalu' motiv era băutura, nu numa' faţa mea urâtă. Mă speria gându' că, o dată ce-i intrase în cap să ne mutăm în pat mai târziu, ar fi fost în stare să astupe la loc sticla aia de Johnnie Walker, da' n-am avut un asemenea ghinion. Pentru Joe, fututu' (scuză-mi limbaju', Nancy) constituia numa' o fantezie, la fel cum fusese şi sărutu' ăla. Sticla însemna o realitate, fiin'că putea s-o pipăie. Scosese o pereche de ochelari din pungă şi, ţinându-i de mâner, se holba prin lentile la soare. Îmi amintea de-o chestie pe care o văzusem la televizor, un cimpanzeu încercând să prindă un post de radio. Apoi i-a lăsat jos şi şi-a mai turnat în pahar.

Când m-am întors pe verandă cu coşu' de cusut în mână, am observat că deja căpătase privirea aia unsuroasă şi congestionată pe care o avea la trecerea din starea de ameţeală în cea de beat mangă. Se uita la mine într-un fel destul de dur, aşteptându-se să-l ocărăsc.

— Nu mă băga în seamă, am spus cu o voce dulce ca mierea, o să m-aşez aici şi o să m-apuc de cârpit până vine eclipsa. Mişto că a ieşit soarele, nu?

— Doamne, Dolores, te porţi de parcă ar fi ziua mea de naştere.

Glasu' începuse să i se îngroaşe.

— Păi, cam aşa ceva, am spus desfăcând o cusătură a blugilor micului Pete.

Următoarea oră jumate a trecut la fel de încet ca pe vremea când eram fetiţă şi mătuşa Clovis îmi promisese că mă duce pentru prima dată la cinema în Ellsworth. Am terminat blugii, am peticit şi două perechi de pantaloni de-ai lu' Joe Junior (chiar şi pe-atunci băiatu' ăsta nu purta deloc blugi, probabil că, pe undeva, se hotărâse deja să devină politician când o creşte) şi am tivit două fuste de-ale Selenei. La sfârşit am cusut butoniere la pantalonii marinăreşti ai lu' Joe. Se învechiseră, da' nu se uzaseră de tot. M-am surprins gândindu-mă că sunt destul de buni să-l îngrop în ei.

Apoi, exact în clipa în care îmi ziceam că n-o să se mai întâmple nimic, am observat că lumina care îmi cădea pe mâini devenise mai palidă.

— Dolores? a spus Joe. Cre' că a-nceput ceea ce tu şi restu' proştilor aţi aşteptat cu atâta ardoare.

— Mda, se poate.

Lumina din curte trecuse de la galbenu' aprins al dup-amiezei ăleia de iulie, la un roz-deschis, iar umbra de pe şosea a casei se subţiase într-un stil haios, cum nu mai văzusem niciodată.

Am luat o cutie reflectorizantă din pungă şi am ţinut-o cum îmi arătase Vera de vreo sută de ori în ultima săptămână şi, în acelaşi timp, un lucru din cale-afară de aberant mi-a venit în minte: "Şi fetiţa aia face la fel. Cea care stă în poala lu' taică-său. Şi ea face exact aceeaşi chestie."

Nu mi-am dat seama atunci ce înseamnă asta şi nici acu' nu ştiu, da' oricum vă povestesc fiin'că aşa am hotărât şi fiin'că m-am gândit şi mai târziu la ea. Numa' că, în momentele următoare, nu numa' că mi-am imaginat-o, ci *am şi văzut-o* cu adevărat, aşa cum se întâmplă când visezi sau ca în revelaţiile profeţilor din Vechiul Testament: o fetiţă de vreo zece anişori, cu o cutie reflectorizantă în mână. Purta o rochie scurtă, în dungi roşii şi galbene, în stilu' ălora de plajă, cu breteluţe, nu cu mâneci, şi era dată cu un ruj de culoarea mentei. Avea paru' blond şi şi-l dăduse pe spate, dorindu-şi să pară mai mare. Am mai văzut încă ceva, ce m-a făcut să-mi amintesc de Joe: taică-său îşi pusese mâna pe picioru' ei. Da' mai sus decât ar fi trebuit. Apoi imaginea s-a destrămat.

— Dolores! Te simţi bine? m-a întrebat Joe.

— Ce vrei să spui? Normal că da.

— Mi s-a părut că arătai ciudat.

— Eclipsa e de vină, am zis, gândindu-mă că într-adevăr aşa era, Andy, da' şi că fata, pe care am mai văzut-o şi dup-aia, se găsea în realitate pe undeva de-a lungul zonei de vizibilitate a eclipsei, stând în braţele tatălui ei la fel cum stăteam şi noi pe verandă.

M-am uitat prin cutie, soarele micuţ, alb şi strălucitor arăta ca o monedă de cincizăci de centi pusă pe foc şi din care cineva muşcase o bucată. Am rămas puţin aşa, apoi m-am răsucit înspre Joe. Ridicase o pereche de ochelari şi privea cercetător prin ei.

— La naiba! a zis. Într-adevăr dispare.

Greierii au început să cânte din iarbă; probabil îşi închipuiau că soarele apunea mai devreme şi că le venise timpu' să-şi dea drumu'. Mi-am aruncat privirea spre largu' oceanului şi am observat că apa pe care pluteau bărcile devenise de-un albastru mai închis; era o privelişte minunată, da' care-ţi dădea şi fiori. Creierul meu tot încerca să se convingă că tablou' bărcilor aflate sub ceru' ăla ciudat de negru în toiu' verii nu era decât o halucinaţie.

M-am uitat la ceas şi am constatat că se făcuse cinci fără zece. Asta însemna că în următoarea oră nimeni de pe insulă nu se va mai gândi ori ocupa de altceva. East Lane se golise de tot, vecinii noştri se duseseră fie pe *Island Princess,* fie pe acoperişu' hotelului, aşa că sosise timpu' să mă apuc de treabă. Toate măruntaiele mi se strânseseră într-o imensă rană şi nu puteam să-mi scot imaginea aia din minte, fetiţa stând în poală la taică-său, da' pe de altă parte trebuia ca absolut nimic să nu-mi distragă atenţia sau să mă oprească, nici măcar pentru o secundă. Ştiam că dacă n-o făceam atunci, n-aveam s-o mai fac niciodată.

Am pus cutia reflectorizantă lângă coşu' de cusut şi-am spus:

— Joe.

— Ce-i?

Bombănise eclipsa pân' atunci, da' se părea că nu-şi putea lua ochii de la ea încă din momentu' când începuse. Avea capu' dat pe spate şi ochelarii prin care privea îi aruncau o umbră decolorată şi ciudată pe faţă.

— A veni timpu' să-ţi fac o surpriză.

— Ce surpriză? m-a întrebat, iar când a lăsat jos ochelarii construiţi dintr-o sticlă special polarizată ca să se uite la mine, am observat că nu numa' eclipsa îl fascina.

Se îmbătase atât de tare, cât pe-aci să borască, încât m-a înfricoşat. Dacă nu înţelegea

cuvintele mele, planul eşua înainte de a-l pune în aplicare. Ce-aş mai fi putut face atunci? Nu-mi dădeam seama. Da' ceea ce *într-adevăr* ştiam m-a speriat ca dracu': nu aveam cale de-ntors. Indiferent cât de prost ar fi mers lucrurile, nu exista cale de întoarcere.

Apoi a întins o mână, m-a înşfăcat de umăr şi m-a zgâlţâit.

— Pentru numele Iu' Dumnezeu, despre ce vorbeşti, femeie?

— Ţii minte banii din conturile copiilor?

Şi-a mijit puţin ochii şi am înţeles că nu se îmbătase atât de tare pe cât credeam. Şi-am mai înţeles un lucru: că un sărut nu schimbă absolut nimic. În fond, oricine te poate săruta: aşa le-a arătat Iuda Iscariotu' romanilor cine e Isus.

— Ce-i cu ei?

— I-ai luat.

— Pe dracu'!

— Ba da. După ce-am aflat cum te-ai purtat cu Selena, m-am dus la bancă. Voiam să retrag banii şi să-mi duc copiii departe de tine.

Şi-a căscat gura şi s-a holbat la mine câteva clipe. Apoi a-nceput să râdă, s-a lăsat pe spate în balansoar, legănându-se în timp ce în juru' lui se întuneca din ce în ce mai tare.

— Păi, te-am fraierit, nu? mi-a zis.

A mai înghiţit un pic de scotch şi dup-aia s-a uitat iar la cer prin ochelari. Acu' însă abia distingeam vreo umbră pe chipu' lui.

— S-a dus jumate, Dolores! S-a dus jumate, poate chiar oleacă mai mult!

Am privit prin cutia reflectorizantă şi am văzut că avea dreptate; mai rămăsese doar jumate din moneda de cincizăci de cenţi şi încet-încet mai dispărea câte puţin.

— Mda, am spus. Aşa-i. În legătură cu banii, Joe...

— Uiţi un lucru. Nu-ţi chinui căpşoru' tău savant cu asta. Banii sunt în siguranţă.

— O, nu-mi fac io griji din cauza lor. Nici măcar un pic. Ci fap-tu' că m-ai păcălit, asta mă apasă.

A dat din cap, oarecum gânditor şi solemn, ca şi cum ar fi vrut să-mi arate că mă înţelege şi mă compătimeşte, da' nu s-a putut controla prea mult. L-a pufnit din nou râsu', ca pe-un copilaş mustrat de un profesor de care nu-i e teamă nici un pic. Râdea atât de tare, încât a împrăştiat un norişor argintiu de salivă în aeru' din juru' gurii.

— Îmi pare rău, Dolores, a spus îndată ce-a fost capabil, n-am vrut să râd, da' ai încasat-o pe cinste, nu?

— Mda.

În fond era absolut adevărat.

— Te-am fraierit în ultimu' hal, a zis el, râzând şi scuturându-şi tot corpu' aşa cum faci când auzi un banc de milioane.

— Mda, am fost io de acord cu el. Da' ştii ce se spune.

— Nu. Şi-a aruncat ochelarii în poală şi s-a-ntors să mă privească. Râsese aşa cu poftă, încât ochii lui roşii ca de porc se umpluseră de lacrimi. Tu eşti aia care găseşte câte un proverb pentru orice. Ce se spune despre soţii care în final le pun capac nevestelor care-şi bagă mereu nasu' unde nu le fierbe oala?

— Mă păcăleşti o dată, ruşine să-ţi fie; mă păcăleşti a doua oară, ruşine să-mi fie. M-ai fraierit o dată cu Selena şi a doua oară în legătură cu banii, da' în sfârşit am pus mâna pe tine.

— Poate că da, poate că nu, da' dacă-ţi faci probleme că i-am cheltuit, poţi să te opreşti, fiin'că...

L-am întrerupt:

— *Nu*-mi fac griji. Ţi-am mai spus o dată. Nu-mi fac nici cea mai *mică* problemă.

Mi-a aruncat o privire rea, Andy, şi zâmbetul i se ştergea încet-încet de pe faţă.

— Iar ai căpătat aerele alea de dăşteaptă care nu-mi plac mie.

— O, am îmbulinat-o, i-am zis.

S-a uitat lung la mine, încercând să afle ce-mi trecea prin minte, da' cre' că-i păream mai misterioasă ca oricând. Şi-a scos buza în afară şi a oftat atât de tare, încât i-a zburat o şuviţă de păr care-i căzuse pe frunte.

— Cele mai multe femei nu se pricep deloc la bani, Dolores, iar tu nu eşti o excepţie. I-am pus pe toţi în alt cont, asta-i tot şi e mai bine aşa. Nu ţi-am spus pen' că n-am avut chef să aud o grămadă de aiureli pe tema asta. Ei bine, te-am ascultat până acu' şi mi-e de-ajuns.

Apoi şi-a ridicat din nou ochelarii ca să-mi arate că el considera subiectu' încheiat.

— Un cont pe numele tău, am spus.

— Ei şi?

Deja se lăsase amurgu', iar copacii abia se întrezăreau la orizont O rândunică cânta în spatele casei şi o privighetoare altundeva. Simţeam cum temperatura începe să scadă. Toate

îmi dădeau un sentiment straniu; parcă trăiam în interioru' unui vis care se preschimba în realitate.

— De ce *să nu fie* pe numele meu? Sunt tatăl lor, nu?

— Păi sângele tău le curge prin vine. Dacă asta te face tatăl lor, atunci se pare că eşti.

L-am văzut cum chibzuia dacă merită să mai comenteze ceva în legătură cu asta şi cum în final s-a hotărât că nu.

— Nu-ţi mai dori să discutăm despre bani, Dolores. Te previn.

— Ei bine, încă *puţin,* i-am răspuns, zâmbind. Vezi tu, ai uitat surpriza.

M-a privit bănuitor.

— Despre ce dracu' trăncăneşti, Dolores?

— Am fost la persoana care răspunde de Departamentul Depuneri al Băncii de pe Coasta Nordică din Jonesport. Un bărbat amabil, pe nume Pease. I-am explicat cum stau lucrurile şi s-a supărat foarte tare. Mai ales când i-am arătat carnetele originale de economii, care nu lipseau, cum îi spuseseşi tu.

Atunci Joe şi-a pierdut şi urma de interes pe care-l mai avea faţă de eclipsă. Stătea în balansoar, holbându-se la mine cu nişte ochi imenşi. Sprâncenele îi semănau cu nişte fulgere şi-şi strânsese buzele într-o linie albă, ca o cicatrice. Şi-a lăsat ochelarii să-i cadă în poală şi a-nceput să-şi închidă şi să-şi deschidă foarte încet pumnii.

— Se pare că n-aveai voie să faci aşa ceva. Domnu' Pease a verificat dacă banii rămăseseră în bancă. După ce-a văzut că erau, am răsuflat amândoi uşuraţi. M-a-ntrebat dacă vreau să cheme poliţia. Se observa pe faţa lui că-şi dorea al naibii de tare să spun nu. L-am întrebat dacă poate să-mi dea banii înapoi. S-a uitat într-un registru şi mi-a zis că da. I-am spus: "Atunci aşa o să facem." Ceea ce s-a şi întâmplat. Deci de-aia nu mai sunt îngrijorată din pricina banilor, Joe, *io* am pus mâna pe ei, nu tu. Nu-i aşa că asta-i o adevărată bombă?

— Minţi! a zbierat Joe şi s-a ridicat atât de iute din balansoar, c-a fost cât pe-aci să cadă.

Ochelarii i-au picat din poală şi s-au făcut ţăndări pe podeaua verandei. Aş fi vrut să-l fi pozat în momentu' ăla; îl băgasem în ceaţă de data asta; îl atinsesem la punctu' lui cel mai sensibil. Expresia de pe mutra-i jegoasă mă răzbuna pentru tot ce pătimisem din acea zi în care discutasem pe feribot cu Selena.

— Ei nu pot face aşa ceva! a răcnit Joe. N-ai pus laba pe nici un cent din gologanii ăia, nici n-ai văzut porcăria aia de carnet.

— Nu? Şi atunci cum am aflat c-ai cheltuit deja trei sute? Mă bucur că n-au fost mai mulţi, da' încă îmi mai sare ţandăra de fiecare dată când mă gândesc la asta. Eşti un hoţ, Joe St. George, şi încă unu' atât de josnic, încât furi de la propriii tăi copii.

S-a albit la faţă ca un cadavru. Numa' ochii îi mai rămăseseră vii şi mă priveau cu ură. Îşi ţinea palmele în faţă, încleştându-şi şi descleştându-şi pumnii. Mi-am coborât o secundă privirea şi-am zărit soarele; ajunsese deja mai puţin de jumate, doar o semilună mai grasă, care se reflecta în cioburile de sticlă fumurie ce zăceau pe lângă picioarele lui. Nu era indicat să-l scap din priviri pentru mai mult timp, cel puţin nu acu', când se găsea într-o asemenea dispoziţie.

— Pe ce-ai cheltuit cele trei sute, Joe? Pe curve? La pocher? Sau pe-amândouă? Oricum, nu pe-o altă rablă, pen' că n-am văzut nici una nouă în spate.

N-a mai scos nici un cuvânt, doar stătea acolo, încleştându-şi şi descleştându-şi pumnii, iar în spatele lui am văzut primele insecte fosforescente sclipind în curte. Bărcile din larg deveniseră acu' fantome şi m-am gândit la Vera. Dacă nu se simţea în al nouălea cer, în al optălea oricum era. Nu că ar fi avut vreun rost să-mi ocup mintea cu Vera — trebuia să mi-o păstrez intactă pentru Joe. Voiam să-l fac să se mişte, aşa că am încercat să-i dau o ultimă lovitură.

— Oricum, nu-mi pasă pe ce i-ai cheltuit. Am restu' şi mi-e de-ajuns. N-ai decât să te duci şi să ţi-o tragi singur... Dacă ghemotocul ăla zbârcit şi fără vlagă o să reuşească să ţi se scoale.

S-a-ndreptat împleticindu-se spre mine, zdrobind cioburile ochelarilor sub pantofi, şi m-a înşfăcat de mâini. Aş fi putut să scap de el, da' n-am vrut, încă nu.

— Stăpâneşte-ţi limba aia ascuţită, mi-a şoptit, suflându-mi aburii de scotch în faţă. Dacă nu poţi, am io grijă.

— Domnu' Pease a vrut să las banii la bancă, da' n-am făcut-o, pen' că, dacă ai fost o dată în stare să umbli în conturile copiilor, ai fi reuşit să găseşti o cale să umbli şi într-al meu. Apoi s-a gândit să-mi dea un cec, da' mi-a fost teamă că, dacă ai afla ce s-a-ntâmplat înainte de a *avea io chef* să-ţi spun, mi l-ai fi anulat. Aşa că l-am pus pe domnu' Pease să-mi dea banii în cash. Nu prea i-a plăcut, da' până la urmă l-am convins, i-am obţinut până la ultimu' cent şi i-am ascuns într-un loc sigur.

Atunci m-a apucat de gât. Fusesem aproape sigură de asta, da' tot m-am speriat; numa'

că voiam să fie aşa, pen' că-l convingea mai mult decât ultimele cuvinte ale mele că ceea ce-i povestisem era adevărat. Numa' că nici ăsta nu mi se părea cel mai important lucru. Fiin'că îl determinasem să mă strângă de gât, îmi dădea senzaţia că mă găsesc oarecum în apărare, şi nu în atac, *ăsta* fiind cel mai important lucru. Şi chiar *era* autoapărare, fiin'că io mă aflam la faţa locului, nu legea. În fond, îmi ocroteam copiii şi pe mine însămi.

Urlând, mă smucea de beregată în toate părţile, iar io nu mai puteam respira. Nu-mi amintesc prea bine, da' cre' că m-a pocnit o dată sau de două ori cu capu' de stâlpii care susţineau veranda. Îmi zicea că sunt o jigodie împuţită şi c-o să mă omoare dacă nu-i dau banii înapoi. Începuse să-mi fie frică de faptu' că *într-adevăr* o să mă ucidă înainte de-a apuca să-i zic ceea ce-şi dorea cu atâta ardoare. Curtea se întuneca din ce în ce mai tare şi mi se *părea plină* cu ochiuri de lumină, ca şi cum la cei două sute de licurici pe care-i văzusem înainte s-ar mai fi adăugat încă vreo zece mii. Vocea lui mi se părea că sună de foarte departe, dându-mi impresia că lucrurile o luaseră razna şi că io ar fi trebuit să pic în puţ în locu' lui.

Într-un sfârşit m-a lăsat în pace. Am încercat să mă ţin pe picioare, da' n-am putut. Am vrut să mă aşez pe scaun, da' mă-mbrâncise prea departe de el şi fundu' doar i-a şters marginile în drum spre podea Am aterizat în mijlocu' cioburilor împrăştiate — resturile ochelarilor de soare. Rămăsese o singură bucată mai mare şi soarele se oglindea în ea ca o bijuterie în formă de secure. Am întins mâna s-o apuc, apoi mi-am retras-o. Nu *trebuia* să-l tai. O rană ca asta, făcută cu un ciob de sticlă, n-ar fi arătat prea bine mai târziu. Şi-ţi dai tu seama, Andy, la ce mă gândeam io atunci, n-ar fi încăput nici cel mai mic dubiu că ar fi fost crimă premeditată. În schimb, am înşfăcat cutia reflectorizantă, care era construită dintr-un lemn foarte tare. N-aş spune că-mi trecea prin cap să i-o proptesc în scăfârlie, dacă ar fi fost nevoie. De fapt nu-mi mai trecea nimic prin cap.

Tuşeam, şi tuşeam atât de tare, încât mi se părea o minune că nu scuip şi sânge, nu numa' salivă. Gâtu' parcă îmi luase foc.

M-a săltat în picioare aşa de brutal, că mi-a rupt breteaua combinezonului, apoi mi-a pus o mână după ceafă şi m-a smucit înspre el până când am ajuns destul de aproape ca să mă sărute; numa' că nu-i mai ardea de aşa ceva.

— Ţi-am spus ce-o să se-ntâmple dacă nu încetezi să mai fi atât de obraznică cu mine, mi-a zis.

Avea ochii umezi şi ciudaţi, da' ceea ce m-a înspăimântat cel mai tare a fost felu' cum mă privea, aşa, prin mine, de parcă n-aş mai fi existat pentru el.

— Ţi-am spus de-o mie de ori. Acu' mă crezi, Dolores?

— Da, te cred.

Gâtu' mă durea atât de rău, acolo unde mă strânsese, încât îmi auzeam vocea parcă venind dintr-un canal.

— Repetă!

Încă îmi ţinea gâtu' prins în încheietura braţului şi în clipa aia m-a strâns atât de tare, încât mi-a sucit un muşchi. Am ţipat. Nu m-am putut stăpâni, mă durea îngrozitor. Asta l-a făcut să rânjească.

— Spune-mi c-ai vorbit serios!

— *Da!* am zbierat. Am vorbit *serios!*

Plănuisem să mimez frica, da' nu mai era nevoie; datorită lu' Joe nu mai trebuia să joc teatru.

— Bun, mă bucur că aud asta. Iar acu' spune-mi unde sunt banii, şi ar fi mai bine să-i găsesc până la ultimu' cent

— Sunt în spatele şopronului, i-am zis.

Glasu' nu-mi mai suna ca dintr-un canal, ci ca al lu' Groucho Marx în *Ţi-e viaţa în joc* — care se potrivea de minune, dacă înţelegeţi ce vreau să zic. Apoi i-am mărturisit că băgasem banii într-un ulcior pe care-l ascunsesem în murăriş.

— Exact în stilu' unei femei! a spus el pe un ton batjocoritor şi m-a îmbrâncit spre treptele verandei. Ei bine, hai să mergem să-i luăm.

Am coborât pe scară şi am pornit-o de-a lungu' casei, cu Joe în spatele meu. Se întunecase de parcă ar fi fost noapte, iar când am ajuns în dreptu' şopronului, am văzut ceva atât de straniu, încât, vreo câteva secunde, am uitat complet de orice altceva. M-am oprit şi-am arătat spre cer, deasupra murărişului.

— Ia te uită, Joe! Stele!

Şi, într-adevăr, puteam distinge Caru' Mare la fel de limpede ca într-o noapte de iarnă. Mi s-a făcut pielea de găină, da' pe Joe l-a lăsat rece. M-a împins atât de tare, încât a fost cât p-aci să cad.

— Stele? a zis. Îţi garantez io, femeie, c-o să vezi o *mulţime* de stele dacă mă mai întârzii

mult.

Am continuat să merg. Umbrele dispăruseră complet, iar bolovanu' ăla mare pe care, cu un an în urmă, stătusem de vorbă cu Selena îţi sărea în ochi, căci devenise strălucitor ca un far, aşa cum observasem că se-ntâmplă în nopţile cu lună plină. Nu era chiar aceeaşi lumină, Andy, n-aş putea să v-o descriu în cuvinte, cumva obscură şi îngrozitor de nepământească. Ştiam că distanţele dintre obiecte ajunseseră foarte greu de estimat, ca în nopţile cu lună, de altfel, iar tufele de mure păreau o pată mare şi neagră, cu o grămadă de licurici mişunând prin ea.

Vera îmi tot repetase că-i periculos să te uiţi direct la soare; spunea că ţi-ar fi ars retina sau chiar că te-ar fi orbit. Totuşi, n-am rezistat să-ntorc capu' şi să arunc o privire rapidă peste umăr mai mult decât a rezistat nevasta lui Lot să admire pentru ultima dată cetatea Sodoma. Ceea ce am văzut mi-a rămas pentru totdeauna în minte. Puteau trece săptămâni, uneori chiar luni fără să-mi amintesc de Joe, da' niciodată două zile fără să mă gândesc la imaginea cerului care mi-a apărut în faţa ochilor când am întors capu' în dup-amiaza aia. Nevasta lui Lot s-a transformat într-o statuie de sare fiin'că nu şi-a văzut de treabă, iar mie mi se pare un miracol că n-am păţit la fel.

Soarele încă nu era acoperit în întregime. Cerul căpătase o culoare purpuriu-intens şi, în mijlocu' lui, deasupra oceanului, atârna o pupilă imensă şi neagră, înconjurată de un voal subţire dejăratic. Într-o parte încă mai rămăsese o secure subţire din soare, formată din stropi de aur topit. Ştiam că nu era treaba mea să privesc într-acolo, da' nu-mi puteam desprinde ochii de la o imagine ca aia. Părea... hm, oricum o să spun, n-aveţi decât să râdeţi. Părea ca şi cum acel ochi interior se eliberase de mine, zburase pe cer şi acum se uita să vadă cum o să mă descurc. Numa' că se făcuse mult mai mare decât mi-aş fi imaginat vreodată. Şi mult mai *negru.*

Probabil că aş fi rămas aşa, holbându-mă până m-ar fi orbit de tot, numa' că Joe mi-a mai dat un brânci, izbindu-mă de peretele şopronului. Asta m-a mai trezit un pic şi am continuat drumu'. Vedeam o pată mare şi albastră în faţa ochilor, aşa cum se-ntâmplă când te fulgeră bliţu' unui aparat foto, şi mi-am zis: "Dacă ţi-ai ars retinele, o să fii oarbă toată viaţa ta, aşa-ţi trebuie, Dolores, suferinţa ta n-o să fie cu nimic diferită de-a lui Cain."

Am trecut pe lângă bolovanu' ăla, cu Joe în spatele meu ţinându-mă de decolteu' rochiei. Simţeam cum îmi alunecă în jos combinezonu', în partea unde se rupsese breteaua. Cu tot albastru' ăla în faţa ochilor, totu' mi se părea o harababură. Capătu' şopronului era o siluetă întunecată, de parcă cineva decupase din cer, cu o pereche de foarfece, un acoperiş.

M-a împins spre marginea murărişului, iar când am dat de primu' ţep, am regretat că nu mi-am pus blugii. Asta m-a făcut să mă-ntreb dacă uitasem şi altceva, da' oricum era prea târziu; am observat bucăţica aia de pânză fluturând în ultima picătură de lumină, exact la timp ca să-mi amintesc de faptu' că puţu' se afla sub ea. Atunci m-am smuls din strânsoarea lui şi am fugit mâncând pământu' în murăriş, gata pregătită să asist la festin.

— Să nu cumva, jigodie! a zbierat în timp ce zdrobea sub picioare rugii de mure, îndreptându-se spre mine.

Am simţit cum mâna lui îmi căuta decolteu' rochiei şi cum a fost la un pas să-l şi apuce. M-am ferit printr-o smucitură şi am continuat să fug. Mă incomoda combinezonu' care-mi tot cădea într-o parte, crengile agăţându-l mereu şi, până la urmă, reuşind să rupă o fâşie din el, da' şi din propria-mi carne. Mă umplusem de sânge în partea de jos a picioarelor, da' n-am observat nimic până când am intrat în casă, adică cu mult mai târziu.

— *Vino-ncoace!* a croncănit el, şi de data asta i-am simţit mâna pe umăr.

M-am zbătut să scap, aşa că m-a prins de combinezonu' care plutea în spatele meu ca un voal de mireasă. Dacă ar fi ţinut, m-ar fi prins în plasă ca un păianjen, da' era uzat de tot, fiin'că îl spălasem de vreo două-trei sute de ori. Mi-am dat seama când a cedat şi l-am auzit înjurând şi gâfâind. Am sesizat rugii de mure fremătând şi pocnind în urma mea, da' nu puteam vedea absolut nimic; eram în mijlocu' hăţişului şi se făcuse o beznă de-ţi băgai degetele-n ochi, aşa că batista pe care o agăţasem nu-mi mai folosea de nici o culoare. Am reuşit însă să disting gura puţului, o pată albicioasă în întuneric exact înaintea mea, şi am sărit cu toată forţa care-mi rămăsese. Scăpasem, da' fiin'că stăteam cu spatele nu l-am văzut căzând înăuntru. S-a auzit un zgomot puternic şi apoi a strigat.

De fapt, nu.

N-a strigat, cre' că ştiţi foarte bine ce vreau să spun. A ţipat ca un iepure care şi-a prins lăbuţa într-o capcană. M-am întors şi am zărit o gaură mare în mijlocu' puţului. Capu' lu' Joe se ivea deasupra, iar el se ţinea cu putere de-o scândură ruptă. Mâinile i se înroşiseră şi o dâră de sânge i se prelingea pe bărbie din colţu' gurii. Avea ochii cât nişte farfurioare de dulceaţă.

— O, Doamne, Dolores! E puţu' cel vechi. Ajută-mă repede să ies, până nu cad de tot!

Da' io am rămas pe loc şi, după câteva secunde, privirea i s-a modificat. Mi-am dat seama că înţelesese ce se-ntâmplă. Niciodată n-am mai fost atât de speriată ca atunci, când stăteam lângă gura puţului, holbându-mă la Joe, cu soarele ăla negru deasupra noastră înspre apus. Îmi uitasem blugii, el nu căzuse cum ar fi trebuit, iar io credeam că totu' începe să meargă prost.

— Ah! a făcut Joe. Ah, jigodie!

Apoi a început să zgârie lemnu' încercând să iasă.

Mi-am zis că tre' s-o iau la goană, da' picioarele nu voiau să se urnească din loc. Ce sens ar mai fi avut să fug, dacă el reuşea să iasă? O chestie am învăţat şi io în ziua eclipsei: dacă trăieşti pe-o insulă şi-ţi doreşti să omori pe cineva, atunci fă-o ca lumea. Dacă nu, n-ai unde să fugi sau să te ascunzi.

Auzeam cum unghiile lui zgâriau lemnu' în timp ce se chinuia disperat să se ridice din puţ. Sunetu' îmi dădea aceeaşi senzaţie ca atunci când privisem la eclipsă: era mult mai apropiat decât mi-aş fi dorit. Uneori îmi bântuie visele, numa' că în ele Joe reuşeşte să iasă afară şi vine după mine. În realitate, scândura pe care se sprijinea a cedat sub greutatea lui şi el a căzut. Totu' s-a petrecut atât de repede, încât parcă nu s-ar fi găsit niciodată acolo; dintr-o dată exista numa' un pătrat părăginit şi gri din lemn, pe care mişunau de colo-colo licuricii.

A ţipat din nou în timp ce cădea. Auzeam ecou' lovindu-se de pereţii puţului. Mai era ceva ce nu luasem în calcul: urletu' lui în timp ce pica. Apoi a fost o bufnitură surdă şi dup-aia s-a aşternut tăcerea. O linişte bruscă. De parcă s-ar fi stins o lampă fiin'că cineva a scos-o din priză.

Am îngenuncheat, mi-am înfipt mâinile în şolduri şi-am aşteptat să văd dacă se mai întâmplă ceva. A trecut un timp, nu-mi dau seama cât, da' dispăruse şi ultima rămăşiţă de lumină a zilei. Eclipsa devenise totală şi se făcuse întuneric ca noaptea încă nu se auzea nici un sunet, da' simţeam o adiere venind dinspre puţ, pe care puteam s-o *miros* — ştiţi cum miroase uneori apa dintr-o fântână aproape secată? A cocleală şi igrasie, nu e prea plăcut.

Am observat că furou' îmi atârna peste vârfu' pantofului stâng. Era complet sfâşiat. Mi-am băgat mâna sub decolteu' rochiei, în partea dreaptă, şi-am tras de breteaua ailaltă. Apoi mi-am scos combinezonu'. L-am mototolit, gândindu-mă cum să mă apropii de gura puţului, şi deodată mi-a apărut în faţă fetiţa despre care v-am povestit înainte, mai reală ca oricând. Stătea şi *ea* în genunchi, uitându-se sub pat, şi mi-am spus: "E atât de nefericită, şi simte acelaşi miros. Cu iz de monede şi de stridii. Numa' că nu vine din puţ, ci are legătură cu taică-său."

Brusc dup-aia parcă şi-ar fi întors capu' spre mine; cre' că *m-a văzut,* Andy. Şi atunci am înţeles de ce arăta aşa de nenorocită: taică-său se dăduse cumva la ea şi încerca s-o ascundă. Da', mai presus de orice, pricepuse dintr-o dată că cineva o privea, o femeie la Dumnezeu ştie câte mile depărtare de ea, însă găsindu-se tot în zona de vizibilitate a eclipsei, o femeie care tocma' îşi ucisese bărbatu' o urmărea.

Mi-a vorbit, deşi nu-i auzeam propriu-zis vocea, ci parcă venea dinăuntru' minţii mele:

— Cine eşti *tu?* m-a întrebat.

Nu ştiu dacă i-aş fi răspuns sau nu, da' înainte de-a apuca s-o fac, un ţipăt lung şi strident s-a ridicat în aer din direcţia puţului:

— *Doo-loo-rrreeees!...*

Mi-a îngheţat sângele în vine şi *ştiu* că, pentru o clipă, inima a încetat să-mi mai bată, fiin'că, atunci când a pornit, a trebuit să reziste la trei sau patru contracţii înghesuite în aceeaşi secundă. Ridicasem furou' de jos, da' degetele mi s-au înmuiat din cauza urletului şi l-am lăsat să cadă; a rămas agăţat într-o tufă de mure.

"E doar imaginaţia care-ţi joacă feste, Dolores", mi-am zis. "Fetiţa aia care se uită sub pat şi zbieratul ăla al lui Joe... ambele sunt doar senzaţii. Prima e o halucinaţie din cauza mirosului rânced care vine dinspre puţ, iar ailaltă e conştiinţa ta vinovată. Joe zace în fundu' fântânii cu capu' crăpat. E mort şi de-acu' încolo n-o să-ţi mai facă probleme. Şi nici copiilor tăi."

La început n-am fost sigură, da' timpu' trecea şi numa' strigătu' unei bufniţe mai tulbura liniştea ce se aşternuse. Îmi amintesc că mă gândeam cum se întorsese roata pentru Joe în acea zi. O uşoară adiere a suflat înspre tufişurile de mure, făcându-le să fremete. Am privit mai întâi la stelele ce străluceau pe cer în toiu' zilei şi apoi din nou la gura puţului. Parcă plutea în întuneric, iar gaura din mijloc prin care căzuse Joe îmi părea că seamănă cu un ochi. În ziua de 20 iulie 1963 vedeam peste tot numa' ochi.

Apoi vocea lui s-a prelins încă o dată în afara puţului:

— *Ajută-mă, Doo-loo-rrreeees!...*

Am suspinat şi mi-am acoperit faţa cu mâinile. N-avea sens să mă mai sugestionez că şi *asta* nu era decât imaginaţie, sau conştiinţa mea vinovată, sau orice altceva în afară de Joe. Suna de parcă ar fi plâns.

— *Ajută-măăă, te rooog!... TEEE ROOOOOG....* se tânguia el.

M-am împleticit până la fântână şi apoi am luat-o la goană pe cărarea pe care o tăiasem în murăriş. Încă nu mă cuprinsese panica. Să vă spun cum de ştiu asta: m-am oprit să ridic cutia reflectorizantă pe care o ţinusem în mână înainte să intrăm între tufele de mure. Nu-mi aminteam când o scăpasem, da' am înşfăcat-o când am văzut-o atârnând de-o creangă. O chestie dăşteaptă, dacă luăm în considerare cum au decurs lucrurile cu blestematu' ăla de doctor McAuliffe... Însă astea s-au petrecut mai târziu. Oricum, principalu' e că m-am oprit s-o ridic şi că d-aia nu-mi pierdusem de tot luciditatea. Simţeam cum panica încerca să pătrundă în mine, ca o mâţă care vrea să-şi bage laba sub capacu' unei cutii, când i-e foame şi dinăuntru îi miroase a mâncare.

Gându' la Selena m-a ajutat să-mi păstrez calmu'. Mi-o închipuiam pe malu' lacului Winthrop împreună cu Tanya şi vreo patru-zăci-cincizăci de copii, fiecare cu propria-i cutie reflectorizantă, construită de ei în orele de lucru manual, iar Selena învăţându-i cum să privească eclipsă. Nu era la fel de reală ca viziunea cu fetiţa care-şi căuta bluza şi pantalonii scurţi pe sub pat, da' îndeajuns încât s-o aud pe fiică-mea vorbindu-le puştilor, cu vocea ei plăcută şi caldă, liniştindu-i pe cei cărora li se făcuse frică. Am cugetat la asta şi la faptu' că trebuia să fiu acolo pentru ea şi băieţi, când aveau să se întoarcă... Dacă aş fi intrat în panică, nu s-ar mai fi întâmplat aşa. Ajunsesem prea departe şi nu-mi mai rămăsese nimeni, în afară de mine, pe care să mă pot bizui.

Am păşit în şopron şi am găsit lanterna lu' Joe pe masa lui de lucru. Am aprins-o, da' de pomană; îi lăsase bateriile să se descarce exact în stilu' lui. În sertaru' de jos însă păstram unele noi, fiin'că se oprea mereu curentu' iarna. Am luat şase şi am încercat să le bag în lanternă. Mâinile îmi tremurau atât de tare, încât le-am scăpat pe jos şi a trebuit să pipăi după ele. A doua oară am reuşit, da' probabil că în grabă pusesem vreo câteva invers, fiin'că lumina tot nu se aprindea. M-am gândit să renunţ, în fond soarele avea să apară destul de repede. Numa' că în puţ tot întuneric ar fi fost, chiar şi *dup-aia;* în plus, ceva îmi şoptea din străfundu' minţii să-mi pierd vremea cu fleacuri cât mai mult, că poate dacă aş fi întârziat îndeajuns, şi-ar fi dat duhu' până m-aş fi întors la el.

După un timp, am făcut-o să funcţioneze. Arunca o lumină puternică şi, cel puţin, rugii de mure nu-mi mai zgâriau picioarele în timp ce mă îndreptam iar spre puţ. N-aveam nici cea mai mică idee câtă vreme trecuse, da' încă mai era beznă şi continuau să fie stele pe cer, deci am bănuit că nu se făcuse şase.

Mi-am dat seama că nu murise înainte de-a parcurge jumate din drum. Îl auzeam cum gemea şi cum îmi striga numele, implorându-mă să-l ajut să iasă. Nu ştiu dacă l-ar fi remarcat Jolanderii, Langillii sau Caronii în caz că ar fi fost acasă. Am hotărât că nu trebuie să mă gândesc la *asta,* aveam şi aşa destule probleme. Principala problemă era ce să mă fac cu el şi nu reuşeam să găsesc nici o soluţie. De câte ori încercam să ajung la una, o voce interioară se răstea la mine: "Nu-i drept, nu ne-am înţeles aşa, ar fi trebuit să fie *mort.* La naiba! *Mort!"*

— *Aju-toooor! Doo-looo-rreees!*

Glasul i s-a împrăştiat în aer. I-a urmat un ecou surd, de parcă ar fi ţipat în mijlocu' unei peşteri. Am aprins lanterna şi am vrut să mă uit în puţ, da' n-am fost în stare. Gaura se afla prea departe, în mijlocu' scândurilor, iar raza lanternei nu mă lăsa să văd decât marginea ei şi nişte bolovani cenuşii, acoperiţi cu muşchi, ce mi se părea că e negru şi otrăvitor.

Joe a observat lumina

— Dolores? m-a chemat el. Pentru Dumnezeu, ajută-mă! Sunt plin de răni!

Părea că vorbeşte din fundu' unui canal. Nu i-am răspuns. Simţeam că dacă o fac, înnebunesc pe loc. Însă am pus lanterna alături, m-am întins cât am putut şi am reuşit să apuc una dintre scândurile pe care le rupsese. Am tras-o şi s-a desprins la fel de uşor ca un dinte stricat.

— Dolores! a urlat el atunci. O, Doamne! Îţi mulţumesc, Doamne!

Nu i-am răspuns, doar am continuat să trosnesc lemnele alea. Deja începuse să se lumineze, iar păsările cântau ca în zorii zilei. Numa' că cerul era mult mai întunecat ca de obicei la aceeaşi oră.

Stelele dispăruseră, însă licuricii mai mişunau în juru' meu. Între timp, rupeam o scândură după alta, croindu-mi în genunchi drum spre puţ.

— Dolores! Poţi avea banii! Pe toţi! Şi n-o s-o mai ating niciodată pe Selena, îţi jur în faţa lui Dumnezeu şi a tuturor sfinţilor că nu! Te rog, iubito, ajută-mă numa' să ies din gaura asta!

Am scos şi ultima scândură, a trebuit să mă sprijin de-o creangă ca s-o desprind, şi am aruncat-o în spatele meu. Apoi am îndreptat lumina în adâncul puţului.

Primu' lucru pe care l-am văzut a fost faţa lui şi am ţipat Era un cerc micuţ şi alb, cu două găuri mari şi negre. Vreo câteva secunde am crezut că-i intraseră cumva două pietre în orbite.

Apoi a clipit şi mi-am dat seama că totuşi ochii îi rămăseseră intacţi şi că se holba la mine. Mi-am închipuit cam ce vedea — doar forma întunecată a capului unei femei în spatele unui oval strălucitor de lumină.

Stătea în genunchi, plin de sânge pe bărbie, pe gât şi pe toată cămaşa. Când şi-a deschis gura, strigându-mi numele, a scuipat şi mai mult sânge. Îşi rupsese majoritatea coastelor căzând şi probabil că-i zgâriau plămânii ca nişte ghimpi de porc ţepos.

Nu ştiam ce să fac. Ghemuită la pământ şi continuând să-l luminez pe Joe, simţeam pe gât şi pe braţe cum căldura zilei revenea încet, Şi-a ridicat mâinile, agitându-le ca şi cum s-ar fi înecat, iar io n-am mai putut suporta. Am stins lanterna şi m-am retras. Am rămas la marginea puţului, chircită, strângându-mi genunchii la bărbie şi tremurând.

— *Te rog!* m-a chemat el. *Te rog!* Şi încă o dată: *Te rooog!* Iar la sfârşit: *Te roooooog, Doo-looo-reees!*

O, era îngrozitor, mult mai tare decât ţi-ai putea imagina vreodată, şi a ţinut-o la fel o grămadă de vreme. Până când am avut senzaţia c-o să înnebunesc. Eclipsa se terminase, păsările îşi încetaseră trilurile de bună dimineaţa, iar licuricii nu mai mişunau (sau io nu-i mai vedeam); auzeam cum barcagii din largu' oceanului ţipau unu' la altu', timpu' trecea, iar el tot nu ceda. Uneori mă implora sau îmi spunea "iubiţico", îmi povestea ce-o să facă dacă-l ajut să iasă, cum o să se schimbe sau cum o să construiască o nouă casă, cum o să-mi cumpere un Buick, închipuindu-şi că de mult mi-l doream. Alteori mă înjura şi-mi zicea c-o să mă lege de perete şi o să-mi înfigă un fier încins în vagin, să mă vadă chinuindu-mă înainte să mă omoare.

O dată m-a rugat să-i aduc sticla de scotch. Mă credeţi? Îşi dorea blestemata de băutură, iar când a priceput că n-aveam de gând să i-o dau, m-a înjurat şi m-a numit curvă împuţită şi zbârcită.

Până la urmă a început să se întunece — de data asta pe *bune* — aşa că se făcuse probabil opt jumate-nouă. Am ciulit urechea la traficu' de pe East Lane, da' n-am auzit nici o maşină. Asta era bine, da' ştiam că norocu' n-o să dureze la nesfârşit.

Puţin mai târziu, mi-am ridicat capu' căzut pe piept şi mi-am dat seama că aţipisem. Nu pentru mult timp, fiin'că nu se înnoptase de tot, însă licuricii se întorseseră la treaba lor, iar bufniţa îşi reîncepuse tânguirea. Acu' mă simţeam mai în siguranţă ca prima dată.

M-am mişcat un pic, da' am scrâşnit din dinţi, căci oasele începuseră să-mi trosnească; stătusem prea mult în genunchi şi amorţisem. Nu se mai auzea nimic dinspre puţ; asta m-a făcut să sper că deja murise, trecuse pe lumea ailaltă în vreme ce dormeam. Apoi am remarcat nişte gemete. Cel mai greu îmi era să-l ştiu ţipând din cauza durerii pe care probabil i-o pricinuia fiecare mişcare.

M-am sprijinit pe mâna stânga şi am luminat din nou în puţ. Mi-a fost al naibii de greu să mă conving s-o fac, mai ales că se întunecase aproape de tot. Joe reuşise cumva să se ridice pe două picioare şi-am văzut raza lanternei reflectându-se în băltoacele din juru' pantalonilor lui. Asta mi-a amintit cum privisem eclipsa în cioburile alea de sticlă fumurie, după ce obosise să mă mai lovească, iar io căzusem pe podeaua verandei.

Uitându-mă în jos, am înţeles ce se-ntâmplase, cum de se rănise numa', în loc să-şi dea duhu' după ce plonjase nouă sau zece metri. Vedeţi voi, fântâna nu era complet uscată. Nici nu se umpluse — da' fundu' puţului devenise umed şi mlăştinos. Îi amortizase un pic aterizarea şi-l ajutase probabil şi faptu' că se îmbătase.

Stătea cu capu' aplecat, balansându-se şi împingând cu mâinile în pereţii laterali din piatră ca să nu pice din nou în fund. Dup-aia şi-a ridicat privirea, m-a văzut şi a rânjit. Asta m-a cutremurat din cap până-n picioare, Andy, fiin'că era rânjetu' unui cadavru — un mort plin de sânge pe faţă şi pe haine, un mort ce avea parcă nişte bolovani înfundaţi în orbite.

Apoi a început să escaladeze zidu'.

Mă uitam şi nu-mi venea să cred. Şi-a înfipt degetele între două pietre ce ieşeau din perete şi s-a împins în sus până când a găsit alte două pe care să-şi sprijine un picior. S-a odihnit un minut şi dup-aia l-am văzut cum, cu o mână, pipăia deasupra capului. Arăta ca o insectă mare şi albă. A mai găsit un bolovan de care să se ţină, l-a apucat strâns, mai întâi cu o mână, apoi şi cu ailaltă. S-a oprit să-şi revină. Următoarea dată când s-a odihnit, şi-a răsucit faţa însângerată înspre lumină şi am observat că muşchiu' de pe pietre îi mânjise obrajii şi umerii.

Încă mai rânjea.

Vrei să-mi mai dai ceva de băut; Andy? Nu, nu whisky, e suficient pentru azi. Doar puţină apă.

Mersi. Mulţumesc mult.

Oricum, bâjbâia în căutarea altei prize pentru mâini, când i-a alunecat un picior şi a picat. A scos un pleoşcăit înăbuşit când a aterizat pe fund. A ţipat şi şi-a dus mâinile la piept, aşa

cum fac ăia la televizor când se presupune că au un atac de inimă, apoi capu' i-a căzut în piept.

N-am mai putut rezista. Mi-am croit drum printre tufele de mure, fugind spre casă.. M-am dus la baie şi mi-am vărsat maţele. Apoi am intrat în dormitor şi m-am întins. Tremuram toată, neîncetând să-mi spun: "Şi dacă *încă* n-a murit? Dacă o să rămână viu toată noaptea, dacă o să fie viu câteva *zile,* bând apa din băltoace sau pe aia care curge dintre bolovani? Dacă o să ţipe după ajutor până când o să-l audă vecinii şi o să-l cheme pe Garrett Thibodeau? Sau dacă mâine vine cineva, unu' dintre tovarăşii lui de pileală, sau unu' care să-l ia la pescuit ori să-i dea vreun motor la reparat, şi aude urlete dinspre murăriş? Ce-o să faci atunci, Dolores?"

Însă o altă voce mi-a răspuns la toate întrebările astea. Presupun că-i aparţinea ochiului meu interior, da' mie îmi părea mai mult ca fiind a Verei Donovan decât a lu' Dolores Claiborne; îmi suna rece şi inteligentă, cu accente de Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos-dacă-nu-ţi-place. "Bineînţeles că e mort", îmi zicea, "şi chiar dacă nu e, în curând va fi. O să crape din cauza şocului, a frigului şi a plămânilor perforaţi. Probabil că or să se găsească unii care nu vor crede că cineva ar putea să moară stând afară într-o noapte de iulie, da' ei nu s-au aflat niciodată ore întregi la zece metri sub pământ, aşezaţi numa' între bolovani umezi. Ştiu că nu-ţi face nici o plăcere să te gândeşti la asta, Dolores, da' cel puţin n-o să mai ai de ce să te frământi. Dormi un pic şi, când o să te întorci acolo, o să te convingi."

Nu-mi dădeam seama dacă vocea spunea sau nu adevăru', da' mi *se părea* că era logică, aşa că am încercat să adorm. Da' n-am fost în stare. De fiecare dată când începeam să moţăi, aveam senzaţia că-l aud pe Joe împleticindu-se pe lângă şopron şi intrând în casă pe uşa din spate; săream în sus la cel mai mic zgomot.

Pân' la urmă n-am mai putut rezista. Mi-am scos rochia, mi-am tras pe mine blugii şi un pulover (am încuiat poarta grajdului, după ce mi-au furat caii, ai spune), am înşfăcat lanterna de pe duşumeaua băii, de lângă closet, unde o lăsasem când am îngenuncheat să vomit. Apoi am ieşit afară.

Era îngrozitor de întuneric. Nu ştiu dacă răsărise luna, da' oricum n-ar fi contat, întrucât se înnorase complet. Pe măsură ce mă apropiam de murăriş, picioarele mi se îngreunau. Când am văzut gura puţului în raza lanternei, mi s-a părut că fiecare cântărea o tonă.

Totuşi, am reuşit să mă târăsc pân' acolo. Am stat puţin să ascult, da' nu se auzea nimic în afară de greieri, de freamătu' tufelor de mure bătute de vânt şi de-o bufniţă strigând pe undeva, probabil aceeaşi ca înainte. Departe, înspre răsărit, valurile se loveau de ţărm, însă sunetu' îţi devine atât de familiar pe-o insulă, încât nu-l mai remarci. Rămăsesem acolo, cu lanterna lu' Joe în mână, raza ei luminând gura puţului, simţind cum sudoarea acră şi cleioasă mi se prelinge pe corp, pătrunzând în zgârieturile şi tăieturile făcute de ţepii din murăriş, şi mi-am zis că tre' să îngenunchez şi să privesc înăuntru. În fond, nu pentru asta venisem?

Ba da, însă aflată la faţa locului, nu mai eram în stare. Nu puteam decât să tremur şi să scot nişte sunete nearticulate din gâtlej, îmi simţeam inima în piept ca pe un fluture, cu aripile lui mari zbătându-se.

Atunci, o mână murdară de noroi, de sânge şi muşchi a ieşit fulgerător din adâncu' puţului şi m-a înşfăcat de gleznă.

Am scăpat lanterna din mână. Spre norocu' meu, a căzut în tufişurile din marginea fântânii: că dacă ar fi picat *înăuntru,* aş fi intrat într-un mare bucluc. Da' numa' la asta nu mă gândeam, fiin'că şi aşa căcatu' îmi ajunsese pân' la gât, singuru' lucru de care-mi păsa fiind mâna care mă strângea de gleznă, mâna care mă trăgea în puţ. De ea şi de un vers din Biblie. Îmi răsuna în cap ca clopotu' într-un turn: *Săpasem o groapă duşmanului şi acu' cădeam singură în ea.*

Am ţipat şi am încercat să mă smulg, da' Joe mă înşfăcase atât de bine, parcă îşi lipise palma cu ciment. Ochii mi se obişnuiseră cu întunericu' îndeajuns ca să-l pot vedea, chiar dacă lanterna lumina în altă direcţie. Aproape că reuşise să iasă. Dumnezeu ştie de câte ori o fi căzut înapoi, da' în final se căţărase până sus. Probabil că ar fi ieşit de tot la suprafaţă, dacă n-aş fi apărut la timp.

Capu' lui se găsea la mai mult de juma' de metru sub nivelu' solului, încă mai rânjea. Placa dentară de jos i se deplasase puţin în afara gurii — o vedeam la fel de bine ca pe tine acu', Andy — şi arăta ca dinţii unui cal care rânjeşte la tine. Unii păreau negri din cauza sângelui închegat pe ei.

— *Doo-lorrr-eeees,* a icnit el, continuând să mă tragă.

Am tras un ţipăt şi am căzut pe spate, alunecând înspre gaura aia împuţită din pământ Auzeam ţepii când îmi scrijeleau blugii în timp ce treceam printre şi peste ei. *Doo-lorrr-eeees, jigodie!* De data asta parcă ar fi cântat. Îmi amintesc că mă gândeam: "În curând o să-nceapă *Moonlight Cocktail".*

Fiin'că mă ţineam de rugii de mure, mâinile mi se umpluseră de ghimpi şi de sânge fierbinte. Am dat din picioru' care-mi rămăsese liber, încercând să-l pocnesc în cap, da' se afla puţin prea jos. De vreo două ori i-am pieptănat păru' cu tocu' de la pantof, însă asta a fost tot.

— *Haide, Doo-lorrr-eeees!* mi-a spus, ca şi cum m-ar fi invitat la o îngheţată în oraş sau la un dans country and western la Fudgy.

Curu' îmi ajunsese deja la una dintre scânduri şi mi-am dat seama că, dacă nu mă dezmeticesc repede, o să ne rostogolim împreună înăuntru şi-o să rămânem acolo îmbrăţişaţi. Şi după ce-o să fim descoperiţi, or să se găsească probabil unii — de exemplu, o găgăuţă ca Yvette Anderson — care să spună că asta dovedeşte cât de tare ne-am iubit

Atunci m-am decis. Şi i-am ars una cu toată forţa de care mai eram capabilă. A fost cât p-aci să reziste, da' pân' la urmă şi-a desprins mâna de pe glezna mea. Probabil că-l pocnisem cu pantofu' peste faţă. A zbierat, mi-a mai atins talpa de vreo două ori, apoi s-a terminat definitiv cu el. M-am aşteptat să-l aud căzând, da' nu s-a-ntâmplat aşa. Ticălosu' n-avea de gând să renunţe *niciodată;* să fi trăit la fel cum a murit, nu ştiu dacă s-ar mai fi ivit vreo problemă între noi.

M-am ridicat în genunchi şi l-am văzut cum se bălăngănea sprijinindu-se de pereţii gropii... Şi cumva a reuşit să-şi recapete echilibru'. A privit înspre mine, şi-a dat la o parte o şuviţă de păr îmbibată de sânge care-i căzuse în ochi şi a rânjit. Apoi şi-a scos din nou mâinile din puţ şi-a început să pipăie pământu' din jur.

— *Do-LOU-res!,* a gemut el, *Do-LOOOU-res, Do-LOOOU-res, Do-LOOOOOUUU-res!*

Şi dup-aia a început să escaladeze pereţii.

"Dă-i una-n cap, proasto!" mi-a zis Vera Donovan.

Şi de data asta nu în mintea mea, ca vocea fetiţei pe care mi-o închipuisem mai devreme. Înţelegi ce vreau să spun? Am auzit glasu' ăla la fel cum mă auziţi voi acu' pe mine vorbind, iar dacă ar fi fost acolo şi casetofonu' lu' Nancy, s-ar fi înregistrat pe bandă. O ştiu tot atât de bine cum îmi ştiu numele.

Oricum, am înşfăcat o piatră înfiptă în pământu' de pe marginea puţului. Mă apucase de încheietura mâinii, da' am reuşit să mă eliberez. Era o piatră mare, acoperită cu muşchi. Am ridicat-o deasupra capului. S-a uitat la ea. Căpăţâna îi ieşise complet din groapă şi părea că se aşezase la pândă. Am aruncat bolovanu' înspre el cu toată puterea Am auzit pocnetu' plăcii lui dentare. Ca sunetu' făcut de-o farfurie de porţelan când se sparge p-o suprafaţă de cărămidă. Apoi s-a dus rostogolindu-se, cu bolovanu' după el.

Atunci am leşinat Nu-mi *aduc aminte* decât că stăteam întinsă pe spate şi priveam ceru'. N-aveam ce să văd, fiin'că se acoperise cu nori, aşa că am închis ochii... Da' când i-am deschis din nou, ceru' era plin de stele. Am înţeles destul de repede ce se-ntâmplase, că de fapt îmi pierdusem cunoştinţa şi că norii dispăruseră între timp.

Lanterna încă mai zăcea în tufişurile de la marginea puţului şi încă mai lumina puternic. Am luat-o şi am îndreptat-o înspre fundu' gropii. Joe era întins pe jos, cu capu' prăbuşit peste un umăr, cu mâinile în poală şi picioarele crăcănate. Piatra cu care-l lovisem se afla între ele.

Am ţinut raza lanternei pe el încă cinci minute, aşteptând să văd dacă se mişcă, da' n-a făcut-o. Apoi m-am ridicat şi am pornit-o spre casă. A trebuit să mă opresc de două ori, fiin'că ameţisem, da' pân' la urmă am scos-o la capăt. Am intrat în dormitor, dezbrăcându-mă din mers şi lăsând hainele pe jos, unde căzuseră. M-am pus sub duş şi am stat acolo vreo zece minute sub apa fierbinte, fără să mă săpunesc sau să-mi spăl păru', doar cu capu' dat pe spate şi jetu' izbindu-mi faţa. Cre' că aş fi adormit acolo, numa' că apa a-nceput să se răcească. Mi-am spălat păru' repede, ca să nu ajung un sloi de gheaţă, şi am ieşit din baie. Braţele şi picioarele mi se umpluseră de zgârieturi,' iar gâtu' încă mă mai durea ca dracu', însă mi-am zis că n-o să mor dintr-atât. Nu mi-a trecut prin cap ce-ar putea crede careva despre rănile astea, nemaivorbind de vânătăile de pe gât, după ce l-ar fi descoperit pe Joe în puţ. Cel puţin nu atunci.

Mi-am pus cămaşa de noapte, m-am trântit în pat şi am adormit cu lumina aprinsă. După mai puţin de-o oră, m-am trezit zbierând, cu mâna lu' Joe pe glezna mea. M-am liniştit un pic când am priceput că nu fusese decât un vis, da' dup-aia m-am gândit: "Şi dacă mai escaladează o dată pereţii puţului?" Ştiam că nu-i aşa — îl terminasem definitiv când îl pălisem cu bolovanu', iar el căzuse pentru a doua oară —, da' o parte din mine era sigură că *e* şi c-o să scape. Şi, o dată ce s-ar fi eliberat, ar fi venit după mine.

Am încercat să rămân acolo şi să mă calmez, da' n-am putut, imaginea lui căţărându-se pe pereţii puţului devenea din ce în ce mai clară, iar inima îmi bătea atât de tare, încât mi se părea c-o să explodeze. În final, m-am încălţat, am înşfăcat iar lanterna şi am fugit într-acolo în cămaşa de noapte. Da' de data asta m-am *târât* până la marginea gropii; mi-a fost imposibil să merg. Îmi era prea teamă de mâna lui albă, şerpuind în întuneric şi înhăţându-mă.

Pân' la urmă am luminat puţu'. Stătea acolo, la fel ca înainte, cu mâinile în poală şi capu' prăbuşit peste umăr. Piatra se afla în acelaşi loc, între picioarele lui răscrăcărate. L-am privit multă vreme şi, când m-am întors acasă, am ştiut că nu mai avea să se mişte niciodată.

M-am târât în pat, am închis lampa şi, în scurt timp, m-a pocnit somnu'. Ultimu' lucru despre care-mi amintesc să-mi fi trecut prin cap a fost: "Acum o să-mi fie bine". Da' de unde? M-am trezit două ore mai târziu, sigură că e cineva în bucătărie. Sigură că-l aud pe *Joe* în bucătărie. Am încercat să sar din pat, da' picioarele mi s-au încurcat în pături şi am picat pe podea. M-am ridicat şi am bâjbâit după comutatoru' lămpii, fiind convinsă c-o să-i simt mâinile în juru' gâtului înainte de-a apuca să-l găsesc.

Ei bine, nu s-a-ntâmplat nimic. Am aprins lumina şi am verificat casa. Era goală. Apoi m-am încălţat, am înşfăcat lanterna şi am fugit afară.

Joe zăcea tot acolo, cu braţele în poală şi capu' căzut pe-un umăr. A trebuit să mă chiorăsc la el multă vreme ca să mă asigur că pe *acelaşi* umăr. O dată am avut senzaţia că îşi mişca un picior, cu toate că mai probabil fusese doar o umbră. Erau o mulţime de umbre, fiin'că mâna cu care ţineam lanterna îmi tremura îngrozitor.

Aşa cum mă găseam io acolo, la pândă, cu păru' despletit şi arătând pesemne ca tipa de pe etichetele lipite pe White Rock, mi-a venit în minte cea mai ciudată chestie: am simţit că vreau să mă las în genunchi şi să mă arunc în puţ. Ne-ar fi descoperit pe amândoi, chiar dacă pentru mine asta nu însemna cea mai plăcută moarte... Şi atunci nu m-aş mai fi trezit din somn cu ideea că se află lângă mine, în cameră, sau n-aş mai fi alergat înapoi să mă conving că într-adevăr dăduse ortu' popii.

Însă glasul Verei s-a mai făcut încă o dată auzit, da' în capu' meu. La fel de sigur cum ştiu că prima oară mi-a şoptit la ureche. "Singuru' loc unde o să te trânteşti e propriu' tău pat", mi-a spus vocea "Dormi un pic, iar când o să te scoli, eclipsa va fi cu adevărat un capitol încheiat. O să fii surprinsă cât de bine or să arate lucrurile la lumina zilei."

Mi s-a părut un sfat bun şi m-am hotărât să-l urmez. Totuşi, mai întâi am încuiat uşa din faţă şi apoi am făcut ceva ce nu mai făcusem pân' atunci: am proptit un scaun sub clanţă. Mi-e ruşine s-o recunosc — cre' că am şi roşit, fiin'că îmi simt obrajii cum ard —, da' probabil că m-a ajutat, pen' că am adormit în clipa în care am pus capu' pe pernă. Când am deschis ochii, lumina zilei îmi inunda camera. Vera îmi zisese să-mi iau liber, căci Gail Lavesque şi ălelalte fete se puteau ocupa singure de aranjarea casei după marea petrecere pe care o plănuise pentru noaptea aia, iar io m-am bucurat grozav.

M-am sculat, am mai făcut un duş şi m-am îmbrăcat. Mi-a luat juma' de oră, fiin'că mă simţeam sleită de puteri. Mai mult din cauza mijlocului; din noaptea în care Joe mă lovise cu buturuga aia, el devenise hiba mea principală şi sunt sigură că-l forţasem din nou când îl procopsisem pe bărbatu-meu cu un bolovan în scăfârlie, plus că îl şi ridicasem deasupra capului. În orice caz, mă durea ca dracu'.

O dată ce m-am văzut îmbrăcată, m-am aşezat la masă în bucătărie, în plin soare, am băut o cafea şi m-am gândit la ce aveam de făcut. Nu erau prea multe, chiar dacă lucrurile nu merseseră după cum m-am aşteptat, însă trebuia să am grijă: dacă uitam ceva sau mă prindeau nepregătită, fix în puşcărie ajungeam. Joe St. George nu fusese prea iubit în Little Tall şi nu s-ar fi găsit mulţi să mă învinuiască pentru ce se-ntâmplase, da' nu primeşti nici vreo medalie cu care să te făleşti la defilare pen' că ai omorât un om, chiar dacă ăla nu fusese decât un căcat uscat

Mi-am turnat cafea proaspătă în ceaşcă şi am ieşit pe verandă s-o beau... şi să mai arunc o privire în jur. Ambele cutii reflectorizante şi o pereche de ochelari erau în punga pe care mi-o dăduse Vera. Cioburile ăleilalte perechi se găseau tot în locu' unde căzuseră când Joe a sărit de pe scaun şi ochelarii din poala lui s-au spart pe podeaua din lemn. M-am gândit un pic la bucăţelele alea de sticlă. Apoi am intrat în casă, am adus o mătură şi un făraş şi le-am strâns. Trebuia să fac asta pen' că aveam o anumită fire, existau destui indivizi pe insulă care *mă cunoşteau* şi li s-ar fi părut dubios dacă le-aş fi lăsat acolo.

Prima idee care mi-a venit a fost să le spun că nu-l văzusem pe Joe toată dup-amiaza. Că plecase deja de-acasă când mă-ntorsesem de la Vera, fără ca măcar să scrie vreun bileţel în care să-mi zică în ce direcţie îşi cărase curu', şi că vărsasem pe jos sticla aia scumpă de scotch fiin'că mă enervasem prea tare. Nu m-ar fi deranjat dacă ar fi verificat şi şi-ar fi dat seama că fusese beat când picase în puţ; Joe ar fi putut găsi de pileală într-o mulţime de locuri, inclusiv în propria-i bucătărie.

Însă o privire aruncată în oglindă a fost suficientă ca să mă determine să mă răzgândesc — dacă Joe n-ar fi fost acasă ca să-mi facă vânătăile alea de pe gât, atunci *cine* să mi le fi făcut? Moş Crăciun? Din fericire, îmi păstrasem o portiţă de scăpare — îi declarasem Verei că, dacă Joe începea să-şi arate colţii de căpcăun, o să-l las să fiarbă în suc propriu şi o să mă duc

la East Head să privesc eclipsa. Când rostisem cuvintele-astea nu avusesem nimic special în minte, însă mai târziu mi-au fost de folos.

East Head nu era un loc potrivit — se aflaseră destui acolo şi ştiau că n-am fost cu ei —, da' Păşunea Rusească pe drumu' spre East Head avea o vedere bună spre Vest şi nu fusese nimeni acolo. Văzusem asta o dată de pe verandă şi altă dată în timp ce spălam vasele. Singura problemă...

Ce-i, Frank?

Nu, nu mă îngrijora faptu' că vor găsi camionu' acasă. Vezi tu, încasase trei amenzi una după alta în 1959 şi până la urmă i-au suspendat carnetu' pentru o lună. Edgar Sherrick, pe vremea aia poliţistu' de-aici, a venit şi i-a spus că poa' să bea până crapă, dacă aşa vrea, numa' că prima dată când o să-l prindă beat la volan, o să-l trimită la Curtea districtuală şi o să-i ia carnetu' de conducere pentru un an. Edgar şi nevastă-sa îşi pierduseră o fetiţă prin 1948 sau 1949 din cauza unui şofer pilit şi, cu toate că era destul de indulgent cu altele, Edgar nu accepta să fii matol la volan. Joe o ştia şi nu mai conducea dacă avea la bord mai mult de două-trei pahare, mai ales după discuţia avută cu Edgar pe verandă. Nu, când m-am întors de pe Păşunea Rusească şi nu l-am găsit, mi-am imaginat că venise unu' dintre amicii lui să-l ducă pe undeva ca să sărbătorească eclipsa — asta avea să fie povestea mea..

Începusem să zic că singura problemă importantă era legată de sticla cu whisky. Lumea ştia că io o cumpărasem, însă nu conta; s-ar fi gândit c-o făcusem ca să nu mă mai bată. Da' ce s-a-ntâmplat în realitate cu sticla, dacă povestea mea trecea drept adevărată? Ar fi putut să nu intereseze pe nimeni, da', la fel de bine, putea să şi intereseze. Când plănuieşti o crimă, n-ai de unde să ştii ce amănunt o să te obsedeze mai târziu. E cel mai bun motiv care să te determine să renunţi. M-am pus în locu' lu' Joe — n-a fost atât de greu cum vă închipuiţi — şi mi-am dat seama că n-ar fi plecat nicăieri câtă vreme mai exista vreo picătură de whisky în sticlă. Trebuia să fie găsită lângă el, în puţ, şi acolo a şi *fost...* da' fără dop. Pe ăsta l-am aruncat deasupra grămezii de cioburi, în gunoi.

Am mers până la fântână, cu restu' de scotch clipocind în sticlă şi gândindu-mă: "Şi-a băgat alcoolu' în el, asta era bine, nimeni nu s-ar fi aşteptat la altceva, da' apoi mi-a confundat gâtu' cu o pompă, şi asta *nu mai era* bine, aşa că mi-am luat cu mine cutia reflectorizantă şi m-am dus de una singură la Păşunea Rusească, blestemându-mi impulsu' care m-a făcut să mă opresc şi să-i cumpăr sticla aia de Johnnie Walker. Când am venit înapoi, plecase. Nu ştiam încotro sau cu cine şi nici nu-mi păsa. Am strâns mizeria făcută de el, sperând c-o să fie în toane mai bune la întoarcere." Suna destul de logic la prima vedere.

Cre' că ce-mi displăcea cel mai tare la sticla aia era că, pentru a scăpa de ea, trebuia să mă duc din nou la locu' faptei şi să-l revăd pe Joe. Numa' că atunci nu prea mai conta dacă-mi place sau nu.

Speram ca puţu' să nu mai arate aşa de înfricoşător în lumina zilei, da' n-am avut noroc. Gaura din mijloc părea chiar mai monstruoasă. Nu mai semăna atât de tare cu un ochi, căci îndepărtasem o parte din scânduri, da' tot de pomană. Aducea cu o orbită care putrezise în aşa hal, încât se destrămase. Simţeam mirosu' ăla de igrasie şi coclează. Mi-am amintit de fetiţa care-mi apăruse în minte cu o zi înainte şi m-am întrebat ce făcea *ea* în dimineaţa asta.

Am vrut să mă răsucesc şi să fug spre casă, da' am înaintat până la puţ, fără ca măcar să-mi târşâi picioarele. Îmi doream să las totu' cât mai repede în urmă... şi să nu mai întorc nici capu' dup-aia. De-acu' încolo nu mai aveau să mă preocupe decât copiii şi trebuia să mă păstrez în întregime pentru ei.

Am îngenuncheat şi am privit înăuntru. Joe era acolo, cu capu' prăbuşit pe un umăr şi braţele în poală. Pe faţă îi mişunau nişte insecte şi asta m-a convins că murise. Am apucat sticla cu o batistă — nu din cauza amprentelor, ci fiin'că nu voiam s-o ating — şi am aruncat-o. A aterizat în mocirla de lângă el, da' nu s-a spart. Numa' insectele s-au speriat; au coborât pe gât şi au intrat sub guleru' cămăşii. Niciodată n-am să uit asta.

Tocma' mă hotărâsem să plec — imaginea insectelor căutându-şi o ascunzătoare îmi provocase iar greaţă —, când ochii mi s-au oprit pe scândurile pe care le desprinsesem ca să ajung la gura puţului. Nu era bine să le las acolo; ar fi putut ridica o groază de întrebări.

M-am gândit un pic şi apoi, când am priceput că vremea trecea îngrozitor de repede şi că în orice moment putea să apară cineva ca să comenteze eclipsa sau petrecerea Verei, mi-am zis la naiba cu ele şi le-am trântit în puţ. Apoi m-am întors spre casă. Mi-am *aranjat* drumu', aş spune, fiin'că o mulţime de fâşii din rochia sau combinezonu' meu atârnau de ghimpi, şi am cules cât de multe am putut. Puţin mai târziu am venit şi le-am luat şi pe cele trei-patru câte mai rămăseseră prima dată. Mai erau şi bucăţele din flaneaua lu' Joe, da' pe alea le-am lăsat. "Garrett Thibodeau poa' să creadă ce-o vrea despre ele", m-am gândit io, *"oricine* poa' să creadă ce-o vrea. O să pară că s-a îmbătat şi a căzut în puţ, indiferent de asta, iar cu reputaţia

pe care o avea Joe, cel mai probabil e că toate deciziile lor or să fie în favoarea mea."

Însă fâşiile astea nu s-au dus la gunoi, alături de cioburi şi de dopu' de la Johnnie Walker, ci le-am aruncat io mai târziu în ocean. Ajunsesem la poartă şi mă pregăteam să urc treptele verandei, când m-a bătut un gând. Joe mă apucase de furou' pe care-l târâm după mine; dacă o bucată din el *a rămas* în mâna lui? Dacă o strânge într-unu' din pumnii ce i se odihnesc acu' în poală, în fundu' gropii?

Am îngheţat. Am îngheţat la propriu. Stăteam acolo, la poartă, sub soarele fierbinte de iulie, cu pielea ca de găină pe mine şi simţindu-mi oasele la zero grade (asta o citisem într-o poezie la liceu). Atunci, Vera mi-a vorbit iar în minte: "Având în vedere că nu poţi face nimic, te-aş sfătui să nu te mai frământi." Mi s-a părut o chestie rezonabilă, aşa că am urcat treptele şi am intrat înăuntru.

Mi-am petrecut restu' dimineţii învârtindu-mă în juru' casei şi pe verandă, căutând... nu prea ştiu ce. N-am idee după ce mă uitam de fapt. Poate că m-aşteptam ca ochiu' meu interior să observe încă ceva de făcut sau de aranjat, aşa cum se-ntâmplase cu micu' vraf de scânduri. Oricum, n-am mai remarcat nimic.

Pe la unşpe am trecut la pasu' următor, adică am sunat-o pe Gail Lavesque la Pinewood. Am întrebat-o ce credea despre eclipsă, apoi cum merseseră lucrurile cu Măria Sa.

— Bine, mi-a răspuns, nu mă pot plânge fiin'că n-am văzut pe nimeni în afară de tipu' ăla chel, cu mustaţă perie, ştii despre cine vorbesc, nu?

I-am zis că da.

— A coborât pe la nouă jumate, a ieşit în grădină, mergând încetişor şi ţinându-şi capu' cu mâinile, da' fiind cel puţin *treaz, ceea* ce n-ai putea spune despre ăilalţi. Când Karen Jolander l-a întrebat dacă vrea un pahar cu suc de portocale, a alergat până la marginea verandei şi a borât peste petunii. Ar fi trebuit să-l auzi, Dolores... *Bleeeeea!*

Am râs aproape urlând, niciodată nu-mi mai făcuse atât de bine să râd.

— Cre' c-au tras un chef pe cinste după ce s-au întors de pe feribot, a zis Gail. Dacă aş căpăta câte o monedă de cinci cenţi pentru fiecare chiştoc de ţigară strâns în dimineaţa asta, nu mai mult de *cinci cenţi,* mi-aş putea cumpăra un Chevrolet nou-nouţ. Da' o să curăţ totu' lună până când doamna Donovan o să-şi plimbe mahmureala prin jur, te poţi baza pe mine.

— Sunt sigură, iar dacă ai nevoie de ajutor, ştii pe cine să chemi, nu?

Gail a izbucnit în râs.

— Lasă, ai muncit pe brânci în ultima săptămână, iar doamna Donovan o ştie la fel de bine ca mine. Nu vrea să te vadă p-aici înainte de mâine dimineaţă, şi nici io.

— Bine, am spus, şi am făcut o mică pauză.

Se aştepta să-mi iau rămas-bun, iar când am continuat, a devenit mai atentă... ceea ce şi doream.

— Nu l-ai văzut pe Joe p-acolo? am întrebat-o.

— Joe? Joe *al tău!*

— Îhî

— Nu, nu l-am văzut deloc p-aici. De ce mă-ntrebi?

— N-a venit acasă aseară.

— O, Dolores! a spus îngrozită şi în acelaşi timp interesată. Băutura?

— Mai mult ca sigur. Nu c-aş fi cine ştie ce îngrijorată; nu-i prima dată când îşi petrece noaptea urlând la lună. O să apară el; iarba rea nu piere aşa uşor.

Apoi am închis, cu senzaţia că făcusem o treabă bună. Plantasem prima sămânţă.

Mi-am preparat un sandviş cu brânză şi pâine prăjită la prânz, da' n-am fost în stare să-l mănânc. Mirosu' de brânză şi pâine arsă mi-a întors stomacu' pe dos. Am luat două aspirine şi m-am întins. Nu m-am gândit c-o să adorm, da' aşa s-a-ntâmplat. Când m-am trezit, se făcuse deja patru şi era vremea să mai plantez vreo câteva seminţe. I-am sunat pe prietenii lu' Joe, adică pe cei care aveau telefon, şi i-am întrebat dacă-l văzuseră. Nu venise noaptea trecută acasă, le-am spus, nici până *acuma* nu se întorsese, şi începeam să-mi fac griji. Sigur că toţi au negat, fiecare vrând să mai audă şi alte detalii picante, da' numa' unuia i-am zis ceva, adică lu' Tommy Anderson, fiin'că ştiam că lui i se lăuda Joe cum îşi pune la punct nevasta, iar el, săracu', îi înghiţea gogoşile. Chiar şi atunci am fost atentă să nu supralicitez; i-am mărturisit că ne certasem şi că pesemne se înfuriase în ultimu' hal. Seara am mai dat vreo câteva telefoane, şi unora pe care-i mai sunasem o dată, şi am fost fericită să aflu că zvonurile începuseră să se întindă.

N-am dormit prea bine în noaptea aia; am avut nişte vise îngrozitoare. Unu' despre Joe. Stătea pe fundu' puţului, uitându-se în sus la mine cu găurile alea negre de deasupra nasului, ca şi cum şi-ar fi înfipt cărbuni în orbite pe faţa aia albă. Îmi spunea că se simte singur şi mă implora să sar şi io în groapă ca să-i ţin companie.

Ălălalt a fost şi mai urât, fiin'că era despre Selena. Avea vreo patru ani şi purta o rochie roz, pe care i-o adusese bunica Trisha exact înainte de-a muri. Selena s-a îndreptat spre mine şi am văzut că avea foarfecele meu de croitorie în mână. M-am întins să-l iau, da' ea a dat din cap. "E vina mea şi io trebuie să plătesc", mi-a zis. Apoi a ridicat foarfecele şi şi-a tăiat nasu': crac! A căzut în noroi între pantofiorii ei din piele, iar io m-am trezit ţipând. Ceasu' arăta numa' ora patru, da' terminasem cu somnu' pentru noaptea aia, şi încă n-ajunsesem atât de proastă să nu-mi dau seama.

La şapte am sunat din nou la Vera. De data asta a răspuns Kenopensky. I-am spus că ştiam că Vera mă aşteaptă, da' că nu puteam veni până când nu aflam unde era bărbatu' meu. Că lipsea de două nopţi şi că niciodată nu mai făcuse vreo beţie mai lungă de-o noapte.

Cam pe la sfârşitu' convorbirii, Vera a intrat pe extensie şi m-a întrebat ce se-ntâmplă.

— Cred că mi-am pierdut bărbatu', i-am zis.

A tăcut vreo câteva secunde şi aş fi dat orice să aflu la ce se gândea. Apoi mi-a spus că dacă ar fi fost în locu' meu, n-ar fi deranjat-o absolut deloc dispariţia lu' Joe.

— Păi, avem trei copii şi până la urmă m-am, obişnuit cu el. Vin mai târziu, dacă apare.

— Foarte bine. Mai eşti pe fir, Ted?

— Da, Vera, i-a răspuns el.

— Ei bine, poartă-te şi tu ca un bărbat. Sfărâmă ceva. Sau împinge. Nu-mi pasă ce.

— Da, Vera, a repetat el şi dup-aia s-a auzit când a pus receptoru' în furcă.

Vera a mai tăcut puţin, apoi a spus:

— Poate a avut un accident, Dolores.

— Da, nu m-ar surprinde. A băut într-o veselie în ultimele săptămâni şi, când am încercat să discut cu el despre banii pentru şcoală ai copiilor, a fost cât p-aci să-mi rupă gâtu'.

— Ah, zău? Şi după încă vreo două secunde a reluat: Baftă, Dolores!

— Mersi. S-ar putea să am nevoie.

— Dacă te pot ajuta cu ceva, să-mi spui.

— Eşti foarte drăguţă.

— Deloc, mi-a răspuns. Pur şi simplu nu vreau să te pierd. E greu să găseşti în zilele astea pe cineva care să nu bage prafu' sub covor după ce-l mătură.

Ca să nu mai vorbim de persoane care să-şi amintească să pună preşurile din faţa uşilor într-o anumită poziţie, m-am gândit io, da' n-am spus nimic. I-am mulţumit şi am închis. După vreo juma' de oră l-am sunat pe Garrett Thibodeau. Pe vremea aia încă nu exista un şef al poliţiei în Little Tall; Garrett era poliţistu' oraşului. Preluase slujba după ce Edgar Sherrick a avut atacu' de cord, m 1960.

I-am zis că Joe nu dăduse p-acasă de două nopţi şi că începusem să mă îngrijorez. Garrett părea destul de ameţit, cre' că încă n-apucase să-şi bea cafeaua de dimineaţă — da' mi-a răspuns c-o să ia legătura cu secţia de poliţie de pe continent şi-o să vorbească cu vreo câţiva inşi. Ştiam că vor fi tot ăia pe care-i sunasem deja, da' am tăcut. Garrett a încheiat spunându-mi că sigur o să-l văd pe Joe până la prânz. Aşa-i, grăsanule, m-am gândit io, punând receptoru' în furcă, poate când or să fluiere porcii. Îmi închipui că omul ăla *avea* suficient creier să fluiere "Yankee Doodle" în timp ce se caca, da' mă îndoiesc că şi-ar fi amintit toate cuvintele.

A trecut o săptămână lungă ca dracu' până l-au găsit şi aproape că-mi ieşisem din minţi între timp. Selena s-a întors miercuri. O sunasem marţi dup-amiază ca să-i spun că taică-său dispăruse şi că devenise o chestie serioasă. Am întrebat-o dacă vrea să vină şi mi-a răspuns că da. Melissa Caron, adică mama lu' Tanya, s-a dus s-o ia. I-am lăsat în pace pe băieţi, Selena îmi era de-ajuns pentru început. Joi, cu două zile înainte ca ei să-l descopere pe Joe, m-a prins în grădina de zarzavat şi mi-a zis:

— Spune-mi un lucru, mamă.

— Bine, dragă.

Cred că aveam o vocea destul de calmă, numa' că bănuiam ce urma să vină, chiar prea mult.

— I-ai făcut ceva? m-a întrebat.

Brusc, visu' mi-a apărut în faţa ochilor — Selena la patru ani în frumoasa ei rochie roz, ridicând foarfecele de croitorie şi tăindu-şi nasu'. M-am gândit, de fapt, m-am rugat: "O, Doamne, te rog ajută-mă să-mi mint fiica. Te rog, Doamne. N-o să-ţi mai cer nimic niciodată dacă o să mă ajuţi să-mi mint fiica atât de bine, încât să mă creadă şi să nu se îndoiască vreodată de asta."

— Nu, i-am răspuns io. Îmi pusesem mânuşile de grădinărit, da' acu' le-am scos ca să-mi pot aşeza mâinile pe umerii ei. Am privit-o fix în ochi. Nu, Selena. Se îmbătase foarte tare şi m-a lovit îndeajuns de rău, încât să-mi lase vânătăile astea urâte pe gât, da' nu i-am făcut nimic.

Doar am plecat fii'ncă mă speriase prea mult ca să mai rămân. Eşti în stare să-nţelegi, nu? Să-nţelegi şi să nu mă învinuieşti pentru asta? Ştii cum e să-ţi fie teamă de el. Nu-i aşa?

A dat din cap, da' nu mi-a părăsit nici o clipă privirea. Avea ochii de-un albastra mult mai închis decât îi văzusem vreodată, asemeni oceanului înainte de furtună. În interioru' meu am remarcat lama foarfecelui sclipind şi micu' ei năsuc căzând în ţărână. Şi vă pot zice la ce mă gândeam atunci: că Dumnezeu îmi răspunsese la rugă în ziua aceea. Aşa cum o face El de obicei, din câte am observat io. Nici o minciună pe care am spus-o mai târziu despre Joe n-a fost mai bună decât cea pe care, i-am zis-o Selenei printre fasole şi castraveţi... Însă mă crezuse oare? Fără nici o rezervă? Chiar dacă mi-ar plăcea să cred că da, n-a fost aşa. Îndoiala i-a întunecat ochii şi atunci, şi mai târziu.

— Sunt vinovată doar fiin'că i-am cumpărat o sticlă de băutură, am încercat să-l mituiesc ca să se poarte mai frumos. Ar fi trebuit să-mi dau seama.

S-a mai uitat la mine vreun minut, apoi şi-a plecat privirea şi mi-a luat punga cu castraveţii pe care-i culesesem mai devreme.

— Bine, mi-a spus. O să duc io castraveţii ăştia în casă.

Asta a fost tot. N-am mai discutat niciodată subiectu', nici înainte de-ai se găsi cadavru', nici după. Probabil că auzise o mulţime de bârfe despre mine pe insulă şi la şcoală, da' n-am mai vorbit despre asta. Atunci, în dup-amiaza aia, în grădină, a început şi răceala. Un zid, asemeni celui pe care o familie îl pune între ea şi restu' lumii, s-a ivit între mine şi Selena. De-atunci se îngroaşă mereu. Mă sună, îmi scrie, nu-i nici o problemă, da' păstrăm distanţa. Ne-am înstrăinat una faţă de alta. O făcusem mai mult pentru Selena, nu pentru băieţi şi nici din cauza banilor pe care Joe încercase să-i fure. Mai mult pentru Selena îl împinsesem să moară, iar preţu' pe care l-am plătit ca s-o protejez de taică-său a fost partea cea mai profundă a iubirii ei pentru mine. Odată l-am auzit pe tata spunând că Dumnezeu i-a făcut o poză unei curve în ziua în care a creat lumea şi abia mult mai târziu am înţeles ce înseamnă asta. Şi vreţi să ştiţi partea cea mai rea? Uneori e comic. Uneori e atât de comic, încât nu te poţi abţine să râzi, chiar dacă toată lumea se prăbuşeşte în juru' tău.

Între timp, Garrett Thibodeau împreună cu tovarăşii lui se îndeletniceau cu căutarea lu' Joe, da nu-l găseau. Ajunseseră la un punct care m-a determinat să cred că ar trebui să-l descopăr chiar io. Dacă n-ar fi fost vorba şi de gologani, n-aş fi avut nimic împotrivă să-l las acolo pân' la paştele cailor. Numa' că banii se aflau în Jonesport într-un cont pe numele lu' Joe şi nu-mi surâdea să aştept şapte ani ca să-l declare mort din punct de vedere legal şi să-i pot recupera. Selena începea facultatea peste doi ani şi ceva, şi i-ar fi trebuit o parte din ei ca să plece.

În final, zvonu' că Joe şi-a luat cu el sticla cu băutură în pădurea din spatele casei şi că ori a căzut în vreo capcană, ori s-a împiedicat în timp ce se întorcea cherchelit acasă, a început să înconjoare ţinutu'. Garrett a declarat că fusese ideea *lui,* da' mie mi-a fost greu să cred după ce mersesem împreună la şcoală. Oricum. Joi dup-amiază a lipit un afiş pe uşa Primăriei, iar sâmbătă dimineaţa, adică la o săptămână după eclipsă, a strâns o echipă de patruzăci sau cincizăci de inşi pentru a-l căuta pe Joe.

Formaseră o coloană la capătu' lu' East Head în Highgate Woods şi se îndreptau spre casă, trecând prima dată prin pădure şi apoi prin Păşunea Rusească. I-am văzut traversând Păşunea pe la ora unu; râdeau şi glumeau, numa' că s-au oprit şi au început să înjure când au păşit pe proprietatea noastră şi au intrat în murăriş.

Stăteam lângă uşa din faţă şi-i aşteptam cu inima bătându-mi în gât. Îmi amintesc că gându' mi-a zburat la faptu' că Selena plecase de-acasă — se dusese la Laurie Langill — şi m-am mai liniştit un pic. Apoi mi-a trecut prin cap că rugii ăia de mure ar putea să-i facă s-o lase baltă, renunţând să mai caute înainte de-a ajunge la puţu' ăla vechi. Da' ei au continuat să meargă. Brusc, l-am auzit pe Sonny Benoit ţipând: "Hei, Garrett! Aici! *Vino aici!"* şi în momentu' ăla am ştiut că, de bine de rău, îl găsiseră.

I-au făcut autopsie, normal. Chiar în ziua în care-l descoperiseră, şi cred că încă n-o terminaseră când, pe la apus, Jack şi Alicia Forbert i-au adus pe băieţi. Pete plângea, da' părea cam dezorientat, nu prea cred că pricepea ce se-ntâmplase cu taică-său. Numa' că Joe Junior înţelegea foarte bine şi, când m-a luat deoparte, mi-am închipuit că-mi va pune aceeaşi întrebare ca Selena, aşa că m-am pregătit să-i torn aceeaşi minciună. Însă mi-a spus ceva cu totu' diferit.

— Mămico, dacă mă bucur că a murit, Dumnezeu o să mă trimită în Iad?

— Joey, oamenii nu-şi pot stăpâni prea tare sentimentele, şi Dumnezeu o ştie.

A început să plângă şi apoi a zis un lucru care mi-a frânt inima:

— Am *încercat* să-l iubesc, mi-a spus el. *Întotdeauna* am încercat, da' nu m-a lăsat.

L-am îmbrăţişat şi l-am strâns cât de tare am putut. Cre' că mai aveam puţin şi izbucneam

şi io în lacrimi... numa' că tre' să ţineţi cont că nu dormisem prea bine şi că încă n-aveam nici cea mai vagă idee despre ce urma să se-ntâmple.

Ancheta trebuia să aibă loc marţi, iar Lucien Mercier, care pe vremea aia se ocupa de aranjamentele mortuare în Little Tall, mi-a spus că o să-l pot înmormânta pe Joe în cimitiru' The Oaks abia miercuri. Numa' că în lunea dinainte de anchetă, Garrett m-a sunat şi m-a rugat să mă duc până la poliţie. Era ceva la care mă aşteptasem şi de care mă temusem, da' n-aveam ce face, trebuia să mă duc, aşa că i-am zis Selenei să le dea băieţilor de mâncare la prânz şi am plecat. Garrett nu era singur. Ci împreună cu doctorul John McAuliffe. Mai mult sau mai puţin prevăzusem şi aşa ceva, da' inima mi-a sărit din piept.

McAuliffe se ocupa p-atunci cu examinările medicale la nivel de district. A murit trei ani mai târziu, când un plug pentru deszăpezire a intrat în micu' lui Volkswagen. Dup-aia Henry Briarton i-a preluat postu'. Dacă Briarton mi-ar fi fost interlocutor în 1963, m-aş fi simţit mult mai degajată în ziua aia. Briarton e mai deştept decât săracu' Garrett Thibodeau, da' numa' cu puţin. Însă John McAuliffe... avea o minte ca un far care străluceşte deasupra oraşului.

Era un scoţian get-beget, care se stabilise prin partea locului după al doilea război mondial; vorbea cu accent, şi râr̂ait pe deasupra. Probabil că îşi căpătase cetăţenia americană, din moment ce se afla pe un post districtual, şi practica şi medicina, da' în mod sigur nu semăna cu ăilalţi localnici. Nu că asta ar fi contat pentru mine; ştiam că tre' să-i fac faţă indiferent dacă ar fi fost american, scoţian sau chinez.

Avea un păr alb ca zăpada, chiar dacă nu părea decât de patruşcinci de ani, şi nişte ochi albaştri, reci şi pătrunzători, ca nişte burghiuri. Când te privea, parcă îţi intra până în creier, aranjându-ţi gândurile pe care le găsea acolo în ordine alfabetică. Cum l-am văzut stând în spatele biroului lu' Garrett şi am auzit în urma mea pocnetu' uşii, care ne separa de restu' Primăriei, mi-am dat seama că ceea ce se va întâmpla a doua zi pe continent nu va conta nici cât o ceapă degerată. Adevărata anchetă urma să se ţină chiar aici, în minusculu' birou al poliţaiului districtual, cu un calendar al firmei Weber Oil pe un perete şi cu o poză a mamei lu' Garrett pe ălălalt

— Îmi pare rău că te-am deranjat în asemenea momente grele pentru tine, Dolores, a spus Garrett. Da' domnu' McAuliffe are câteva întrebări pe care doreşte să ţi le pună.

Îşi frământa mâinile, oarecum nervos, amintindu-mi de domnu' Pease de la bancă. Presupun că avea câteva bătături la mâini, fiin'că sunetele pe care le scoteau în timp ce se frecau una de alta semănau cu alea făcute de-o bucată de glaspapir hârşâind pe suprafaţa unei scânduri.

După uimirea evidentă din privirea pe care Garrett i-a aruncat-o doctorului, am înţeles că nu ştia despre ce întrebări era vorba, şi asta m-a speriat şi mai tare. Nu-mi plăcea că scoţianu' ăla şiret considera problema prea serioasă ca s-o lase pe mâna consilierilor lui, neacordându-i nici o şansă săracului Garrett s-o rezolve.

— Condoleanţele mele, doamnă St. George, a spus McAuliffe cu accentu' lui ascuţit de scoţian. Era mic de înălţime, da' vârtos şi bine proporţionat. Avea o mustăcioară curată, la fel de albă ca şi păru' din cap, purta un costum cu vestă de lână şi arăta tot atât de diferit de restu' localnicilor precum îi suna şi vocea. Ochii ăia albaştri mă sfredeleau şi mi-am dat seama că, indiferent ce-ar fi spus, nu simţea în realitate nici un strop de simpatie pentru mine. Şi probabil pentru nimeni... Nici pentru propria-i persoană. Îmi pare terrribil de rrău pentru dumneavoastră.

Sigur, dacă aş crede asta, o să-mi mai zici încă una, m-am gândit io. Ultima dată când ţi-a părut rău, doctore, a fost când a trebuit să intri într-un WC public şi căţelu' tău şi-a rupt zgarda afară. Da' eram decisă să nu-i arăt că mă speriasem. Poate c-o să mă prindă, poate că nu. Tre' să ţineţi cont că bănuiam ce-o să-mi spună: l-au aşezat pe Joe pe masa din Spitalu' Districtual şi, când i-au desfăcut mâinile, au găsit o bucată de nailon alb, probabil dintr-un furou de femeie. S-ar fi putut să fie aşa, da' n-aveam de gând să-i dau satisfacţia de a mă vedea stânjenită. Iar el se obişnuise ca oamenii să se simtă *stânjeniţi* sub ochii lui; considera că-i normal şi-i plăcea.

— Mulţumesc foarte mult.

— Vreţi să luaţi un loc, doamnă? m-a-ntrebat, de parcă am fi fost în birou' lui, şi nu în al bietului Garrett.

M-am aşezat, iar el mi-a cerut politicos permisiunea să fumeze. I-am răspuns că, din câte ştiam, lampa era oricum aprinsă. A chicotit ca şi cum aş fi făcut ceva comic... Da' *ochii* nu i-au zâmbit. A scos o pipă mare şi veche din buzunaru' sacoului, şi nişte tutun cu care a umplut-o. În răstimp, mă fixa cu privirea. Nici măcar după ce şi-a vârât-o între dinţi şi a început să pufăie, nu şi-a mutat ochii de la mine. Mă enerva cum mă studia prin perdeaua de fum şi mi-am amintit de faru' ăla — spuneau că luminează la trei kilometri depărtare într-o noapte cu ceaţă

atât de deasă, că nu-ţi mai poţi vedea mâinile prin ea.

Începusem să mă foiesc, în pofida tuturor intenţiilor mele, apoi mi-am închipuit-o pe Vera zicându-mi: "Prostii, în fiecare zi mor o droaie de soţi, Dolores." Mi-a trecut prin cap că McAuliffe ar fi putut să se chiombească la Vera o zi întreagă, fără s-o determine ca măcar să-şi pună un picior peste altu'. Gândul asta m-a mai uşurat puţin şi m-am liniştit; mi-am încrucişat braţele peste geantă şi l-am aşteptat să continue.

Pân' la urmă, după ce s-a convins că n-aveam să cad de pe scaun şi să mărturisesc că mi-am ucis bărbatu' — printr-o ploaie de lacrimi, îmi imaginez că aşa i-ar fi plăcut cel mai mult —, şi-a scos pipa din gură şi a zis:

— I-aţi declarat poliţistului că soţul dumneavoastră v-a făcut vânătăile alea de pe gât, doamnă St. George.

— Îhî.

— Şi că v-aţi aşezat amândoi pe verandă ca să priviţi eclipsa, iar acolo s-a pornit cearta.

— Îhî.

— Şi care a fost motivu' pentru care v-aţi certat, puteţi să-mi spuneţi?

— În principal banii, apoi băutura.

— Da' chiar dumneavoastră i-aţi cumpărat alcoolu' cu care s-a îmbătat atunci, doamnă St. George. Nu-i aşa?

— Îhî, i-am răspuns.

Simţeam nevoia să mai spun ceva, să mă explic, da' n-am făcut-o. Vezi tu, asta îşi dorea McAuliffe, să mă grăbesc. Să mă explic fix până ajung într-o celulă de puşcărie.

În final a cedat. A început să bată darabana cu degetele ca şi cum ar fi devenit nerăbdător, apoi şi-a fixat din nou farurile pe mine.

— După incidentul cu bătaia, aţi plecat; v-aţi dus până la Păşunea Rusească, înspre East Head, să urmăriţi eclipsa de una singură.

— Îhî.

S-a aplecat brusc în faţă, cu mâinile lui mici pe genunchii tot mici, şi a spus:

— Doamnă St George, ştiţi din ce direcţie sufla vântu' în acea zi?

La fel ca în ziua aia din noiembrie 1962, când găsisem puţu' vechi şi fusese cât p-aci să pic în el; cre' că se auzea cam acelaşi freamăt; da' apoi mi-am zis: "Ai grijă, Dolores Claiborne; ai foarte mare grijă. Acu' există peste tot fântâni, iar omu' ăsta cunoaşte fiecare loc unde le găseşti."

— Nu, am răspuns. Nu ştiu. Iar când nu ştiu din ce parte bate vântu', asta înseamnă în general că nu bate.

— De fapt nu era decât o briză uşoară... a început Garrett, da' McAuliffe şi-a ridicat mâna şi i-a tăiat-o din zbor.

— Dinspre Vest, a zis el. Un vânt din Vest, o briză din Vest, dacă vrei, între zece şi treişpe kilometri la oră, cu rafale de până la douăzăci. Mi se pare ciudat, doamnă St. George, cum de vântu' ăsta nu a adus cu el ţipetele soţului dumneavoastră. Stăteaţi pe Păşunea Rusească, la mai puţin de un kilometru depărtare.

În următoarele trei secunde n-am scos un cuvânt. Îmi impusesem să număr până la trei înainte de a-i răspunde la *orice.* Asta mă forţa să nu mă reped şi să cad într-una dintre capcanele pe care mi le întindea. Însă McAuliffe tre' să fi crezut că m-a zăpăcit de tot, fiin'că s-a aplecat în faţă şi po' să vă jur că, pentru câteva clipe, ochii lui au trecut de la un albastru-aprins la un alb-strălucitor.

— Nu mă surprinde. În primu' rând, zece kilometri la oră nu înseamnă mai mult decât o adiere într-o zi înăbuşitoare. În al doilea rând, erau vreo mie de bărci în largu' oceanului, toate chiuind una la alta. Şi de unde ştiţi că a ţipat? E al naibii de sigur că *dumneavoastră* nu l-aţi auzit

S-a lăsat pe spate, un pic dezamăgit.

— Aţi făcut o deducţie acceptabilă. Ştim că nu a murit imediat după ce a căzut, iar evidenţa medicală arată că în mod sigur a mai avut cel puţin o perioadă de luciditate dup-aia. Doamnă St. George, dacă *dumneavoastră* aţi fi picat într-un puţ părăsit şi v-aţi fi trezit cu o tibie ruptă, o gleznă ruptă, patru coaste rupte şi o încheietură scrântită, n-aţi ţipa după ajutor?

Am numărat cele trei secunde şi, după încă o întârziere, am zis:

— Nu *io* am picat în puţ, doctore McAuliffe. Ci Joe. Şi băuse.

— Da', a reluat doctorul. I-aţi cumpărat o sticlă de scotch, chiar dacă toată lumea cu care am vorbit mi-a spus că nu vă surâdea când trăgea la măsea, iar el nu a băut numai, ci s-a îmbătat. Era *grrroaznic* de beat. Avea o mulţime de sânge în gură şi cămaşa plină de sânge până la brâu. Iar dacă adăugăm şi coastele rupte, plus leziunile pe care le-a suferit la plămâni, ştiţi la ce ajungem?

"Un mieluşel... doi mieluşei... trei mieluşei..."

— Nu.

— Coastele fracturate i-au străpuns plămânii. Asemenea răni sângerează de obicei puternic, da' foarte rar atât de tare. O hemoragie atât de mare a fost probabil cauzată de strigătele de salvare repetate.

Exact aşa a spus, Andy: salvare.

Nu fusese o întrebare, da' tot am numărat până la trei înainte de a vorbi.

— Credeţi că a zbierat după ajutor de-acolo, de jos. Asta rezultă, nu?

— Nu, doamnă, nu doar *cred,* sunt absolut *sigur.*

De astă dată n-am mai aşteptat.

— Doctore McAuliffe, credeţi că io l-am împins pe bărbatu-meu în puţ?

Asta l-a scuturat un pic. Nu numa' că farurile alea ale lui au clipit, da' chiar au pălit vreo câteva clipe. S-a mai jucat puţin cu pipa, apoi şi-a băgat-o în gură, încercând în răstimp să se hotărască ce să facă.

Da' înainte de-a apuca să spună ceva, Garrett, roşu ca o ridiche, a rupt tăcerea:

— Dolores, sunt convins că nimeni nu se gândeşte... Ca să zic aşa, nimeni n-a *luat în considerare* că...

— Hm, l-a întrerupt McAuliffe. Se părea c-o să evite un răspuns direct, da' a continuat fără ezitare: Io chiar *m-am gândit.* Doamnă St. George, trebuie să înţelegeţi că asta face parte din meseria mea...

— A, nu te mai chinui cu "doamnă St. George". Dacă ai intenţia să mă acuzi că, mai întâi, l-am împins pe bărbatu-meu în puţ şi că dup-aia m-am uitat la el cum strigă după ajutor, ia tauru' de coarne şi spune-mi Dolores.

N-am *încercat* să-l blochez atunci, Andy, da' a naibii să fiu dacă n-am reuşit a doua oară în câteva minute. Mă-ntreb dacă mai avusese un examen atât de greu de când absolvise facultatea.

— Nimeni nu vă *acuză* de nimic, doamnă St. George, a zis el înţepat, iar în ochi am citit: "Cel puţin, nu încă".

— Foarte bine. Pen' că e o prostie să crezi că io l-am împins pe Joe. Cântărea cu vreo douăzăci de kile mai mult decât mine, probabil chiar mai mult. Se îngrăşase zdravăn în ultimii ani. Şi nici nu-i era jenă să-şi folosească pumnii dacă i se punea cineva în cale. Vă spun astea fîin'că am fost soţia lui şaişpe ani şi o să găsiţi o sumedenie de oameni care o s-o confirme.

Sigur că Joe nu mă lovise de-o grămadă de vreme, da' nu încercasem niciodată să contrazic ideea ălora de pe insulă conform căreia îşi ocupa o bună parte a timpului cu asta, iar atunci, cu ochii lu' McAuliffe sfredelindu-mi fruntea, eram a dracu' de încântată că n-o făcusem.

— Nimeni nu spune că l-aţi împins în puţ, a zis scoţianu'.

Îşi revenea din ce în ce mai repede. Vedeam pe faţa lui că era conştient de asta, da' n-avea nici cea mai mică idee cum s-a-ntâmplat. Că io ar fi trebuit să fiu aia care să-mi revin.

— Da', ştiţi, el a ţipat. Probabil destul timp — ore — şi chiar foarte tare.

"Un mieluşel... doi mieluşei... trei mieluşei..."

— Cre' că încep să înţeleg acu'. Poate vă închipuiţi că a căzut din greşeală în puţ, că l-am auzit zbierând şi m-am prefăcut surdă. Aici doreaţi să ajungeţi?

Am remarcat pe chipu' lui că *exact* aici şi-a dorit să ajungă. Şi totodată, că lucrurile o luaseră razna, că nu mergeau după cum se aşteptase, aşa cum se-ntâmplă întotdeauna în anchetele sale. Două pete micuţe şi roşii i-au apărut în obraji. Am fost încântată de asta, pen' că voiam să-l înnebunesc. Un bărbat ca McAuliffe e uşor de stăpânit când se înfurie, fiin'că cei ca el sunt obişnuiţi să-şi păstreze cumpătu' dacă ăilalţi şi-l pierd.

— Doamnă St. George, o să fie foarte greu să ajungem undeva în cazul în care continuaţi să-mi răspundeţi la întrebări cu alte întrebări.

— Păi, nu mi-aţi pus nici o *întrebare,* doctore McAuliffe, am spus, privindu-l cu ochi mari şi inocenţi. Mi-aţi zis că Joe ar fi trebuit să urle — de fapt "să ţipe", aşa v-aţi exprimat — şi io v-am întrebat dacă...

— Bine, bine, a reluat el, trântindu-şi cu zgomot pipa în scrumiera de alamă a lu' Garrett. Acuma ochii îi aruncau flăcări, iar pe frunte îi apăruse o dungă roşie, asortându-se perfect cu petele din obraji. L-aţi auzit strigând după ajutor, doamnă St. George?

"Un mieluşel... doi mieluşei... trei mieluşei..."

— John, îmi vine foarte greu să cred că există vreun lucru care ar *sili-o* pe femeia asta să-şi dea cărţile pe faţă, a intervenit Garrett, arătând mai stânjenit ca oricând şi abătându-i *încă o dată* atenţia scoţianului.

Era cât p-aci să mă pufnească râsu'. Nu mă-ndoiam că ar fi fost nasol pentru mine dacă nu m-aş, fi abţinut, da' numa' cu greu am rezistat.

McAuliffe s-a răsucit spre Garrett şi i-a zis:

— Ne înţeleseserăm să mă ocup eu de asta.

Săracu' Garrett s-a trântit atât de tare pe spătaru' scaunului, încât a fost cât pe ce să pice cu tot cu el.

— Bine, bine, nu-i nevoie să te înfierbânţi prea tare! a îngăimat.

McAuliffe s-a întors din nou spre mine, gata să repete întrebarea, da' nu m-am obosit să-l las. Deja putusem număra până la zece.

— Nu, am spus. N-am auzit decât sirenele bărcilor aflate în larg şi zbierătele asurzitoare ale oamenilor care au început când s-a pornit eclipsa.

M-a aşteptat să continui — vechiu' lui truc, să tacă, lăsându-i pe ăilalţi să intre singuri în gura leului — şi liniştea s-a aşternut între noi. N-am făcut decât să stau cu mâinile încrucişate pe geantă, lăsând-o să se întindă cât mai mult. Şi-a aruncat privirea spre mine, iar io i-am întors-o.

"Ai să vorbeşti, femeie", îmi ziceau ochii lui. "O să-mi spui tot ce vreau să ştiu... Chiar de două ori, dacă aşa am io chef."

Iar ai mei îi răspundeau: "Nu, amice. Poţi să stai acolo, sfredelindu-mă cu diamantele alea de nou-născut, până când o să se deschidă patinoare-n Iad, şi tot n-o să obţii nimic de la mine dacă nu-ţi caşti gura să mă-ntrebi."

Am rămas aşa aproape un minut, duelându-ne din ochi, ca să zic aşa, iar spre final am simţit cum încep să cedez şi că vreau să-l întreb orice, chiar şi numa': "Mama ta nu te-a-nvăţat că e nepoliticos să te holbezi aşa la oameni?" Şi apoi a vorbit Garrett, mai bine-zis sto-macu' lui. A scos un sunet lung: *grrrrrrrrr.*

McAuliffe l-a privit ca dracu' de dispreţuitor, iar Garrett a luat un briceag şi a început să-şi cureţe unghiile. McAuliffe şi-a scos un carneţel din buzunaru' hainei lui din lână *(lână,* în *iulie!),* s-a uitat puţin în el, apoi l-a pus la loc.

— A încercat să iasă, a spus el într-un târziu, la fel de plat ca şi cum ar fi declarat că are o întâlnire la prânz.

Parcă mi-ar fi tras cu o măciucă una în şale, unde mă lovise Joe cu lemnu' ăla de foc, da' m-am ţinut bine.

— Zău?

— Da. Pereţii puţului sunt zidiţi din bolovani (numa' că a zis *bălăvanî),* iar noi am găsit amprente însângerate pe câţiva. Se pare că s-a ridicat în picioare şi apoi a început să se caţere încet, centimetru cu centimetru. Probabil a fost o muncă de Hercule, ca să nu mai discutăm despre durerea chinuitoare, imposibil de imaginat.

— Regret că a suferit atât. Săracu' Joe...

Vocea îmi era la fel de calmă ca de obicei — sau cel puţin aşa credeam —, da' simţeam cum transpir la sub braţ şi îmi amintesc cât de tare mă speria gându' că ar fi putut să mi se scurgă sudoarea pe sprâncene sau pe tâmple, unde ar fi fost remarcată.

— Într-adevăr, a spus McAuliffe cu ochii sclipind. Săracu'... bătrânu'... Joe. Cre' că ar fi fost în stare să iasă afară. Oricum, pesemne că ar fi murit dup-aia, da' cre' că ar fi ieşit şi singur afară. În orice caz, ceva l-a împiedicat.

— Ce anume? am întrebat io.

— A suferit o fractură de craniu, mi-a răspuns McAuliffe. Ochii îi străluceau ca întotdeauna, da' glasu' îi devenise blând ca al unei pisici care toarce. Am găsit un pietroi între picioarele lui. Acoperit de sângele soţului dumneavoastră, doamnă St. George. Şi în el am descoperit mici fragmente de porţelan. Ştiţi ce concluzie am tras din asta?

Unu... doi... trei...

— Se pare că pietroiu' i-a zburat şi dinţii falşi, nu numa' creierii. Păcat, erau febleţea lui şi nu-mi dau seama cum o să-l aranjeze Lucien Mercier fără ei, ca să poată fi privit.

În timp ce vorbeam, McAuliffe şi i-a arătat *p-ai lui.* Nema placă şi cre' că ar fi vrut să pară un zâmbet, da' n-a reuşit. Nici măcar un pic.

— Da, a spus, dezgolindu-şi până la gingie două rânduri de dinţi lustruiţi. Da, asta-i şi concluzia mea, bucăţelele de porţelan provin din placa de jos. Şi acum, doamnă St. George, aveţi vreo idee cum l-a putut pocni piatra exact când se afla pe punctu' de-a părăsi puţu'?

Unu... doi... trei...

— Nu. Da' dumneavoastră?

— Da. Bănuiesc că cineva a desprins-o din pământ şi a aruncat-o intenţionat şi cu răutate peste faţa lui rănită şi rugătoare.

Nimeni n-a mai spus nimic. O, Doamne, io aş fi *vrut;* aş fi vrut să sar în picioare şi să zic: "N-am fost io. Poate altcineva, da' nu io." Însă n-am fost capabilă, fiin'că mă aflam în mijlocu' murărişului şi, de data asta, crescuseră puţuri peste tot.

În loc să vorbesc, am rămas acolo uitându-mă la el, simţind cum începeam iar să transpir şi cum mâinile îşi doreau să se strângă una pe alta. Da' atunci unghiile ar fi căpătat o culoare albă... şi le-ar fi observat. McAuliffe *era făcut* să remarce aşa ceva; n-ar fi fost decât un alt amănunt în raza de lumină a farului lui. Am încercat să mă gândesc la Vera şi la felu' în care l-ar fi privit ea — ca şi cum ar fi fost o urmă de căcat de câine pe pantofii ei —, da' cu ochii ăia sfredelitori aţintiţi asupra mea, nici asta nu m-a ajutat. Înainte, parcă s-ar fi găsit şi ea împreună cu mine în acea cameră, însă acu' dispăruse. Nu mai eram decât io şi micu' doctor scoţian, mândru de propria-i persoană ca detectivii amatori din romane (şi a cărui mărturie trimisese deja vreo doişpe oameni la puşcărie, după cum am aflat mai târziu) şi simţeam cum se apropie din ce în ce mai mult momentu' în care aveam să-mi deschid gura să grăiesc. Iar cea mai nasoală chestie, Andy, era că n-aveam nici cea mai vagă idee ce-o să spun. Auzeam ticăitul ceasului de pe birou' lu' Garrett. Scotea un sunet puternic şi amăgitor.

Şi chiar *aş fi vorbit,* când persoana de a cărei prezenţă uitasem, Garrett Thibodeau, a făcut-o în locu' meu. Cu o voce neliniştită, grăbită, şi mi-am dat seama că nici *el* nu mai suporta tăcerea, gândindu-se c-o să se prelungească probabil până când cineva ar fi trebuit să ţipe ca să descătuşeze tensiunea.

— Hai, John, credeam că ne-am înţeles că, dacă Joe ar fi apucat piatra aia, ar fi putut cădea singură şi...

— *Taci din gură!* a urlat McAuliffe, cu un glas strident şi frustrat.

M-am relaxat. Se terminase. O ştiam şi cred că scoţianu' o ştia şi el. A fost ca şi cum noi doi stătusem într-o cameră complet întunecată, iar el mă gâdilase pe faţă cu ceva ce semăna cu o lamă de bărbierit... Şi apoi neîndemânaticul poliţist Garrett s-a împiedicat şi a căzut lovindu-se de fereastră, iar jaluzelele s-au ridicat cu zgomot şi am văzut că de fapt nu mă atinsese decât cu o pană.

Garrett a murmurat ceva că nimic nu-i dădea dreptu' lu' McAuliffe să-i vorbească pe un asemenea ton, da' doctoru' nu i-a acordat nici cea mai mică atenţie. S-a întors spre mine şi mi-a zis:

— Ei, doamnă St. George? răstindu-se de parcă m-ar fi înghesuit într-un colţ, numa' că deja cunoşteam amândoi prea bine situaţia în care ne găseam.

— V-am spus tot ce ştiam. S-a îmbătat în timp ce aşteptam eclipsa. I-am preparat un sandviş, crezând că o să-l mai trezească puţin, da' de pomană. A început să urle, apoi m-a strâns de gât şi m-a lovit niţel, aşa că am plecat la Păşunea Rusească. Când m-am întors, dispăruse. M-am gândit că s-a cărat cu vreunu' dintre prietenii lui, da' zăcea pe fundu' puţului. Presupun că a vrut să scurteze drumu' până la şosea. Poate că mă căuta să-şi ceară scuze. Pesemne că n-am s-o aflu niciodată... şi poate că nu contează. I-am aruncat o privire posomorâtă. Ar trebui să încercaţi şi dumneavoastră medicamentu' ăla, doctore McAuliffe.

— Lăsaţi sfaturile, doamnă, a spus el, iar petele de pe obraji îi ardeau, mai roşii ca oricând. Sunteţi încântată că a murit? Spuneţi-mi!

— Sfinte Sisoe, ce dracu' are asta de-a face cu toată afacerea? am întrebat. Isuse, ce s-a-ntâmplat cu dumneavoastră?

N-a răspuns, doar şi-a cules pipa cu o mână tremurândă şi şi-a aprins-o. Nu m-a mai întrebat nimic; ultima întrebare mi-a fost pusă de Garrett Thibodeau. Pentru McAuliffe, oricum nu mai conta. Însă pentru Garrett da, şi chiar mult mai mult pentru mine, pen' că lucrurile nu se sfârşeau o dată cu plecarea mea de la Primărie din ziua aia; întrucâtva nu era decât începutul lor. Întrebarea din final şi mai ales felu' în care am răspuns au însemnat foarte mult, fiin'că, de obicei, cuvintele destinate să rămână în sala de judecată se răspândesc prin şoapte pe deasupra gardurilor din spatele casei în timp ce femeile îşi agaţă rufele la uscat, sau pe punţile bărcilor de pescuit când bărbaţii îşi mănâncă prânzu' cu fundu' la cabina căpitanului. Asemenea cuvinte s-ar putea să nu te trimită la puşcărie, ci să te spânzure definitiv în ochii oamenilor din oraş.

— Pentru numele lui Dumnezeu, a mugit Garrett, de ce i-ai cumpărat o sticlă de alcool? Ce s-a-ntâmplat cu tine, Dolores?

— Am crezut c-o să mă lase în pace dacă are ceva de băut. M-am gândit c-o să putem sta să privim eclipsa în linişte şi c-o să mă lase în pace.

N-am plâns cu adevărat, da' am simţit ca mi se rostogoleşte o lacrimă pe obraz. Uneori am impresia că ăsta e motivu' pentru care am continuat să trăiesc în Little Tall în următorii treizăci de ani, acea unică lacrimă. Dacă n-ar fi existat ea, aş fi ajuns să-mi pierd minţile din cauza bârfelor şi a zvonurilor şi aş fi fost arătată mereu cu degetu' — da, ar fi fost în stare. Sunt dură, da' nu ştiu pe cineva care să poată rezista treizăci de ani în mijlocu' bârfelor şi al scrisorilor anonime de genu' "Ai scăpat, criminalo!" Chiar am primit vreo câteva şi bănuiesc cam cine mi le-a scris (nu mai sunt p-aici în zilele astea), da' s-au oprit pe vremea când a

început anu' şcolar. Aşa că vă dau voie să spuneţi că sunt datoare pentru restu' vieţii, inclusiv pentru partea ce se petrece aici, acelei lacrime singuratice... şi lu' Garrett, fiin'că mi-a pus o vorbă bună că n-am fost până la sfârşit atât de rece, încât să nu vărs o lacrimă pentru Joe. N-a fost nimic calculat în ea, să nu vă imaginaţi aşa ceva. M-am gândit la cât de rău îmi părea că Joe a suferit atât de tare, după cum îmi spusese jumatea aia de buletin scoţian. În ciuda purtărilor lui şi a faptului că l-am urât încă de când am aflat ce încerca să-i facă Selenei, n-am intenţionat niciodată să-i provoc vreo suferinţă. Am crezut c-o să moară după prima cădere, Andy, jur în faţa lu' Dumnezeu că am crezut c-o să-l dea gata.

Săracu' Garrett Thibodeau s-a înroşit ca un semafor. A bâjbâit pe birou după o cutie de batiste Kleenex şi mi-a întins una fără să se uite — cre' că şi-a imaginat că după lacrima aia o să mă transform într-o fântână — şi şi-a cerut scuze pen' că m-a supus unui "interogatoriu atât de stresant". Pun pariu că astea erau cele mai mari cuvinte pe care le ştia.

McAuliffe a reacţionat pufnind: *Hmmm!* A spus ceva despre cum o să asiste el la anchetă ca să-mi audă depoziţia, apoi a plecat, de fapt a păşit ţanţoş spre uşă şi a trântit-o în urma lui, îndeajuns de tare încât să clatine geamurile. Garrett i-a acordat un răgaz să elibereze drumu', iar dup-aia m-a condus până la uşă, ţinându-mă de braţ, da' încă fără să mă privească (de fapt, devenise de-a dreptu' comic) şi bolborosind întruna. Nu-s sigură *ce* bolborosea, da' cre' că, orice ar fi fost, era modul lu' Garrett de a-şi cere scuze. Omu' ăla avea o inimă bună şi nu putea suporta să vadă pe cineva nefericit, vă zic asta despre el... Şi încă ceva despre Little Tall: în ce alt loc mai există o persoană care nu numa' să fie poliţist vreme de aproape douăzăci de ani, da' să se şi dea o masă festivă în cinstea lui când s-a retras? Po' să vă spun ce gândesc io: un oraş în care un bărbat cu o inimă atât de bună e în stare să reuşească în viaţă ca om al legii nu-i un loc prea rău unde să-ţi duci traiu'. Absolut deloc. Chiar şi aşa, niciodată n-am mai fost atât de încântată să aud o uşă trântindu-se în spatele meu ca atunci când a închis-o Garrett.

Asta fusese partea grea, ancheta de-a doua zi fiind floare la ureche. McAuliffe mi-a pus cam aceleaşi întrebări, la fel de dificile, da' nu mai avea nici o putere asupra mea, şi amândoi o ştiam. Unica mea lacrimă fusese perfectă, da' întrebările lu' McAuliffe, plus faptu' că toată lumea îl vedea cum se răţoieşte la mine ca o pisică în călduri, au avut foarte mult de-a face cu bârfele care au înconjurat insula de-atunci încoace. Ei bine, oricum ar fi ieşit vorbe, indiferent de asta, nu-i aşa?

Verdictu' a fost "moarte accidentală". Lu' McAuliffe nu i-a plăcut, iar la sfârşit a citit rezultatele cu o voce joasă, fără ca măcar o dată să ridice ochii, da' ceea ce-a spus a sunat destul de oficial: Joe a căzut în puţ fiind beat, o vreme a strigat probabil după ajutor şi apoi a încercat să se caţăre singur. A ajuns aproape până sus, şi atunci s-a sprijinit de-o piatră nesigură. A desprins-o din perete, iar bolovanu' l-a lovit în cap îndeajuns de tare, încât să-i fractureze craniu' (fără a mai menţiona placa dentară) şi l-a aruncat din nou în fundu' puţului, unde de altfel a şi murit.

Poate cel mai important lucru — şi n-am înţeles asta decât mult mai târziu — a fost că n-au găsit nici un motiv pentru care să mă spânzure. Sigur că oamenii din oraş (inclusiv doctoru' McAuliffe, n-am nici un dubiu) s-au gândit că, dacă *într-adevăr* io îl omorâsem, o făcusem fiin'că nu mai voiam să mă bată, da' asta nu cântărea suficient de mult. Numa' Selena şi domnu' Pease ştiau ce alte motive existau în realitate, da' nimănui, nici măcar deşteptului de McAuliffe, nu i-a dat prin cap să-l interogheze pe domnu' Pease. Şi nici el n-a venit din proprie iniţiativă. Dacă s-ar fi întâmplat aşa ceva, s-ar fi aflat despre discuţia noastră din cârciumă şi ar fi avut necazuri la bancă. În fond, îl împinsesem să încalce regulamentu'.

Iar Selena... Păi io îmi închipui că Selena m-a judecat în propriu' ei tribunal. De-atunci încoace îi văd ochii aţintiţi asupra mea, întunecaţi şi ameninţători, şi-mi răsună în minte întrebarea: "I-ai făcut ceva? Zi-mi, mamă! E vina mea? Eu sunt aia care trebuie să plătească?"

Şi cre' că *a plătit,* asta-i chestia cea mai nasoală. Micuţa fată de pe insulă, care n-a pus picioru' în afara statului Maine până la optişpe ani, când s-a dus la Boston să participe la o tabără de înot, a ajuns o femeie inteligentă, cu o carieră spectaculoasă în New York City — acu' doi ani a apărut un articol despre ea în ziaru' *New York Times,* ştiaţi? Publică în toate revistele alea şi totuşi îşi mai găseşte timp să-mi scrie şi mie o dată pe săptămână... Da' mie mi se pare că o face din obligaţie, la fel ca şi cele două telefoane pe lună. Şi mai cred că telefoanele şi bileţelele vioaie sunt preţu' pe care-l plăteşte inimii ei ca să uite de faptu' că nu mai vine niciodată p-aici. Da, am impresia că a plătit destul; că persoana cea mai nevinovată dintre toţi a plătit cel mai mult, şi încă o mai face.

Are patruşpatru de ani, nu s-a măritat niciodată, e prea slabă (am văzut în fotografiile pe care mi le trimite din când în când) şi pesemne bea — am observat în vocea ei de vreo două ori când m-a sunat. Am io o idee că din cauza asta nu mai vine acasă; nu vrea să aflu că bea la

fel ca taică-său. Sau poate că se teme de ce-ar putea spune după vreo câteva pahare, în timp ce io aş rămâne trează. Ce m-ar putea întreba.

Da' nu contează; de-acuma s-au calmat apele. Am trecut peste toate, asta-i important. Dacă ar fi existat vreo asigurare sau dacă domnu' Pease nu şi-ar fi ţinut gura, nu cred că aş fi reuşit. Şi din cele două, asigurarea ar fi fost cea mai rea. Ultimu' lucru de pe lume pe care mi l-aş fi dorit ar fi fost un detectiv de asigurări dăştept să se învârtă în juru' meu împreună cu dăşteptu' ălălalt de doctor scoţian, care şi-aşa era furios ca dracu' la gându' că fusese învins de-o muiere localnică ignorantă. Nu, dacă s-ar fi unit amândoi, probabil că m-ar fi prins.

Ce s-a mai întâmplat? Păi, îmi imaginez că ceea ce se-ntâmplă *întotdeauna* în asemenea situaţii, când s-a înfăptuit o crimă, iar cri-minalu' scapă. Viaţa a mers înainte, asta-i tot. Nimeni n-a apărut în ultimu' moment cu vreo informaţie, ca în filme, n-am mai încercat să omor pe altcineva, iar Dumnezeu nu m-a pedepsit trăsnindu-mă. Probabil a simţit că, dacă m-ar lovi cu un fulger doar ca să-l răzbune pe Joe, ar fi doar o risipă de electricitate.

Viaţa a mers înainte. M-am întors la Pinewood şi la Vera. Selena şi-a reluat relaţiile cu prietenii când a început şcoala şi uneori o auzeam râzând la telefon. După ce povestea s-a mai învechit, micului Pete i-a fost greu... La fel şi lu' Joe Junior. De fapt, Joey a suportat mai greu decât m-am aşteptat. A slăbit puţin şi avea coşmaruri, da' până în vara următoare şi-a revenit. Singura schimbare care s-a petrecut până la sfârşitu' lu' 1963 a fost că l-am chemat pe Seth Reed să astupe gura vechiului puţ cu ciment

Şase luni după moartea lu' Joe, moştenirea a fost autentificată de către Curtea districtuală. Nici măcar nu m-am prezentat. Cam cu o săptămână mai târziu, am primit o scrisoare care m-a anunţat că toate proprietăţile lui deveniseră ale mele; puteam să le vând, să le dau sau să mă spăl cu ele pe cap. Când am terminat cu trecutu' lor în revistă, mi-am dat seama că ultima alegere ar fi fost cea mai indicată. Am descoperit un lucru surprinzător atunci: când îţi moare brusc soţu', îţi poate folosi enorm dacă toţi foştii săi prieteni sunt idioţi, aşa cum erau ai lu' Joe. I-am vândut cu douăşcinci de dolari lu' Norris Pinette un radio pe unde scurte, pe care Joe îl tot cârpise de zece ani încoace, şi lu' Tommy Anderson cele trei camioane rablagite, care zăceau în curtea din spate. Prostu' fusese mai mult decât încântat să le obţină, iar io mi-am cumpărat cu banii de la el un Chevy model 1959, cu toba de eşapament cam răguşită, da' care altfel funcţiona binişor. În plus, mi-au dat carnetu' lui de economii şi am redeschis conturile copiilor.

A, şi încă ceva: în ianuarie 1964 mi-am reluat numele de domnişoară. N-am făcut prea mare tam-tam pe tema asta, da' a naibii să fiu dacă aveam chef să-l târâi după mine pe St. George tot restu' vieţii, ca un câine cu o tinichea legată de coadă. Pesemne veţi spune că am tăiat sfoara de care se ţinea tinicheaua... Da' n-am scăpat de *ea* aşa uşor cum am scăpat de numele lui.

Şi nici nu mă aşteptam; am şaişase de ani şi de cel puţin cincizăci ştiu că cele mai obişnuite preocupări ale unei fiinţe umane sunt să ia decizii şi dup-aia să plătească pentru ele. Unele alegeri sunt destul de nasoale, da' asta nu înseamnă că te poţi eschiva, mai ales dacă-i mai ai şi pe alţii care depind de tine şi tre' s-o scoţi la capăt în locu' lor. Într-o asemenea situaţie, faci cea mai bună alegere şi apoi plăteşti pentru ea. În cazu' meu, preţu' a fost format dintr-o mulţime de nopţi în care m-am trezit leoarcă de transpiraţie sau, şi mai rău, în care n-am dormit deloc; plus sunetu' pe care l-a scos piatra când l-a lovit în faţă, zdrobindu-i ţeasta şi placa dentară, ca o farfurie de porţelan care se sparge de un cămin din cărămidă. L-am auzit timp de treizăci de ani. Uneori mă scoală din somn, alteori mă ţine trează sau mă surprinde în plină zi. În timp ce mătur veranda sau lustruiesc argintăria la Vera acasă, în timp ce-mi mănânc prânzu' cu televizoru' deschis, urmărind un spectacol de operă, îl aud. Sunetu' ăla. Sau bufnitura din momentu' în care a atins fundu' puţului. Sau vocea lui împrăştiindu-se în aer: *Doo-lorrrr-eeees!...*

Presupun că zgomotele astea nu sunt prea diferite de ceea ce vedea uneori Vera când ţipa din cauza sârmelor de prin colţuri sau a iepuraşilor din praf de sub pat. Câteodată, în special după ce începuse într-adevăr să decadă, când mă strecuram lângă ea în pat, o îmbrăţişam, mă gândeam la sunetu' făcut de bolovan, apoi închideam ochii şi-mi închipuiam o farfurie de porţelan spărgându-se de un cămin din cărămidă şi sfărâmându-se. Şi atunci o strângeam tare în braţe, de parcă ar fi fost soră-mea sau chiar io. Stăteam întinse în patu' ăla, fiecare cu propria ei spaimă şi pân' la urmă ne fura somnu' — ea avându-mă pe mine ca s-o apăr de iepuraşii din praf şi io pe ea, să-mi alunge pocnetu' farfuriei de porţelan —, iar uneori, înainte de a adormi, îmi spuneam: "Aşa! Aşa plăteşti pentru ticăloşiile tale. Şi n-are nici un rost să susţii că, dacă n-ai fost o ticăloasă, n-ar trebui să plăteşti, fiin'că viaţa te poate *împinge* să devii una. Când afară e beznă şi ziua s-a sfârşit, numa' tu fiind înăuntru să aprinzi mai întâi lumina, ca dup-aia s-o veghezi, atunci *tre'* să fii ticăloasă. Numa' că preţu'... O, preţu' e teribil."

Andy. crezi că aş mai putea trage o duşcă mică din sticla aia a ta? N-o să suflu o vorbă.

Mulţumesc. Şi *ţie* îţi mulţumesc, Nancy Bannister, că ai suportat o pipiţă guralivă ca mine. Cum de ţi-au rezistat degetele?

Serios? Bine. Nu-ţi pierde tocma' acu' curaju'; am cam bătut câmpii, ştiu, da' am impresia că am ajuns pân' la urmă şi la partea care într-adevăr vă interesează. Asta-i bine, pen'că e târziu şi sunt obosită. Am muncit toată viaţa, da' nu-mi aduc aminte să fi fost vreodată aşa obosită.

Ieri-dimineaţă am întins rufele la uscat — mi se pare c-au trecut şase ani, da' a fost numa' o zi —, iar Vera se găsea într-o dispoziţie sclipitoare. Din cauza asta totu' a fost atât de neaşteptat şi, în cea mai mare parte, de-aici a provenit şi tulburarea mea. În zilele ei bune, uneori devenea ticăloasă, da' acu', pentru prima şi ultima dată, a apucat-o *nebunia.*

Deci io eram jos, în curtea laterală, iar ea sus, în scaunu' cu rotile, supraveghindu-mă ca de obicei. Din când în când zbiera la mine:

— Şase cârlige, Dolores! Şase cârlige pentru fiecare cearşaf! Să nu încerci să scapi doar cu patru, fiin'că te urmăresc!

— Mda, i-am zis io, ştiu şi pun pariu că ţi-ai dori să fie cu cinci grade mai puţin afară, plus un vânt cu treiş'de kilometri mai puternic.

— *Ce?* a cârâit ea la mine. *Ce* ai zis, Dolores Claiborne?

— Am zis că probabil cineva împrăştie îngrăşământ în grădină, pen'că p-aici îmi miroase a căcat mai mult ca de obicei.

— Te simţi dăşteaptă, Dolores? a replicat ea cu o voce sarcastică, dar tremurată.

Arăta la fel ca în zilele în care razele soarelui îşi croiau drum mai intens spre cămăruţa ei. Ştiam că mai târziu o să clocească vreo ticăloşie, da' nu-mi prea păsa, p-atunci eram fericită s-o văd atât de lucidă. Ca să vă spun adevăru', mi se părea la fel ca pe timpuri. Nu se mai aflase într-o asemenea stare de vreo trei-patru luni şi mă bucura s-o văd revenindu-şi... de fapt, cât ar mai fi putut să revină din vechea Vera, dacă înţelegeţi ce vreau să zic.

— Nu, Vera, am strigat io la ea. Dacă aş fi fost dăşteaptă, aş fi renunţat să lucrez pentru tine cu mult timp în urmă.

Mă aşteptam să mai urle la mine, da' n-a făcut-o. Aşa că am continuat să agăţ cearşafurile, scutecele, hainele şi restu'. Apoi m-am oprit cu coşu' pe jumate plin. Aveam un sentiment ciudat. N-aş putea spune de ce, nici măcar de unde îmi venise. L-am simţit dintr-o dată acolo. Şi o clipă m-a izbit un gând straniu: "Fata aia are necazuri... aia pe care am văzut-o în ziua eclipsei, care m-a văzut şi ea. A crescut, acuma e aproape cât Selena de mare, da' a intrat într-un bucluc teribil."

M-am întors şi am privit în sus, oarecum aşteptându-mă ca noua versiune a fetiţei îmbrăcate cu strălucitoarea ei rochie în dungi şi fardată cu un ruj roz să-mi apară în faţa ochilor, da' n-am remarcat pe nimeni, şi asta nu era în regulă. Pen'eă *Vera* ar fi trebuit să fie acolo, aproape spânzurată de acoperiş, să se convingă că folosesc număru' potrivit de cârlige. Da' dispăruse şi n-am înţeles cum s-a putut întâmpla aşa ceva, fiin'că io cu mâna mea o instalasem în scaun şi-i trăsesem frâna exact lângă fereastră, cum îi plăcea ei.

Apoi i-am auzit ţipătul.

— *Doo-lorrr-eeees!*

Mamă, ce fior m-a străbătut atunci pe şira spinării, Andy! Mi s-a părut că s-a întors Joe. Un moment am rămas acolo înţepenită. Apoi a strigat din nou şi am recunoscut-o.

— *Doo-lorr-eeees! Iepuraşii de praf! Sunt peste tot! O, Doamne! Ajutor, Doo-lorrr-ees! Ajută-mă!*

M-am răsucit să alerg spre casă, am azvârlit coşu' ăla blestemat cu rufe şi m-am încurcat în cearşafurile pe care tocma' le agăţasem. Se încolăciseră în juru' meu şi m-am zbătut să mă eliberez. Parcă le crescuseră mâini şi încercau să mă stranguleze sau să mă împiedice să mă mişc. Şi în timp ce Vera continua să zbiere, io m-am gândit la visu' pe care l-am avut atunci, cel cu căpăţâna din praf şi dinţii ăia lungi şi stricaţi. Numa' că în mintea mea mi-a apărut cu faţa lu' Joe, iar ochii îi erau întunecaţi şi goi, ca şi cum cineva ar fi înfipt două bucăţi de cărbune într-un nor de praf şi ele rămăseseră acolo plutind.

— *Dolores, te rog, vino repede! O, te rog, vino repede! Iepuraşii de praf! IEPURAŞII DE PRAF SUNT PESTE TOT!*

Apoi a scos un ţipăt. A fost oribil. Nici în cele mai îngrozitoare vise nu v-aţi putea imagina o babă grasă şi bătrână ca Vera zbierând în asemenea hal. A fost ca şi cum un incendiu, o inundaţie şi sfârşitu' lumii s-au adunat toate la un loc.

Am reuşit să biruiesc cumva cearşafurile şi când m-am ridicat am simţit cum îmi plesneşte o bretea de la combinezon, exact ca în ziua eclipsei, când Joe aproape că mă învinsese înainte de-a apuca io să i-o trag. Cunoşti senzaţia pe care o ai când ţi se pare că te-ai mai găsit în

acelaşi loc şi altă dată, că ştii ce vor spune ăilalţi înainte de-a deschide gura? M-a izbit atât de tare, de parcă mă înconjuraseră o droaie de stafii şi mă gâdilau cu degete pe care nu le puteam vedea.

Şi ştiţi ceva? Arătau ca nişte stafii *din praf.*

Am trecut ca fulgeru' prin uşa de la bucătărie şi am fugit mâncând pământu' pe treptele din spate, în timp ce ea urla, urla, urla. Furou' a început să-mi alunece în jos, iar când am ajuns în spatele scărilor şi m-am uitat în jur, am fost convinsă c-o să-l văd pe Joe bălăn-gănindu-se în urma mea şi prinzându-mă.

Apoi am privit în altă parte şi am găsit-o pe Vera. Parcursese trei sferturi din drumu' până la scara din faţă, clătinându-se cu spatele la mine şi ţipând. Avea o pată maro imensă pe cămaşa de noapte, unde se scăpase pe ea — da' de data asta nu din răutate şi nici intenţionat, ci de frică.

Scaunu' cu rotile zăcea de-a curmezişu' uşii dormitorului. Probabil că îi ridicase piedica după ce închipuirea ei o îngrozise în asemenea hal. Până atunci, întotdeauna când începeau coşmarurile, unicu' lucru pe care putea să-l facă era să rămână acolo unde se găsea, întinsă pe pat sau aşezată pe scaun, şi strigând după ajutor — sunt o grămadă de oameni care ar declara că sigur *n-ar fi fost în stare* să se mişte de una singură, numa' că ieri exact aşa s-a-ntâmplat; vă jur că da. A ridicat piedica scaunului, l-a întors, a traversat camera, apoi a reuşit cumva să se scoale din el, după ce s-a-nţepenit în pragu' uşii şi s-a împleticit prin hol.

Stăteam acolo, căci îngheţasem până în vârfu' unghiilor când o văzusem bălăbănindu-se, întrebându-mă ce fusese atât de îngrozitor încât s-o împingă să facă ceea ce făcea, să umble când nu se mai putea ţine pe picioare de-o mulţime de vreme — ce era de fapt lucru' ăla pe care nu se simţea capabilă să-l denumească decât iepuraş de praf.

Numa' că observasem ce avea să păţească chiar în capu' scărilor.

— Vera! am zbierat la ea Vera, încetează cu toate prostiile-astea! O să cazi! *Stai!*

Apoi am luat-o la goană cât de repede am fost în stare. Sentimentu' că totu' se-ntâmplase şi altă dată m-a izbit din nou, numa' că acu' aveam senzaţia că sunt de fapt Joe, că io eram cea care încercam să mă prind de ceva şi să mă ţin bine.

Nu ştiu dacă m-a auzit sau dacă şi-a închipuit în creieru' ei sec că io mă aflam în faţa ei, şi nu în spate. Tot ceea ce ştiu sigur e că a continuat să urle:

— *Ajutor, Dolores! Dolores, ajută-mă! Iepuraşii de praf!* Apoi a început să se împleticească mai repede.

Aproape ajunsese la scară. Am ţâşnit spre uşa dormitorului ei şi m-am lovit ca dracu' la gleznă de rezematoarea pentru picioare a scaunului cu rotile — uite-aici vânătaia. Am fugit cât de tare am putut, ţipând: *Stai, Vera, stai!"* până când mi s-a uscat gâtu'.

Traversase deja holu' şi înţepenise cu un picior în gol. N-aş fi avut cum s-o mai salvez, indiferent ce-aş fi făcut, singuru' lucru ar fi fost să pic împreună cu ea, da' într-o situaţie ca asta nu mai ai timp să te gândeşti sau să evaluezi consecinţele. Am sărit s-o apuc exact când şi-a coborât picioru' în aer şi a-nceput să se răstoarne. Am mai văzut o ultimă imagine a chipului ei. Nu cred că ştia ce se petrece; în ochii ei nu existau decât groază şi panică. Mai observasem şi altă dată privirea asta, da' niciodată în profunzime şi po' să vă zic că n-avea absolut nimic de-a face cu teama de a cădea. Se gândea doar la ceea ce se afla în spatele ei, nu în faţă.

Am întins mâna, da' n-am reuşit să înşfac decât poalele cămăşii de noapte, între arătătoru' şi degetu' mijlociu al mâinii mele stângi. Mi-a scăpat printre ele ca un peşte.

— *Do-lorrrr...,* a strigat şi apoi s-a auzit o bufnitură înfundată şi grea.

Îmi îngheaţă sângele în vine când mă gândesc la sunetu' ăla; a fost acelaşi cu cel pe care l-a făcut Joe când s-a izbit de fundu' puţului. S-a rotit, apoi am auzit o trosnitură. Atât de clară ca atunci când rupi pe genunchi un băţ subţire ca să aprinzi focu'. I-am văzut sângele ţâşnind din cap şi asta mi-a fost de-ajuns. M-am răsucit atât de brusc, încât picioarele mi s-au izbit unu' de altu' şi am picat în genunchi. Priveam de-a lungu' holului care duce la dormitoru' ei şi ceea ce am remarcat m-a făcut să ţip. Era Joe. Câteva clipe l-am putut vedea la fel de limpede ca pe voi acuma, Andy; cu un rânjet pe faţa lui prăfuită, mă urmărea iscoditor de sub scaunu' cu rotile, printre spiţele roţii ce se înţepenise în uşă.

Apoi a dispărut şi am auzit-o pe Vera gemând.

Nu-mi venea să cred că supravieţuise căderii; şi încă nu-mi vine. Nici Joe nu murise imediat dup-aia, da' *el* era un bărbat în floarea vârstei, iar ea doar o biată bătrână veştejită, care avusese vreo şase crize mai micuţe şi cel puţin trei puternice. În plus, nu existase no-roiu' care să-i atenueze aterizarea, aşa cum se întâmplase cu Joe.

Nu voiam să cobor la ea, s-o văd sângerând şi plină de fracturi, da' nu se putea pune problema fiin'că eram numa' io acolo, şi asta însemna că fusesem aleasă deja. După ce m-am

ridicat (a trebuit să mă sprijin de balustrada de deasupra coloanei aflate la baza scării spiralate ca să reuşesc, pen'că îmi simţeam genunchii groaznic de moi), am păşit pe marginea propriului meu furou. A plesnit şi ailaltă bretea şi mi-am suflecat puţin rochia ca să pot să mi-l scot de tot... până şi *asta* se mai petrecuse o dată. Îmi amintesc că m-am uitat la picioare să văd dacă sângerau, zgâriate de ghimpii murelor, da' n-am văzut nimic.

Mi-am dat seama că ard. Dacă aţi fost vreodată cu adevărat bolnavi şi temperatura v-a luat-o razna în sus, înţelegeţi ce vreau să spun; n-ai senzaţia că te găseşti chiar departe de lume, da' eşti al naibii de sigur că te înstrăinezi de ea. Ca şi cum totu' s-ar fi preschimbat în sticlă şi nu mai exista nici un obiect pe care să-l poţi apuca, toate devenind alunecoase. Aşa mă simţeam stând acolo în capu' treptelor, cu mâinile încleştate pe balustradă într-o strânsoare disperată şi privind la locu' unde căzuse.

Zăcea cam la jumatea scării, cu picioarele atât de adânc băgate sub ea, încât cu greu mai erai în stare să le vezi. Sângele se prelingea pe-o parte a sărmanei sale feţe. În timp ce mă împleticeam pân' acolo, agăţându-mă cu toată forţa de balustradă, şi-a rotit un ochi în orbită să mă localizeze. Avea privirea unui animal prins într-o capcană.

— Dolores, a şoptit ea. Ticălosu' ăla m-a urmărit toţi anii ăştia.

— Ssst. Nu-ncerca să vorbeşti.

— Ba da, a zis, ca şi cum aş fi contrazis-o. Nenorocitu'. Nenorocitu' ăla neruşinat.

— Mă duc jos. Trebuie să chem doctoru'.

— Nu. A întins o mână şi m-a apucat de încheietură. Fără doctori şi spitale. Iepuraşii de praf... chiar şi aici. *Peste tot.*

— O să te faci bine, Vera, am spus, eliberându-mi mâna. Câtă vreme rămâi aici nemişcată, o să fie bine.

— Dolores Claiborne spune că o să mă fac *bine!* a zis cu aceeaşi voce seacă şi, în acelaşi timp turbată, ca înainte de-a apuca-o crizele, pe vremea când încă nu i se învălmăşeau toate în cap. Ce uşurare să ascult o opinie pertinentă!

Parcă am primit o palmă când am auzit după atâţia ani vocea aia de mult dispărută. M-a şocat, panica mi s-a evaporat şi, pentru prima dată, am privit-o drept în faţă, aşa cum faci când vorbeşti cu o persoană care e în toate minţile şi ştie exact ce vrea să spună.

— Sunt aproape moartă, şi o ştii la fel de bine ca mine. Cre' că am spatele rupt.

— Nu ştii nimic, Vera, am spus io, da' nu mai eram atât de disperată ca înainte să ajung la telefon.

Cre' că îmi închipuiam ce-o să urmeze, iar dacă m-ar fi rugat ceea ce bănuiam io, nu vedeam cum aş fi fost în stare s-o refuz. Îi rămăsesem datoare încă din dup-amiaza aia ploioasă a lu' 1962, când m-am aşezat pe patu' ei şi am plâns cu faţa îngropată în şorţ, iar cei din familia mea îşi plătesc întotdeauna datoriile.

Când mi-a vorbit din nou, devenise la fel de lucidă ca în urmă cu treizăci de ani, în zilele în care Joe trăia şi copiii încă mai erau acasă.

— A mai rămas o singură hotărâre ce merită s-o iau: dacă să mor unde vreau io sau la spital. Numa' că la spital ar dura prea mult. Mi-a sunat ceasu', Dolores. Am obosit să-i mai văd faţa lu' bărbatu-meu prin colţuri în timp ce mă simt slăbită şi aiurită de cap. Am obosit să-i mai văd pe ăia sub lumina lunii ridicând cu macaraua maşina Corvette şi apa ţâşnind pe geamu' deschis de pe partea copilotului...

— Vera, nu ştiu despre ce vorbeşti.

Şi-a ridicat mâna şi a agitat-o în aer câteva clipe, nerăbdătoare ca pe timpuri; apoi a trântit-o la loc pe trepte, lângă ea.

— Am obosit să mă mai piş pe mine şi să uit cine a venit să mă vadă la juma' de oră după ce-a plecat. Vreau să termin. O să m-ajuţi?

Am îngenuncheat lângă ea şi am dus mâna care-i căzuse pe trepte la pieptu' meu. M-am gândit la sunetu' pe care l-a scos bolovanu' când a lovit faţa lu' Joe, aşa, ca o farfurie ce se sfărâmă de-un cămin din cărămidă. M-am întrebat dacă mai puteam să-l aud încă o dată fără să-mi pierd minţile. Şi ştiam că *o să fie* acelaşi sunet, fiin'că ea semănase cu el când mă strigase, ea scosese acelaşi sunet când căzuse pe scări şi aterizase dup-aia, rupându-se în bucăţi la fel cum se temuse întotdeauna că vreo fată în casă o să spargă porţelanurile ei fine pe care le ţinea în salon, iar combinezonu' meu zăcea acolo sus într-o grămăjoară de nailon alb, cu ambele bretele plesnite, până şi asta era la fel. Dacă o loveam, ar fi sunat tot ca atunci când îl pocnisem pe el şi o ştiam. Îhî. O ştiam la fel de bine cum ştiam că East Lane se termină când încep treptele alea dărăpănate din josu' lu' East Head.

O ţineam de mână şi mă gândeam cum e viaţa asta — cum bărbaţii răi au uneori accidente şi femeile bune devin uneori ticăloase. Am observat felu' îngrozitor în care îşi rostogolea neajutorată ochii ca să se poată uita la mine şi cum i se scurgea sângele din rana

de la cap în ridurile adânci de pe obraz, aşa cum ploile de vară intră în brazdele de arătură.

— Dacă asta e ceea ce-ţi doreşti, am să te ajut, am zis.

Atunci a început să plângă. A fost singura dată când am văzut-o aşa, fără să fie cu mintea înceţoşată şi neroadă.

— Da, a spus. Da, asta *e* ceea ce-mi doresc. Dumnezeu să te binecuvânteze, Dolores.

— Să nu te mişti.

Am ridicat mâna ei plină de riduri până la buze şi am sărutat-o.

— Grăbeşte-te, Dolores. Dacă vrei într-adevăr să mă ajuţi, te rog grăbeşte-te.

"Înainte să ne pierdem amândouă curaju' ", păreau să-mi spună ochii ei.

I-am mai sărutat mâna o dată, apoi i-am aşezat-o pe stomac şi m-am ridicat. Puterea îmi revenise în picioare. Am coborât treptele şi m-am dus la bucătărie. Scosesem cele necesare pentru copt înainte de-a ieşi să atârn rufele pe sârmă; îmi trecuse prin cap că era o zi bună de făcut pâine. Avea un sucitor mare şi greu, din marmură gri, cu vinişoare negre. Zăcea pe masă, lângă cutia din plastic galben cu făină. L-am luat, încă simţindu-mă parcă într-un vis sau având febră mare, şi am traversat salonu' ca să ajung în holu' principal. În timp ce treceam prin camera aia, cu toate lucrurile alea vechi şi drăguţe în ea, mă gândeam de câte ori îi jucasem festa cu aspiratoru' şi cum se răzbunase pe mine o vreme. Pân' la urmă întotdeauna se scula, sprijinindu-se pe propriu' ei spate... nu d-aia mă aflu io aici?

Am ieşit din salon şi am intrat în hol, apoi am urcat scările până la ea, ţinând sucitoru' de unu' dintre mânerele de lemn. Când am ajuns unde zăcea, cu capu' în jos şi picioarele răsucite băgate sub corp, n-am avut chef s-o mai lungesc fiin'că ştiam că n-o să mai fiu în stare de nimic. Nu trebuia să mai aibă loc nici o discuţie. Voiam să mă las într-un genunchi şi s-o lovesc în cap cât mai tare şi mai repede. Poate că avea să arate ca şi cum i s-ar fi întâmplat când a căzut, poate că nu, da' oricum ar fi fost, tot aveam de gând s-o fac.

Când am îngenuncheat lângă ea, am văzut că nu mai era nevoie;

O rezolvase de una singură, ca de altfel majoritatea problemelor care i se iviseră în cursu' vieţii. În vreme ce io mă dusesem la bucătărie să iau sucitoru' sau pe când traversam salonu', ea îşi închisese pleoapele şi trecuse pe lumea ailaltă.

M-am aşezat alături, am pus sucitoru' pe trepte, i-am ridicat o mână şi i-am ţinut-o în poală. Există situaţii în viaţă când timpul piere şi nu mai poţi număra minutele care se scurg. Tot ceea ce ştiu e că am stat acolo cu ea niţică vreme. Habar n-am dacă am mai spus sau nu ceva. Cre' că da, cre' că i-am mulţumit fiin'că m-a salvat, fiin'că m-a scăpat *pe mine,* fiindcă nu m-a lăsat să mai trec încă o dată prin *asta,* da' e posibil să fi fost doar în mintea mea. Îmi amintesc că i-am dus mâna la obraz, apoi i-am întors-o şi i-am sărutat palma, îmi amintesc că m-am uitat la ea şi m-am gândit la cât de roz şi de curată e. Liniile îi dispăruseră aproape de tot şi semăna cu o mână de bebeluş. Ştiam că ar trebui să mă ridic şi să sun pe cineva, să-i spun ce se-ntâmplase, da' eram obosită, atât de obosită. Mi se părea mai uşor să stau acolo şi s-o ţin de mână.

Apoi am auzit soneria de la intrare. Pesemne că dacă n-ar fi fost aşa, aş mai fi zăcut acolo o bună bucată de vreme. Da' ştiţi cum e cu soneriile — ai senzaţia că tre' să răspunzi, indiferent de situaţie. M-am ridicat şi am coborât treptele una câte una, ca o femeie cu zece ani mai bătrână (adevărate că *mă simţeam* cu zece ani mai bătrână), spijinindu-mă tot timpu' de balustradă. Mi-amintesc că lumea încă mi se mai părea făcută din sticlă şi că era musai să fiu foarte atentă să nu alunec şi să mă tai, după ce m-am desprins de balustradă şi am pornit-o spre uşă prin holu' de la intrare.

Venise Sammy Marchant, cu şapca de poştaş dată pe spate, arătând la fel de ridicol ca de obicei — el probabil îşi închipuie că modu' ăsta de a-şi purta şapca îl face să semene cu o stea rock. Într-o mână ţinea scrisorile obişnuite, iar în ailaltă unu' dintre plicurile alea burduşite, o recomandată care-i sosea o dată pe săptămână din New York şi care conţinea informaţii despre tranzacţiile ei financiare. Un tip pe nume Greenbush avea grijă de banii ei, v-am mai spus asta?

Da? Bine, mersi. Am trăncănit atât de mult, că nici nu mai ştiu ce v-am zis şi ce nu.

Uneori trebuia ca hârtiile din scrisoarea asta recomandată să fie semnate, şi de cele mai multe ori Vera putea s-o facă, dacă o ajutam să-şi ţină mâna ca să nu-i tremure, da' de câteva ori, când avea mintea total înceţoşată, le semnasem chiar io cu numele ei. N-a fost nimic rău în asta şi nici n-au existat probleme mai târziu cu cele de care mă ocupasem io. Oricum, în ultimii trei sau patru ani, semnătura ei nu era decât o mâzgălitură. Aşa că mai e încă ceva cu care mă puteţi prinde, dacă într-adevăr vreţi: falsificare.

Sammy mi-a întins plicu' recomandat îndată ce-am deschis uşa, vrând să semnez şi de primire, aşa cum se-ntâmplă întotdeauna cu scrisorile recomandate, da' după ce s-a uitat mai bine la mine, şi-a holbat ochii şi a făcut un pas înapoi pe verandă. A fost mai mult o smucitură

decât un pas; având în vedere faptu' că vorbim despre Sammy Marchant, mi se pare cel mai potrivit cuvânt

— Dolores! mi-a zis el. Te simţi bine? Eşti plină de sânge!

— Nu-i al meu, i-am răspuns cu o voce la fel de calmă ca şi cum m-ar fi întrebat ce urmăream la televizor. E al Verei. A căzut pe scări. E moartă.

— Sfinte Isuse, a spus şi a zbughit-o pe lângă mine în casă, cu geanta bălăngănindu-i-se la nivelu' şoldurilor.

Nici o clipă nu mi-a trecut prin cap să-l opresc şi vă întreb pe voi: ce credeţi că aş fi rezolvat cu asta?

L-am urmat încetişor. Sticla dispăruse din jurul meu, da' mi se părea că am tălpile din plumb. Când am ajuns la capu' scării, Sammy se afla deja la jumatea ei, îngenuncheat lângă Vera. Îşi pusese deoparte geanta, iar ea se rostogolise aproape până jos, împrăştiind în toate părţile scrisori, poliţe pentru Bangor Hydre şi cataloage L. L. Bean.

Am urcat la el, târându-mi câte un picior de pe-o treaptă pe alta. Niciodată nu mă mai simţisem atât de obosită. Nici măcar după ce îl omorâsem pe Joe nu m-am simţit atât de obosită ca ieri-dimineaţă.

— E într-adevăr moartă, a constatat el, privind în jur.

— Îhî. Ţi-am spus că e.

— Credeam că nu poa' să meargă. Întotdeauna mi-ai spus că nu poa' să meargă, Dolores.

— Păi, probabil c-am greşit.

Mi-am închipuit cât de stupid era să-mi iasă pe gură aşa ceva, în timp ce ea zăcea acolo, da' ce dracu se mai putea *zice!* M-am gândit că, din anumite puncte de vedere, fusese mai uşor să vorbesc cu John McAuliffe decât cu săracu' Sammy Marchant cel prostănac, pen' că io chiar făcusem ceea ce bănuia McAuliffe. Când eşti nevinovat, necazu' e că te împiedici mai mult sau mai puţin de adevăr.

— Ce-i *asta?* m-a-ntrebat, arătând cu degetu' spre sucitor.

Îl lăsasem pe trepte când mă dusesem să deschid uşa.

— Da' tu ce *crezi* că e? O colivie?

— Pare a fi un sucitor.

— Eşti pe-aproape. Mi se părea că-mi aud vocea venind de departe, ca şi cum s-ar fi aflat în alt loc decât restu' corpului meu. Ai putea să-i surprinzi pe toţi şi să te dovedeşti bun de trimis la facultate, Sammy.

— Îhî, da' ce caută un *sucitor* pe *trepte?* a întrebat el şi dintr-o dată am remarcat felu' cum mă privea.

Sammy n-a sărit de douăşcinci de ani, da' taică-său făcuse parte din echipa care l-a găsit pe Joe şi brusc mi-am dat seama că Duke Marchant îi convinsese probabil pe Sammy şi pe restu' ălora nu-prea-străluciţi-la-minte că Dolores Claiborne St. George îi venise de hac lu' bărba-su. V-aduceţi aminte când v-am spus că, dacă eşti nevinovat, te împiedici mai mult sau mai puţin de adevăr? Ei bine, în clipa în care l-am văzut pe Sammy cum se uita la mine, m-am decis pe loc că de data asta mai puţin adevăr o să fie un pic mai sigur.

— Eram în bucătărie şi mă pregăteam să fac pâine când a căzut.

Şi încă un lucru care se-ntâmplă atunci când eşti nevinovat: minciunile pe care te hotărăşti să le spui îţi vin pe moment; tipii nevinovaţi nu-şi petrec ore întregi inventând poveşti ca aia cu mine ducându-mă pe Păşunea Rusească să urmăresc eclipsa şi nemai-întâlnindu-mi soţu' decât în camera mortuară a lu' Mercier. Iar când minciuna de care v-am zis mi-a ieşit pe gură, am ştiut că s-ar fi putut întoarce împotriva mea, da' dacă i-ai fi văzut privirea aia, Andy — întunecată, suspicioasă şi, în acelaşi timp, speriată —, ai fi făcut şi tu la fel.

S-a ridicat în picioare, a început să se răsucească în loc, apoi a rămas încremenit, uitându-se în sus. M-am uitat şi io. Am remarcat combinezonu' meu, strâns într-un ghemotoc.

— Am impresia că şi-a scos furou' înainte de-a cădea, a spus el, întorcându-şi iar privirea spre mine. Sau înainte de-a sări. Sau înainte de ce dracu' a făcut. Aşa e, Dolores?

— Nu, e al meu.

— Dacă frământai pâine în bucătărie, a zis el, vorbind extrem de rar, ca un copil nu prea deştept care încearcă să rezolve o problemă de matematică scrisă pe tablă, atunci ce caută lenjeria ta intimă acolo sus?

N-am reuşit să găsesc nici un răspuns la asta. Sammy şi-a pus un picior pe treapta de jos, apoi încă unu', mişcându-se la fel de încet precum vorbise şi ţinându-se de balustradă, neluându-şi nici un moment ochii de la mine, iar io am înţeles dintr-o dată ce voia să facă: să mărească distanţa dintre noi. Fiin'că îi era teamă că ar putea să-mi vină ideea să-l împing *şi-pe el* aşa cum îşi închipuia c-o îmbrâncisem pe Vera. Exact în clipa aia am priceput că, în cel mai scurt timp, o să stau aici, pe scaunu' ăsta, şi o să vă împui capu' cu povestea mea. Ochii lui ar

fi putut să vorbească la fel de bine şi tare: "Ai scăpat o dată, Dolores Claiborne şi, având în vedere ce soi de om mi-a zis tata că era Joe St. George, poate că a fost mai bine. Da' ce ţi-a făcut femeia asta în afară de faptu' că te-a hrănit şi ţi-a asigurat un acoperiş deasupra capului, plătindu-ţi şi salariu pe deasupra?" Da' ochii lui strigau mai ales că o femeie care a dat un brânci cuiva şi a scăpat s-ar putea să mai dea unu'; sau mai bine-zis, *o să* mai dea unu'. Iar dacă un brânci nu-i e suficient că să rezolve ce şi-a pus în minte, n-o să fie nevoie să se gândească prea mult cum să-şi termine treaba. Eventual cu un sucitor din marmură.

— Asta nu te priveşte pe tine, Sammy Marchant. Mai bine te-ai întoarce la socotelile tale. Trebuie să chem o ambulanţă. Fii sigur că-ţi iei şi geanta înainte de-a pleca, fiin'că altfel o să se găsească o grămadă de firme care să vrea să-ţi facă curu' arşice.

— Doamna Donovan n-are nevoie de nici o ambulanţă, a zis, coborând încă două trepte cu ochii aţintiţi în continuare asupra mea, şi încă nu mă duc nicăieri. Cre' că înainte de-a chema o ambulanţă mai bine l-ai suna pe Andy Bissette.

După cum ştiţi, aşa am şi făcut. Sammy Marchant a rămas acolo, urmărindu-mă cu privirea. După ce-am închis telefonu', şi-a strâns scrisorile pe care le împrăştiase (uitându-se din când în când peste umăr, probabil să se asigure că nu mă furişasem în spatele lui cu sucitoru' ăla din marmură în mână) şi apoi s-a aşezat la capu' scării, ca un câine de pază care încolţeşte un borfaş. N-a scos un cuvânt, da' nici io. Mi-a trecut prin cap că aş putea să ajung prin sufragerie şi bucătărie până la etaj ca să-mi recuperez combinezonu'. Şi ce-aş fi rezolvat cu asta? Făcăleţu' încă se mai afla pe trepte, nu?

Destul de curând ai sosit tu, Andy, împreună cu Frank, iar puţin mai târziu am mers până la noua secţie de poliţie ca să dau o declaraţie. Asta a fost ieri dup-amiază, aşa că n-are nici un rost să mai povestesc, nu? Ştii că n-am suflat o vorbă despre combinezon, iar când m-ai întrebat de sucitor, ţi-am zis că nu sunt absolut sigură *cum* ajunsese acolo. Numa' asta mi-a trecut prin cap să spun, cel puţin până când s-a învrednicit careva să vină şi să-mi ia afişu' cu DEFECT de pe creier.

După ce-am semnat declaraţia, m-am urcat în maşină şi am pornit-o spre casă. Totu' s-a petrecut pe tăcute şi atât de repede, încât aproape mă convinsesem că n-am de ce să-mi mai fac griji. În fond *nu io* o omorâsem; ci ea *căzuse.* Îmi tot repetam asta şi, până când am ajuns pe aleea de la intrare, reuşisem să mă autosugestionez că totu' va fi bine.

Da' senzaţia asta n-a durat decât până am parcurs drumu' de la maşină la uşa din spatele'casei. Acolo am găsit un bileţel prins în piu-neze. O simplă foaie de hârtie ruptă dintr-un carneţel. Avea o pată de grăsime pe ea, ca şi cum ar fi provenit dintr-un carnet pe care ci-neva îl purta tot timpu' în buzunaru' de la spate. "DE DATA ASTA NU MAI SCAPI", scria pe el. Atâta tot. La naiba, era de-ajuns, nu vi se pare?

Am intrat în casă şi am deschis larg ferestrele de la bucătărie ca să iasă mirosu' de igrasie. Îmi face silă, da' în perioada asta se simte mereu, indiferent dacă aerisesc sau nu. Şi nu fiin'că locuiesc mai mult la Vera — adică locuiam —, cu toate că şi asta joacă un rol, ci pen' că e o casă moartă... La fel de moartă ca şi Joe sau micu' Pete.

Casele *au* propria lor viaţă, pe care o împrumută de la cei care trăiesc în ele; sunt absolut convinsă. Micuţu' nostru cămin cu un etaj a supravieţuit morţii lu' Joe şi plecărilor la şcoală ale celor doi copii mai mari, Selena la Vassar cu o bursă (partea ei din banii pentru facultate pentru care îmi făcusem atâtea griji s-a dus pe haine şi caiete), iar Joe Junior la doi paşi de-aci, la Universitatea statului Maine din Orono. A supravieţuit până şi veştii că micu' Pete fusese ucis într-o explozie a cazărmii sale din Saigon. S-a-ntâmplat imediat după ce-a ajuns acolo, cu mai puţin de două luni înainte de-a se termina hărmălaia. Am urmărit la televizoru' Verei plângând încontinuu, cum ultimele elicoptere au decolat de pe acoperişu' ambasadei. Am putut să mă uşurez aşa fără să-mi fie frică de ce-o să spună, fiin'că se dusese până la Boston pentru cumpărături.

Abia după funeraliile micului Pete viaţa a părăsit-o definitiv, după ce-au plecat toţi, iar noi trei, adică io, Selena şi Joe Junior, am rămas singuri. Joe Junior vorbea despre politică. Tocma' obţinuse postu' de manager în Machias, nu prea rău pentru un copilandru căruia încă nu i se uscase cerneala de pe diplomă şi se gândea să candideze peste vreun an sau doi pentru Adunarea Legislativă.

Selena a povestit un pic despre cursurile pe care le preda la Facultatea Albany — asta se-ntâmplă înainte să se mute la New York şi să înceapă să scrie —, apoi a tăcut. Ea şi cu mine strânsesem vasele şi dintr-o dată mi-am dat seama de ceva. M-am întors repede şi am văzut-o uitându-se la mine cu ochii ăia întunecaţi. Po' să spun că i-am citit gândurile, ştiţi, uneori părinţii sunt în stare s-o facă dacă e vorba de copiii lor, da' nici măcar n-aveam nevoie; ştiam la ce se gândeşte, ştiam că acel lucru nu-i părăsise niciodată mintea. Am văzut în ochii ei aceeaşi întrebare ca în urmă cu doişpe ani, când venise după mine în grădină, printre fasole şi

castraveţi: "I-ai făcut ceva?" şi "E vina mea?" şi "Cât timp mai am de plătit?"

M-am dus la ea, Andy, şi am îmbrăţişat-o. Şi ea m-a strâns puţin, da' şi-a ţinut corpu' total rigid — de parcă înghiţise un băţ — în timp ce s-a lipit de mine; atunci am simţit cum dispare viaţa din casă. Ca ultima răsuflare a unui muribund. Cred că şi Selena a simţit. Nu însă şi Joe Junior; şi-a pus poza casei pe afişele lui electorale -— am observat că asta îl făcea să arate ca un familist şi alegătorii iubeau aşa ceva —, da' nici n-a sesizat când a murit, fiin'că de fapt nu-i păsa de ea. Şi de ce Dumnezeu să-i pese? Pentru Joe Junior, casa asta era doar locul în care se întorcea de la şcoală şi în care taică-său îl umilea sau ţipa la el, numindu-l tocilar tăntălău. Cumberland Hall, căminul în care a stat la universitate, a însemnat mult mai mult pentru el decât casa de pe East Lane.

Era totuşi căminu' meu, ca şi al Selenei. Cre' că buna mea fetiţă a continuat să trăiască aici mult după ce i s-a scuturat pământu' insulei Little Tall de pe tălpi; pesemne că încă mai locuia aici în amintirile ei... În inima ei... În visele ei. Coşmarurile ei.

Mirosu' ăla de igrasie o dată instalat, nu mai poţi scăpa de el.

Am rămas un pic lângă fereastra deschisă ca să iau o gură de aer curat, apoi m-a izbit un sentiment ciudat şi m-am decis să mă duc şi să încui uşile. Cu uşa din faţă m-am descurcat uşor, da' zăvoru' ăleia din dos a fost atât de nărăvaş, că a trebuit să torn o grămadă de ulei Three în One ca să-l clintesc. În final am reuşit şi am descoperit şi de ce se înţepenise: rugină. Îmi petreceam uneori cinci-şase zile una după alta la Vera, da' tot nu puteam să-mi amintesc când m-am deranjat ultima dată să încui uşile.

Gându' ăsta a spulberat tot curaju' din mine. Am intrat în dormitor, m-am întins în pat şi mi-am băgat capu' sub pernă, ca atunci când eram mică şi mă pedepseau ai mei, trimiţându-mă devreme la culcare. Am plâns, am plâns şi iar am plâns. N-aş fi crezut niciodată că există atâtea lacrimi în mine. Am plâns pentru Vera, pentru Selena şi pentru micu' Pete; am impresia că şi pentru Joe. Da' cel mai mult am plâns pentru mine. Am plâns până mi s-a-nfundat nasu' şi până m-au apucat crampele la stomac. Pân' la urmă am adormit

Când m-am trezit, se făcuse întuneric şi telefonu' suna. M-am ridicat şi am bâjbâit până în sufragerie să răspund. Imediat după ce-am zis alo, cineva, o femeie, a spus:

— Nu poţi să ucizi. Sper că ştii asta. Dacă legea nu te prinde, o să te prindem noi. Nu eşti atât de dăşteaptă pe cât te crezi. Nu vrem să avem criminali printre noi, Dolores Claiborne; cel puţin nu atâta vreme cât mai există pe insulă câţiva creştini adevăraţi care să se împotrivească.

Eram atât de ameţită, încât la început m-am gândit că visez. Până când mi-am dat seama că mă trezisem, s-a întrerupt legătura. Am pornit spre bucătărie, cu intenţia să pun ibricu' de cafea pe foc sau să-mi iau o bere din frigider, când telefonu' a sunat din nou. Şi de data asta tot o femeie, da' nu aceeaşi. Mi-a aruncat un şuvoi de înjurături, da' io am trântit receptoru'. Dorinţa de a plânge a pus din nou stăpânire pe mine, da' a naibii să fiu dacă m-am lăsat. Am scos telefonu' din priză. M-am dus la bucătărie şi mi-am luat o bere, da' nu mi-a plăcut gustu' ei şi am vărsat-o aproape pe toată în chiuvetă. Cel mai tare mi-aş fi dorit un scotch, da' nu mai ţinusem nici un strop în casă de la moartea lu' Joe.

Mi-am umplut un pahar cu apă, însă am constatat că nu puteam suporta duhoarea; mirosea aidoma unui bănuţ cărat o zi întreagă într-un pumn transpirat de copil. *Asta* mi-a amintit de noaptea petrecută în murăriş şi cum am simţit acelaşi miros adus de-o adiere uşoară de vânt, apoi de fata îmbrăcată într-o rochie vărgată şi dată cu un ruj roz. M-am gândit cum de-mi trecuse prin cap că femeia în care se transformase se găsea în pericol. M-am întrebat unde se afla şi în ce bucluc se băgase, da' niciodată *dacă* exista, înţelegeţi ce vreau să spun? *Ştiam* că există. Nu m-am îndoit niciodată de asta

Da' nu contează; iar îmi zboară mintea, şi gura imediat după ea. Tot ce începusem să spun e că apa de la robinet nu-mi fusesede nici un folos, ca de altfel nici berea cea mai bună a lu' Budweiser — nici măcar două cuburi de gheaţă n-au reuşit să îndepărteze mirosu' de cocleală —, iar io am sfârşit uitându-mă la o comedie cu poante răsuflate şi bând unu' dintre punciurile hawaiene pe care le ţin în fundu' frigiderului pentru gemenii lu' Joe Junior. Mi-am pregătit o cină rece, da' după ce-a fost gata mi-a pierit toată pofta de mâncare, aşa că am azvârlit-o în găleata cu lături. În schimb mi-am mai luat un punci hawaian, m-am întors în sufragerie şi am rămas în faţa televizorului. Începuse o altă comedie, da' n-am observat nici cea mai mică diferenţă. Pesemne din cauza faptului că nu le-am acordat prea multă atenţie.

N-am încercat să mă gândesc la ce-o să fac în continuare; e mai înţelept să nu te-apuci de asemenea calcule în toiu' nopţii, fiin'că atunci e cel mai posibil ca mintea să ţi-o ia razna. Orice socoteli ţi-ai face după lăsarea serii, în nouă cazuri din zece trebuie să le reiei a doua zi de dimineaţă. Aşa că am rămas acolo şi, puţin după ce s-au terminat ştirile locale şi a început spectacolu' de noapte, am adormit din nou.

Am avut un vis. A fost despre mine şi Vera, numa' că Vera era cum am cunoscut-o prima oară, pe vremea când Joe trăia şi toţi copiii noştri, ai ei şi ai mei, încă mai stăteau acasă şi se ţineau de fustele noastre cea mai mare parte a timpului. În visul meu, noi strângeam vasele, adică ea le spăla, iar io le ştergeam. Numa' că nu stăteam în bucătărie, ci la mine acasă, în faţa sobei în stil Franklin din camera de zi. Mi s-a părut ciudat, fiin'că Vera nu fusese niciodată la mine acasă.

Numa' că în vis a fost altfel. Spăla vasele într-un lighean din plastic aşezat deasupra sobei, iar farfuriile nu erau ale mele, ci ale ei, alea din porţelan fin. Clătea o farfurie, apoi mi-o întindea, da' toate îmi alunecau printre degete şi se spărgeau de suportu' din cărămizi al sobei. Vera îmi spunea: "Trebuie să fii mai atentă, Dolores; când are loc vreun accident, iar tu nu eşti atentă, întotdeauna iese un scandal monstru."

I-am promis să fiu atentă şi *am încercat,* da' farfuriile îmi scăpau din mână una după alta...

"Nu-i bine deloc", a zis pân' la urmă Vera. "Uită-te şi tu la mizeria pe care ai făcut-o!"

Mi-am aplecat privirea, numa' că în loc de farfurii făcute ţăndări, pe cărămizi se împrăştiaseră bucăţele mici din placa dentară a lui Joe şi piatră sfărâmată. "Să nu-mi mai dai încă una", am zis io şi am început să plâng. "Am impresia că nu mai sunt în stare să strâng vasele. Poate că sunt prea bătrână, habar n-am, da' nici nu-mi place să le sparg pe toate, de asta sunt *sigură."*

Dar ea a continuat să mi le întindă, iar io să le scap pe jos, şi sunetu' pe care-l scoteau când atingeau cărămizile devenea din ce în ce mai puternic, ajungând să semene mai mult cu o *bubuitură* decât cu clinchetul cristalin pe care-l face porţelanu' când se loveşte de ceva tare şi se fărâmă. Pe loc mi-am dat seama că visam şi că bubuiturile alea nu făceau parte din vis. M-am trezit cu o smucitură atât de bruscă, încât a fost cât p-aci să pic de pe scaun. S-a mai auzit încă o bubuitură şi, acuma, m-am prins cu ce se mâncau: focuri de armă.

M-am ridicat şi m-am dus la fereastră. Două camioane veniseră de pe şosea. Primu' avea în remorcă un om şi al doilea cre' că doi. Se părea că fiecare ţinea câte o armă şi, la un interval de două secunde, cineva trăgea câte un foc în' aer. Am mai sesizat o scânteie şi apoi încă o bubuitură. După felu' cum se legănau bărbaţii (bănuiesc că bărbaţi erau, nu ştiu sigur) şi după cum şerpuiau camioanele, probabil că toată gaşca se îmbătase mangă. Am recunoscut şi unu' dintre camioane.

Ce?

Nu, n-o să vă spun, am deja destule necazuri. N-am plănuit să mai trag pe cineva după mine din cauza unor împuşcături la beţie. Poate că de fapt nici n-am recunoscut camionu'.

Oricum, am deschis fereastra când am văzut că nu încercau să găurească decât nişte norişori. M-am gândit că se vor folosi de partea mai largă a dealului să întoarcă, şi aşa au şi făcut. Unu' dintre ei a fost cât p-aci să se împotmolească, ar fi ieşit un haz nebun.

Au venit din nou la mine, huiduind şi zbierând din toţi bojocii. Mi-am pus mâna pâlnie la gură şi am ţipat: Plecaţi de-aici! Unii încearcă să doarmă! cât de tare am putut. Unul dintre camioane s-a clătinat un pic, aproape să intre într-un şanţ, aşa că am impresia că am reuşit să bag spaima în ei. Tipu' care stătea în remorcă (era ăla pe care până acu' câteva minute crezusem că l-am recunoscut) a picat drept în fund. Am o pereche zdravănă de plămâni, iar dacă am chef, sunt în stare să hohotesc de râs în orice moment.

— Cară-te de pe Little Tall Island, scârbă blestemată şi ucigaşă! a zbierat unu' şi a mai tras vreo câteva focuri în aer.

Numa' că ăsta era modu' lor de a-mi arăta ce coaie mari au, pen' că m-au lăsat în pace. I-am auzit cum se îndreptau urlând spre oraş — şi spre baru' ăla care s-a deschis anu' trecut, bag mâna în foc — cu boturile guiţând şi pişându-se împrăştiat, la fel cum îşi pun ei la cale toate vicleniile. Doar ştii cum sunt bărbaţii când se îmbată şi conduc camioane.

Asta mi-a mai schimbat starea de spirit. Frica îmi trecuse şi nu mă mai simţeam gata să izbucnesc în plâns. Încă mai eram destul de şucărită, da' nu chiar atât de furioasă, încât să nu-mi pot da seama de ce tipii ăia îmi făcuseră asemenea lucruri. Iar când mânia m-a împins să trec peste asta, am împiedicat-o, gândindu-mă la Sammy Marchant, la felu' cum îi arătau ochii atunci când stătea îngenuncheat pe scări — aruncându-şi privirea mai întâi spre sucitor şi apoi spre mine —, întunecaţi, asemeni oceanului înainte de furtună, la fel ca ai Selenei, în grădină.

Deja ştiam că aveam să vin aici, Andy, da' numa' după ce-au plecat oamenii ăia am încetat să mă mai păcălesc de una singură că încă mai pot alege ce poveste să vă spun. M-am convins că trebuia să recunosc sincer absolut totu'. M-am întors în pat şi am dormit liniştită până la nouă fără un sfert dimineaţa. Nu m-am mai sculat aşa de târziu dinainte de-a mă căsători. Presupun că am vrut să mă odihnesc ca să pot vorbi toată noaptea asta împuţită.

După ce m-am trezit, m-am hotărât să vin cât mai repede aici — aşa cum înghiţi pe nerăsuflate un medicament amar —, da' ceva m-a oprit pân' să ies pe uşă, altfel v-aş fi bătut la

cap cu toate astea mult mai devreme.

Mi-am făcut o baie şi, înainte de-a mă îmbrăca, am băgat din nou telefonu' în priză. Nu mai era întuneric şi nici io nu mai pluteam pe jumate în vis. Mi-am spus că, dacă cineva mă mai sună să mă înjure, o să-i trântesc şi io vreo câteva, începând cu "laşule" şi "mâţă împuţită". Oricum, n-am apucat decât să-mi trag ciorapii pe mine şi *a şi sunat.* Am ridicat receptoru', pregătită să-i dau ăluia de la capătu' firului o doză bunicică de înjurături, când o voce de femeie a zis:

— Alo? Pot vorbi cu duduia Dolores Claiborne?

Mi-am dat seama imediat că era un telefon interurban, şi nu numa' din cauza ecoului care se aude pe fir în asemenea cazuri. Ci fiin'că nu există nimeni pe insulă care să-i spună cuiva "duduie". Poate "domnişoară" sau "doamnă", da' "duduie" încă n-a reuşit să traverseze drumu' dinspre continent, cel mult numa' cu ajutoru' unei reviste săptămânale.

— La telefon.

— Sunt Alan Greenbush.

— Ciudat, am spus io cât se poate de politicos, da' mie nu-mi prea *sună* a Alan Greenbush.

— Vă sun de la *biroul* lui, a zis ea, ca şi cum n-ar mai fi auzit o asemenea tâmpenie. Aşteptaţi un moment să vi-l dau pe domnul Greenbush?

La început, numele ăsta m-a luat prin surprindere, ştiam că-l mai auzisem undeva, da' nu-mi dădeam seama unde.

— În legătură cu ce? am întrebat io.

A avut o ezitare, ca şi cum n-ar fi trebuit să-mi dea o asemenea informaţie, apoi a spus:

— Cred că în legătură cu doamna Vera Donovan. Puteţi să aşteptaţi o clipă, duduie Claiborne?

Atunci mi s-a aprins beculeţu' — Greenbush, ăla care-i trimitea scrisorile alea recomandate.

— Îhî, i-am răspuns.

— Poftim?

— Aştept.

— Mulţumesc.

Apoi am auzit un clic şi am rămas un pic singură, aşteptând acolo, doar cu ciorapii pe mine. Nu multă vreme, da' mie mi *s-a părut* un veac. Înainte de a intra pe fir, mi-a trecut prin cap că era în legătură cu actele pe care le semnasem în locu' Verei — mă prinseseră. Exista o probabilitate imensă; aţi remarcat vreodată că, dacă se-ntâmplă vreun lucru rău, îl urmează toate relele dup-aia? Apoi a intrat pe fir:

— Duduia Claibome? a spus el.

— Da, sunt Dolores Claibome.

— Reprezentanţii legii din Little Tall Island m-au sunat ieri după-amiază şi m-au informat oficial că doamna Vera Donovan a decedat. Era destul de târziu când am primit telefonul, aşa că m-am hotărât să aştept până azi dimineaţă ca să vă sun.

M-am gândit să-i zic că pe insulă se găsiseră unii pe care nu i-a frământat deloc la ce oră să mă sune, da' sigur că m-am abţinut

Şi-a dres vocea, apoi a reluat:

— Am primit o scrisoare de la doamna Donovan acu' cinci ani, care m-a împuternicit în mod special să vă informez asupra averii sale în cel mult douăşpatru de ore de la deces. Şi-a mai dres o dată vocea şi a continuat: Deşi am vorbit frecvent cu dânsa la telefon de-atunci încoace, aceasta a fost ultima scrisoare pe care am primit-o.

Avea un glas uscat şi agitat. Stilu' de voce care, indiferent ce ţi-ar spune, nu se poate să n-o asculţi.

— Despre ce vorbeşti, omule? Atâta gargară şi cuvinte goale! Zi-mi o dată!

— Am plăcerea să vă informez că, în afară de o mică parte care va fi donată Căminului pentru Copiii Străzii din Noua Anglie, sunteţi singurul beneficiar al testamentului doamnei Donovan.

Limba mi s-a lipit de ceru' gurii şi n-am fost în stare să mă gândesc decât la cum s-a prins ea, după un timp, de şmenu' cu aspiratoru'.

— Veţi primi o telegramă de confirmare în cursul zilei de astăzi, dar sunt foarte încântat că am putut discuta cu dumneavoastră despre acest subiect înainte de sosirea ei, căci doamna Donovan a insistat foarte mult asupra acestei chestiuni.

— Îhî, am zis, putea fi într-adevăr foarte insistentă.

— Sunt sigur că moartea doamnei Donovan v-a întristat adânc, ca pe noi toţi, de altfel, dar am vrut să ştiţi că veţi fi foarte bogată de-acum încolo, iar dacă vă pot îndruma în vreun fel având în vedere aceste circumstanţe, aş fi fericit să o fac, aşa cum m-am ocupat şi de afacerile

doamnei Donovan. Bineînţeles că testamentul va trebui să fie autentificat, dar nu cred să existe vreo problemă sau vreo amânare. De fapt...

— Stai un pic, amice, l-am întrerupt io cu un soi de orăcăit. Parcă aş fi fost o broască într-un iaz secat. Despre câţi bani vorbeşti acolo?

Normal că *ştiam* că avea destui; faptu' că în ultimii ani n-a purtat decât pijamale flauşate şi a ţinut un regim dietetic cu supe Campbell şi mâncare Gerber pentru bebeluşi nu schimba absolut nimic. Îi vedeam casa, maşinile, iar uneori mă uitam mai mult decât numa' la semnătură pe hârtiile alea care soseau în plicuri recomandate. Unele erau forme de transfer ale stocurilor de acţiuni şi ştiam şi io că atunci când vinzi două mii de acţiuni ale firmei Upjohn şi cumperi patru mii de-ale firmei Mississippi Valley Light and Power nu te afli chiar pe drumu' înspre azilu' săracilor.

Da' nu întrebam asta fiin'că voiam să cer cărţi de credit ca să comand diverse lucruri din catalogu' *Sears,* să nu credeţi aşa ceva. Aveam cu totu' alt motiv. Îmi dădeam seama că număru' ălora care s-ar fi gândit că io am omorât-o probabil că avea să crească o dată cu fiecare dolar în plus pe care mi-l lăsase, şi voiam să aflu cât de tare o să mă lovească asta. Credeam că sunt vreo şaizăci sau şaptezăci de mii... cu toate că el îmi declarase că o parte or să se ducă la un orfelinat, aşa că mie îmi reveneau şi mai puţini.

Şi am mai simţit ceva — asemeni înţepăturii unei albine care ţi se aşează pe ceafă într-o zi de iunie. Ceva ce nu era în regulă cu ultima propoziţie a lui. Însă nu puteam să-i dau de capăt, la fel cum se-ntâmplase atunci când secretara îi pronunţase prima dată numele.

A spus ceva ce n-am înţeles prea bine. Mi-a sunat în genu' *"buru-buru-în-jur-de-treizăci de-milioane-de-dolari".*

— Ce-aţi spus, domnule?

— Că după autentificare, taxe de legalizare şi încă vreo câteva impozite, vor mai rămâne în jur de treizeci de milioane de dolari.

Mi-am simţit mâna de pe telefon ca atunci când te scoli din somn şi-ţi dai seama că ai dormit pe ea cea mai mare parte a nopţii... ţeapănă în mijloc şi cu furnicături pe margini. Aveam furnicături şi la picioare, şi dintr-o dată lumea mi s-a părut iar construită toată din sticlă.

— Îmi pare rău, am zis.

Îmi auzeam foarte distinct şi limpede cuvintele, da' nu mă simţeam în nici un fel legată de cele ce-mi ieşiseră pe gură. Mi se părea doar un clănţănit, cum fac jaluzelele când suflă un vânt puternic.

— Nu-i prea bună legătura. Cre' că aţi spus ceva ce conţinea şi *cuvântu' milion.*

Apoi am râs, numa' ca să-i arăt cât de prostesc îmi suna şi mie, da' o parte din mine n-a considerat că e atât de prostesc, fiin'că a fost cel mai fals râs pe care l-am scos vreodată: un fel de *Hi-ha, hi-ha, hi-ha.*

— *Chiar* am spus *milion.* De fapt, am spus *treizeci* de milioane.

Şi ştiţi ceva, cre' că ar fi chicotit dacă n-ar fi fost cadavrul Verei. Donovan la mijloc. Am impresia că era *emoţionat,* că, deşi avea vocea aia uscată şi limpede, era ca dracu' de emoţionat. Presupun că se simţea ca John Bearsford Tipton, tipu' ăla bogat care arunca milioane pe geam cât ai clipi din ochi, în emisiunile alea de la televizor. Sigur că voia să se ocupe de afacerile mele, şi asta juca un rol important; am sentimentu' că pentru oameni ca el, banii sunt ca trenuleţele electrice, aşa că n-avea nici un chef să piardă măreţu' set al Verei, da' cre' că cel mai tare îl distra să-mi audă mie cuvintele sforăitoare.

— Nu-nţeleg, am zis, însă atât de încet, încât cu greu m-am putut auzi.

— Cred că îmi dau seama ce simţiţi acum. E o sumă foarte mare şi normal că vă va trebui un timp să vă obişnuiţi cu gându'.

— Cât de mare e *de fapt?* l-am întrebat, şi de data asta *chiar* a chicotit.

Andy, dacă s-ar fi aflat lângă mine, probabil că i-aş fi tras un şut în cur.

Mi-a mai zis o dată *treizăci de milioane de dolari* şi m-am gândit că, dacă-mi mai amorţea puţin mâna, scăpam telefonu' pe jos. Am început să intru în panică. Ca şi cum cineva s-ar fi găsit în interioru' capului meu şi s-ar fi apucat să desfăşoare un cablu de oţel.

M-am gândit: *treizăci de milioane de dolari* — da' astea nu erau decât cuvinte. Iar când am încercat să pricep ce înseamnă, tot ce mi-am putut imagina a fost un desen ca alea din cărţile umoristice cu Scrooge McDuck pe care Joe Junior obişnuia să i le citească micului Pete pe când avea vreo patru-cinci ani. Am văzut o grotă imensă, plină de monede şi bancnote, numa' că în loc de Scrooge McDuck, care se bălăcea prin tot bănetu' ăla cu lăbuţele lui vărgate şi ochelarii cocoţaţi pe cioc, m-am închipuit pe *mine,* vâslind cu papucii de casă. Apoi imaginea a dispărut şi mi-am reamintit privirea lu' Sammy Marchant mutându-se dinspre făcăleţ înspre mine şi înapoi spre făcăleţ, şi de femeia care m-a sunat şi mi-a zis că încă mai existau creştini

adevăraţi pe insulă, care n-aveau de gând să admită criminali printre ei. Am cugetat la ce-or să creadă ea şi cu prietenii ei când or să afle că Vera mi-a lăsat moştenire treizăci de milioane de dolari... Şi gândul ăsta mi-a intensificat panica.

— Nu-mi puteţi face asta! am spus io sălbatic. Mă auziţi? Nu mă puteţi obliga să-i iau!

Acu' a fost rându' *lui* să spună că n-a înţeles prea bine, că se pierduse legătura din cauza distanţei mari. Nici nu m-a mirat. Când unu' ca Greenbush aude pe cineva declarând că nu-şi doreşte un calup de treizăci de milioane de dolari bani-gheaţă, îşi închipuie că *sigur* s-a buşit aparatura. Îmi deschisesem gura să-i repet că trebuia să şi-i ia înapoi, că putea să-i verse până la ultimu' cent Căminului pentru Copiii Străzii din Noua Anglie, când am priceput, dintr-o dată, ce nu era în regulă cu toată povestea. Nu mi-a venit aşa, pur şi simplu; m-a izbit în cap de parcă ar fi fost o grămadă de cărămizi.

— Donald şi Helga! am zis.

Probabil i-am părut ca un concurent dintr-un joc de la televizor care găseşte răspunsu' corect în ultima secundă.

— Poftim? a întrebat el, prudent.

— *Copiii* ei! am spus. Fiu' şi fiica ei! Banii ăştia le aparţin lor, nu mie! Ei sunt *rudele* cele mai apropiate! Io nu sunt decât o menajeră spurcată!

A urmat o pauză atât de lungă, încât am crezut că s-a întrerupt legătura; nici n-aş fi regretat. Sinceră să fiu, mă simţeam îngrozitor de slăbită. Eram pe punctu' de-a închide, când mi-a zis cu vocea aia plată şi stranie a lui:

— Nu ştiţi?

— *Ce* nu ştiu? am răcnit la el. Ştiu că avea un fiu pe nume Donald şi o fiică pe nume Helga! Mai ştiu că se credeau prea ai dracu' de buni ca să vină pân' aici s-o vadă, cu toate că ea întotdeauna le ţinea camerele pregătite, da' bănuiesc că n-or să mai fie chiar atât de buni când s-o pune problema să-şi împartă o aşa grămadă de gologani, acu' c-a murit!

— Nu ştiţi? a repetat. Apoi a reluat ca şi cum s-ar fi adresat chiar lui însuşi. *Cum* de nu ştiţi, după ce-aţi lucrat atâta vreme pentru ea? *Cum* de nu? Să nu vă fi zis Kenopensky?

Şi până să apuc să intervin, a început să-şi răspundă singur la propriile-i întrebări.

— Normal că e posibil. Cu excepţia unei mici ştiri apărute într-un ziar local a doua zi, a reuşit să treacă totu' sub tăcere — puteai s-o faci acu' treizeci de ani dacă aveai cu ce să plăteşti. Nici nu ştiu dacă a existat măcar vreun anunţ mortuar. S-a oprit, apoi a spus ca cineva care tocma' a descoperit ceva nou — ceva *extraordinar* — despre o persoană pe care o cunoştea de-o viaţă întreagă. Vorbea despre ei de parcă ar fi fost *vii,* nu-i aşa? Toţi aceşti ani!

— Despre ce dracu' trăncăneşti? am urlat la el. Mă simţeam ca şi cum mi-ar fi coborât un lift până în stomac şi dintr-o dată tot felu' de lucruri — mici amănunte — au început să se potrivească în mintea mea. Nu mi-o dorisem, da' pân' la urmă tot s-a-ntâmplat. *Sigur* că vorbea despre ei de parcă ar fi fost vii! *Sunt* vii! El creează o companie în Arizona — Golden West Associates! Ea concepe modele de rochii în San Francisco... Gaylord Fashions!

Numa' că Vera citea mereu romane istorice din alea ieftine în care femei cu rochii decoltate sărută bărbaţi dezbrăcaţi până la brâu, iar cărţile făceau parte din colecţia Golden West — scria pe o foiţă aurie de pe copertă. Şi brusc mi-am amintit că se născuse într-un orăşel numit Gaylord, din Missouri. Voiam să cred că-i zicea altfel — Galen sau poate Galesburg —, da' îmi era imposibil. Însă fiica ei ar fi putut să denumească firma după orăşelu' în care se născuse maică-sa... mi-am spus io.

— Duduie Claiborne, a zis Greenbush cu o voce joasă şi agitată, soţul doamnei Donovan a murit într-un accident nefericit pe vremea când Donald avea cinşpe ani, iar Helga treişpe...

— Ştiu! am spus, ca şi cum aş fi dorit să-l fac să creadă că dacă aflasem asta, ştiam şi restu'.

— ...Şi, în consecinţă, relaţiile dintre doamna Donovan şi copii au devenit extrem de proaste.

Ştiam şi asta. Îmi amintesc că oamenii observaseră cât de tăcuţi fuseseră copiii când au apărut de Memorial Day pentru a-şi petrece vacanţa pe insulă ca de obicei şi cum câţiva au remarcat că nu-i mai puteai vedea pe toţi trei împreună, lucru deosebit de ciudat dacă luăm în considerare moartea neaşteptată a domnului Donovan din anu' trecut; în general, o chestie ca asta îi apropie pe oameni... Cu toate că în cazu' celor de pe insulă presupun că lucrurile nu stau tocmai aşa. Şi apoi mi-am mai adus aminte ceva, ceva ce-mi spusese Jimmy DeWitt la sfârşitu' anului ăla

— În 1961, imediat după 4 Iulie, au avut o ceartă violentă într-un restaurant, am spus. Fata şi băiatu' au plecat a doua zi. Masculu' feroce — vreau să zic Kenopensky — i-a însoţit până pe continent în barca lor cu motor.

— Da. S-a întâmplat să aflu de la Ted Kenopensky motivu' pentru care s-au certat. Donald

îşi luase cu o primăvară în urmă permisul de conducere, iar doamna Donovan îi cumpărase o maşină pentru ziua lui de naştere. Helga a spus că-şi doreşte *şi ea* una. Se pare că Vera — doamna Donovan — a încercat să-i explice că era o idee tâmpită, fiin'că n-avea ce face cu o maşină fără carnet de conducere, pe care nu l-ar fi putut obţine până la cinşpe ani. Helga i-a replicat că asta nu se întâmpla decât în Maryland, şi nu în Maine, că aici ar fi fost posibil şi mai devreme, adică la paişpe ani... pe care deja îi împlinise. Există vreo şansă să fi fost adevărat, duduie Claiborne, sau n-a fost decât o fantezie de adolescentă?

— Pe vremea aia *era* adevărat, da' cre' că acu' tre' să ai cel puţin cinşpe ani. Domnule Greenbush, maşina pe care i-a făcut-o cadou fiului ei a fost cumva... un Corvette?

— Da. Cum de-ai aflat asta, duduie Claiborne?

— Pesemne că am văzut vreo poză cu el cândva, am zis, fără să-mi aud nici io vocea îmi suna în minte vocea Verei. "Am obosit să-i mai văd pe ăia sub lumina lunii ridicând cu macaraua maşina Corvette", mi-a spus ea în timp ce zăcea pe trepte. "Am obosit să mai văd apa ţâşnind pe geamu' deschis de pe partea copilotului."

— Mă surprinde că a păstrat vreo fotografie. Vedeţi, dumneavoastră, Donald şi Helga Donovan au murit în acea maşină. S-a întâmplat în octombrie 1961, cu aproape un an după decesul tatălui lor. Se pare că fata se afla la volan.

A continuat să vorbească, da' nu l-am mai ascultat; Andy, eram prea ocupată să-mi umplu mie golurile şi căpătasem o viteză atât de mare, încât presupun că pe undeva ştiusem dinainte c-au murit... Probabil că în adâncul meu fusesem convinsă permanent de asta. Greenbush mi-a zis că băuseră şi că mergeau cu mai mult de-o sută cincizăci de kilometri pe oră în clipa în care fata a greşit o curbă şi a intrat în dig; şi că pesemne amândoi pieriseră înainte ca maşina aia pretenţioasă de două locuri a lor să atingă pamântu'.

Mai zicea că şi ăsta fusese un accident, da' poate că io învăţasem mai mult decât el despre accidente.

Probabil şi Vera; poate că întotdeauna se gândise că cearta din vara aia nu fusese absolut deloc legată de faptu' că Helga avea să-şi ia sau nu permisu' de conducere în statu' Maine; ăsta nu fusese decât cel mai la îndemână pretext. Când McAuliffe m-a întrebat pe ce temă m-am contrazis cu Joe înainte ca el să mă strângă de gât, i-am răspuns că, în primu' rând, pe chestia banilor şi dup-aia a băuturii. Am observat că la suprafaţă, discuţiile dintre oameni sunt în general mult diferite de ceea ce se găseşte la baza lor şi s-ar fi putut ca *în realitate* motivu' pentru care se păruiseră atunci să fi fost povestea cu Michael Donovan de dinainte cu un an.

Ea şi masculu' feroce l-au ucis, Andy, ea s-a ocupat de tot, singuru' lucru pe care nu l-a făcut fiind să-mi spună mie. Nici n-au prins-o, da' câteodată ăia din familie deţin nişte piese de puzzle pe care legea nu le are. Cei ca Selena, de exemplu... şi poate ca Donald sau Helga Donovan. Mă tot întreb cum arătau în vara aia, înainte de a se certa în restaurantu' The Harborside şi de a-şi lua pentru ultima dată zboru' de pe insulă. M-am străduit să-mi amintesc ce expresie aveau ochii lor când se uitau la Vera, dacă semăna cu a Selenei, şi n-am reuşit. Poate că-mi trebuie mai mult timp, da' nici nu sunt nerăbdătoare să. aflu dacă înţelegeţi ce vreau să zic.

Io *ştiu* că şaişpe ani era o vârstă prea mică pentru ca un copilaş neastâmpărat cu Don Donovan să-şi ia carnetu' de conducere — a dracu' de mică —, şi dacă mai pui şi maşina aia zburdalnică, obţii un paşaport pentru un dezastru. Vera avea suficientă minte încât să-şi dea şi ea seama, probabil că se pişa pe ea de frică. I-o fi detestat tatăl, da' pe fiu l-a iubit mai presus de orice. Sunt sigură. Şi totuşi, pân' la urmă, l-a lăsat. Aşa dură cum era, ea a băgat dinamita în buzunaru' lui, şi al Helgăi, după cum s-a văzut, pe vremea când încă nu se afla decât în liceu şi abia începuse să se bărbierească. Cred că se simţea vinovată, Andy. Şi poate îmi place să cred că *numai* atât, nici nu vreau să mă gândesc că mai exista şi teamă la mijloc, că e posibil ca o pereche de copii bogaţi ca ei să-şi fi şantajat mama, folosindu-se de moartea tatălui, pentru a dobândi ceea ce-şi doreau. Nu *prea* îmi vine să cred... da' *nu-i* imposibil. Într-o lume în care un bărbat îşi pierde luni întregi încercând să se culce cu propria-i fiică, cred că orice e posibil.

— Sunt morţi, i-am spus lu' Greenbush. Asta vrei să-mi zici.

— Da.

— Sunt morţi de mai mult de *treizăci de ani.*

— Da, a repetat el.

— Şi tot ce mi-a povestit despre ei a fost minciună.

Şi-a dres încă o dată vocea — omu' ăla este unu' dintre cei mai mari curăţători de gâturi, dacă punem la socoteală discuţia noastră de azi —, iar când a vorbit din nou, devenise aproape uman.

— Ce v-a îndrugat despre ei, duduie Claibome?

Şi după ce-am stat să mă gândesc, Andy, m-am prins că-mi spusese o droaie începând cu vara lu' 1962, când a sosit arătând cu zece ani mai bătrână şi cântărind cu vreo nouă kile mai puţin decât în urmă cu un an. Îmi zisese că poate Donald şi Helga or să vină să-şi petreacă luna august pe insulă şi să verific dacă existau destui biscuiţi Quaker Rolled Oats, fiin'că numa' d-ăştia mâncau ei la micu' dejun. Apoi, îmi aminteam când s-a întors în octombrie — în perioada în care Kennedy şi Hruşciov discutau dacă să arunce sau nu cu bomba — şi mi-a declarat c-o s-o văd mai des de-acu' încolo. "Sper că şi pe copii", mi-a zis, da' era ceva în glasul ei, Andy... şi în ochii ei... Mai mult ochii îmi veneau în minte, aşa cum rămăsesem acolo, cu telefonu' în mână. Cu *gura* îmi îndrugase o grămadă de poveşti de-a lungul anilor, despre unde se duceau la şcoală, despre ocupaţiile şi prietenii lor (cică Donald se însurase şi avea doi copii, iar Helga se măritase şi apoi divorţase), da' mi-am dat seama că, încă din vara lu' 1962, ochii ei nu-mi spuseseră mereu decât un singur lucru: muriseră. Îhî... da' poate nu chiar *de tot.* Nu, atâta timp cât mai exista o menajeră costelivă şi urâtă pe-o insulă din Mâine care încă mai credea că trăiesc.

De-aici, mintea mi-a zburat până-n vara lu' 1963 — vara în care îl ucisesem pe Joe, aia cu eclipsa. Fusese fascinată de eclipsă, da' nu numa' fiin'că aşa ceva ţi se-ntâmplă o singură dată în viaţă. Nu dom'le. Se îndrăgostise de ea pen' că avea impresia c-o să-i aducă pe Donald şi pe Helga la Pinewood. Mi-o zisese de nenumărate ori. Iar expresia aia din ochii ei, care ştia că nu mai erau pe lumea asta, dispăruse în primăvara şi vara acelui an.

Ştiţi ce cred io? Cre' că din martie sau aprilie 1963 până în mijlocu' lu' iulie, Vera Donovan fusese nebună; că în lunile alea fusese *cu adevărat* convinsă că trăiau. Alungase din locu' în care i se ascunsese în minte imaginea maşinii Corvette apărând de după dig; fusese convinsă că-i readuce la viaţă numa' printr-o credinţă puternică şi pură. *Convinsă* că-i readuce la viaţă? Nu, nu-i corect. *Eclipsată* că-i readuce la viaţă.

Înnebunise şi am impresia că voia să *rămână* aşa — poate ca să-i capete înapoi, poate ca să se pedepsească, ori amândouă —, da' pân' la urmă a dat greş, fiin'că în adâncu' ei mai era destul de sănătoasă. Cu o săptămână sau zece zile înainte de eclipsă, a intrat în declin. Îmi amintesc perioada aia, în care noi, cei care lucram pentru ea, pregăteam neobişnuita expediţie şi petrecerea de după, de parcă ar fi fost ieri. Fusese într-o dispoziţie bună toată luna iunie şi o parte din iulie, da' cam pe vremea când mi-am trimis copiii de-acasă totu' s-a dus dracu'. Vera a început să se poarte ca Regina de Cupă din *Alice în Ţara Minunilor,* răcnind la oameni, dacă i se năzărea c-o privesc câş, concediind pe cine se nimerea în dreapta şi-n stânga. Probabil c-a fost ultima ei încercare de a-şi dori să-i învie. De-atunci încolo s-a resemnat cu ideea că sunt morţi, da' în acelaşi timp nici n-a lăsat baltă petrecerea. Vă imaginaţi cât curaj i-a trebuit pentru asta? Câtă *forţă* să treacă peste un-împuţit-ca-o-borâtură-de-eşec?

Şi încă un lucru — ce s-a petrecut după ce m-am ridicat împotriva ei pen' că o dăduse afară pe fata aia, Jolander. Când Vera a venit la mine mai târziu, am fost sigură c-o să mă concedieze. Însă mi-a înmânat o pungă cu aparatură de privit eclipsa şi şi-a cerat — cel puţin ceea ce credea Vera că sunt — scuze. A spus că uneori o femeie tre' să fie jigodie. "Uneori", mi-a zis, "o femeie trebuie să fie jigodie ca să reziste".

Îhî, m-am gândit io. Când nu mai ai altceva, asta îţi rămâne, întotdeauna asta.

— Duduie Claiborne? mi-a vorbit un glas în ureche, şi atunci mi-am amintit că se mai afla cineva pe linie; uitasem complet de el. Duduie Claibome, mai sunteţi acolo?

— Da.

Mă întrebase ce-mi povestise Vera despre copii şi asta îmi fusese de-ajuns ca să mă întorc cu mintea la vremurile alea vechi şi triste... Da' nu vedeam cum i-aş putea spune şi lui, unui bărbat care nu ştia nimic despre viaţa noastră de-aici, din Little Tall. Despre viaţa *ei* din Little Tall. Cu alte cuvinte, s-o fi priceput el foarte tare la Upjohn şi la Mississippi Valley Light and Power, da' n-o bunghea deloc când venea vorba de sârmele de prin colţuri.

Sau iepuraşii de praf. '

— Te întrebasem ce-ţi poves... a început el.

— Mi-a spus să le păstrez paturile pregătite şi o grămadă de Quaker Rolled Oats în cămară. Că voia să fie gata să-i primească, dacă ei s-ar fi decis în ultimu' moment să se întoarcă.

Şi era foarte aproape de adevăr, Andy, oricum destul de aproape pentru Greenbush.

— Păi, e uluitor, a zis cu acelaşi ton pe care l-ar fi folosit un doctor ca să afirme: "Asta-i o tumoare pe creier!"

Dup-aia am mai discutat puţin, da' nu prea am idee despre ce. Cre' că i-am repetat că nu vreau să iau nici cel mai mic bănuţ şi, după felu' cum mi-a vorbit el — blând, amabil şi oarecum indulgent —, mi-am dat seama că atunci când a vorbit cu *tine,* Andy, n-ai pomenit nici un moment de noile indicii pe care ţi le furnizase Sammy Marchant şi care fuseseră aflate de

toată lumea din Little Tall. Pesemne ţi-ai spus că nu era treaba lui, cel puţin nu încă.

Îmi amintesc că i-am zis să-i dea pe *toţi* copiilor străzii, iar el mi-a replicat că-i imposibil. Că *io* pot, după ce-o să se autentifice testamentu' (cu toate că până şi cel mai mare tăntălău din lume ar fi ştiut că nu m-ar mai fi crezut în stare să fac aşa ceva o dată ce aş fi înţeles cu adevărat ce se-ntâmplase), da' că *el* nu.

În final, i-am promis c-o să-l sun când o să fiu "cu mintea un pic mai limpede", după cum s-a exprimat, şi a închis. Am rămas acolo o grămadă de timp — cinşpe minute sau chiar mai mult. Mă simţeam... strivită. De parcă toţi banii ăia s-ar fi aruncat asupra mea şi s-ar fi lipit de mine ca muştele de hârtia specială pe care taică-meu obişnuia s-o atârne pe terasă în vremurile de demult. Îmi era teamă că or să se lipească din ce în ce mai tare de mine, dacă o să mă mişc, că or să mă acopere şi n-o să mai am nici o şansă pe lume să mă eliberez.

Până când să încep să mă mişc, uitasem complet să mai vin la secţia de poliţie ca să te văd, Andy. Sinceră să fiu, aproape că am uitat să mă şi îmbrac. Pân' la urmă mi-am tras pe mine o pereche de blugi şi un tricou, cu toate că rochia pe care mă gândisem să mi-o pun zăcea frumos întinsă pe pat (şi încă mai e, dacă n-a spart cineva uşa şi nu s-a răzbunat făcându-i ei ceea ce şi-ar fi dorit să-i facă proprietarei). Mi-am încălţat şi galoşii, şi gata.

Am ocolit bolovanu' ăla mare şi alb aflat între şopron şi murăriş, oprindu-mă din când în când să mai arunc o privire înspre tufişuri şi să ascult freamătu' rugilor de mure. Am zărit betonu' alb ce astupa puţu'. Asta m-a făcut să tremur, ca şi cum aş fi căpătat o gripă cu febră. Am scurtat drumu' traversând Păşunea Rusească şi am ajuns până în locu' unde East Lane se îmbucă cu East Head. Am rămas un pic acolo, lăsând briza oceanului să-mi dea păru' pe spate şi să mă cureţe cu adierea ei, ca de obicei, apoi am coborât scările.

O, nu te îngrijora atâta, Frank — sfoara aşezată de-a curmezişu' lor şi afişu' ăla de avertizare încă mai exista; numa' că nu-mi mai păsa prea tare de scările alea gata să se prăbuşească, după toate câte mi se-ntâmplaseră.

Am mers până jos, unde se găsesc stâncile. Docu' vechi — ăla pe care bătrânii îl numeau docu' lu' Simmons — era acolo, ştiţi, da' nu mai rămăsese nimic din el în afară de câţiva stâlpi şi două inele din fier prinse în granit şi ruginite de tot. Semănau cu ceea ce mi-aş fi imaginat io că sunt nişte orbite de balaur înfipte într-un craniu. Când eram mică, am pescuit de pe docu' ăla de nenumărate ori, Andy, şi nu mi-am închipuit vreodată că o să se degradeze în asemenea hal, numa' că pân' la urmă marea ia totu' cu ea.

M-am aşezat pe treapta de jos, bălăngănindu-mi picioarele, şi am stat aşa vreo şapte ore. Am urmărit refluxul şi deja se pornise fluxul când am plecat de-acolo.

La început am încercat să mă gândesc la bani, da' nu m-am putut concentra Poate că ăia care s-au obişnuit de-o viaţă cu ei sunt în stare. De fiecare dată când mă chinuiam, în faţa ochilor îmi apărea Sammy Marchant uitându-se mai întâi la sucitor... şi dup-aia la mine. Numa' aşa ceva însemnau banii pentru mine atunci, Andy, şi numa' asta înseamnă şi acuma — Sammy Marchant uitându-se la mine cu o privire întunecată şi spunându-mi: "Credeam că nu poa' să meargă. Întotdeauna mi-ai zis că nu poa' să meargă, Dolores."

Apoi mintea mi-a zburat la Donald şi la Helga. "De mă fraiereşti o dată, ruşine să-ţi fie", am vorbit io de una singură, în timp ce stăteam cu picioarele legănându-se atât de aproape de apă, încât se stropeau din când în când. "De mă fraiereşti a doua oară, ruşine să-mi fie." Numa' că ea niciodată nu m-a păcălit cu adevărat... *ochii* ei nu m-au păcălit.

Mi-am amintit cum m-am trezit într-o dimineaţă — cre' că într-o zi pe la sfârşitu' anilor şaizeci — cu ideea că nu-i mai văzusem *nici măcar o singură dată* de când îi condusese masculu' feroce pe continent în iulie 1961. Şi asta m-a tulburat atât de tare, încât am călcat în picioare o regulă pe care mi-o impusesem — să nu vorbesc despre ei decât dacă Vera începea discuţia.

"Ce mai fac copiii, Vera?" am întrebat-o, iar următoarele cuvinte mi-au ieşit din gură fără să mă gândesc înainte, Dumnezeu mi-e martor că aşa s-a-ntâmplat. "Ce mai fac ei *în realitate!"*

Mi-aduc aminte că, atunci, stătea în salon, într-un scaun de lângă fereastră şi tricota, iar când m-a auzit, s-a oprit şi şi-a ridicat privirea. Soarele lumina foarte puternic în ziua aia şi-i arunca pe chip o dungă dreaptă strălucitoare; mi s-a părut că zăresc ceva atât de îngrozitor în înfăţişarea ei, încât a fost cât p-aci să ţip. Abia după ce m-am mai liniştit, am priceput ce mă şocase la ea: ochii. Două găuri negre şi adânci, în juru' cărora totu' strălucea sub razele soarelui. Semănau cu *ai lui* Joe, când şi-i îndreptase spre mine din fundu' puţului... Ca două pietricele negre sau două bucăţi de cărbune înfipte într-un aluat alb. Vreo câteva clipe parcă aş fi avut în faţă o stafie. Apoi şi-a mişcat puţin capu' şi a redevenit Vera, şezând acolo şi arătând ca şi cum ar fi băut prea mult cu o noapte înainte. Şi nici n-ar fi fost pentru prima dată.

"Nu prea ştiu, Dolores", mi-a răspuns. "Ne-am înstrăinat."

Asta a fost tot, mai mult decât atât nici n-ar fi avut ce să spună. Toate poveştile pe care mi le îndrugase despre vieţile lor, şi fuseseră inventate — acuma am aflat —, nu-mi ziceau mai mult decât astea trei cuvinte: "Ne-am înstrăinat." Mi-am petrecut astăzi o grămadă de timp pe docu' Simmons cugetând la cât de oribil e cuvântul ăsta. Înstrăinat. Numa' sunetu' lui mă face să tremur.

Am mai rămas acolo cât să revăd încă o dată toate astea, apoi m-am scuturat şi m-am ridicat de unde stătusem cea mai mare parte a zilei. Mi-am dat seama că nu-mi prea păsa de ceea ce credeaţi voi sau ăilalţi. Vedeţi voi, totu' s-a terminat — pentru Joe, pentru Vera, pentru Michael Donovan, pentru Donald şi Helga... şi pentru Dolores Claiborne. Într-un fel sau altu', toate punţile dintre vremurile de-atunci şi alea de-acum au fost retezate. Ştiţi, şi timpu' este un ocean la fel ca ăla care se întinde între insulă şi continent, numa' că singuru' feribot care-l poate traversa este amintirea, şi asta-i ca o navă-fantomă — dacă-ţi doreşti să dispară, aşa se-ntâmplă.

În altă ordine de idei, nu vi se pare amuzant cum au ieşit lucrurile la suprafaţă? Îmi amintesc ce mi-a trecut prin cap după ce m-am ridicat şi m-am răsucit spre treptele alea dărăpănate — acelaşi lucru ca atunci când Joe şi-a furişat mâna în afara puţului şi aproape că m-a tras înăuntru: *i-am săpat o groapă altuia şi acuma cad singură în ea.* Am apucat balustrada crăpată şi m-am pregătit să urc scările (presupunând c-or să mă ţină a doua oară); am simţit că pân' la urmă am păţit-o şi c-am ştiut întotdeauna că aşa va fi. Doar că mie mi-a luat mai mult să pic într-a mea decât lu' Joe într-a lui.

Şi Vera avea în ce să cadă, iar dacă există ceva pentru care pot fi recunoscătoare, atunci e faptu' că n-a trebuit să-mi readuc copiii la viaţă în imaginaţie (ca ea)... Deşi, uneori, când vorbesc cu Selena la telefon şi-o aud bolborosindu-şi cuvintele, mă-ntreb dacă se găseşte vreo soluţie ca să scapi de toate grijile şi supărările din viaţă. N-am reuşit s-o păcălesc, Andy, ruşine să-mi fie.

Însă mă mulţumesc cu ce pot, şi-mi scrâşnesc dinţii să pară că rânjesc, la fel ca întotdeauna. Încerc să-mi tot zic că doi dintre cei trei copii ai mei mai trăiesc încă, că au avut succes dincolo de aşteptările ălora de pe insulă şi mai presus de ceea ce ar fi fost posibil să ajungă dacă tatăl lor denaturat n-ar fi avut un accident în dup-amiaza zilei de 20 iulie 1963. Vezi tu, viaţa nu e o problemă exclusivă, iar dacă vreodată o să uit să fiu recunoscătoare pentru că fata şi unu' dintre băieţii mei trăiesc, în timp ce vlăstarele Verei au murit, o să fiu nevoită să-mi explic păcatu' în faţa tronului Celui Atotputernic. Nu vreau să fie aşa. Am deja destule pe conştiinţă — probabil şi pe suflet. Ascultaţi-mă un pic toţi trei şi auziţi ceea ce-am să vă spun, fiin'că e mai important ca orice: tot ce-am făcut a fost din dragoste... dragostea firească pe care o simte o mamă pentru copiii ei. E cea mai puternică dragoste din lume şi cea mai tragică. Nu există jigodie mai mare decât o mamă care-şi apără copiii.

După ce-am terminat de urcat scările şi m-am oprit puţin lângă plăcuţa de avertizare, pentru a mai privi o dată oceanu', m-am gândit la visu' meu, ăla în care Vera îmi întindea farfurii, iar io le scăpam pe jos, şi la zgomotul făcut de piatră când i-a lovit faţa lu' Joe, la faptu' că amândouă sunetele erau identice.

Da' cel mai mult am cugetat la Vera şi la mine, două ticăloase trăind pe aceeaşi bucată de stâncă de lângă coasta Maine şi în majoritatea timpului împreună. Cum dormeau cele două jigodii una lângă alta, când aia mai bătrână era speriată, şi cum şi-au petrecut ultimii ani în casa aia imensă, două jigodii care mai toată vremea se enervau reciproc. Cum m-a fraierit ea şi cum am fraierit-o io dup-aia, cât de fericită devenea fiecare dintre noi după ce câştiga o rundă. Cum se coalizau împotriva ei iepuraşii de praf, cum ţipa şi tremura ca un animal înghesuit într-un colţ de-o creatură uriaşă care vrea s-o sfâşie în bucăţi. Îmi amintesc cum mă strecuram în pat lângă ea, o luam în braţe şi o simţeam fremătând toată ca un cristal fin, pe care cineva l-a izbit cu cuţitu'. Îi simţeam lacrimile pe gâtu' meu şi-i treceam degetele prin păru' ei rar şi uscat şoptindu-i: "Ssstt, dragă.... ssstt. Iepuraşii ăia de praf afurisiţi nu mai sunt Eşti în siguranţă. Cu mine eşti în siguranţă."

Numa' că dacă am reuşit să aflu ceva, Andy, atunci acel ceva e că, în realitate, *niciodată* nu dispăreau de tot. Crezi c-ai scăpat de ei, c-ai curăţat peste tot şi că nu mai există pe nicăieri vreunu', da' ei se întorc şi seamănă cu nişte chipuri, *întotdeauna* seamănă cu nişte chipuri, exact cu alea pe care n-ai mai vrea să le vezi nici măcar în vis.

M-am gândit cum zăcea ea pe trepte şi-mi zicea că obosise, că îşi dorea să moară. Şi, cum stăteam cu galoşii plini de apă, acolo pe faleza aia dărăpănată, mi-am dat seama de ce alesesem treptele alea, atât de crăpate, că nici măcar copiii cei mai neastâmpăraţi nu se jucau pe ele după ce ieşeau de la şcoală sau când chiuleau. Şi io mă simţeam obosită. Din punctu' meu de vedere, îmi trăisem viaţa pe cât mă pricepusem de bine. N-am ocolit niciodată vreo problemă şi nici nu m-am dat la o parte de la vreo muncă, oricât de grea mi s-ar fi părut. Vera

avusese dreptate când îmi declarase că o femeie tre' să fie uneori ticăloasă ca să supravieţuiască, da' să afle toată lumea că asta e o treabă grea, aşa că eram îngrozitor de obosită. Îmi doream să se termine şi mi-a trecut prin cap că încă nu se făcuse prea târziu să cobor din nou treptele, da' acu' să nu mă mai opresc în josu' lor, nici... dacă n-aş fi vrut.

Apoi am auzit-o iar pe Vera. La fel ca în noaptea aia, lângă puţ, nu în mintea mea, ci vorbindu-mi la *ureche.* Po' să vă spun că acu' era mai irealã ca în 1963, pen' că pe-atunci încă mai *trăia.*

"La ce te *poţi* tu gândi, Dolores!" mi-a zis cu vocea ei trufaşă de Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos. "Io am plătit un preţ mai mare ca tine; am plătit un preţ mai mare decât va şti cineva vreodată, da' am trăit cu povara asta. Am făcut chiar mai mult de-atât. Când mi-au rămas numai iepuraşii de praf şi visele despre ce-ar fi putut fi, am pus mâna pe vise şi le-am transformat în ale mele. Iepuraşii de praf? Păi, m-au biruit ei la sfârşit, da' până atunci i-am suportat o mulţime de ani. Acum ai şi tu cu ce să te răfuieşti, da' dacă ţi-ai pierdut tot cu-raju' de care ai dat dovadă în ziua în care ai venit la mine şi mi-ai spus că am făcut un lucru de rahat concediind-o pe fata aia, Jolander, n-ai decât să continui. Dă-i drumu' şi sari! Fiin'că fără curaju' tău, Dolores Claibome, vei rămâne doar o femeie bătrână şi proastă ca oricare alta."

M-am răsucit şi am privit în jur, da' n-am văzut decât East Head, întunecat şi umed de aburu' care se răspândeşte în aer când bate vântu'. Nu exista nici o suflare de om. Am mai rămas puţin acolo, uitându-mă la norii care goneau pe cer — îmi place să-i urmăresc, sunt atât de sus, liberi şi tăcuţi în timp ce-şi continuă traseu' — şi apoi m-am întors şi am pornit înapoi spre casă. A trebuit să mă opresc şi să mă odihnesc de vreo câteva ori, fiin'că mă durea ca dracu' spatele după ce stătusem atâta vreme în umezeala aia din josu' scărilor. Când am ajuns acasă, am înghiţit trei aspirine, iar dup-aia m-am suit în maşină şi am venit direct aici.

Şi asta-i tot.

Nancy, observ că ai îngrămădit acolo vreo douăşpe casete mititele şi că micuţu' şi adorabilu' tău casetofon s-a uzat aproape de tot. Şi io la fel, da' am venit pân' aici să spun ce-aveam pe suflet; aşa am şi făcut, şi fiecare cuvinţel e al naibii de adevărat. Acu' sunt în mâinile tale, Andy; mi-am terminat partea şi mă simt împăcată cu mine însămi. Presupun că asta-i tot ce contează; asta, şi să afli cine eşti tu cu adevărat Şi *io* ştiu cine sunt: Dolores Claibome, mai am două luni până să împlinesc şaişase de ani, simpatizez cu democraţii şi am trăit toată viaţa pe Little Tall Island.

Cre' că mai vreau să spun încă două lucruri, Nancy, înainte ca tu să apeşi pe butonu' STOP al mecanismului tău. Pân' la urmă, tot ticăloasele supravieţuiesc pe lume... Şi pentru iepuraşii de praf: *băga-v-aş* undeva!

FRAGMENTE DIN ZIARE

Ziarul *American,* din Ellsworth, 6 noiembrie 1962 (p.1):

FEMEIA DIN INSULĂ E NEVINOVATĂ

Dolores Claiborne, din Little Tall Island, multă vreme doamna de companie a Verei Donovan, tot din Little Tall, a fost absolvită de orice vină privind moartea doamnei Donovan, în urma unei anchete speciale a Parchetului, desfăşurată în Machias, în cursul zilei de ieri. Ancheta a avut drept scop să stabilească dacă doamna Donovan a suferit o "moarte nenaturală", adică o moarte rezultată dintr-o neglijenţă sau în urma unor acţiuni criminale. Speculaţia asupra rolului pe care doamna Claiborne l-ar fi jucat în decesul stăpânei sale fusese alimentată de faptul că doamna Donovan — care, conform părerii generale, era senilă în momentul morţii — i-a lăsat moştenire menajerei şi doamnei sale de companie întreaga avere. Unele surse estimează că valoarea totală a averii se ridică la 10 zece milioane de dolari.

Ziarul *Globe,* din Boston, 20 noiembrie 1992 (p.1):

O veselă Zi a Recunoştinţei în Somerville

UN BINEFĂCĂTOR ANONIM A DONAT 30 DE MILIOANE ORFELINATULUI

Uluiţi, directorii Căminului pentru Copiii Străzii din Noua Anglie au anunţat, la o conferinţă de presă precipitată, din această după-amiază, că pentru orfelinatul care împlineşte în anul curent un secol şi jumătate de la înfiinţare Crăciunul a sosit puţin mai devreme, datorită unei donaţii de 30 de milioane de dolari făcute de o persoană necunoscută.

"Am primit vestea acestei donaţii de la Alan Greenbush, avocat respectabil din New York şi totodată contabil autorizat", a spus Brandon Jaegger vizibil tulburat, preşedintele comitetului-director al CCSNA. "Se pare că este o tranzacţie absolut cinstită, dar persoana din

spatele acestei contribuţii — ar trebui să spun de fapt îngerul păzitor — vrea să-şi păstreze într-adevăr anonimatul. Nici măcar noi, personalul asociat Căminului, nu-i putem spune personal cât de fericiţi suntem".

Dacă se adevereşte donaţia, această moştenire neaşteptată a Copiilor Străzii va fi cea mai mare contribuţie caritabilă pentru un asemenea institut din Massachussets, din 1938, când...

Ziarul *The Weekly Tide,* 14 decembrie 1992 (p.16):

Note din Little Tall

De Nettie-cea-Băgăcioasă

Doamna Lottie McCandless a câştigat premiul cel mare de Crăciun la Petrecerea Anuală de Vineri Noaptea din Jonesport — un premiu de 240 de dolari, ceea ce înseamnă o mulţime de cadouri pentru Crăciun! Nettie-cea-Băgăcioasă e *atââât* de invidioasă! Felicitări, Lottie!

Fratele lui John Caron, Philo, a venit din Derry pentru a-l ajuta pe John să-şi călăfătuiască barca *Deepstar* trasă în docurile de pe uscat. Nu există nimic mai presus de puţină "dragoste frăţească" în acest anotimp binecuvântat, nu-i aşa, băieţi?

Jolene Aubuchon, care locuieşte împreună cu nepoata ei, Patricia, a terminat joia trecută un puzzle cu Sfânta Elena compus din 2 000 de piese. Jolene spune că are de gând să-şi celebreze cea de-a nouăzecea aniversare de anul viitor terminând un puzzle cu Capela Sixtină din 5 000 de piese. Uraa, Jolene! Lui Nettie-cea-Băgăcioasă şi tuturor celor de la *Tide* le place de tine!

Dolores Claiborne va face cumpărături suplimentare săptămâna aceasta! Ştia că fiul ei Joe — "domnul Democrat"— urma să vină acasă împreună cu familia, lăsând la o parte slujba din Augusta pentru un "Crăciun pe insulă", dar acum a aflat că şi fiica ei, faimoasa scriitoare de articole Selena St. George, îi va face prima vizită în mai mult de *douăzeci de ani!* Dolores spune că se simte "binecuvântată". Când Băgăcioasa a întrebat-o dacă vor discuta despre ultima "bucată" a Selenei din *Atlantic Monthly,* Dolores a zâmbit şi a răspuns doar atât: "O să găsim destule de discutat, sunt convinsă. "

Băgăcioasa a auzit de la Departamentul Medical de Recuperare că Vincent Bragg, care şi-a rupt braţul în octombrie trecut în timp ce juca fotbal...

Octombrie 1989 — Februarie 1992